

O P R O E P I N G
voor de op woensdag 23 november 2022 vanaf 19.30 uur
te houden vergadering
van de Raad der gemeente Hengelo

AGENDA:

		zaak- nummer	port. houder
A	Algemeen		
A01	Opening		
A02	Vaststellen agenda		
A03	Vragenkwartier (zie art. 46 Reglement van Orde voor de gemeenteraad)		
A04	Bestuurlijke actualiteiten (van het college)		
A05	Tijdelijke toelating van de heer Schoonhoven als raadslid	3516020	Schelberg
B	Hamerstukken		
B01	Verlenging contract accountantsfunctie	3489353	Raad
B02	Omgevingsvisie het Hart van Hengelo	3435977	Gerrits
B03	Algemene subsidieverordening gemeente Hengelo	3365866	Freriksen
C	Voorstellen met tussenkomst van de Politieke Markt		
D	Voorstellen zonder tussenkomst van de Politieke Markt		
D01	Raadsdelegatiebesluit 2022	3503061	Schelberg
D02	Bekrachtigen geheimhouding brief 'Verbeteren bestuurlijke verhoudingen aandeelhouders Twence'	3512974	Schelberg

Hengelo, 7 november 2022

De voorzitter van de raad,

De heer S.W.J.G. Schelberg

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	AFDELING	PORT. HOUDER
3516020	GRI - Hartendorp	GRI	Schelberg
ONDERWERP			
3516020 - Tijdelijke toelating van de heer Schoonhoven als raadslid			

BESLUIT

De raad van de gemeente Hengelo besluit na advies van de commissie voor de geloofsbrieven tot de beëdiging van de heer L. Schoonhoven als lid van de raad van Hengelo over te gaan.

INLEIDING

Mevrouw L.E. Smit, raadslid voor D66, heeft in verband met ziekte een aanvraag gedaan voor tijdelijk ontslag als bedoeld in artikel X 10 van de Kieswet. De heer L. Schoonhoven is door de voorzitter van het Centraal Stembureau benoemd tot tijdelijke opvolger van L.E. Smit. De heer L. Schoonhoven heeft zijn benoeming aanvaard.

De raad beslist over de toelating van nieuwe leden, ondersteund door een verslag van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven. De raad doet dit zoals bedoeld in artikel V4 van de Kieswet en artikel 5a van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad en politieke markt van de gemeente Hengelo.

Gemeenteraadsleden kunnen bij zwangerschap en bevalling of bij langdurige ziekte tijdelijk ontslag nemen. Het gaat altijd om een tijdelijk ontslag en een tijdelijke vervanging die van rechtswege eindigen na een periode van 16 weken. Binnen één zittingsperiode kan een lid drie keer gebruikmaken van dit recht.

ARGUMENTEN

Mevrouw L.E. Smit, raadslid voor D66, heeft in verband met ziekte een aanvraag gedaan voor tijdelijk ontslag als bedoeld in artikel X 10 van de Kieswet. Het tijdelijke ontslag is verleend door de voorzitter van de raad per 23 november 2022. Daarmee is er een vacature ontstaan voor de duur van 16 weken.

Op 23 november heeft de voorzitter van het centraal stembureau de heer L. Schoonhoven benoemd tot tijdelijke opvolger van L.E. Smit. Dit is overeenkomstig hoofdstuk W van de Kieswet.

Op grond van artikel W2 van de Kieswet worden de volgende kandidaten buiten beschouwing gelaten voor benoeming:

- W.S. (Sebastiaan) van der Pal, omdat hij al lid is van de raad;
- L.E. (Laura) Smit, omdat het haar vacature betreft;
- R. (Remko) Lulof, omdat hij al lid is van de raad.

De benoeming van de heer L. Schoonhoven geldt voor een periode van 16 weken vanaf de dag van ingang van het tijdelijk ontslag en eindigt van rechtsweg op 15 maart 2023. De heer Schoonhoven heeft zijn benoeming op 23 november 2022 aanvaard. Daarnaast heeft hij de op grond van Artikel V3 Kieswet benodigde stukken overgelegd:

- Een ondertekende verklaring over het al dan niet bekleden van openbare betrekkingen;
- Een uittreksel uit de Basisregistratie Personen waaruit zijn woonplaats en de datum en plaats van zijn geboorte blijken.

De gemeenteraad zal aan de hand van de overgelegde stukken (de geloofsbrieven) onderzoeken of de benoemde tot de raad kan worden toegelaten.

De geloofsbrieven van de heer L. Schoonhoven zijn onderzocht door de leden van de commissie tot onderzoek van de geloofsbrieven. Indien uit het verslag van de commissie blijkt dat de geloofsbrieven in orde zijn bevonden, kan het raadslid worden toegelaten en kan worden overgegaan tot het afleggen van de voorgeschreven eed of verklaring en belofte.

VERVOLG

Financiën

Het raadslid dat vervangen wordt, behoudt de raadsvergoeding en de helft van de onkostenvergoeding. De vervanger ontvangt de volledige raadsvergoeding en de volledige onkostenvergoeding. Een en ander wordt opgevangen binnen de daartoe beschikbare budgetten.

BIJLAGEN

In handen van de commissie voor de geloofsbrieven:

Bijlage 1: Benoemingsbesluit

Bijlage 2: Kennisgeving van de benoeming van de voorzitter van het centraal stembureau

Bijlage 3: Mededeling dat de benoemde de betrekking aanneemt

Bijlage 4: Mededeling inzake openbare betrekkingen

Bijlage 5: Uittreksel uit de basisregistratie

RAADSBESLUIT

A05

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3516020	GRI – Hartendorp	GRI	Schelberg
ONDERWERP			
3516020 - Tijdelijke toelating van de heer Schoonhoven als raadslid			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

De heer L. Schoonhoven toe te laten als tijdelijk raadslid.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Aan mevrouw L.E. Smit is wegens ziekte voor een eerste keer tijdelijk ontslag verleend als lid van de raad van de gemeente Hengelo. Op 23 november 2022 is de heer L. Schoonhoven benoemd tot tijdelijke opvolger. De benoeming van de heer L. Schoonhoven geldt voor een periode van 16 weken en eindigt automatisch op 15 maart 2023.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

23 NOVEMBER 2022

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3489353	G.J. Eeftink	GRI	Schelberg
ONDERWERP			
3489353 - Verlenging contract accountantsfunctie			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Volgens artikel 213, lid 2 Gemeentewet wijst de gemeenteraad een of meer accountants aan als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. De accountant is belast met de controle van de in artikel 197 Gemeentewet bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen. De dienstverlening door de accountant is een van de instrumenten die de gemeenteraad ten dienste staan bij het uitoefenen van zijn controlerende rol in het duale bestel.

In de raadsvergadering van 9 april 2019 heeft de raad ingestemd met een gezamenlijke Europese aanbesteding van de accountantsfunctie (raadsbesluit nr. 2355867) die moet leiden tot een nieuw contract voor de controle vanaf het boekjaar 2020. Het resultaat van de gezamenlijke aanbesteding is dat de raad op 3 december 2019 bij raadsbesluit nr. 2442137 heeft besloten om PricewaterhouseCoopers BV te benoemen als nieuwe accountant.

In dit voorstel wordt de raad geadviseerd om gebruik te maken van de mogelijkheid om de overeenkomst te verlengen voor de duur van 3 jaar. Deze verlenging is gebaseerd op de mogelijkheid die in de gesloten overeenkomst tussen de gemeente Hengelo en PricewaterhouseCoopers BV is opgenomen.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

In dit voorstel wordt de raad geadviseerd om gebruik te maken van de mogelijkheid om de overeenkomst te verlengen voor de duur van 3 jaar. Deze verlenging is gebaseerd op de mogelijkheid die in de gesloten overeenkomst tussen de gemeente Hengelo en PricewaterhouseCoopers BV is opgenomen.

In artikel 9 van de Overeenkomst tussen de gemeente Hengelo en PricewaterhouseCoopers BV is het volgende bepaald:

'Duur en looptijd:

1. Deze overeenkomst treedt in werking op 01-01-2020, de eerste controle vindt plaats over boekjaar 2020.
2. De looptijd van deze overeenkomst bedraagt 3 jaar en eindigt op 31-12-2022. Deze overeenkomst kan 1 maal eenzijdig door opdrachtgever verlengd worden voor de duur van 3 jaar onder dezelfde voorwaarden van deze overeenkomst.'

Uw raad wordt voorgesteld om van de mogelijkheid als bedoeld in het tweede lid van dit artikel gebruik te maken en in te stemmen met het verlengen van de overeenkomst voor de duur van 3 jaar.

Met het opstarten van de controle van de jaarrekening 2022 is PricewaterhouseCoopers BV het derde jaar van het contract ingegaan.

Na een goed eerste jaar waarin partijen over en weer elkaars werkwijze moeten leren kennen en op elkaar afstemmen zijn partijen steeds beter op elkaar ingespeeld. Het ligt dan ook voor de hand om vruchten te plukken van de goede samenwerking en de overeenkomst met elkaar geheel uit te dienen door gebruik te maken van de mogelijkheid tot verlenging van de overeenkomst.

De werkgroep accountancy heeft met instemming kennis genomen van dit raadsadvies.

BESPREEK - EN BESLISPUNTEN

De raad beslist over het al dan niet verlengen van de overeenkomst met de accountant.

FINANCIËLE ASPECTEN

Over het honorarium van de accountant zijn afspraken gemaakt in de overeenkomst.

BIJLAGE(N)

--

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3489353	GJ Eeftink	GRI	S. Schelberg
ONDERWERP			
3489353 - Verlenging contract accountantsfunctie			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

In te stemmen met de verlenging van de overeenkomst met PricewaterhouseCoopers BV voor de accountantsfunctie voor de duur van 3 jaar ingaande per 1 januari 2023.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

In de raadsvergadering van 9 april 2019 heeft de raad ingestemd met een gezamenlijke Europese aanbesteding van de accountantsfunctie (raadsbesluit nr. 2355867) die moet leiden tot een nieuw contract voor de controle vanaf het boekjaar 2020. Het resultaat van de gezamenlijke aanbesteding is dat de raad op 3 december 2019 bij raadsbesluit nr. 2442137 heeft besloten om PricewaterhouseCoopers BV te benoemen als nieuwe accountant.

In dit voorstel wordt de raad geadviseerd om gebruik te maken van de mogelijkheid om de overeenkomst te verlengen voor de duur van 3 jaar. Deze verlenging is gebaseerd op de mogelijkheid die in de gesloten overeenkomst tussen de gemeente Hengelo en PricewaterhouseCoopers BV is opgenomen.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

23 NOVEMBER 2022

De griffier

De voorzitter

Behandelvoorstel

Onderwerp	Omgevingsvisie het Hart van Hengelo		
Zaaknummer	3435977	Portefeuillehouder	Gerard Gerrits
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	De raad wordt <i>onder meer</i> voorgesteld om: - In te stemmen met de behandeling van de zienswijzen, zoals opgenomen in de Nota zienswijzen ontwerp omgevingsvisie het Hart van Hengelo; - in de ontwerp omgevingsvisie het Hart van Hengelo de wijzigingen aan te brengen; - de omgevingsvisie het Hart van Hengelo gewijzigd vast te stellen als structuurvisie op grond van de Wro; - na de gewijzigde vaststelling van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo de indieners van de zienswijzen op de hoogte te brengen van het besluit van de raad.		
Historie	De Omgevingswet gaat over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving. De Omgevingswet treedt waarschijnlijk op 1 januari 2023 in werking. Een van de onderdelen van de wet is een verplichting voor gemeenten om voor hun gehele grondgebied één omgevingsvisie te maken. In Hengelo stellen we de omgevingsvisie in drie fasen op. We zijn begonnen met de omgevingsvisie Hengeloos Buiten, de visie voor het buitengebied. De tweede fase wordt gevormd de omgevingsvisie voor de binnenstad en Hart van Zuid; het zogenaamde Hart van Hengelo. De derde fase is de omgevingsvisie voor de rest van de stad. Deze drie fasen worden daarna geïntegreerd tot één samenhangende visie voor ons hele grondgebied. De omgevingswet vraagt om een meer integrale werkwijze en waar mogelijk een samenwerking met de samenleving. De gemeente wil zich positioneren als één van de partijen in het samenwerkingsproces. Door een open houding tussen gemeente en samenleving wordt gestreefd naar nieuw vertrouwen. De gewenste samenwerking met de samenleving heeft tot gevolg dat zij niet langer achteraf reageren, maar vooraf meedenken in het proces, met als gevolg dat mede daardoor de volksvertegenwoordigende rol van de gemeenteraad verandert. Het is de bedoeling van de Wet dat de raad de kaders en de grote lijnen van een omgevingsvisie bepaalt, niet (meer) het detail. Daarmee geeft de raad ruimte aan het college om per opgave af te wegen wat nodig is. Dat vraagt loslaten en vertrouwen van de gemeenteraad. Voor de omgevingsvisie het Hart van Hengelo betekent de veranderende rol van de gemeenteraad dat zij: 1. Vooraf sturen door middel van een op te stellen Kader; 2. Bij de vaststelling toetsen of is voldaan aan het Kader en of het participatieproces dat in het plan van aanpak is opgenomen op een zorgvuldige manier is doorlopen. Zienswijzen Het ontwerp van de omgevingsvisie Het Hart van Hengelo heeft van 15 juni tot en met 26 juli 2022 ter inzage gelegen. Binnen de termijn van terinzagelegging zijn 8 zienswijzen ingediend. In de 'Nota zienswijzen – Omgevingsvisie het Hart van Hengelo' zijn alle zienswijzen samengevat en beantwoord. De zienswijzen geven aanleiding om de omgevingsvisie op enkele punten aan te passen. Daarnaast worden enkele ambtshalve wijzigingen voorgesteld. Voor het overzicht van de voorgestelde wijzigingen wordt verwezen naar de 'Staat van wijzigingen omgevingsvisie Het Hart van Hengelo.'		

Politieke Markt	8 november 2022			
Voorzitter	Griffiemedewerker	Zaal	Domein	Duur
Han Daals	Anke Haarhuis	Raadzaal	Fysiek	90 min
Doel van de sessie	Oordeelsvormend			
Behandeladvies	Na een korte inleidende presentatie krijgen de insprekers gelegenheid om standpunt of ideeën toe te lichten aan de raadsleden. Daarna is het woord aan de raad om te toetsen of is voldaan aan het vooraf vastgestelde Kader en tevens om te beoordelen of het participatieproces, dat een essentieel onderdeel vormt van deze (deel)omgevingsvisie, zorgvuldig is doorlopen.			
Spreekrecht publiek	ja ☒	duur: maximaal 5 minuten. Indien er veel insprekers zijn kan de voorzitter de spreektijd per persoon inkorten. Svp aanmelden via raadsgriffie@hengelo.nl		

Raad	23 november 2022	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	De politieke markt heeft geadviseerd om dit voorstel als een Hamerstuk te agenderen voor de raadsvergadering. De raad wordt gevraagd om te besluiten om: A. 1. in te stemmen met de behandeling van de zienswijzen, zoals opgenomen in de Nota zienswijzen ontwerp omgevingsvisie het Hart van Hengelo, dat deel uitmaakt van dit besluit; 2. in de ontwerp omgevingsvisie het Hart van Hengelo de wijzigingen aan te brengen, zoals deze zijn opgenomen in de Staat van wijzigingen – omgevingsvisie het Hart van Hengelo, dat deel uitmaakt van dit besluit; 3. de omgevingsvisie het Hart van Hengelo gewijzigd vast te stellen als structuurvisie op grond van de Wro; B. na de gewijzigde vaststelling van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo de indieners van de zienswijzen op de hoogte te brengen van het besluit van de raad.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3435977	Boers, Gonny	RL-RO	Gerard Gerrits
ONDERWERP			
3435977 - Vaststellen omgevingsvisie het Hart van Hengelo			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

De Omgevingswet

De Omgevingswet gaat over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving. De Omgevingswet treedt waarschijnlijk op 1 januari 2023 in werking. Een van de onderdelen van de wet is een verplichting voor gemeenten om voor hun gehele grondgebied één omgevingsvisie te maken.

Omgevingsvisie Hengelo

In Hengelo stellen we de omgevingsvisie in drie fasen op. We zijn begonnen met de omgevingsvisie Hengeloos Buiten, de visie voor het buitengebied. De tweede fase wordt gevormd de omgevingsvisie voor de binnenstad en Hart van Zuid; het zogenaamde Hart van Hengelo. De derde fase is de omgevingsvisie voor de rest van de stad. Deze drie fasen worden daarna geïntegreerd tot één samenhangende visie voor ons hele grondgebied.

Omgevingsvisie het Hart van Hengelo

Voor het eerst maken we een integrale visie voor de binnenstad, stationsomgeving en Hart van Zuid. Dit biedt ons de kans om deze gebieden meer als één geheel te gaan zien en met elkaar te verbinden. De omgevingsvisie bouwt voort op onze ingezette koers. Deze koers is vastgelegd in gemeentelijk beleid, maar ook in ambities die we samen met onze buurgemeenten en met partners in de regio hebben vastgelegd. De omgevingsvisie schetst het lange termijn perspectief en geeft ons de kans adequaat in te spelen op trends en ontwikkelingen. Dit kan alleen als we alle aspecten van de leefomgeving in samenhang beschouwen. De omgevingsvisie gaat om meer dan alleen de ruimtelijke omgevingsaspecten. Zo beschrijven we in de visie ook hoe we de fysieke leefomgeving willen inrichten om maatschappelijke doelen op het terrein van gezondheid en het sociale domein te realiseren.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

A1. Instemmen met de behandeling van de zienswijzen

A1.1 Binnen de terinzagetermijn zijn 8 zienswijzen ingediend

Op 7 juni 2022 heeft het college van burgemeester en wethouders ingestemd met het ontwerp van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo. Het college heeft besloten de ontwerp omgevingsvisie van 15 juni tot en met 26 juli 2022 ter inzage te leggen. Binnen deze termijn zijn 8 zienswijzen ingediend.

In de Nota zienswijzen ontwerp omgevingsvisie het Hart van Hengelo (bijlage 2) zijn alle zienswijzen samengevat en beantwoord.

A2. In de ontwerp omgevingsvisie het Hart van Hengelo de wijzigingen aan te brengen, zoals deze zijn opgenomen in de Staat van wijzigingen – omgevingsvisie het Hart van Hengelo

A2.1 Zienswijzen en ambtelijk voorstel leiden tot wijziging van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo

De zienswijzen geven aanleiding om de omgevingsvisie het Hart van Hengelo op enkele punten aan te passen. Daarnaast wordt een ambtelijke wijziging voorgesteld. Voor het overzicht van de voorgestelde wijzigingen wordt verwezen naar de 'Staat van wijzigingen' (bijlage 3).

A3. De omgevingsvisie het Hart van Hengelo gewijzigd vast te stellen

A3.1 Voldoet aan het Kader voor de omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid Hengelo

In de vergadering van 9 juni 2021 heeft de gemeenteraad het Kader voor de omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid Hengelo (bijlage 4) vastgesteld. Met het Kader heeft de gemeenteraad vooraf sturing gegeven aan het proces en duidelijkheid gegeven aan de deelnemers het proces, namelijk:

- Waar moet het over gaan?
- Hoe gaan we het (participatieproces) organiseren?

Het Kader geeft als het ware het speelveld aan waarbinnen, in samenwerking met de samenleving, de omgevingsvisie wordt opgesteld.

In de Toets aan het Kader voor de omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid Hengelo (bijlage 5) is inzichtelijk gemaakt op welke wijze de verhaallijnen uit het Kader zijn vertaald naar de omgevingsvisie het Hart van Hengelo en hoe het participatieproces (op grond van het Kader) heeft plaatsgevonden.

A3.2 De inhoud en het proces zijn door middel van werksessies met raadsleden afgestemd

Tijdens zogenaamde werksessies zijn de raadsleden geïnformeerd over het participatieproces en is inhoudelijk afgestemd. Op deze manier heeft de raad inzicht gekregen in het doorlopen proces en heeft de raad kunnen sturen op de wijze waarop de samenwerking met de samenleving heeft plaatsgevonden. De resultaten van de verschillende participatiemomenten, inhoudelijke tussenproducten en het ontwerp van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo zijn met raadsleden afgestemd.

A3.3. Structuurvisies worden van rechtswege omgevingsvisies

Nu de Omgevingswet nog niet in werking is getreden bestaat het instrument omgevingsvisie formeel gezien nog niet. De omgevingsvisie het Hart van Hengelo moet daarom worden vastgesteld als een structuurvisie als bedoeld in de Wro. Zowel een structuurvisie als een omgevingsvisie worden op dezelfde wijze voorbereid. Op het moment dat de Omgevingswet in werking treedt, worden structuurvisies van rechtswege omgevingsvisies.

A3.3 Global Goals vormen bouwsteen van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo

De gemeenteraad heeft op 6 november 2018 een motie aangenomen dat de gemeente Hengelo een Global Goal gemeente moet zijn (zie bijlage 6). Dit betekent dat de gemeente Hengelo zich wil inzetten voor het bereiken van de wereldwijde, gemeenschappelijke doelen voor duurzame ontwikkeling (Global Goals for Sustainable Development).

De insteek is om de global goals op natuurlijke momenten te benutten bij de ontwikkeling van beleid en projecten. Veel global goals hebben een ruimtelijke component en het is dan ook belangrijk om deze vanaf het begin mee te nemen. Ze zijn daarom als bouwsteen gebruikt bij het opstellen van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo.

A3.4 Motie: Mobiliteitsvisie integraal onderdeel van de omgevingsvisie

De gemeenteraad heeft op 9 juni 2021 een motie aangenomen dat de mobiliteitsvisie integraal onderdeel moet zijn van de uiteindelijke omgevingsvisie (zie bijlage 7).

Het mobiliteitsplan is nog in ontwikkeling. De processen van de mobiliteitsplan en de omgevingsvisie het Hart van Hengelo zijn op elkaar afgestemd. Ook de derde fase van de omgevingsvisie voor de rest van de stad wordt afgestemd op het proces en de doelen van de mobiliteitsplan.

Op 26 januari 2022 heeft de gemeenteraad de Koersnota mobiliteit vastgesteld. De Koersnota is een richtinggevend document dat het vertrekpunt en de stip op de horizon voor het mobiliteitsplan weergeeft. De doelen uit de Koersnota zijn een bouwsteen voor de omgevingsvisie het Hart van Hengelo. Dit komt op verschillende pekken in de omgevingsvisie tot uitdrukking. Zowel bij de visie op gebieden, als bij de visie op thema's. In paragraaf 5.2 wordt specifiek ingegaan op duurzame mobiliteit.

Communicatie

De indieners van de zienswijzen informeren over het raadsbesluit.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

A.

1. in te stemmen met de behandeling van de zienswijzen, zoals opgenomen in de Nota zienswijzen ontwerp omgevingsvisie het Hart van Hengelo, dat deel uitmaakt van dit besluit;

2. in de ontwerp omgevingsvisie het Hart van Hengelo de wijzigingen aan te brengen, zoals deze zijn opgenomen in de Staat van wijzigingen – omgevingsvisie het Hart van Hengelo, dat deel uitmaakt van dit besluit;
3. de omgevingsvisie het Hart van Hengelo gewijzigd vast te stellen als structuurvisie op grond van de Wro;

B.

na de gewijzigde vaststelling van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo de indieners van de zienswijzen op de hoogte te brengen van het besluit van de raad.

FINANCIËLE ASPECTEN

Aan de omgevingsvisie is een uitvoeringsagenda toegevoegd, waarin instrumenten zijn opgenomen om uitvoering te geven aan de doelen uit de omgevingsvisie het Hart van Hengelo.

Na besluitvorming over de omgevingsvisie zal de komende jaren uitvoering worden gegeven aan de instrumenten uit de uitvoeringsagenda. De uitvoering van de visie kan leiden financiële en/of personele gevolgen. Financiële en/of personele gevolgen worden meegenomen in de P&C-cyclus voor 2023 en verder.

1. Omgevingsvisie het Hart van Hengelo;
2. Nota zienswijzen omgevingsvisie het Hart van Hengelo;
3. Staat van wijzigingen omgevingsvisie het Hart van Hengelo;
4. Kader voor de omgevingsvisie binnenstad en Hart van Zuid Hengelo;
5. Toets aan het Kader voor de omgevingsvisie het Hart van Hengelo;
6. Motie Global Goals;
7. Motie Mobiliteitsvisie;

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3435977	Boers, Gonny	RL-RO	Gerard Gerrits
ONDERWERP			
3435977 - Vaststellen omgevingsvisie het Hart van Hengelo			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

A.

1. in te stemmen met de behandeling van de zienswijzen, zoals opgenomen in de Nota zienswijzen ontwerp omgevingsvisie het Hart van Hengelo, dat deel uitmaakt van dit besluit;
2. in de ontwerp omgevingsvisie het Hart van Hengelo de wijzigingen aan te brengen, zoals deze zijn opgenomen in de Staat van wijzigingen – omgevingsvisie het Hart van Hengelo, dat deel uitmaakt van dit besluit;
3. de omgevingsvisie het Hart van Hengelo gewijzigd vast te stellen als structuurvisie op grond van de Wro;

B.

na de gewijzigde vaststelling van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo de indieners van de zienswijzen op de hoogte te brengen van het besluit van de raad.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

In een omgevingsvisie worden strategische ambities voor de lange termijn vastgelegd. De omgevingsvisie voor Hengelo stellen we in drie fasen op. De eerste fase voor het buitengebied is afgerond en vastgesteld. De tweede fase voor de binnenstad, de stationsomgeving en Hart van Zuid is afgerond. Deze fase noemen we de omgevingsvisie het Hart van Hengelo. Over deze fase moet de gemeenteraad nu een besluit nemen. De laatste fase voor de rest van de stad is in voorbereiding. Samen zullen deze fases de omgevingsvisie Hengelo vormen.

De omgevingsvisie het Hart van Hengelo biedt ons de kans om de binnenstad, de stationsomgeving en Hart van Zuid meer als één geheel te gaan zien en met elkaar te verbinden.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

DATUM

De griffier

De voorzitter

Het Hart van Hengelo

Omgevingsvisie voor de Binnenstad,
Stationsomgeving en Hart van Zuid

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo

Oktober 2022
Vastgesteld

LOS stadomland B.V.
Nieuwe Linie 1-3
5264 PJ Vught

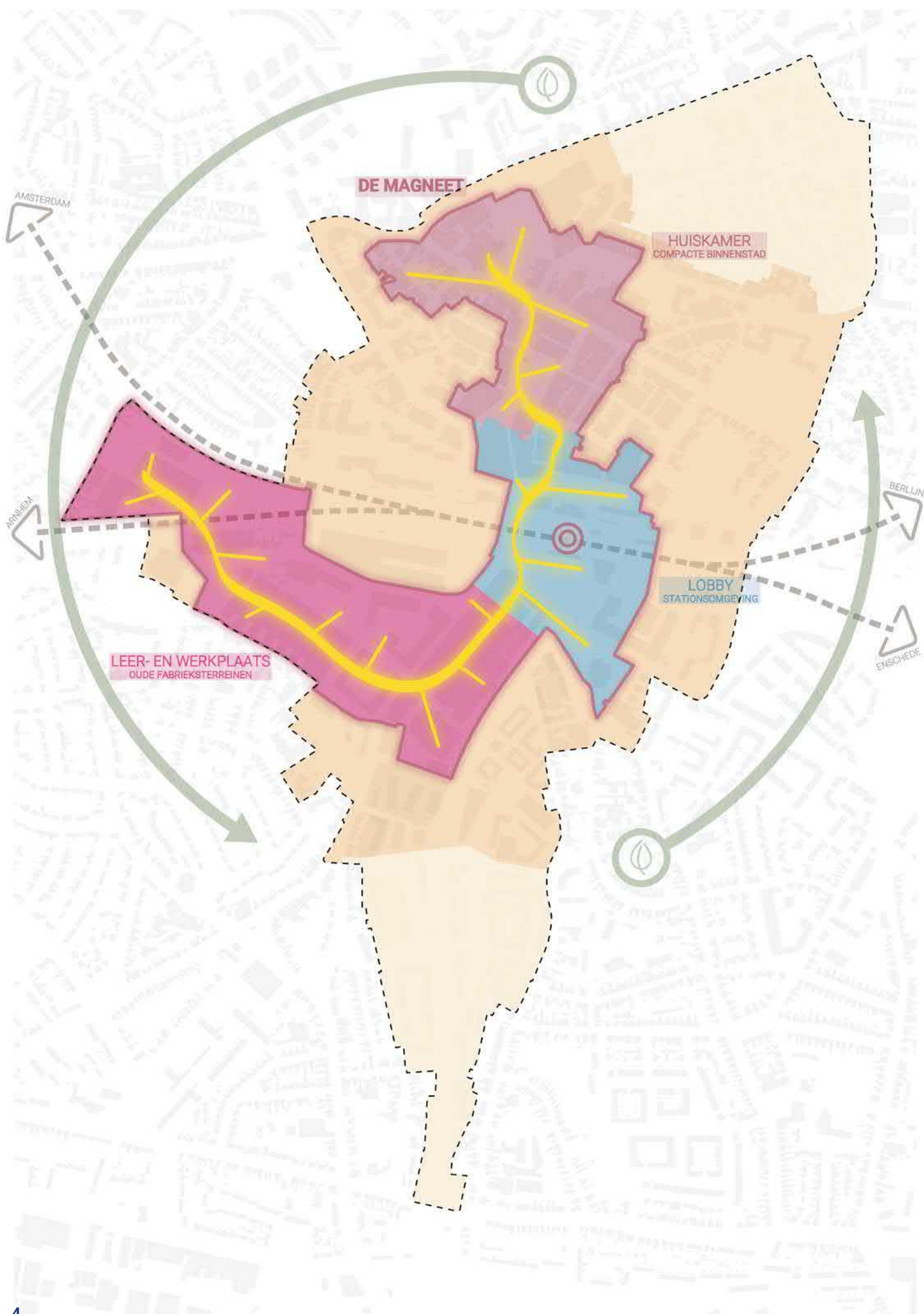
Tel: 073 - 7113770
info@losstadomland.nl
www.losstadomland.nl

Inhoudsopgave

1	Waarom een omgevingsvisie	7
2	De bouwstenen	13
3	Strategische visie	21
3.1	Hengelo in de high tech regio	22
3.2	Schaalsprong van de stad	26
3.3	Dynamische stedelijke cultuur	28
3.4	Duurzaam, circulair en gezond	30
3.5	Kruisbestuiving	34
4	Visie op gebieden	39
4.1	De Hengelose magneet	40
4.2	Dynamisch woon/werkmilieu	48
4.3	Stedelijk woonmilieu	52
5	Visie op thema's	57
5.1	Ontmoeten, sporten en beleven	58
5.2	Duurzame mobiliteit	62
5.3	Economische dynamiek	66
5.4	Wonen voor doelgroepen	70
5.5	Cultuurhistorische waarden	74
5.6	Energie en klimaat	78
5.7	Lucht, bodem, geluid en veiligheid	82
6	Uitvoering	85
Bijlagen		91
Bijlage 1 Betrokken strategisch partners		92
Bijlage 2 Resultaten jongerenenquête		93
Bijlage 3 Resultaten QR-vragen		96
Bijlage 4 Stakeholders ondernemersbijeenkomst		100

A nighttime aerial photograph of a modern urban transit hub. The central feature is a large, illuminated, arched structure with a series of white, Y-shaped supports. The interior of the arch is brightly lit, and the ground beneath it is also illuminated. Above the arch, a multi-level transit platform with tracks and overhead lighting is visible. In the background, a city skyline is visible with various buildings, including a prominent tower with a glowing orange light. The foreground shows a paved area with some trees and a small, illuminated water feature. The overall scene is a blend of modern architecture and urban infrastructure.

1 Waarom een omgevingsvisie

De wereld verandert

De wereld om ons heen verandert snel. Op hetzelfde moment spelen diverse grote trends op het gebied van demografie, technologie en klimaat. Deze leiden in ons land tot een aantal grote ruimtelijke opgaven.

Zo staan centrumgebieden onder druk door de opkomst van internetwinkelen. De bevolkingssamenstelling verandert als gevolg van individualisering, vergrijzing en immigratie. Er is grote behoefte aan woningen voor met name kleinere huishoudens. We moeten onze leefomgeving aanpassen aan de klimaatverandering. De kans op extreme buien, hitte en droogte nemen toe. We hebben ruimte nodig voor de opwek van hernieuwbare energie en staan voor een grote opgave om onze samenleving circulair te maken. De wijze waarop we ons verplaatsen verandert. De fiets en het openbaar vervoer nemen aan belang toe. Het

bewustzijn rondom inclusiviteit en gezondheid groeit, zeker ook door de coronacrisis. Steeds meer mensen willen sporten en bewegen in de buitenlucht en dat leidt tot een veranderende behoefte in de inrichting van onze openbare ruimte.

Met de omgevingsvisie willen we als gemeente inspelen op deze maatschappelijke ontwikkelingen en richting geven aan een toekomstbestendige ontwikkeling van het hart van onze stad.

De komst van de Omgevingswet

De omgevingsvisie is een van de belangrijke beleidsinstrumenten voor ons als gemeente Hengelo onder de Omgevingswet. Hierin leggen gemeenten voor hun hele grondgebied de lange termijnvisie vast voor de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving.

In Hengelo hebben we ervoor gekozen om de omgevingsvisie gefaseerd aan te pakken om zo ervaring op te doen met dit nieuwe beleidsinstrument. We zijn begonnen met de visie voor het buitengebied 'Hengeloos Buiten'. Deze is in 2020 door de raad vastgesteld. Voor u ligt de tweede fase: de omgevingsvisie voor de binnenstad en Hart van Zuid. Hierna volgt de derde fase, de visie voor de rest van het stedelijk gebied. Tot slot zullen we de drie delen integreren tot één omgevingsvisie voor ons hele grondgebied.

Voor het eerst maken we als gemeente een integrale visie voor de binnenstad, stationsomgeving en Hart van Zuid. Dit biedt ons de kans om deze gebieden meer als één geheel te gaan zien en met elkaar te verbinden. En om het lange termijn perspectief te schetsen en adequaat in te spelen op trends en ontwikkelingen. Dit kan alleen als we alle aspecten van de leefomgeving in samenhang beschouwen. De omgevingsvisie gaat om meer dan alleen de ruimtelijke omgevingsaspecten. Zo beschrijven we in de visie ook hoe we de fysieke leefomgeving willen inrichten om maatschappelijke doelen op het terrein van gezondheid en het sociale domein te realiseren.

De Omgevingsvisie bevat de doelen voor ontwikkeling van de fysieke leefomgeving in de binnenstad en Hart van Zuid en wordt op vier manieren gebruikt:

1. Ruimte voor initiatieven waar het kan

Als gemeente gebruiken we de visie om initiatieven en plannen van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties te wegen. We pakken de visie erbij als een initiatief invloed heeft op de fysieke leefomgeving, een besluit van de gemeente nodig heeft en/of niet past binnen de bestaande regelgeving. We zullen dan bekijken of het initiatief past bij de doelen voor de leefomgeving, of aan te passen is zodat het er bij past. Met de visie maken we ontwikkelingen mogelijk die voor zoveel mogelijk inwoners een goede en waar mogelijk betere leefomgeving opleveren. Hoe beter een initiatief aansluit bij de beleidsdoelen hoe wenselijker.

2. Inspiratie voor initiatiefnemers

Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties kunnen de visie gebruiken ter inspiratie. Initiatiefnemers kunnen ermee inschatten of een plan kansrijk is of op welke manier het kansrijk te maken is. Hoe dichter bij de doelen, hoe kansrijker het initiatief. Met behulp van de visie kunnen initiatiefnemers straks inschatten wat de kans op medewerking voor een initiatief is. En daarmee kan een initiatiefnemer beter inschatten welke voorinvesteringen verantwoord zijn.

3. Bepalen van eigen acties

Als gemeente bepalen we onze eigen acties. Zo kunnen we voor bepaalde thema's en gebieden Omgevingsprogramma's opstellen waarin we beleidsdoelen uitwerken en maatregelen bepalen. Omgevingsprogramma's zijn vergelijkbaar met een sectorale (zoals een detailhandelsvisie) of gebiedsgerichte beleidsnota (zoals een actieplan binnenstad) zoals we die nu kennen. Verder vormt de Omgevingsvisie de basis voor de regels in het Omgevingsplan. Alle bestemmingsplannen en verordeningen met een fysieke component worden samengebracht in één Omgevingsplan voor de hele gemeente.

4. Synergie in ons beleid

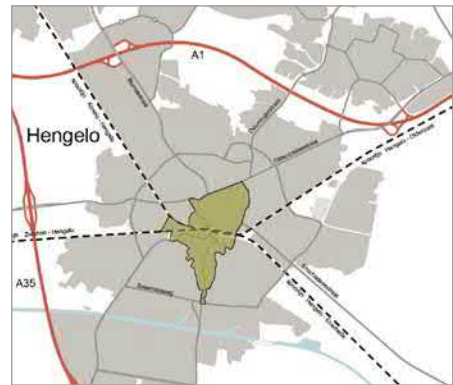
Als gemeente sturen we met behulp van de Omgevingsvisie op al ons strategisch beleid (strategisch betekent het bepalen van doelen) voor de fysieke leefomgeving. Daarmee zorgen we voor samenhang in beleid. Dat deden we natuurlijk al, maar strategische keuzes die we voorheen in sectorale nota's werden gemaakt, maken we nu integraal in de omgevingsvisie. De visie benoemt de kansen en randvoorwaarden voor toekomstige gebiedsontwikkelingen.

Het visiegebied

Centraal in de stad bevindt zich het visiegebied met de binnenstad (ten noorden van het spoor) en Hart van Zuid (ten zuiden van het spoor). Het gebied wordt globaal begrensd door de Emmaweg, de centrumring, de Langelermaweg, de Breemarsweg, de Laan Hart van Zuid, de Loweg, de Industriestraat, de Lansinkesweg, de Willem de Clerqstraat, de Julianalaan, de Tuindorpstraat en de spoorlijn.

2 De bouwstenen

Het verhaal van Hengelo

In 2019 hebben we samen met onze inwoners 'Het verhaal van Hengelo' gemaakt. Daarin kiezen we een duidelijke positie en profileren we ons als Hengelo met een onderscheidende identiteit. We onderscheiden drie kernwaarden die aan de basis staan van de toekomstige ontwikkeling van onze stad:

- **Leefbaar en betrokken:** Hengelo is een stad die alles in huis heeft wat een grote stad hoort te hebben. Toch heeft zij haar dorpsaamhorigheid weten te behouden. Dat maakt dat Hengeloërs zich veilig en thuis voelen en over het algemeen geen grote maatschappelijke problemen ervaren. De talrijke verenigingen en evenementen zijn kenmerkend voor de actieve betrokkenheid en organisatiekracht van de Hengeloërs. Hengelo is een aangename en leefbare stad.
- **Vaardig en vindingrijk:** Hengelo is een stad waar ondernemende mensen en bedrijven hun ideeën weten te realiseren. Dat past bij deze innovatieve industrie- en techniekstad. Hengeloërs hebben geleerd hun vaardigheden blijvend te ontwikkelen in een voortdurend veranderende wereld. Hengelo heeft een breed netwerk specialistische MKB-bedrijven. Deze ondernemende diversiteit is van grote waarde voor het ondernemersklimaat van Twente.
- **Praktisch en idealistisch:** De mix van dorpsaamhorigheid en innovatieve industrie maakt dat Hengelo een stad is met een bijzonder sociaal klimaat. Inwoners, ondernemers en instellingen dragen bij aan een samenleving waarin mensen oog hebben voor elkaar. Deze sociale vanzelfsprekendheid is de drijvende kracht die Hengelo kenmerkt en waarmee een betekenisvolle toekomst wordt behouden voor huidige en nieuwe generaties¹.

---

1 Het verhaal van Hengelo (2019)

HEN
het
verhaal
van GE
LO

Global Goals

Sinds januari 2020 is Hengelo een Global Goals gemeente. Hiermee laten we zien dat we de 17 Global Sustainable Development Goals omarmen: dat we willen handelen in de geest van de doelen en er op passende momenten naar verwijzen.

De VN heeft deze 17 doelen voor duurzame ontwikkeling vastgesteld. Ze zijn unaniem goedgekeurd door alle lidstaten en vormen tot 2030 een belangrijke agenda. Ook de Nederlandse regering heeft zich gebonden aan de Global Goals. Maar, de Global Goals kunnen niet gerealiseerd worden zonder de specifieke inzet van gemeenten. De doelen raken immers aan belangrijke opgaven voor lokale overheden zoals veilige, inclusieve en duurzame robuust infrastructuur en de bestrijding van de effecten van klimaatverandering en participatief bestuur.

Als gemeente zijn we op verschillende manieren bezig met de Global Goals. Zowel impliciet door bijvoorbeeld inwoners te ondersteunen bij schuldenproblematiek als expliciet door de inzet om de binnenstad economisch sterker te maken.

Onze insteek is om de global goals op natuurlijke momenten te benutten bij de ontwikkeling van beleid en projecten. En zeker ook bij de ontwikkeling van de omgevingsvisie. Veel global goals hebben een ruimtelijke component en het is dan ook belangrijk om deze vanaf het begin mee te nemen. Ze zijn als basis gebruikt bij het opstellen van deze omgevingsvisie.

Hengelo4GlobalGoals

Samen op weg naar
EEN DUURZAME WERELD

GLOBAL GOALS FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Proces met samenleving

Deze omgevingsvisie hebben we in samenwerking met de samenleving opgesteld. Naast het creëren van draagvlak was het belangrijkste doel om waardevolle lokale kennis en inbreng op te halen en te verwerken tot een evenwichtige visie die aansluit op de praktijk en waar betrokkenen mee aan de slag kunnen.

Deze omgevingsvisie voor de binnenstad en het Hart van Zuid is het resultaat van diverse gesprekken met uiteenlopende stakeholders uit de samenleving, (keten)partners, gemeentelijke beleidsmedewerkers, het college van B&W en de gemeenteraad en maatschappelijke organisaties. Met deze partijen hebben we de volgende stappen doorlopen.

Eerst hebben we interviews gehouden met zo'n 40 strategisch partners om de vraagstukken die leven naar voren te halen. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van partijen die we gesproken hebben. Mede op basis van de gesprekken is het kaderstellend document vastgesteld.

Vervolgens hebben we met diezelfde partijen in september een omgevingsconferentie en themagesprekken georganiseerd om de eerste ideeën voor de visie te bespreken.

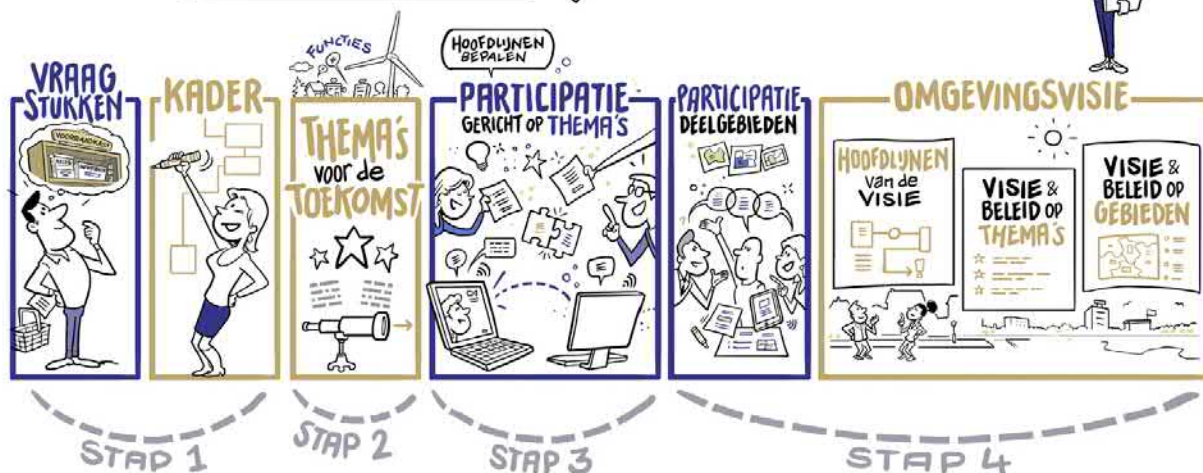
Daarna hebben we specifieke groepen uit de samenleving om hun inbreng gevraagd. De jongeren via een online enquête (zie bijlage 2 voor de resultaten) en het bedrijfsleven via een (online) bijeenkomst (zie bijlage 4 voor een overzicht van de deelnemers). In een vervolgesprek hebben we een aantal jongeren uitgenodigd om over de resultaten van de enquête door te praten. Dit heeft extra verdieping opgeleverd.

Mede op basis van deze input hebben we een eerste conceptvisie opgesteld en die vervolgens getest bij de brede bevolking via gesprekken op de markt en via QR-vragen (zie bijlage 3 voor de resultaten) op een aantal locaties verspreid door te stad. Die input heeft geleid tot de uitgewerkte omgevingsvisie die voor u ligt.

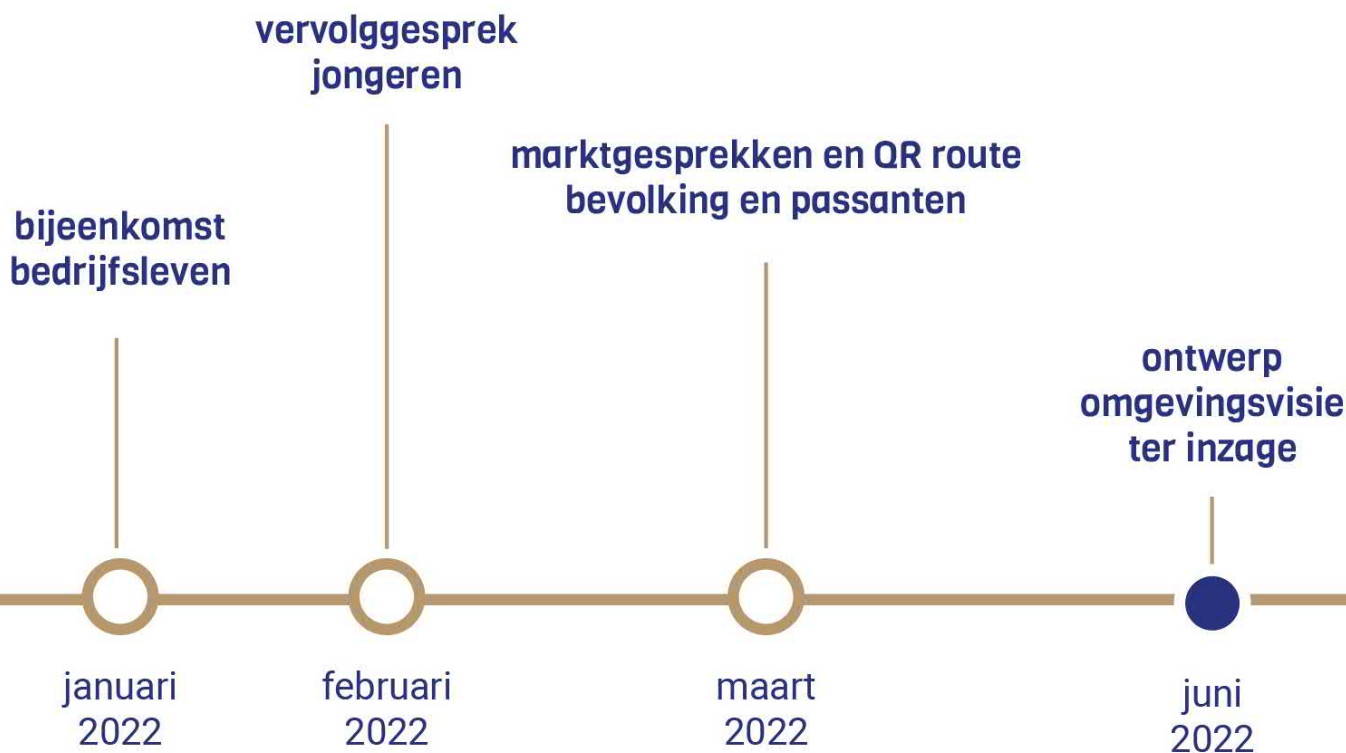
ONTWIKKELING OMGEVINGSVISIE

HOE KOMEN WE ER ?

De fases die zijn doorlopen om tot de omgevingsvisie te komen.

Tijdlijn met de stappen met verschillende groepen uit de samenleving.

Vraagstukken uit het kader

We hebben als gemeente de afgelopen jaren natuurlijk al op tal van thema's en in de gebieden hard gewerkt aan het ontwikkelen en uitvoeren van beleid. Denk bijvoorbeeld aan de Woonagenda 2021-2030, het Handboek Aantrekkelijke Binnenstad en het Masterplan voor Hart van Zuid. Daarnaast hebben we samen met onze buurgemeenten en partners onze ambities bepaald voor de ontwikkeling van de regio Twente en zijn we met de gemeente Enschede bezig met het opstellen van een visie voor de gehele spoorzone tussen beide steden.

Met de Omgevingsvisie bouwen we voort op onze ingezette koers en voegen we een nieuwe laag toe aan ons beleid.

Uit een analyse van actueel beleid, trends en ontwikkelingen en de input vanuit de gesprekken met de samenleving hebben we in het eerder vastgestelde kaderdocument negen vraagstukken benoemd die aan de basis hebben gestaan bij het opstellen van de visie. Deze vragen zijn richtinggevend geweest in het hele proces.

De negen vraagstukken die richtinggevend zijn geweest bij het opstellen van deze omgevingsvisie.

VRAAG 1

Welke aanvullende acties zijn nodig om in Hart van Zuid het creatieve woon-, leef- en werkmilieu te creëren waarmee we jonge talenten ook daadwerkelijk aan onze stad kunnen binden?

VRAAG 2

Hoe kunnen we de synergie tussen detailhandel, evenementen, horeca, cultuur en warenmarkt in de compacte binnenstad vergroten en welke nieuwe verrassende functiecombinaties zijn kansrijk?

VRAAG 3

Hoe zorgen we voor een evenwichtige en zorgvuldige transformatie van de randgebieden in de binnenstad naar wonen en werken?

VRAAG 4

Wat is ervoor nodig om de ambities en potenties van het station als vliegwiel, knoop en verbindende schakel voor de stad verder te ontwikkelen?

VRAAG 5

Wat hebben de binnenstad en Hart van Zuid elkaar te bieden, hoe kunnen ze elkaar versterken en wat is nodig voor onderlinge kruisbestuiving?

VRAAG 6

Hoe kunnen we de cultuur- historische karakteristieken en verhalen nog actiever dan nu behouden en benutten voor de gewenste ontwikkeling van de binnenstad en Hart van Zuid?

VRAAG 7

Hoe kunnen we sporten en bewegen in de binnenstad en Hart van Zuid stimuleren? Hoe zorgen we voor een gezonde en veilige leefomgeving als het gaat om geluid, hitte, lucht, bodem en externe veiligheid?

VRAAG 8

Hoe maken we de binnenstad en Hart van Zuid voor alle bevolkingsgroepen voldoende toegankelijk en aantrekkelijk? Welke bijdrage kunnen beide gebieden leveren als woon-, werk- en leefomgeving voor kwetsbare groepen?

VRAAG 9

Wat moeten we aanvullend doen om klimaatadaptieve gebieden te maken? Hoe kunnen we sturen op onze duurzaamheidsdoelen bij nieuwe initiatieven? Hoe geven we de transitie naar aardgasvrij vorm in de binnenstad?

3 Strategische visie

3.1 Hengelo in de high tech regio

In 2040 is Hengelo net als nu een aangename stad om te wonen, werken en leven. Een gezellige, inclusieve, duurzame en gezonde stad die bruist van het leven, waar mensen bij elkaar betrokken zijn en onze historie zichtbaar is verbonden met de toekomst. Samen met onze regionale partners hebben we een hoge kwaliteit van leven gecreëerd door vanuit onze identiteit en kernkwaliteiten steeds slim in te spelen op actuele trends en ontwikkelingen.

Daarbij zetten we de innovatieve high tech maakindustrie in als motor voor de brede sociaal-economische ontwikkeling. Daar zijn we van oudsher goed in en het potentieel is groot. In 2040 behoren we tot de top 3 van groene high tech regio's in Nederland. Daarmee heb-

ben we de hele stad en regio in 2040 naar een hoger niveau getild.

De stedelijke dynamiek en cultuur heeft een flinke impuls gekregen. Daarmee is de voedingsbodem gecreëerd voor innovatie en initiatief en hebben we kenniswerkers, creatieve werkers, jongeren en vakmensen aan onze stad gebonden.

Tegelijkertijd is het brede fundament van onze stad in 2040 versterkt. De maakindustrie is daar sterk van afhankelijk. Het woning- en voorzieningenaanbod is zowel in omvang als in diversiteit toegenomen zodat we uiteenlopende bevolkingsgroepen aantrekken. Zij werken in sectoren waar de maakindustrie van afhankelijk is.

Techniek als motor voor Twente

Samen met de regiogemeenten vormen we in Twente een hecht geheel. Van oudsher zijn we sterk in techniek. In de tweede helft van de 19de eeuw opende Charles T. Stork een machinefabriek in Hengelo, het hart van de Nederlandse textielindustrie. Later kwam daar het metaalverwerkingsbedrijf Dikkers bij. Deze bedrijven hebben een grote bijdrage geleverd aan de brede economische en sociale ontwikkeling van onze stad en regio.

Inmiddels zijn deze bedrijven vertrokken, maar de erfenis is groot. Nog steeds zijn afsplitsingen van Stork in Hengelo gevestigd (o.a. Thermeq en SPM). We hebben er een innovatieve maakindustrie met groot potentieel aan overgehouden. Zeker ook in combinatie met de kennisinstellingen in onze regio. In de hele wereld staat kennis steeds centraler in de sociaal-economische ontwikkeling van steden en regio's. Twente heeft met de combinatie van universiteit, hogescholen, vakopleidingen en een hoogwaardige maakindustrie een kansrijke uitgangspositie om als regio mee te spelen op wereldschaal. Gezamenlijk hebben we voor 2040 het doel om de brede welvaart (kwaliteit van leven in brede zin) duurzaam te behouden en te versterken door ons te blijven richten op techniek¹.

Top 3 high tech regio's in 2040

Het doel is om de high tech sector en maakindustrie de komende decennia verder te ontwikkelen als motor voor de sociaal-economische ontwikkeling van onze regio. Ontwikkeling van de high tech sector zorgt voor banen, stimuleert de welvaart en verhoogt de potentie voor het voorzieningenniveau. In 2040 behoren we als regio tot de top drie van groene technologische regio's van Nederland en hebben we een sterke internationale concurrentiepositie in de maakindustrie. We zetten de maakindustrie in om de stad in een duurzame en gezonde richting te ontwikkelen.

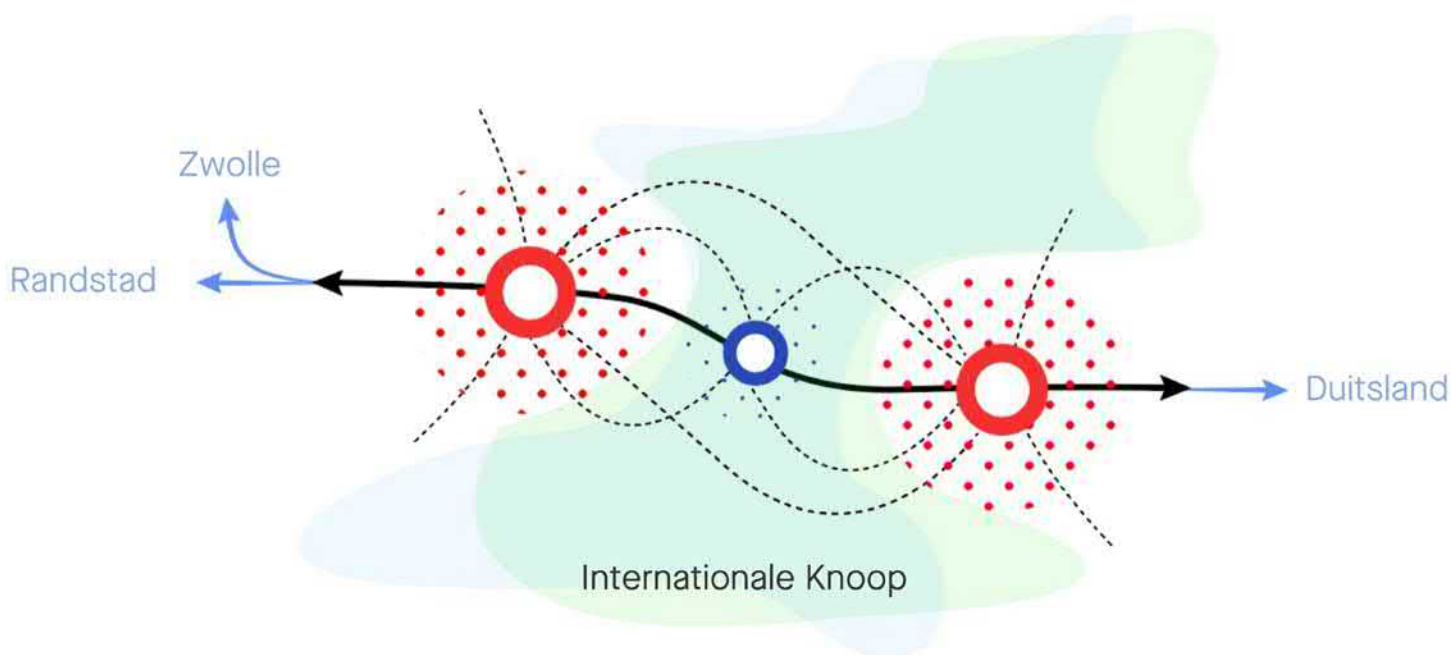
Ook op nationaal niveau wordt het belang en dit potentieel van de regio Twente gezien. De Twentse technologie is niet alleen van belang voor de regionale ontwikkeling maar draagt ook bij aan de positie en ontwikkeling van Nederland in de wereld². Niet voor niets is de Spoorzone Hengelo-Enschede (SHE) in de Omgevingsagenda Oost-Nederland benoemd als een van de strategische gebiedsontwikkelingen waar vanuit het Rijk extra aandacht voor is³.

1 Strategisch plan 2020-2025 (Twente Board, 2021)

2 High Tech Twente als waardevol perspectief voor Nederland (Regio Twente, 2018)

3 Omgevingsagenda Oost-Nederland (2020)

De Spoorzone Hengelo Enschede (SHE) heeft nationale en internationale betekenis (bron: Het verhaal van SHE, 2022)

Talent in techniek + brede beroepsbevolking

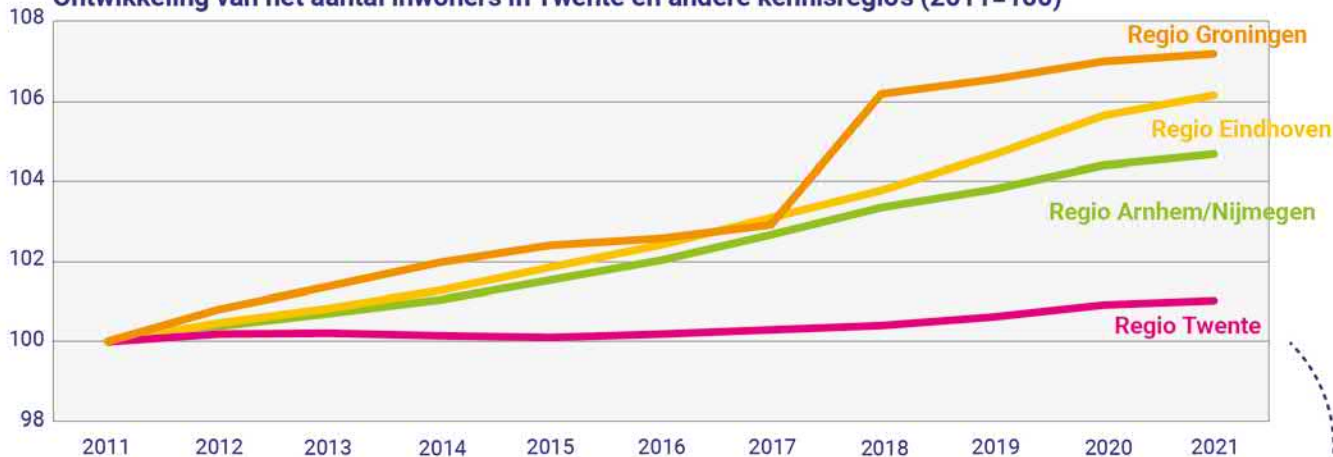
Vanuit onze historie hebben we een sterke basis, maar de ontwikkeling tot groene top technologische regio gaat niet vanzelf. Een van de grote opgaven om deze ambitie te halen is om op lange termijn een voldoende, gevarieerde, goed opgeleide en ondernemende beroepsbevolking te houden.

Net als in veel andere regio's hebben we te maken met een structurele krapte op de arbeidsmarkt. Daar komt bij dat de (beroeps) bevolking in Twente nauwelijks groeit, terwijl andere stedelijke regio's in het land wel structureel groeien. Te veel jonge mensen verlaten Twente om bijvoorbeeld in de Randstad te gaan studeren of werken. Velen van hen komen daarna niet meer terug. Dit vormt een grote bedreiging van de Twentse maakindustrie

waar juist behoefte is aan voldoende (jong) talent om als werknemer of ondernemer (innovatieve start ups) aan de slag te gaan.

Niet alleen het aantrekken van talent in de techniek is nodig. Voor de maakindustrie is ook een brede ontwikkeling van de beroepsbevolking cruciaal. De krappe arbeidsmarkt zorgt ervoor dat sectoren waar de maakindustrie intensief mee samenwerkt en van afhankelijk is (denk aan onderwijs, toeleveranciers, dienstverlening) werknemers nodig hebben. Samen met de voortgaande vergrijzing van de Twentse bevolking vormt dat (op lange termijn) een serieuze bedreiging voor onze economie, het voorzieningenniveau en onze ambitie om tot de top van technologische regio's in Nederland te behoren.

Ontwikkeling van het aantal inwoners in Twente en andere kennisregio's (2011=100)

Jaarlijkse verhuisbewegingen van en naar Twente (2011-2019)

Woon- en leefomgeving doorslaggevend

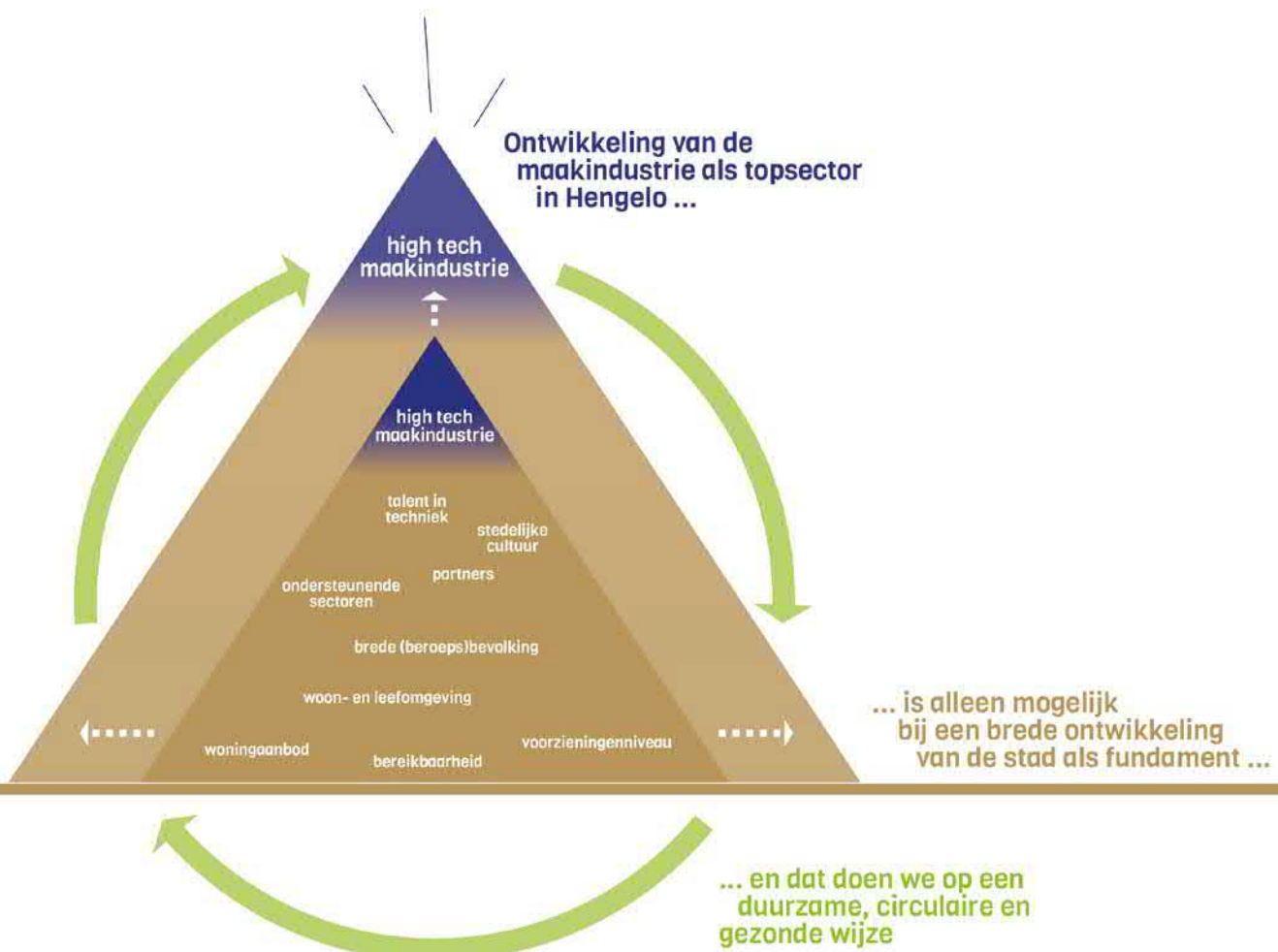
Naast voldoende banen, speelt een aantrekkelijke woon- en leefomgeving een cruciale rol om tot de groei van de brede beroepsbevolking te komen en daar bovenop (jong) talent in de techniek vast te houden en aan te trekken. Net als in heel Nederland hebben we in Twente een structurele krapte op de arbeidsmarkt. Dat betekent dat werknemers kunnen kiezen waar ze gaan werken. Een aantrekkelijke woon- en leefomgeving is dan één van de doorslaggevende factoren in die keuze.

In het bijzonder vragen jonge talenten (in de techniek) extra aandacht. Een van de belangrijkste redenen dat een deel van hen wegtrekt uit Hengelo is dat ze hier de dynamiek en het stedelijke missen. We zijn een aantrekkelijke stad om te wonen met aangename woonwijken maar het ontbreekt nog aan een bruisende en stedelijke sfeer en cultuur zoals dat in veel andere steden wel het geval is.

Daarnaast is doorontwikkeling van de maakindustrie in Hengelo en Twente tot topsector alleen mogelijk bij een brede sociaal-economische ontwikkeling van onze stad als fundament. Belangrijke aspecten zijn een breed en gevarieerd voorzieningenniveau, goede bereikbaarheid en voldoende aanbod van (betaalbare) woningen dat aantrekkelijk is voor diverse bevolkingsgroepen. Dit is ook van belang om voor levenspartners van talenten in de techniek voldoende aantrekkelijk te zijn.

Voor een toekomstbestendige ontwikkeling van onze stad tot 2040 maken we een aantal strategische keuzes waar we in de volgende paragrafen nader op ingaan:

1. Een stedelijke schaa sprong (van 80.000 naar 100.00 inwoners) die past bij een grotere en bredere beroepsbevolking.
2. Het versterken van de dynamische stedelijke cultuur die aantrekkelijk is voor jonge mensen.
3. Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan een duurzame, circulaire en gezonde stad.

3.2 Schaalsprong van de stad

In 2040 dragen we bij aan een grotere 'agglomeratiekracht' van Twente als stedelijke regio in Nederland en de wereld. Daarbinnen hebben we het brede sociaal-economische fundament van onze stad versterkt door te groeien van 80.000 naar 100.000 inwoners.

We hebben de stedelijke schaalsprong gemaakt die nodig is om de innovatieve high tech sector, als motor voor onze brede sociaal-economische ontwikkeling, te kunnen la-

ten floreren. We bieden alle bevolkingsgroepen genoeg ruimte en mogelijkheden om in onze stad op een aangename en duurzame manier te wonen, werken en leven.

Het aandeel gestapelde woningen in onze totale woningvoorraad is toegenomen. Dit type woningaanbod hadden we relatief weinig. Daarmee hebben we een hogere mate van stedelijkheid bereikt en meer betaalbare woningen voor de jonge doelgroep.

Agglomeratiekracht

Hengelo is onderdeel van de regio Twente met ruim 600.000 inwoners. Dat geeft ons 'agglomeratiekracht' waardoor het voorzieningenniveau op een hoog niveau kan liggen. Voor de toekomst van de regio is het van groot belang om de agglomeratiekracht verder te versterken met als zwaartepunt in de as Hengelo - Enschede. En daar is een impuls voor nodig.

Verwacht wordt dat de technologische ontwikkelingen in de komende 20 jaar groter zullen zijn dan in de afgelopen 20 jaar. Als je niet bij de spelers hoort die daaraan meedoen dan kom je onvermijdelijk in een neerwaartse spiraal terecht. En dat kan Twente, en dus ook Hengelo, zich niet veroorloven. Hengelo zal samen met Enschede aansluiting moeten zoeken bij de algemene groei die er in Nederland is, of zich gaan voorbereiden op krimp. Dat laatste is geen optie. Bedrijven in de regio worden dan gedwongen te verhuizen waardoor de bodem onder het huidige goede leven in Hengelo weg zou vallen.

Groei passend bij brede beroepsbevolking

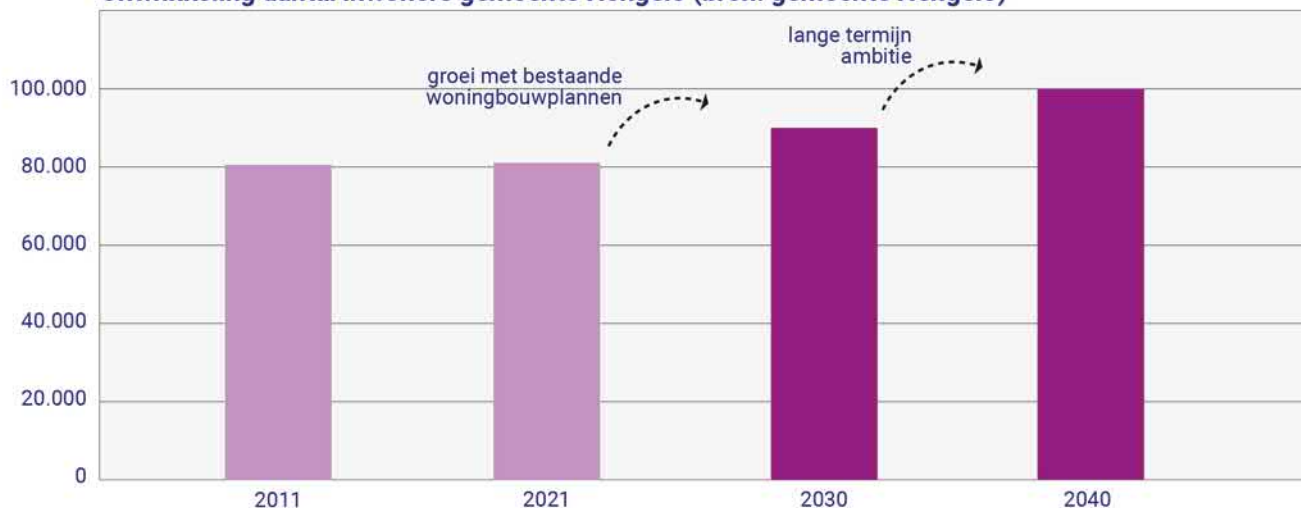
Samen met Enschede werken we aan ontwikkeling van de spoorzone. Het gebied bestaande uit de stations Hengelo, Kennispark en Enschede en het landschap ertussen. Doel is om de agglomeratiekracht te vergroten door beide steden langs de spoorzone beter met elkaar te verbinden en te laten groeien¹.

De bevolking van Hengelo is al jaren stabiel op circa 81.000 inwoners. Om de ambities te realiseren is een substantiële schaalsprong nodig. Niet alleen om de beroepsbevolking te laten groeien, maar ook om de basis voor een hoogwaardig voorzieningenniveau te vergroten. Met de huidige woningbouwambities² groeit de bevolking de komende 10 jaar tot maximaal 90.000 inwoners. We zetten die lijn door naar zo'n 100.000 inwoners in 2040. Daarmee levert Hengelo een belangrijke bijdrage aan de agglomeratiekracht.

1 Het verhaal van Spoorzone Hengelo Enschede (2022)

2 Woonagenda (gemeente Hengelo, 2021)

Ontwikkeling aantal inwoners gemeente Hengelo (bron: gemeente Hengelo)

Vooraf gestapelde woningen

De bevolkingsgroei realiseren we door voor het grootste deel gestapelde woningen te bouwen. Dat doen we om een aantal redenen:

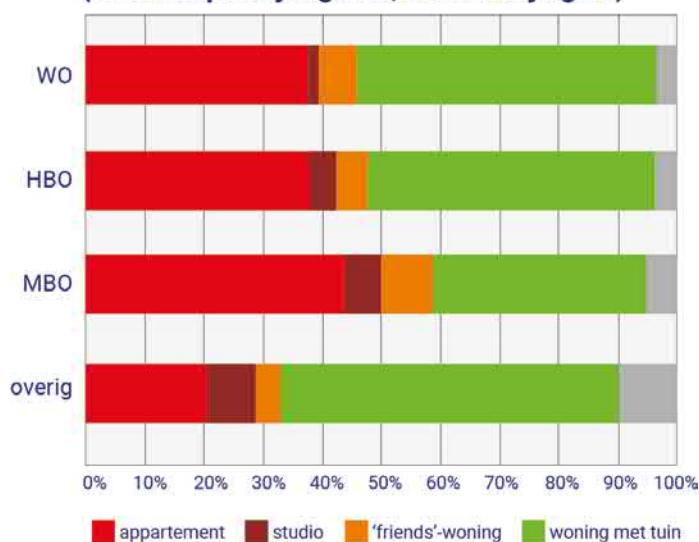
- Over het algemeen geldt: hoe groter de stad hoe hoger de dichtheid en het aandeel gestapelde woningen. Willen we als stad groeien, dan past daar ook een hoger aandeel gestapelde woningen bij.
- Uit een enquête onder jongeren komt naar voren dat de helft na het afstuderen een appartement, studio of 'friends-woning' zoekt en de andere helft een woning met tuin. Voor die laatste groep hebben we in Hengelo al relatief veel aanbod. Het aanbod gestapelde woningen is relatief beperkt.

- In de omgevingsvisie voor het buitengebied is vastgesteld dat het stedelijk gebied niet verder uitbreidt¹. Om de stedelijke schaa sprong te maken, gaan we binnen de bestaande stadsgrenzen in hogere dichtheden bouwen en een stedelijk woonmilieu maken dat nog beperkt aanwezig is.
- Met gestapelde woningbouw kunnen we betaalbare woningen aanbieden (voor jongeren) waar zoveel vraag naar is.

Juist de gebieden Hart van Zuid, binnenstad en stationsomgeving zijn bij uitstek geschikt voor verdichting en een hoogstedelijk woonmilieu. Deze gebieden liggen in het hart van de stad met alle stedelijke voorzieningen in de directe omgeving. Hier past een hogere bebouwingsdichtheid. De schaarse ruimte, hoge grond- en bouwkosten en duurzaam en efficiënt ruimtegebruik maken gestapelde bouw aantrekkelijk en logisch in de binnenstad en Hart van Zuid.

Dat betekent gelijktijdig dat we in de omliggende wijken de aandacht primair richten op het toevoegen van grondgebonden woningen om zo ook andere doelgroepen te bedienen en contrast te houden tussen en in de verschillende wijken.

Woonwens jongeren Hengelo na afstuderen (bron: enquête jongeren, zie ook bijlage 2)

¹ Hengeloos Buiten, Omgevingsvisie voor het buitengebied van Hengelo (2020)

Relatie tussen omvang van de stad en het aandeel gestapelde woningen in de G40 steden (bron: CBS)

3.3 Dynamische stedelijke cultuur

In 2040 hebben we een dynamische stedelijke cultuur ontwikkeld die de voedingsbodem is voor innovatie en grote aantrekkingskracht heeft op (jong) talent in de techniek, creatievelingen en stedelijk ondernemers.

De dynamische stedelijke cultuur in Hengelo kenmerkt zich door de 7 principes: variatie, dichtheid, experiment, verbonden, mensgericht, gelaagd en duurzaam. Dat is de cultuur die we in 2040 hebben ontwikkeld.

Woon- en leefomgeving doorslaggevend

Om de beoogde doelgroep van (jonge) talenten in Twente en Hengelo te houden en aan te trekken, gaan we de concurrentie aan met andere kennisregio's zoals Utrecht, Amsterdam, Arnhem-Nijmegen en Eindhoven. De woon- en leefomgeving speelt een cruciale rol. Er is structurele krapte op de arbeidsmarkt. Dat betekent dat werknemers kunnen kiezen waar ze gaan werken. Een aantrekkelijke woon-, werk- en leefomgeving is dan een van de doorslaggevende factoren in die keuze.

De wensen van jonge mensen

In de enquête die we onder jongeren hebben gehouden, komen de volgende conclusies naar voren:

- De belangrijkste aspecten van hun toekomstige woonomgeving zijn: mogelijkheden voor uitgaan en ontmoeten, een tolerante sfeer waar je jezelf kunt zijn, mogelijkheden om te sporten en een bruisende omgeving waar altijd wat te doen is.

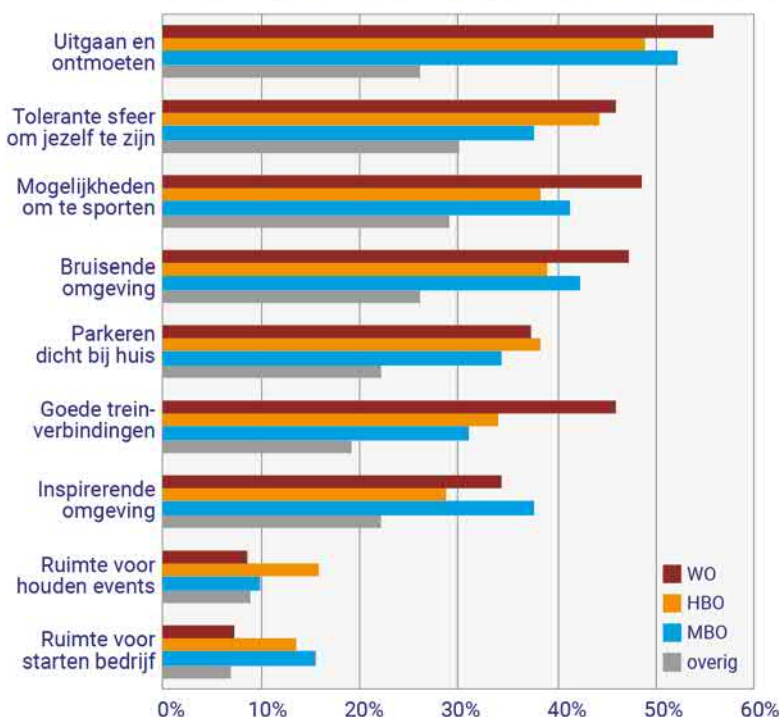
- De meeste respondenten willen graag in Twente blijven wonen als ze een goede baan kunnen vinden. Maar veel respondenten vinden Hengelo wel saai, leeg en rustig.

Er zit een behoorlijk gat tussen wat ze belangrijk vinden aan hun (toekomstige) woonomgeving en hoe ze Hengelo nu ervaren. Daar ligt een kernopgave. Om meer bij hun woonwensen aan te sluiten creëren we een bruisend, inspirerend, levendig en verrassend stedelijk leefmilieu waar wonen, werken, ontmoeten, ontspanning, verblijven en leren in een bruisende mix aanwezig is.

Beleving

Belangrijke trend hierbij is de opkomst van de 'belevingseconomie'. Mensen van alle leeftijden, maar vooral jonge mensen, zoeken variatie en willen wat meemaken. 'Verveling' is

Belangrijkst in toekomstige woonomgeving voor jongeren (bron: enquête jongeren, zie ook bijlage 2)

Woorden die het eerst opkomen als jongeren aan Hengelo denken

Grijs
Saai
Leegstand
Leeg
Rustig
Groen
Gezellig
Uitgaan Thuis
Gezelligheid
Terrassen Beren

een uitstervend begrip. Een moderne winkel is niet zozeer een plek waar je wat koopt, het is een plek waar je kunt kennismaken met producten, het kopen doe je wel via internet. Een schoolgebouw moet 'inspireren'. De openbare ruimte moet niet alleen aantrekkelijk zijn, er moet ook wat te doen zijn (denk aan het succes van het skatepark bij het station). In de belevingseconomie zijn cultuur en evenementen steeds meer de aanjagers van de verandering van de meer traditionele vormen van economie.

En juist hierin gaan de binnenstad van Hengelo met het station en Hart van Zuid een grote bijdrage leveren aan de ambities van de stad en regio. Wij hebben hier een goede uitgangspositie in. Onze culturele en cultuurhistorische basis is ijzersterk, zeker voor een stad van onze omvang, en past precies bij de belevingseconomie. In de context van onze regio Twente gaan we de concurrentie aan met de andere kenniscentra in ons land. Dat betekent dat we gaan inzetten op het doorontwikkelen van een dynamische stedelijke cultuur in het hart van de stad.

Ontwikkelprijncipes stedelijke cultuur

We hanteren de volgende zeven ontwikkelprincipes bij het ontwikkelen van de dynamische stedelijke cultuur:

1. Zo groot mogelijke variatie interessante en hoogwaardige stedelijke voorzieningen.
2. Een hoge dichtheid en mix van functies en bebouwing, die past bij de schaal van Hengelo.
3. Veel ruimte voor experiment, initiatief en innovatie vanuit alle geledingen van de samenleving.
4. Optimale verbindingen met de regio, Randstad en internationale bestemmingen.
5. Mensgerichte publieke ruimte van hoge kwaliteit: veilig, gezond en inclusief.
6. Beleefbaar erfgoed uit alle tijdsperioden en gericht op de toekomst.
7. Duurzaam, flexibel, schoon, klimaatbestendig, circulair en gedeeld gebruik van ruimte, tijd en hulpbronnen.

3.4 Duurzaam, circulair en gezond

In 2040 hebben we onze ontwikkelambities (schaalsprong en stedelijke cultuur) op een duurzame, circulaire en gezonde wijze behaald. Nieuwe ontwikkelingen hebben bijgedragen aan een toekomstbestendige stad die rekening houdt met de ecologische grenzen van de aarde en onze leefomgeving.

In 2040 zijn we goed op weg om in 2050 klimaatneutraal en circulair te zijn. Een samen-

leving die draait op schone energie, waar grondstoffen worden hergebruikt en lokale duurzame voedselketens gangbaar zijn.

In 2040 hebben we ook een leefomgeving die bijdraagt aan gezondheidswinst van mens en natuur en nauwelijks nog gezondheidsschade veroorzaakt. De leefomgeving is klimaatvriendelijk, biodivers, groen en draagt bij aan het welzijn van onze bevolking.

Integraal duurzame stad

Onze ambitie is om een integraal duurzame stad en samenleving te zijn¹. In Twente zit diepgaande kennis en innovatief vermogen die ons hier heel goed bij kan helpen! We koppelen onze ambities in de high tech aan onze duurzame koers. In 2040 hebben we onze ontwikkelambities (de stedelijke schaa sprong en het ontwikkelen van een stedelijke cultuur) op een duurzame, circulaire en gezonde wijze behaald. Elke ontwikkeling is flexibel en aanpasbaar als wijzigende omstandigheden daar om vragen en heeft bijgedragen aan een toekomstbestendige stad die rekening houdt met de ecologische grenzen van de leefomgeving.

Energie omschakeling

In 2030 willen we een CO2-reductie van 60% hebben behaald. Uiterlijk in 2050 is Hengelo klimaat- en energieneutraal. We richten ons op energiebesparing, opwekken en gebruiken van hernieuwbare energie, het mogelijk maken van de warmtetransitie en we vormen strategische allianties met andere overheden en partners (lokaal en internationaal).

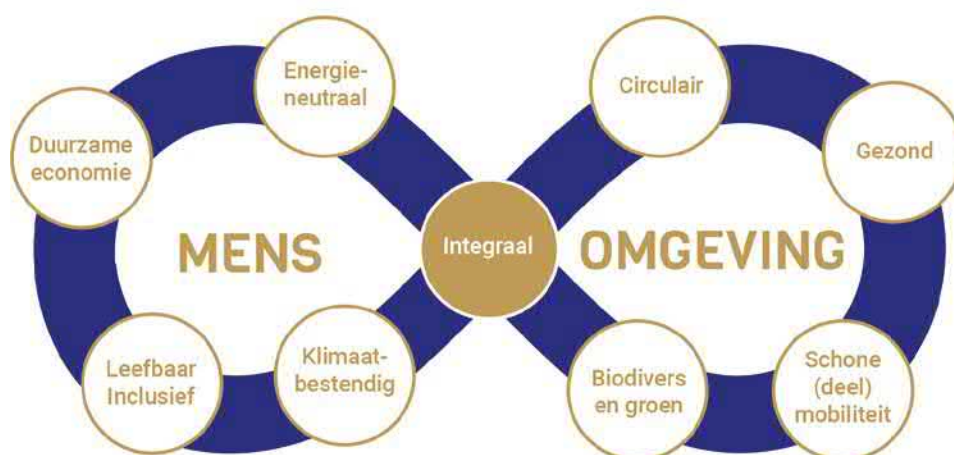
Circulaire gebiedsontwikkeling

We streven naar een circulaire samenleving waarin geen afval bestaat en grondstoffen worden hergebruikt. Onze focus ligt op bewustwording, van nuttigen naar benutten en korte lokale ketens. We streven naar een circulaire gebiedsontwikkeling en circulair bouwen met als centraal doel om integraal functionerende gebieden te creëren waarin kringlopen zoveel mogelijk gesloten worden. We staan nog aan het begin van deze ontwikkeling maar hebben ambities om dit juist in de binnenstad en Hart van Zuid concreet te maken.

Klimaatbestendige en gezonde omgeving

We werken aan een gezonde, inclusieve leefomgeving die bijdraagt aan gezondheidswinst voor mens en natuur. Dat doen we door schone gezonde lucht, bodem, voedsel, beperken van geluidsoverlast en beschermingsplekken tegen extreem weer. Onze omgeving wordt klimaatadaptief, biodivers, groen en draagt bij aan het welzijn van inwoners. Om dit te realiseren vergroten we de sponswerking door een gezonde bodem en zorgen voor een robuust groen- en watersysteem. We bevorderen schone en stille mobiliteit en deelmobiliteit en stimuleren fietsen en wandelen.

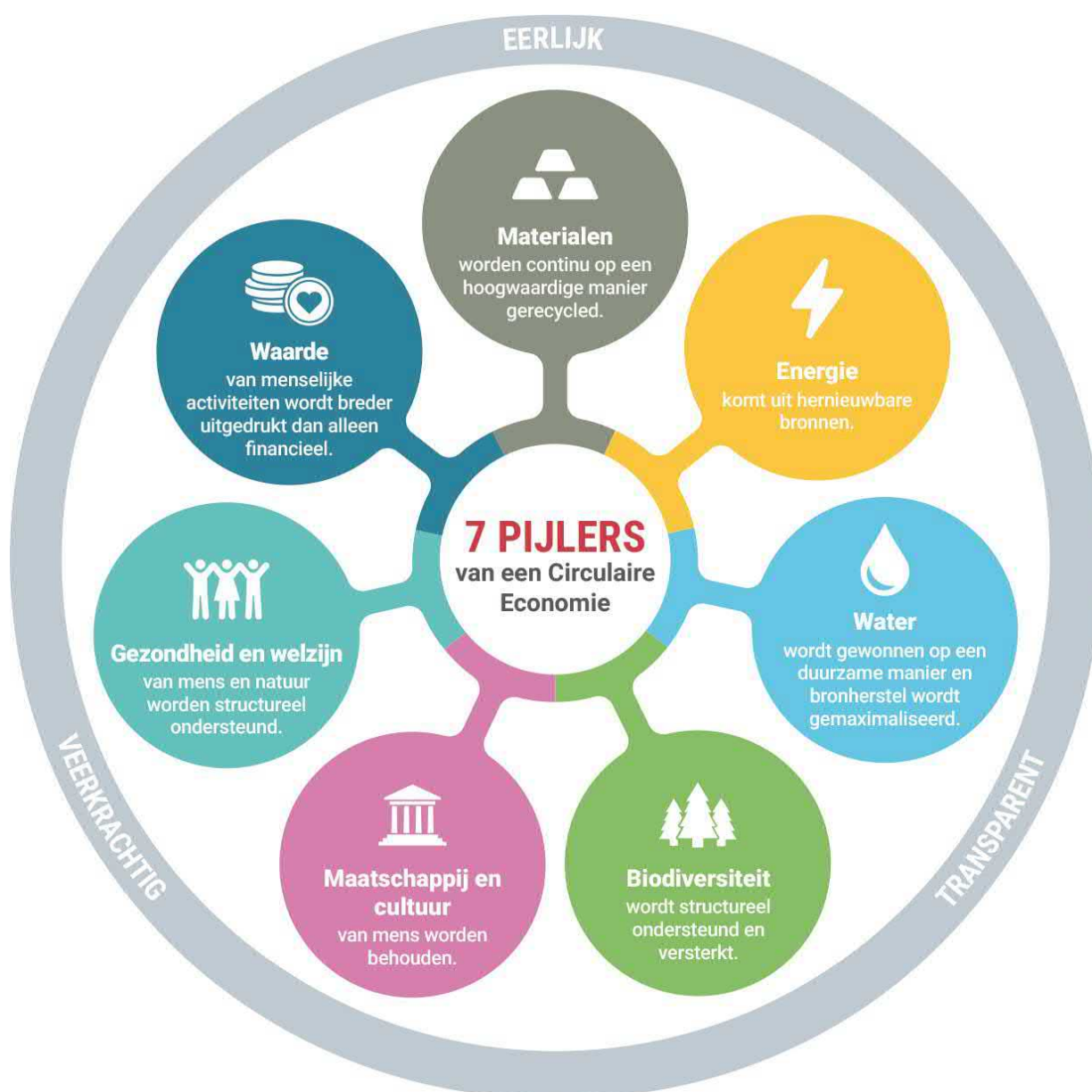
¹ Contouren Hengelo nu en voor de toekomst, Duurzaam kompas 2050 en verder (2022)

Bron: Handboek Circulaire Gebiedsontwikkeling
(Ministerie van Binnenlandse Zaken en Metabolic, 2021)

Ontwikkelprincipes Hart van Hengelo

De 7 principes die we hanteren om sturing te geven aan ontwikkelingen en initiatieven in het Hart van Hengelo.

Variatie

Zo groot mogelijke variatie aan interessante en hoogwaardige stedelijke voorzieningen.

Dichtheid

Een hoge dichtheid van functies en bebouwing, passend bij de aard en schaal van Hengelo.

Experiment

Veel ruimte voor experiment, initiatief en innovatie vanuit alle geledingen van de samenleving.

Verbonden

Optimale verbindingen met de regio, Randstad en internationale bestemmingen.

Mensgericht

Mensgerichte publieke ruimte van hoge kwaliteit: veilig, gezond en inclusief.

Gelaagd

Beleefbaar erfgoed uit alle tijdsperioden en gericht op de toekomst.

Duurzaam

Flexibel, schoon, klimaatbestendig, circulair en gedeeld gebruik van ruimte, tijd en hulpbronnen.

3.5 Kruisbestuiving

In 2040 zijn de krachten van de binnenstad, Hart van Zuid en stationsomgeving gebundeld tot één samenhangend en duurzaam gebied dat grote aantrekkingskracht heeft op nieuwe bewoners, initiatieven en investeringen.

Deze 'Hengelose magneet' vormt het historische hart van Hengelo waar optimale onderlinge uitwisseling plaats vindt.

De stationsomgeving is de bruisende schakel tussen Hart van Zuid en binnenstad waar de stedelijke cultuur tot een hoogtepunt komt.

De deelgebieden zijn met aantrekkelijke groene wandel- en fietsroutes optimaal onderling met elkaar verbonden.

Samen naar meer stedelijke dynamiek

De binnenstad, Hart van Zuid en stationsomgeving leveren elk vanuit hun eigen kwaliteiten een grote bijdrage aan de beoogde stedelijke schaa sprong en het verhogen de stedelijke cultuur. Niet alleen met een hoogwaardig voorzieningenniveau maar ook door het bieden van aantrekkelijke stedelijke woonmilieus.

We zien de drie gebieden als één geheel. De onderlinge kruisbestuiving zorgt voor voldoende variatie, dynamiek, kwaliteit en levendigheid die past bij het beoogde stedelijke leefmilieu. Gezamenlijk creëren de binnenstad, Hart van Zuid en de stationsomgeving het bruisende woon- en leefklimaat dat aantrekkelijk is voor de beoogde doelgroepen.

Extra uitdaging en kans daarbij is dat er momenteel sprake is van een grote hoeveelheid leegstand in het gebied. In de compacte binnenstad vinden forse investeringen plaats en in Hart van Zuid zijn mooie ontwikkelingen van de grond gekomen zoals ROC, Techniekmuseum Oyfo en poppodium Metropool. In het gebied ertussen staat veel vastgoed leeg (o.a. winkelpassage De Brink, kantoorgebouwen langs het spoor en het KMS-terrein). Dit maakt het een extra interessante uitdaging om de onderlinge verbanden en kruisbestuiving tussen Hart van Zuid en binnenstad en de stationsomgeving te realiseren. De leegstand biedt ook weer kansen om plekken en gebieden een nieuwe functie te geven die past bij de onze ambities.

Gezamenlijk het historische hart

De drie gebieden vormen samen het historische 'Hart van Hengelo' waar de stad haar oorsprong en identiteit aan ontleent. Hart van Zuid met haar industrieel erfgoed en de binnenstad als wederopbouwstad. Ook in cultuurhistorisch opzicht is het logisch om de gebieden als geheel te beschouwen. Ze zijn het historische hart van de stad waar de Hengelose krachten worden gebundeld.

De Hengelose magneet

Zowel in Hart van Zuid als de binnenstad en stationsomgeving zijn diverse stedelijke voorzieningen aanwezig. In 2040 zijn de drie gebieden goed met elkaar verbonden zodat ze van elkaars nabijheid kunnen profiteren. De onderlinge kruisbestuiving bestaat uit:

- De onderlinge uitwisseling van bezoekers
- De onderlinge uitwisseling van bewoners
- Onderlinge samenwerkingsverbanden

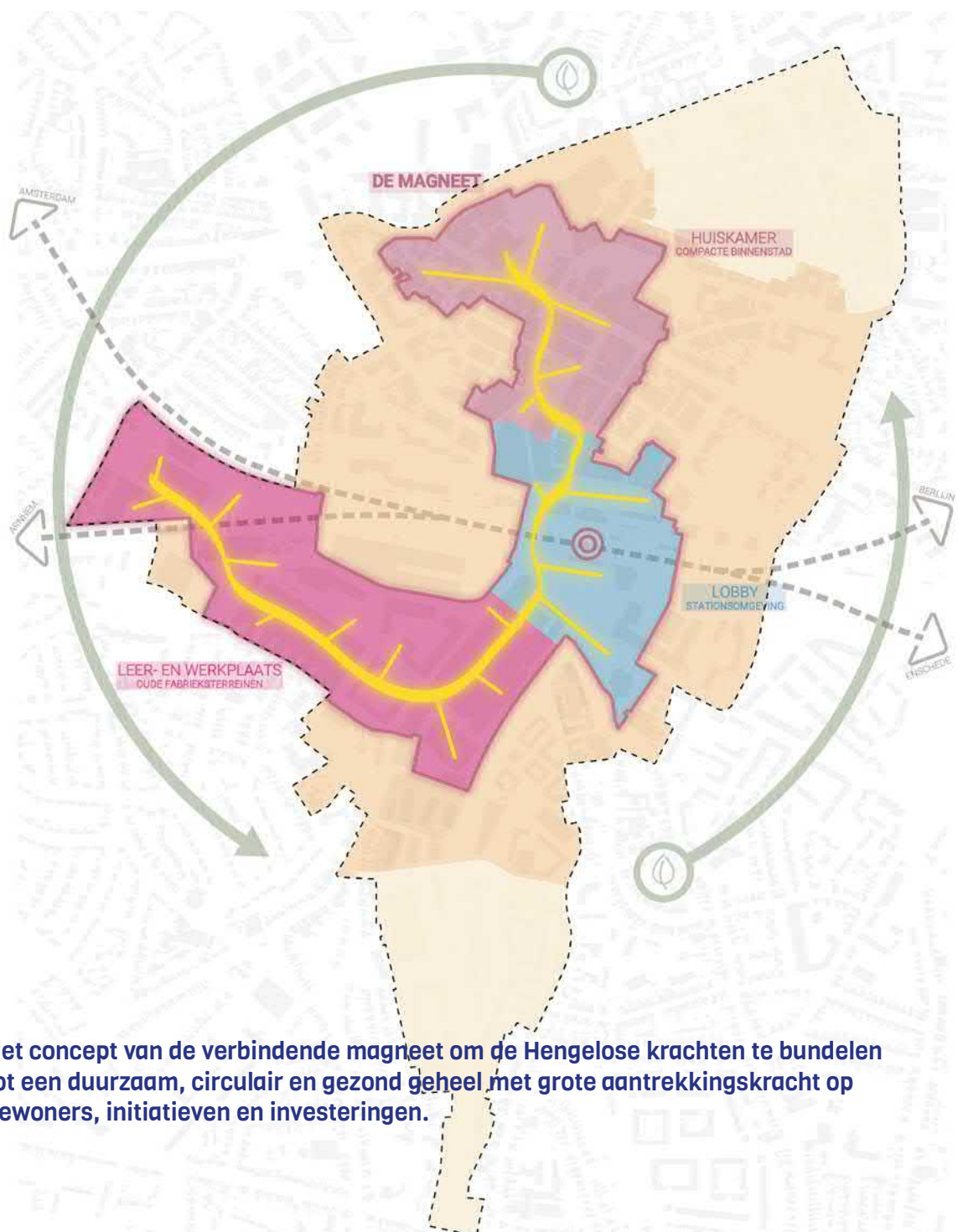
Om deze kruisbestuiving optimaal te stimuleren en faciliteren verbinden we de regionale en stedelijke voorzieningen (hotspots) in de binnenstad, stationsomgeving en Hart van Zuid met elkaar tot een dynamische stadsas. Een samenhangend geheel dat primair is gericht op publiek, waar alle hotspots zijn gevestigd en waar de stedelijke cultuur met haar 7 principes tot wasdom komt. Dit gebied vormt de 'Hengelose magneet' met grote aantrekkingskracht op (nieuwe) bewoners, initiatieven en investeringen.

Stedelijke hotspots verbinden ... tot een dynamische stadsas ... met diverse deelmilieus

Het concept van de verbindende magneet om de Hengelose krachten te bundelen tot een duurzaam, circulair en gezond geheel met grote aantrekkingskracht op bewoners, initiatieven en investeringen.

Ruimtelijke visie

Het concept van de Hengelose magneet hebben we uitgewerkt tot een ruimtelijke visiekaart voor het hele Hart van Hengelo waarin we de volgende drie deelgebieden onderscheiden:

- De Hengelose magneet
- Dynamisch woon/werkmilieu
- Stedelijk woonmilieu

De Hengelose magneet is het kerngebied met een uiteenlopende mix aan stedelijke regionale voorzieningen op het gebied van cultuur, horeca, onderwijs, detailhandel en dienstverlening. De Magneet is verbonden door aantrekkelijke groene wandel- en fietsroutes.

De magneet wordt omringd door een Dynamisch woon-werkmilieu. De kracht hier is de stedelijke mix van wonen, werken en voorzieningen. Geen functie is dominant, de kracht zit in de mix en de balans.

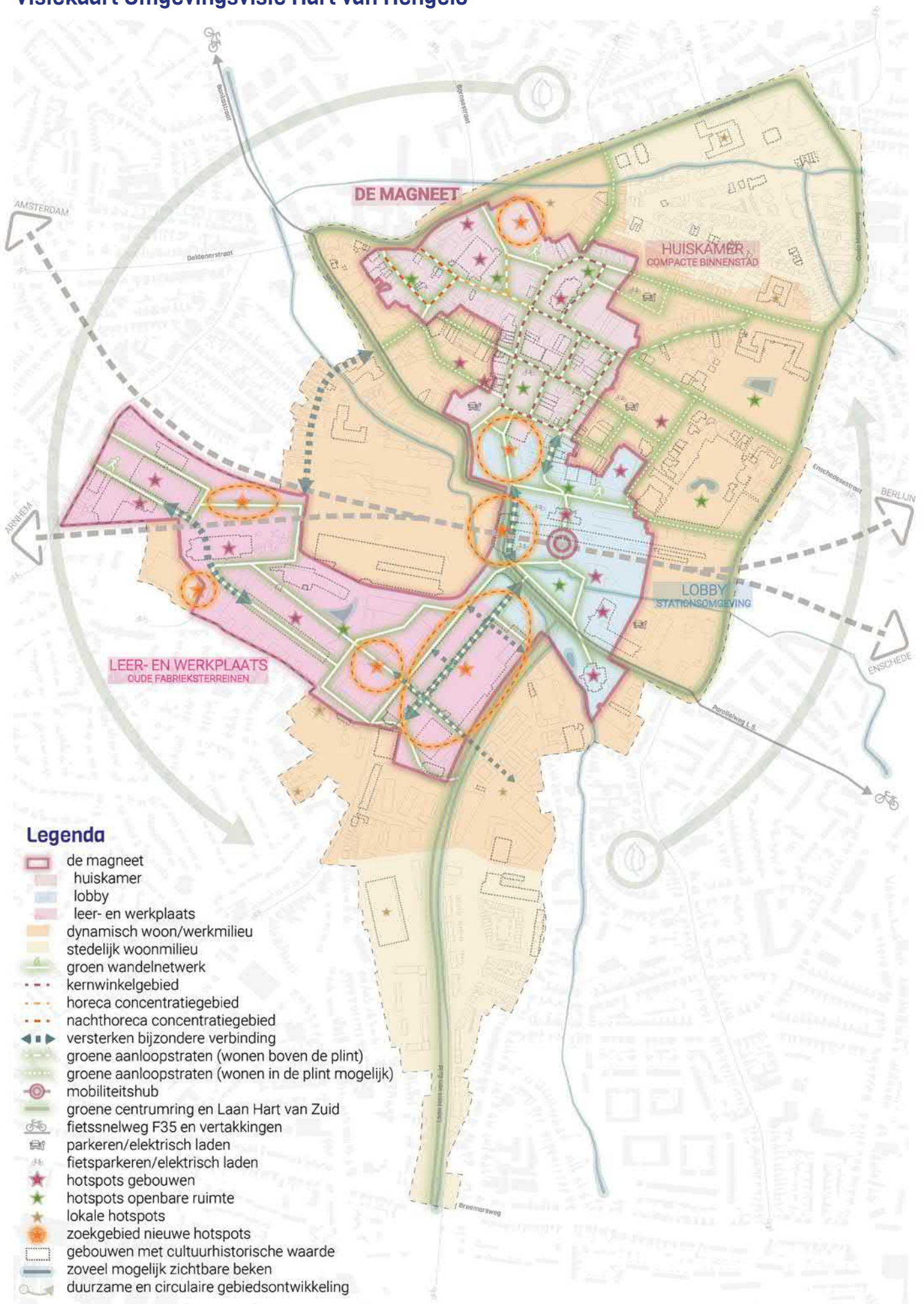
De noord- en zuidzijde van het Hart van Hengelo bestaat uit het stedelijk woonmilieu: aantrekkelijke en ontspannende woonmilieus in de luwte van de stad met alle voorzieningen om de hoek.

De drie deelgebieden zijn onderling verbonden en kennen een passende overgang met elkaar en met de omgeving. Bij de uitwerking van de deelgebieden is goede aandacht voor de randen van de gebieden. De zeven ontwikkelprincipes vormen ook hiervoor de basis.

In het volgende hoofdstuk lichten we de ambities en doelen voor 2040 voor deze drie gebieden nader toe. In hoofdstuk 5 volgt een thematische insteek en toelichting op de visiekaart.

Visiekaart Omgevingsvisie Hart van Hengelo

4 Visie op gebieden

4.1 De Hengelose magneet

In 2040 is de 'Hengelose magneet' het bruisende, inspirerende en aangename centrumgebied met een aantrekkelijke mix van ontmoeten, ontspannen, ondernemen, werken, wonen, verblijven en leren.

De magneet heeft grote aantrekkingskracht op zowel onze eigen inwoners, als bezoekers vanuit de regio en verder weg. In 2040 hebben we een groter variatie aan hoogwaardige stedelijke voorzieningen. We zijn continu op zoek naar publieke voorzieningen die we nog niet hebben en die passen bij (de ambities van) Hengelo.

De gebouwen in de magneet zijn op de begane grond gevuld met publieksgerichte functies. De openbare ruimte is primair gericht op wandelen, verblijven en fietsen. De magneet is 'dooraderd' met een groen wandelnetwerk. De belevingswaarde is groot, overal is wat te doen en te beleven. Het cultuurhistorisch erfgoed is zichtbaar en dient als inspiratiebron.

De magneet bestaat uit drie deelmilieus met elk een eigen karakter en (functie)profiel. De compacte binnenstad is de 'huiskamer' van de stad, de stationsomgeving dient als 'lobby' en de oude fabrieken in Hart van Zuid als innovatieve 'leer- en werkplaats'.

Magneet als centrum van de stad

De 'Hengelose magneet' is het centrale gebied dat de binnenstad, stationsomgeving en Hart van Zuid met elkaar verbindt. Het bruisende, inspirerende en aangename centrumgebied met een aantrekkelijke mix van ontmoeten, ontspannen, ondernemen, werken, wonen, verblijven en leren. De gebouwen zijn op de begane grond zoveel mogelijk gevuld met publieksgerichte functies. Daarboven is ruimte voor wonen in een bruisende omgeving. De openbare ruimte is primair gericht op wandelen, verblijven en fietsen.

Met de magneet trekken we inwoners, bezoekers, bedrijven, investeringen en initiatieven aan die bijdragen aan de brede sociaal-economische ontwikkeling van onze stad in de high tech regio. De magneet is ook belangrijk in het leven van onze inwoners. Het is de plek waar ze vaak komen, elkaar ontmoeten, zich ontwikkelen en veel tijd doorbrengen. Het is de plek waar onze historie ligt en waar we ons mee verbonden voelen.

Grote variatie aan publieke voorzieningen

In de magneet streven we naar een hoge dichtheid en grote variatie aan stedelijke voorzieningen. Er is veel ruimte voor innovatie, ondernemerschap, grote en kleine evenementen en initiatieven, zolang ze bijdragen aan de variatie van hoogwaardige voorzieningen. Een zo breed mogelijke verzameling voorzieningen voor niches en specifieke doelgroepen. We werken aan een inclusieve stad waar ruimte is voor iedereen. Dat maakt de magneet interessant en de maatschappelijke meerwaarde het grootst.

Groen wandelnetwerk

Om de kruisbestuiving tussen de binnenstad, stationsomgeving en Hart van Zuid te realiseren, bestaat de magneet uit een netwerk van aantrekkelijke wandelroutes die begeleid worden door aantrekkelijk groen van hoge kwaliteit. De openbare ruimte is primair gericht op langzaam verkeer en verbindt de deelgebieden met elkaar doordat het dezelfde sfeer ademt. De openbare ruimte wordt gekenmerkt door een hoge kwaliteit waar voetgangers en fietsers de ruimte krijgen en aangenaam in een groene omgeving kunnen verblijven. Er is veel aandacht voor groen, water, kunst, bankjes en verlichting die de beleving versterken.

Ruimtelijke belevingswaarde

We verhogen de aantrekkingskracht door de hoge kwaliteit en belevingswaarde van de omgeving in de hele magneet. De openbare ruimte van de magneet is op zichzelf al een reden om erheen te gaan. Het is aangenaam verblijven en er is altijd wat te doen en te zien. Het cultuurhistorische erfgoed (zowel wederopbouw als industrieel erfgoed) wordt gekoesterd en gebruikt als inspiratiebron en om plekken identiteit te geven. We zetten het erfgoed in voor een interessant en onderscheidend vestigingsmilieu.

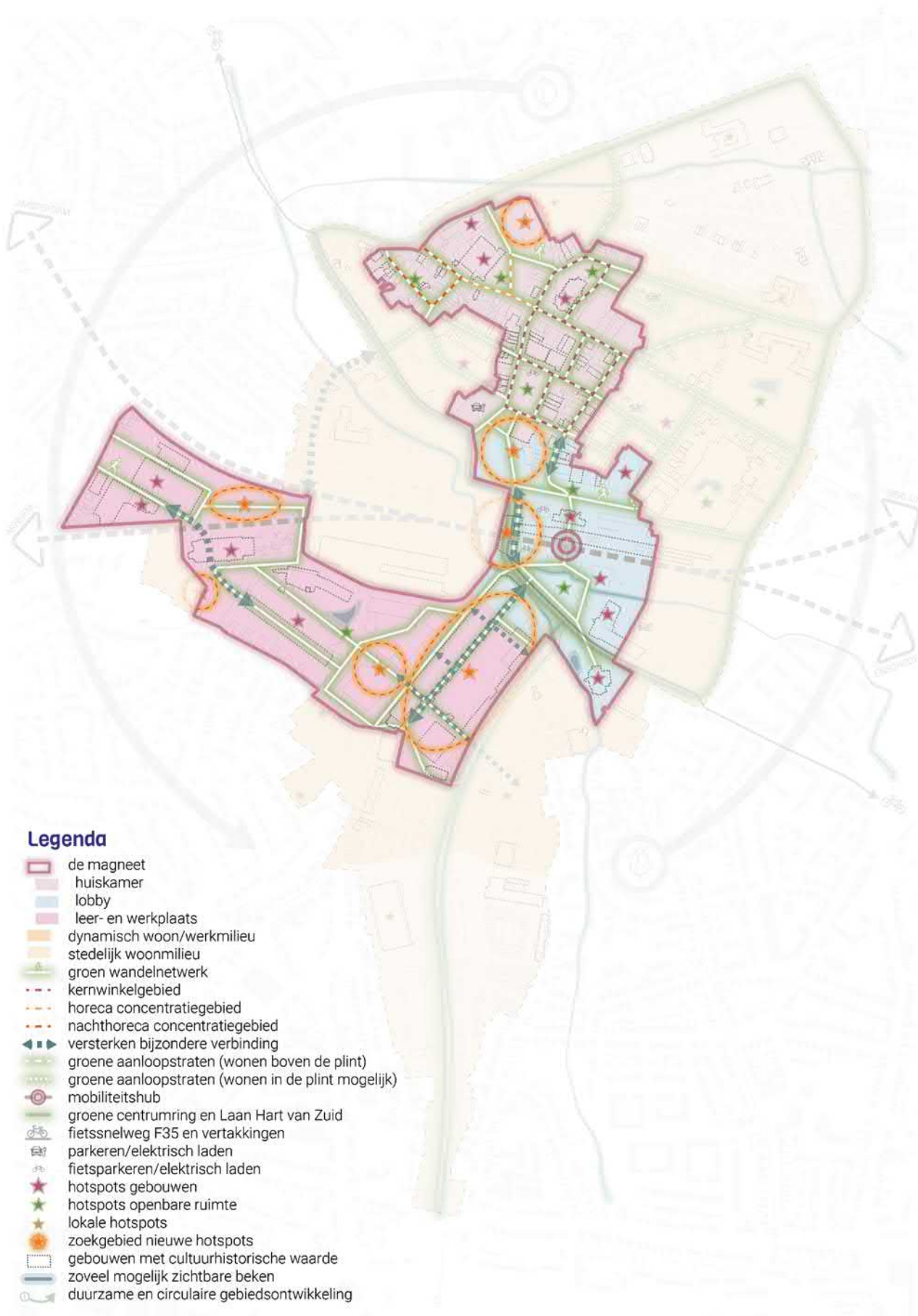
Drie deelmilieus met eigen karakter

De magneet bestaat uit drie deelmilieus met elk een eigen karakter. Elk milieu heeft eigen accenten die als optelsom leiden tot het gewenste aanbod en variatie aan stedelijke voorzieningen in de gehele magneet:

- Compacte binnenstad
- Stationsomgeving
- Oude fabrieksterreinen

Deelkaart Hengelose magneet

Compacte binnenstad 'De Huiskamer'

De compacte binnenstad is het gebied waar de meeste winkels, horeca, ambachten en andere publieksgerichte bedrijven geconcentreerd zijn. Inwoners en bezoekers komen hier samen om te ontspannen. Om winkels te bezoeken, een terrasje te pakken, te dineren, uit te gaan of omdat ze een bepaalde dienst en product nodig hebben. De openbare ruimte is van hoge kwaliteit en geheel ingericht voor langzaam verkeer. Voetgangers en fietsers kunnen zich hier veilig verplaatsen en er is voldoende en aantrekkelijke ruimte om te verblijven.

In de compacte binnenstad is de begane grond van gebouwen aan de straatzijde ingevuld met publieksgerichte functies. Dat betekent dat de panden toegankelijk zijn en waar passanten zonder afspraak binnen kunnen lopen. We sluiten wonen, kantoren, magazijnruimte, volledige bezorgdiensten en webshops (op de begane grond) uit. Zo is en blijft de huiskamer een levendig en aantrekkelijk gebied met open en uitnodigende wanden.

De compacte binnenstad is een belangrijke plek voor stedelijke evenementen. Evenementen brengen mensen samen, geven sfeer en vermaak. Belangrijk is dat het type evenement (aard en omvang), de locatie en de frequentie ervan aansluit bij de omgeving zodat er synergie kan ontstaan met de omliggende binnenstadsfuncties. Juist de mix van functies en activiteiten leidt tot een aantrekkelijk en levendig gebied.

Het uitgangspunt is een grote diversiteit aan functies in een compact aantrekkelijk gebied. Winkels, horeca, ambachten, evenementen en cultuur wisselen elkaar af en maken de compacte binnenstad samen tot een aantrekkelijk geheel. Wel maken we onderscheid in een aantal deelgebieden waar één hoofdfunctie dominant is:¹

- Kernwinkelgebied
- Horecaconcentratiegebied
- Nachthorecaconcentratiegebied

Het gebied bestaande uit het Marktpllein, De Brinkstraat, Telgen, Enschedesestraat, Nieuwstraat en Wemenstraat is het kernwin-

kelgebied. Hier zijn de meeste winkels geconcentreerd. Daarbinnen is het Marktpllein de plek voor warenmarkten, kleine evenementen en activiteiten. Het is echt de meest centrale plek van onze stad.

Het Burgemeester Jansenplein is het concentratiegebied voor horeca, terrassen en beeldbepalende evenementen.

De Pastoriestraat, Willemstraat en Langestraat is het concentratiegebied voor nachthoreca. Het liefst zien we dat de nachthoreca hier wordt gecombineerd en/of afgewisseld met bredere horecaconcepten zoals grand-café, lunchcafé of restaurant. Dit maakt het gebied als onderdeel van de compacte binnenstad aantrekkelijker. Daarnaast zien we graag dat de bovenverdiepingen meer voor andere functies gebruikt gaan worden dan nu het geval is. Een multifunctioneler gebruik van panden, ook overdag, draagt bij aan de sociale controle (ogen op straat) en meer exploitatiemogelijkheden zodat de voedingsbodem voor mogelijke ondermijnende activiteiten afneemt.

Bijzondere verbindingen

Op een aantal plekken in de magneet ontbreekt het nog aan goede routes en verbindingen tussen deelgebieden. Om de magneet goed te laten functioneren en kruisbestuiving tussen de binnenstad, stationsomgeving en Hart van Zuid tot stand te brengen, is het cruciaal dat deze goed onderling verbonden zijn. De volgende locaties zijn van belang om goede wandelverbindingen tot stand te brengen:

- Verbinding over of onder het spoor om Hazemeijer, Techniekhuis en ROC beter met elkaar te verbinden.
- Het ROC gebouw als verbindende schakel tussen het Techniekhuis en het station.
- KMS-terrein als verbinding tussen ROC en station.
- De Europatunnel als cruciale schakel tussen binnenstad en Hart van Zuid.
- De Nieuwstraat als entree van de binnenstad vanuit het station.
- De Emmaweg als verbinding tussen de uiteinden van de magneet.

Veel van deze plekken bieden mogelijkheden om bijzondere en spectaculaire verbindingen tot stand te brengen die niet alleen verbinden maar ook op zichzelf een hotspot kunnen zijn. We gaan onderzoeken wat de kansen en mogelijkheden zijn om deze tot stand te brengen.

¹ Voor meer informatie over de deelmilieus in de compacte binnenstad zie: Handboek Aantrekkelijke Binnenstad

Lichttunnel in Moskou

Luchtsingel in Rotterdam

Inspiratie om met bijzondere verbindingen de delen van de magneet met elkaar te verbinden.

Clink Street tunnel in London met Shakespeare muurschildering

Stationsomgeving 'De Lobby'

Het gebied rondom het station functioneert als 'lobby van de stad'. Het is de plek waar de stad zich presenteert, mensen elkaar verwelkomen, afscheid nemen en waar culturele en zakelijke uitwisseling plaats vindt.

De stationsomgeving heeft een dubbele schakelfunctie die cruciaal is voor de ontwikkeling van Hengelo in de high tech regio. De stationsomgeving verbindt onze stad met de regio en de rest van de wereld. Ook verbindt de stationsomgeving de binnenstad met Hart van Zuid. De potentie van deze dubbele schakelfunctie willen we optimaal benutten en doorontwikkelen. Dit doen we door:

- Optimale trein- en busverbindingen
- Stedelijke hotspots rondom de pleinen
- Hoge verblijfskwaliteit openbare ruimte
- Aangename (wandel- en fiets)routes

Het station zorgt voor de verbinding van Hengelo met Enschede, Universiteit Twente, de omliggende regio, andere stedelijke regio's en Duitsland (verbinding en ontwikkelas Zwolle-Twente-Munster). Het verbindt Hengelo letterlijk met de wereld. De komende jaren werken we verder aan het intensiveren en optimaliseren van de trein- en busverbindingen¹.

Aan het Stationsplein en Industrieplein streven we naar meer stedelijke hotspots (voorzieningen) en aantrekkelijke bebouwing als visitekaartje van de stad. Het zijn bruisende pleinen waar de stad zich aan haar bezoekers presenteert. Aan en op het Industrieplein ligt de nadruk op jongerencultuur en het bedrijfsleven. Op het stationsplein en omgeving ligt de nadruk op ontmoeten, kunst en cultuur. Het plein is zoekgebied voor nieuwe culturele voorzieningen. Het cultuuraanbod trekt niet alleen bezoekers uit Hengelo, maar ook uit de regio en zelfs (inter)nationaal. Zo is de schouwburg hier gevestigd en wordt in dit gebied de expositie van de beelden van Rinus Roelofs getoond. In het verlengde hiervan biedt het Stationsplein ruimte voor culturele activiteiten en evenementen. Dit geeft het gebied allure, uitstraling en publieke aantrekkingskracht.

Het station heeft twee gelijkwaardige ingangen met aan elke ingang een plein dat dient als levendige ontvangsthuis van de stad. Net

als in de rest van de Hengelose magneet is de verblijfskwaliteit op de beide pleinen hoog. Naast het busstation (Stationsplein) en de Kiss&Ride (Industrieplein) is er alle ruimte voor ontmoeten, verblijven, wandelen en fietsen in een groene omgeving van hoge kwaliteit. Op beide pleinen wordt je op een logische en duidelijke manier naar de andere plekken en hotspots in de magneet geleid.

De Europatunnel wordt integraal onderdeel van het groene wandelnetwerk in de magneet en dé centrale wandel- en fietsroute tussen binnenstad en Hart van Zuid. Hier kunnen mensen vrijelijk van de ene naar de andere kant van het spoor wandelen. Studenten en werknemers gaan in de pauze via de tunnel even een visje halen op de markt en andersom kan na een bezoek aan de binnenstad een concert in Metropool worden bezocht. We verhogen de belevingswaarde van de tunnel door het monumentale karakter te benadrukken en er een nieuwe laag met kunst en cultuur (zoals streetart, lichtkunst, expositieruimte etc.) aan toe te voegen. Ook de Stationshal is een belangrijke verbinding in de magneet. Het is en blijft een openbare looproute met kunst- en cultuuruitingen en duidelijke verwijzingen naar hotspots in de stad.

---

¹ Omgevingsagenda Oost-Nederland, Ontwikkelagenda Netwerkstad, Spoorzone Hengelo-Enschede

Impressies ter inspiratie hoe de Europatunnel zich in 2040 ontwikkeld kan hebben tot aantrekkelijke verbinding tussen de binnenstad en Hart van Zuid (visualisatie: LOS stadomland)

Oude fabrieksterreinen 'Leer- en werkplaats'

Het centrale deel van Hart van Zuid bestaat uit de voormalige fabrieksterreinen en heeft de functie als innovatieve leer- en werkplaats. Het is de plek in Hengelo voor publieke voorzieningen om te leren, te ontdekken en jezelf te ontwikkelen. De plek waar kruisbestuiving en kennisuitwisseling plaats vindt tussen onderwijs, cultuur, techniek en ondernemerschap. Waar je een studie of cursus kunt volgen, waar ruimte is voor nieuwe ideeën en startende ondernemers. En dat alles in een rauwe omgeving waar het industrieel erfgoed wordt ingezet voor de toekomst van de stad. Het is een inspirerende leer- en werkomgeving, op loopafstand van het station.

De Leer- en werkplaats bestaat uit de volgende deelgebieden:

- Hazemeijer terrein
- ROC van Twente en Techniekhuis
- Brandweerkazerne
- Hijschveste
- KMS-terrein

Het voormalige Hazemeijer-terrein ontwikkelt zich tot een creatieve fabriek. Hier ligt het accent op de creatieve sector. Het techniemuseum en kunstenschool Oyfo stimuleert dit. Spelenderwijs leren van het verleden en ontwikkelen naar de toekomst. We willen onderzoeken of het mogelijk is om een spectaculaire verbinding over of onder het spoor en via het Techniekhuis te maken zodat het Hazemeijer-terrein beter verbonden wordt met de overige delen van de magneet.

Juist in dit gebied is het ROC van Twente gevestigd als belangrijke hotspot voor het leren van ondernemer- en vakmanschap, gevestigd in de oude gieterij van Stork. Met de magneet als verbindend concept willen we onderzoeken of het mogelijk is of de voormalige gieterij kan gaan dienen als verbindende schakel in de route naar het Hazemeijer complex.

Het gebouw van de brandweer wordt ook wel de mooiste brandweerkazerne van Nederland genoemd! Een voormalig STORK-gebouw met de watertoren als (cultuurhistorische) blikvanger. Het gebouw is nu niet publiek toegankelijk al worden er soms lezingen gehouden en zijn bezoekers op afspraak welkom. We willen onderzoeken of het mogelijk is om dit historische gebouw nog meer dan nu beleefbaar te maken voor het publiek.

De locatie Hijschveste is het gebied tussen het ROC en het KMS-terrein. Dit nu nog braakliggende terrein ontwikkelt zich tot een multifunctioneel gebied met een mix van woningbouw, bedrijven en overige functies zoals horeca en ontspanning. De centrale ligging in de magneet biedt goede mogelijkheden om een aantrekkelijke (wandel)verbinding te maken tussen ROC, KMS-terrein en het station door in de plint publieksgerichte functies en voorzieningen te realiseren.

Het grote complex van STORK (het KMS terrein) staat leeg. We streven ernaar om met de transformatie van het terrein een forse bijdrage te leveren aan het versterken van de Hengelose magneet en de ontwikkeling van de stad als onderdeel in de high tech regio. Dat betekent een mix van publieksgerichte functies op de begane grond (in ieder geval langs de routes naar andere delen van de magneet), werken en wonen op verdieping.

We gaan aan de slag met het ontwikkelen van een visie voor het terrein. Daarbij hanteren we de zeven principes van stedelijke cultuur zoals in paragraaf 3.4 gedefinieerd:

1. Gelaagd: het industriële en gelaagde erfgoed waarderen we enorm. Dit terrein met haar bebouwing vertelt het verhaal van de stad en willen we daarom graag behouden door ontwikkeling mogelijk te maken.
2. Variatie: het terrein biedt kansen om publieke voorzieningen aan de stad toe te voegen die er nu nog niet zijn en een bijdrage leveren aan de ambities van de stad en regio.
3. Dichtheid: de centrale locatie midden in de stad en dicht bij het station vraagt om een bepaalde mate van dichtheid van functies aan toekomstige herinvulling.
4. Experiment: het industriële erfgoed is bij uitstek geschikt als broedplaats voor experimenten en innovatieve concepten.
5. Verbonden: Het terrein biedt interessante mogelijkheden om de (loop)route tussen het ROC, station en de binnenstad te verbeteren en aantrekkelijker te maken, als onderdeel van het groene wandelnetwerk in de magneet.
6. Mensgericht: het publiek toegankelijk maken van het terrein biedt interessante mogelijkheden voor transformatie en nieuw gebruik.
7. Duurzaam: met de transformatie en nieuwe gebruik willen we bijdragen aan onze duurzaamheidsambities en deze ook zichtbaar maken.

Impressie ter inspiratie hoe het KMS-terrein zich in 2040 ontwikkeld kan hebben tot aantrekkelijke schakel in de Hengelose magneet (visualisatie: LOS stadomland).

4.2 Dynamisch woon/werkmilieu

In 2040 is de Hengelose magneet omringd door een dynamisch gebied met een aantrekkelijke mix van wonen, werken en voorzieningen. Juist deze diversiteit aan functies kenmerkt het gebied en is de kracht, dat maakt de stad aantrekkelijk.

Het dynamische woon/werkmilieu is het gebied voor bewoners die flexibele zijn ingesteld en houden van de dynamiek van de stad. Ze ontmoeten graag veel andere mensen en zijn gewend om dingen te delen.

Het leven speelt zich hier veelal op straat af. De openbare ruimte is daar ook op ingericht. Primair voor lopen, fietsen, sporten en verblijven. De auto heb je hier als bewoner eigenlijk ook niet nodig, alles is bij de hand. Als de auto ruimte krijgt, is dat te gast.

Het dynamische woon/werkmilieu kenmerkt zich door diverse deelmilieus die elk voor andere type activiteiten en bedrijvigheid geschikt is.

De mix van functies in balans

De diversiteit en mix aan functies is de grote kwaliteit van dit gebied. Dit maakt de stad zo aantrekkelijk. Wonen, werken, ontspannen en voorzieningen versterken elkaar en bestaan naast elkaar zonder teveel overlast te veroorzaken. Niet één functie is dominant en verstoort de andere functies.

Het is ontspannen wonen en werken met de reuring en levendigheid van de stad. Er is ruimte voor (ambachtelijke) bedrijvigheid, kantoren, bijzondere winkels, bedrijfjes aan huis en ateliers. Panden zijn over het algemeen wat betaalbaarder dan in de magneet zodat ook start-ups een poging kunnen wagen. Maar ook voorzieningen voor het groeiende aantal lokale bewoners, zoals een huisarts, wijkzorg of tandarts vinden hier een plek. En her en der kleinschalige horeca voor overdag en (het begin van) de avond. Maar wel op een beperkte schaal en zo ingepast dat het niet leidt tot een aantasting van de woon- en werkomgeving.

Aan sommige woningen is nog te zien dat het vroeger een winkel of kantoor was. Hier wonen mensen relatief dicht op elkaar, maar elke woning heeft wel een buitenruimte. Niet altijd privé, soms gedeeld met anderen. En de buitenruimte is lang niet altijd een tuin, die is er vaak niet. Vaak is het een balkon of een plat dak. Wij kiezen in dit gebied voor buitenruimtes op verschillende hoogtes, het liefst in combinatie met groene daken. Ook op de daken kan het openbare leven zich afspelen.

Bewoners gericht op het stadse leven

Het dynamische woon/werkmilieu is de plek waar mensen willen wonen die graag anderen willen ontmoeten en flexibel zijn ingesteld. Bewoners in dit deel van de stad zijn gewend

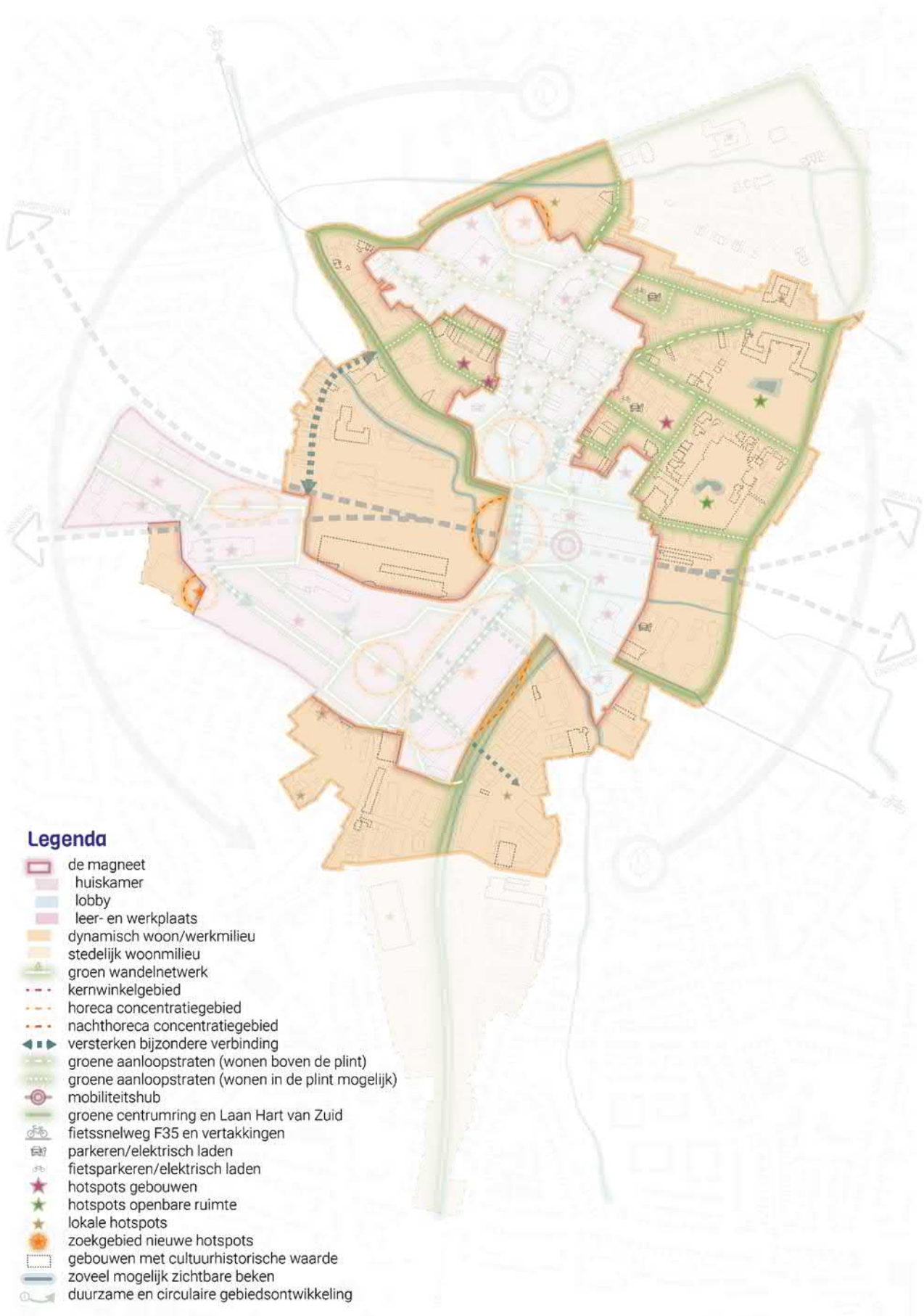
om materiele zaken te delen zoals vervoer, voorzieningen en leefruimte. Bewoners zijn divers maar bestaan vooral uit jongeren, alleenstaanden en senioren. Zij hebben gemeen dat ze graag (betaalbaar) wonen dicht bij de binnenstad en Hart van Zuid. Sommigen omdat ze daar of in de omgeving werken, anderen omdat ze graag uitgaan (theater, film, muziek, horeca) of anderen omdat het dicht bij het station is. Het is een aantrekkelijke woonomgeving voor jonge, hoogopgeleide mensen die werken bij high-tech bedrijven in de omgeving. Maar ook anderen voelen zich hier thuis. En bijna iedereen woont er omdat hij/zij de levendigheid van straat en de omgeving waardeert. Bewoners vinden het niet erg als die levendigheid wat meer geluid met zich meebrengt dan in een gewone woonwijk. Voor dit gebied stellen we dan ook een wat hogere geluidswaarde dan voor gewone woonwijken. De huizen moeten wel goed zijn geïsoleerd, zowel qua warmte als qua geluid. En als je het raam dicht doet, heb je in de slaapkamer geen last van het geluid van buiten. In de woonkamer, zeker als die aan de straatkant ligt, hoor je overdag en 's avonds soms wel wat. Maar niet zo hard dat het stoort.

Het (publieke) leven op straat

De relatief hoge dichtheid vraagt om voldoende en kwalitatief goede openbare ruimte. Een openbare ruimte die past bij het publieksgerichte karakter van het gebied. Voldoende plekken om te ontmoeten, voorzieningen om te sporten, hoogwaardige straatverlichting en kunst. Speciale aandacht voor cultuurhistorische elementen van het industriële verleden en de wederopbouw. De straten ogen groen, aangepast aan het veranderende klimaat. Waar mogelijk hebben panden een groene gevel of geveltuint.

Deelkaart Dynamisch woon/werkmilieu

Omdat het leven zich hier veelal in de openbare ruimte afspeelt, zijn de straten en pleintjes primair ingericht voor mensen en niet voor de auto. Een auto is eigenlijk ook niet nodig. Alles wat je nodig hebt is bij de hand of te bereiken met de fiets, het openbaar vervoer of soms een deelauto. De fietspaden en stoepen zijn breed met voldoende ruimte voor verblijf en langzaam verkeer, de auto is te gast met een maximumsnelheid 30 km/uur is.

Deelmilieus met een eigen accent

Het dynamische woon/werkmilieu kenmerkt zich als geheel door de variatie en mix aan wonen, bedrijven en voorzieningen. Daarbinnen maken we onderscheid in een aantal deelmilieus met elk een eigen accent:

- Het gebied ten noorden het spoor
- Het gebied ten zuiden van het spoor
- De parken
- Zone langs het spoor

Ten noorden van het spoor, ligt het accent op ambachtelijke bedrijvigheid, dienstverlening, kleinschalige publieke voorzieningen, woon/werkcombinaties en kantoren. Ten zuiden van het spoor ligt het accent op innovatieve bedrijvigheid in de high tech sector en maak-industrie. Er is ruimte voor vestiging van creatieve bedrijven, economisch stuwende technologische sectoren, onderwijs, onderzoek en vakmanschap. Rondom de bedrijven is er ruimte voor ontmoeten, met groene plekken en pleinen. Parkeren is zoveel mogelijk buiten het zicht ingepast. Gebouwen en terreinen dragen bij aan het uitnodigende gebaar van het gebied.

De parken Bataafse Kamp en het Prins Bernardplantsoen zijn ook onderdeel van het dynamische woon/werkmilieu. Dit betekent dat zij meerdere functies hebben. Ze dragen bij aan een aangenaam woonmilieu, zijn belangrijk voor de biodiversiteit, bieden mogelijkheden om te ontspannen, sporten, spelen en bewegen en kunnen worden gebruikt voor evenementen zolang deze de andere functies niet onevenredig verstoren.

De zone direct langs de spoorlijnen (tot 30 meter aan beide zijden) blijven in principe beschikbaar voor werk- en kantoorfuncties. Ten eerste vinden we het belangrijk om op lange termijn voldoende werklocaties te behouden. De kantoorpanden die in de directe zone langs het spoor staan zijn daar door de gunstige ligging direct bij het station geschikt voor. Daarnaast zijn deze zones voor gevoe-

lige functies zoals wonen minder geschikt in verband met geluid, trillingen en de vervoer van gevaarlijke stoffen. Naast personenvervoer wordt de spoorlijn richting Almelo en Oldenzaal ook gebruikt voor goederenvervoer. Het maakt onderdeel uit van de internationale goederenroute Trans European Transport Network (TEN-T) North Sea-Baltic. Dat brengt extra milieubelasting en veiligheidsrisico's met zich mee.

Aanloopstraten: beeldbepalend voor de stad

Waar we in het dynamische woon/werkmilieu inzetten op de mix van wonen met andere functies, maken we voor een aantal aanloopstraten een uitzondering. In delen van de Wemenstraat, Drienerstraat en Enschedesestraat zijn om een aantal redenen geen woningen op begane grond gewenst. Ten eerste zijn het beeldbepalende aanlooproutes richting de compacte binnenstad. Een open publiek toegankelijke wand draagt bij aan het aantrekkelijke stadsbeeld. Ten tweede zijn het straten die door de aanloopfunctie en type panden, interessant zijn voor voorzieningenaanbod dat iets toevoegt aan het aanbod in de huiskamer. Doordat de panden wat kleiner zijn en de huren wat lager liggen dan in de compacte binnenstad, zijn hier relatief veel zelfstandig ondernemers gevestigd die zorgen voor de 'couleur locale'. Hier is het DNA van Hengelo zichtbaar. We willen de (retail)potentie van deze straten in de toekomst waarborgen. Buiten deze straten kunnen in het dynamische woon/werkmilieu winkelpanden die leeg komen, wel getransformeerd worden naar (een andere mix van) functies.

Emmaweg verbindt uiteinden van de magneet

De Emmaweg is een bijzondere en belangrijke route. Vroeger was het de belangrijkste route tussen de fabrieken en tuindorp Het Lansink ten zuiden en de dorpskern ten noorden van het spoor. Het dorps karakter is door de historische bebouwing nog altijd herkenbaar. Het is een levendige straat met uiteenlopende functies zoals winkels, horeca en kunstenaars.

In 2040 is het een belangrijke en bijzondere fiets- en wandelroute tussen de uiteinden van de magneet. Ook wordt de Emmaweg gebruikt als route om vanaf de fietssnelweg F35 snel bij de verschillende delen van de magneet te komen. Omdat het een belangrijke route is willen we hier graag bedrijvigheid en voorzieningen behouden.

4.3 Stedelijk woonmilieu

In 2040 zijn de Afrikaanderbuurt en het zuidelijk deel van Hart van Zuid ingericht als stedelijk woonmilieu. De nadruk in deze gebieden ligt op het wonen, beperkt aangevuld met voorzieningen die een lokaal verzorgende functie hebben.

De aantrekkingskracht van deze gebieden bestaat uit ontspannen wonen met de stad om de hoek. Hier wonen mensen die houden van een rustige omgeving maar ook snel in de stad willen zijn.

Het woningaanbod is heel divers met voor elke bevolkingsgroep aantrekkelijke woningen. Van huur tot koop, gestapeld tot grondgebonden en betaalbaar tot duur.

De fiets- en wandelroutes richting de magneet zijn aantrekkelijk, aangenaam en veilig en worden zo min mogelijk onderbroken door verkeer.

Wonen in de luwte van de stad

De aantrekkingskracht van het stedelijke woonmilieu zit in de combinatie van een aangenaam rustig woonmilieu met de nabijheid van werk en voorzieningen van de stad. Het wonen is hier dominant maar de reuring van de stad is nooit ver weg. Aan huis gebonden beroepen zijn prima. We zijn terughoudend wat bedrijvigheid betreft. Wel is er ruimte voor lokale voorzieningen gericht op de lokale bewoners. Denk aan onderwijs (brede school), boodschappen (winkelcentrum Esrein), zorg en maatschappelijke functies.

De dichtheid aan bebouwing en functies is lager dan in het dynamische woon/werkmilieu en de magneet, maar wel hoger dan in de woonwijken in de rest van Hengelo. Hoogwaardige publieke voorzieningen zijn binnen handbereik waardoor de woningen zelf in een hogere dichtheid zijn gesitueerd. Veel woningen hebben een eigen tuin maar het is geen absolute voorwaarde. In de omgeving is voldoende aantrekkelijk stedelijk groen aanwezig die deels kan dienen als tuin. Het stedelijke woonmilieu biedt de lusten van het stadse centrum maar niet direct de lasten.

Een divers woningaanbod

Waar de magneet en het dynamische woon/werkmilieu vooral geschikt zijn voor flexibel ingestelde bewoners die houden van een levendige omgeving, is het stedelijke woonmilieu meer geschikt voor mensen die op zoek zijn naar een rustige omgeving met wat meer ruimte maar ook snel in de binnenstad willen zijn.

Met dat uitgangspunt zetten we in het stedelijke woonmilieu in op een mix van bevolkingsgroepen. Het woningaanbod houden we geva-

rieerd waardoor de menging van doelgroepen hier goed mogelijk is. Eén- en tweepersoonshuishoudens (singles, tweeverdieners zonder kinderen), senioren en gezinnen met een stedelijke oriëntatie. We vinden het van belang om veel variatie in type woningen aan te bieden. Zowel gestapelde woningen (appartementen, studio's) als grondgebonden woningen met tuin. En zowel koop als huur met een nadruk op het betaalbare- en het middeldure segment. Duurzaamheid is daarbij steeds het uitgangspunt.

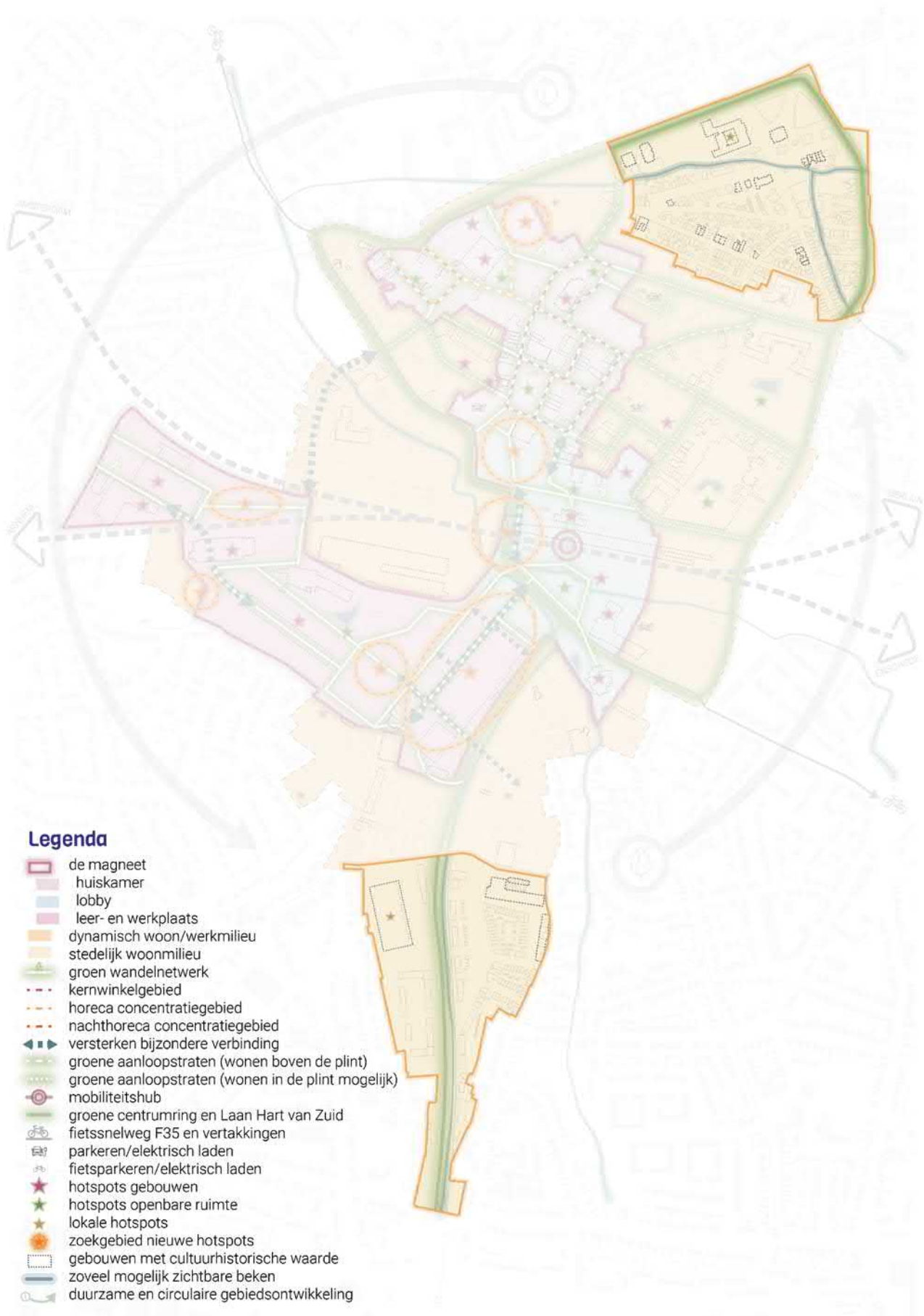
Fiets- en wandelroutes richting magneet

Het stedelijk woonmilieu is mede aantrekkelijk door de korte afstand tot de Hengelose magneet waar alle stedelijke voorzieningen zijn geconcentreerd. De nabijheid en eenvoudige bereikbaarheid van goede voorzieningen dragen in hoge mate bij aan een aantrekkelijk woonmilieu in het gebied stedelijk wonen.

De fiets- en wandelroutes richting de magneet willen we daarom ook versterken en vergroenen. Het stedelijk woonmilieu is aantrekkelijker als je in de pauze van het thuiswerken even snel een koffietentje kunt bezoeken of een broodje in de binnenstad eet. Daarvoor is het van belang dat deze loop- en fietsroutes goed zijn ingericht, bijvoorbeeld met zitgelegenheid en speelplekken zodat pleinen via groene routes worden verbonden. Daarnaast is de bereikbaarheid van het buitengebied vanuit het stedelijk woonmilieu een belangrijke kwaliteit. Ook richting het buitengebied is aandacht voor kwalitatief goede en groene fiets- en loopverbindingen die zo min mogelijk worden onderbroken door autoverkeer. Ook de goede bereikbaarheid vanwege de nabije invalswegen of centrumring is een plus.

Deelkaart Stedelijk woonmilieu

Verzorgde en veilige openbare ruimte

Net als in de magneet en het dynamische woon/werkmilieu is de openbare ruimte in het stedelijk woonmilieu verzorgd en goed onderhouden. Het stedelijk wonen kenmerkt zich door een groene klimaatadaptieve woonomgeving en het water (stadsbeken en wadi's) is zichtbaar aanwezig. De groene en blauwe aders die door deze stedelijke gebieden gaan en de daaraan gekoppelde routes geven hier het gevoel dat het buitengebied niet ver weg is.

We zien hier sport- en speelmogelijkheden voor verschillende leeftijdsgroepen in een sociaal veilige woonomgeving. Ook is hierbij aandacht voor verlichting in de openbare ruimte. Bij nieuwe ontwikkelingen zullen we hier aandacht voor vragen om deze kwaliteit te versterken. Bij ontwikkeling van deze gebieden willen we ook graag bewoners betrekken om het stedelijk wonen tot een nog aantrekkelijker woonmilieu te maken.

Deelmilieus met een eigen accent

Het stedelijk woonmilieu kenmerkt zich door de focus op een aantrekkelijke woonomgeving. Daarbinnen maken we onderscheid in een tweetal deelmilieus met elk een eigen accent:

- Afrikaanderbuurt
- Zuidelijk deel Hart van Zuid

De Afrikaanderbuurt is een vooroorlogse buurt met cultuurhistorische waarden en grote stedenbouwkundige kwaliteit. Het is van oorsprong een woonbuurt voor gezinnen. Overwegend in het middeldure en hogere koopsegment. Ook andere bevolkingsgroepen zoals senioren vinden hier een aantrekkelijke woning. In 2040 is het een gemêleerde buurt.

Aan de Laan van Zuid geldt dat hoe verder je naar het zuiden gaat, hoe lager de bebouwing wordt en de dichtheid en mate van stedelijkheid afneemt. Hierdoor ontstaat een passende overgang tussen Hart van Zuid en de bestaande buurten en wijk Berflo Es. In het zuidelijk deel van Hart van Zuid wordt een woonmilieu gemaakt dat aantrekkelijk is voor de doelgroepen die gericht zijn op interactie met elkaar en met de stad.

In het Zuidelijk deel van Hart van Zuid zullen met name de doorstromers zoals de startende gezinnen worden gehuisvest. Daar zit de opgave meer in het creëren van een woonbuurt met een aantrekkelijke openbare ruimte.

5 Visie op thema's

5.1 Ontmoeten, sporten en beleven

In 2040 is het Hart van Hengelo optimaal ingericht voor ontmoeten, sporten en beleven. We zijn een inclusieve stad waar ruimte is voor iedereen. Via ontmoeten, sporten en beleven blijven we bij elkaar betrokken en houden we onze stad levendig, betekenisvol en gezond.

In het Hart van Hengelo ontmoeten mensen elkaar binnen de eigen groep maar ook mensen uit andere groepen. Diverse groepen ontmoeten elkaar in het Hart van Hengelo tijdens evenementen, sporten of andere activiteiten. De geplande, de spontane en de passieve ontmoeting zijn alle drie even belangrijk.

In 2040 worden ontmoetingen in het Hart van Hengelo via drie lijnen gefaciliteerd en gestimuleerd:

- Voor alle bevolkingsgroepen zijn er interessante voorzieningen. We zijn een inclusieve stad met een plek voor elke niche.
- De openbare ruimte is veilig, aangenaam en toegankelijk voor iedereen en biedt veel ruimte voor verblijven, (gezamenlijk) sporten en (spontaan) initiatief.
- De bevolking en het woningaanbod is gevarieerd. Er is ook ruimte voor kwetsbare groepen zoals mensen met een laag inkomen en/of een zorgvraag.

Het belang van ontmoeting

Het maatschappelijke belang van ontmoeting is groot. Individualisering, vergrijzing, digitalisering, toenemende (etnische) diversiteit en segregatie leiden niet alleen tot een grotere noodzaak maar ook tot een toenemende behoefte aan (fysieke) ontmoeting. Deze moet dan wel gefaciliteerd en gestimuleerd worden. Dan doen we in het Hart van Hengelo.

Zo dragen we bij aan de sociaal-maatschappelijke ontwikkeling van de stad en creëren we een levendig en veilig gebied dat sociale meerwaarde heeft. Een stad waarin mensen samenkomen draagt bij aan een gevoel van veiligheid (je bent niet alleen) en thuiskomen (fijn om een praatje te maken). Mensen begrijpen elkaar eerder als ze elkaar vaker tegenkomen.

Ook dragen ontmoetingen bij aan de beleving van het Hart van Hengelo. Bij beleving draait het om de persoonlijke ervaring die ontstaat door allerlei vormen van interacties met de omgeving. Door alle bevolkingsgroepen de ruimte te geven in de openbare ruimte, is er ook altijd wat te doen en kun je verrast worden.

De definitie van ontmoeten

Bij ontmoeten gaat het om individuen of groepen van individuen die elkaar tegenkomen en een bepaalde vorm van contact hebben. We onderscheiden drie hoofdvormen:

- De geplande ontmoeting
- De spontane ontmoeting
- De passieve ontmoeting

Tijdens een geplande ontmoeting spreken bekenden met elkaar af. Een spontane ontmoeting

vindt plaats als (on)bekenden elkaar toevallig tegenkomen en een praatje maken. Een passieve ontmoeting vindt plaats als (groepen) mensen elkaar in de publieke ruimte ervaren. Zonder actieve uitwisseling is men zich wel bewust van elkaars aanwezigheid.

Het Hart van Hengelo biedt ruimte voor zowel ontmoetingen binnen de eigen (sociaal-maatschappelijke) groep als tussen groepen. Voor de sociale cohesie in de stad zijn met name ontmoetingen tussen (groepen van) mensen met andere kenmerken belangrijk (leeftijd, godsdienst, opvatting, inkomen, opleiding, vaardigheden, leefstijl, overtuiging, herkomst). Deze vinden bij uitstek plaats in het Hart van Hengelo. Het hart van de stad is met haar rijke cultuurhistorie de plek van en voor iedereen. Daar ligt onze identiteit en de mogelijkheid voor een gevoel van collectiviteit.

(Gezamenlijk) sporten in de openbare ruimte

Steeds meer mensen sporten in de openbare ruimte. Individueel of in groepsverband. Denk aan hardlopen, wielrennen, bootcamps en yoga. Dit draagt niet alleen bij aan de mentale en fysieke gezondheid van onze bevolking maar ook aan de onderlinge ontmoeting. Sporten is een belangrijk aanleiding om af te spreken en samen te komen. Daarom stimuleren en faciliteren het (gezamenlijk) sporten in de openbare ruimte in het Hart van Hengelo.

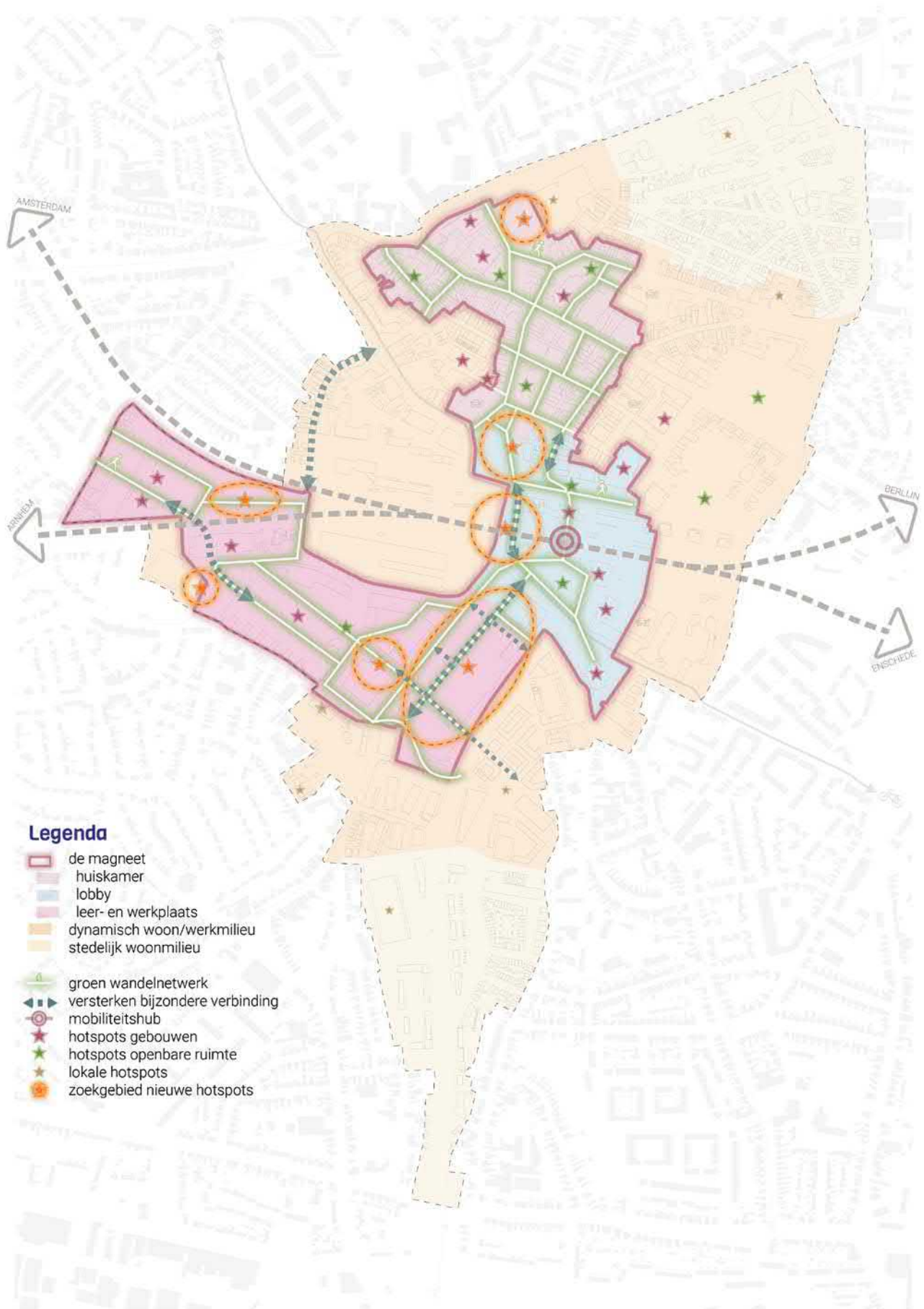
Stimuleren van ontmoeting langs 3 lijnen

In het Hart van Hengelo stimuleren we ontmoeten, beleven en sporten via drie lijnen:

- Gevarieerd voorzieningenaanbod
- Openbare ruimte voor iedereen
- Gevarieerde samenstelling bevolking

Themakaart ontmoeten, sporten en beleven

Gevarieerd voorzieningenaanbod

In 2040 heeft het Hart van Hengelo een gevarieerd aanbod aan uiteenlopende voorzieningen op het gebied van detailhandel, horeca, sport, onderwijs, cultuur, werken, diensten en zorg. Voor elke bevolkingsgroep zijn interessante voorzieningen aanwezig. Daarmee trekken we alle bevolkingsgroepen en stimuleren we de onderlinge ontmoeting. We hebben een inclusieve stad voor iedereen met voor elke niche een plek. Mooie voorbeelden zijn de Art Brut Biennale of Theater Kamak.

Binnen het Hart van Hengelo bestaan per deelgebied verschillen in de omvang en type ontmoeting. De magneet is gericht op alle vormen. Ontmoetingen tussen bewoners van de stad en bezoekers vanuit de regio en daarbuiten. Met het station als internationaal knooppunt trekken we ook buitenlandse bezoekers. Zowel geplande als spontane en passieve ontmoetingen en van individuen tot grote groepen. De uiteenlopende publieke functies in de magneet (winkelen, horeca, cultuur, onderwijs, werken) dragen elk bij aan ontmoeting en beleving en creëren daarmee sociale meerwaarde. Verrassende winkelformules (o.a. blurring), de warenmarkt, terrassen, evenementen, open werkplekken, bijzondere exposities en kunstuitingen etc. zijn hiervan goede voorbeelden. Grote evenementen vinden plaats in de magneet, en bij voorkeur zowel in binnenstad en Hart van Zuid. En evenementenroutes die gebieden met elkaar verbinden. De Dubbele Mijl van de FBK-games gaat in de toekomst door de hele magneet!

In het dynamische woon/werkmilieu staat vooral de ontmoeting tussen bewoners onderling en met lokale en regionale bezoekers centraal. Er zijn diverse functies, maar de maat en schaal is kleiner en lokaler georiënteerd dan in de magneet. Vooral in de aanloopstraten Drienerstraat, Enschedesestraat en Wemenstraat draagt de mix van winkels van lokale zelfstandige ondernemers met een hoog serviceniveau bij aan een bijzondere beleving. In het stedelijke woonmilieu gaat het echt om lokale ontmoeting tussen bewoners van de gebieden.

Openbare ruimte voor iedereen

In 2040 heeft het Hart van Hengelo een openbare ruimte die veilig, aangenaam en toegankelijk is voor iedereen en waar veel ruimte is voor verblijven, sporten en (spontaan) initiatief.

Met de inrichting van de openbare ruimte faciliteren en stimuleren we alle vormen van ontmoeting. Een geplande ontmoeting op een plein of in een park, een spontane ontmoeting tijdens een evenement of een passieve ontmoeting tijdens het hardlopen. De openbare ruimte nodigt uit tot gezamenlijk sporten.

Aandachtspunten voor een ontmoetingsgerichte openbare ruimte zijn:

- Het bundelen en combineren van passantenstromen en verblijfsplekken.
- Een veilige, aangename en toegankelijke inrichting van de ruimte. Met toegankelijk bedoelen we bereikbaar, betreedbaar, bruikbaar, begrijpelijk en bekend.
- Voldoende ruimte en mogelijkheden voor verblijf en initiatief van zowel individuen als uiteenlopende groepen.
- Ruimtelijke variatie, visuele afwisseling op ooghoogte en prettig uit- en aanzichten.

Dit zijn ontwerpgegevens in de openbare ruimte in het Hart van Hengelo. De herinrichting van het Marktplaatsplein, het winkelachtje, en het Industrieplein zijn hiervan goede voorbeelden.

Gevarieerde samenstelling bevolking

In 2040 is in het Hart van Hengelo plek voor uiteenlopende bevolkingsgroepen om te wonen. Het woningaanbod is gevarieerd (duur en goedkoop, huur en koop, groot en klein, gestapeld en grondgebonden). Daarmee hebben we ook een gevarieerde bevolking. Zij hebben met elkaar gemeen dat ze graag andere mensen ontmoeten. Daarom wonen ze in het hart van de stad. Er is ook meer behoefte aan collectieve voorzieningen en ontmoetingsplekken dan aan andere woonwijken en daar is ook alle ruimte voor. Het ontmoeten draagt hier ook echt bij aan integratie, sociale stijging, actief burgerschap en thuis voelen.

Bijzondere aandacht gaat hierbij uit naar nieuwkomers die willen inburgeren en mensen met een zorgvraag zoals ouderen. Collectieve voorzieningen en ontmoetingsplekken zowel onder dezelfde groep maar ook met andere groepen zijn belangrijk. Een mooi voorbeeld van een collectieve voorziening is het Brokanthuis, een inloop/ huiskamer voor oudere mensen uit de buurt en bewoners van het Brokanthuis.

5.2 Duurzame mobiliteit

In 2040 hebben we een mobiliteitssysteem dat past bij een veilige, leefbare, inclusieve en duurzame stad en onze sterke positie als regionaal en internationaal knooppunt. Er is een stabiel evenwicht ontstaan tussen leefbaarheid, bereikbaarheid en duurzaamheid.

In 2040 is de hele magneet verblijfsgebied en primair ingericht voor voetgangers in een groene omgeving. In de andere delen bestaat een goede balans tussen alle verkeersdeelnemers. De auto heeft beperkt toegang en is met maximaal 30 km/uur te gast.

In 2040 is de fiets het belangrijkste vervoermiddel om vanuit de stad en regio naar het Hart van Hengelo te gaan. Het fietsnetwerk

in en rondom het Hart van Hengelo heeft een impuls gekregen met de fietssnelweg F35 als belangrijkste ader die in alle richtingen is uitgebreid en vertakt.

In 2040 functioneert het station van Hengelo als Twente Centraal. Een sterke mobiliteits-hub die de stad verbindt met de regio, de Randstad en de rest van Europa via Duitsland.

In 2040 is de stadslogistiek en het autoverkeer grotendeels emissievrij. Er is een ruim aanbod aan deelauto's die makkelijk te gebruiken zijn. Auto's worden zoveel mogelijk uit het zicht geparkeerd en parkeergarages functioneren als energieneutrale laadstations.

Balans: leefbaar, duurzaam en bereikbaar

Hengelo is een belangrijk regionaal, nationaal en internationaal knooppunt en heeft mede daarvoor een sterke economie. Een goede bereikbaarheid is een belangrijke voorwaarde voor de economische aantrekkingskracht van onze stad. Het draagt ook bij aan een goed vestigingsklimaat voor de maakindustrie en andere (economische) sectoren. Daarnaast is een goede bereikbaarheid cruciaal om tot een leefbare en inclusieve stad te komen. Iedereen moet de voorzieningen die de stad heeft op een goede en betaalbare manier kunnen bereiken.

Tegelijkertijd is mobiliteit een substantiële bron van ongezonde en onveilige situaties en klimaatverandering. Met name het gemotoriseerde verkeer draagt bij aan geluidsoverlast, verkeersongelukken en de uitstoot van CO₂, fijnstof, roet en stikstof. Als Hengelo doet we mee aan het schone luchtakkoord. Het doel is om gezamenlijk de luchtkwaliteit in Nederland permanent te verbeteren. De landelijke ambitie is om in 2030 een halvering van de gezondheidsschade te bereiken¹. Dat betekent dat mensen langer, gezonder en met meer kwaliteit leven. We werken toe naar een zero-emissie binnenstad met een duurzame bevoorrading in 2030.

Prioriteit bij wandelen en fietsen

De technologische ontwikkelingen gaan snel om de schadelijke effecten van mobiliteit terug te dringen. Er komt een moment dat gemotoriseerd verkeer geen CO₂, fijnstof, roet en stikstof meer uitstoot doordat ze op elektriciteit of waterstof rijden. De ontwikkeling van nieuwe technieken draagt eraan bij dat we in 2040 een duurzamer mobiliteitssysteem kunnen hebben dat past bij een veilige, leefbare, inclusieve en duurzame stad en onze sterke positie als regionaal en internationaal knooppunt. Maar er is meer voor nodig dan alleen de implementatie van nieuwe technieken.

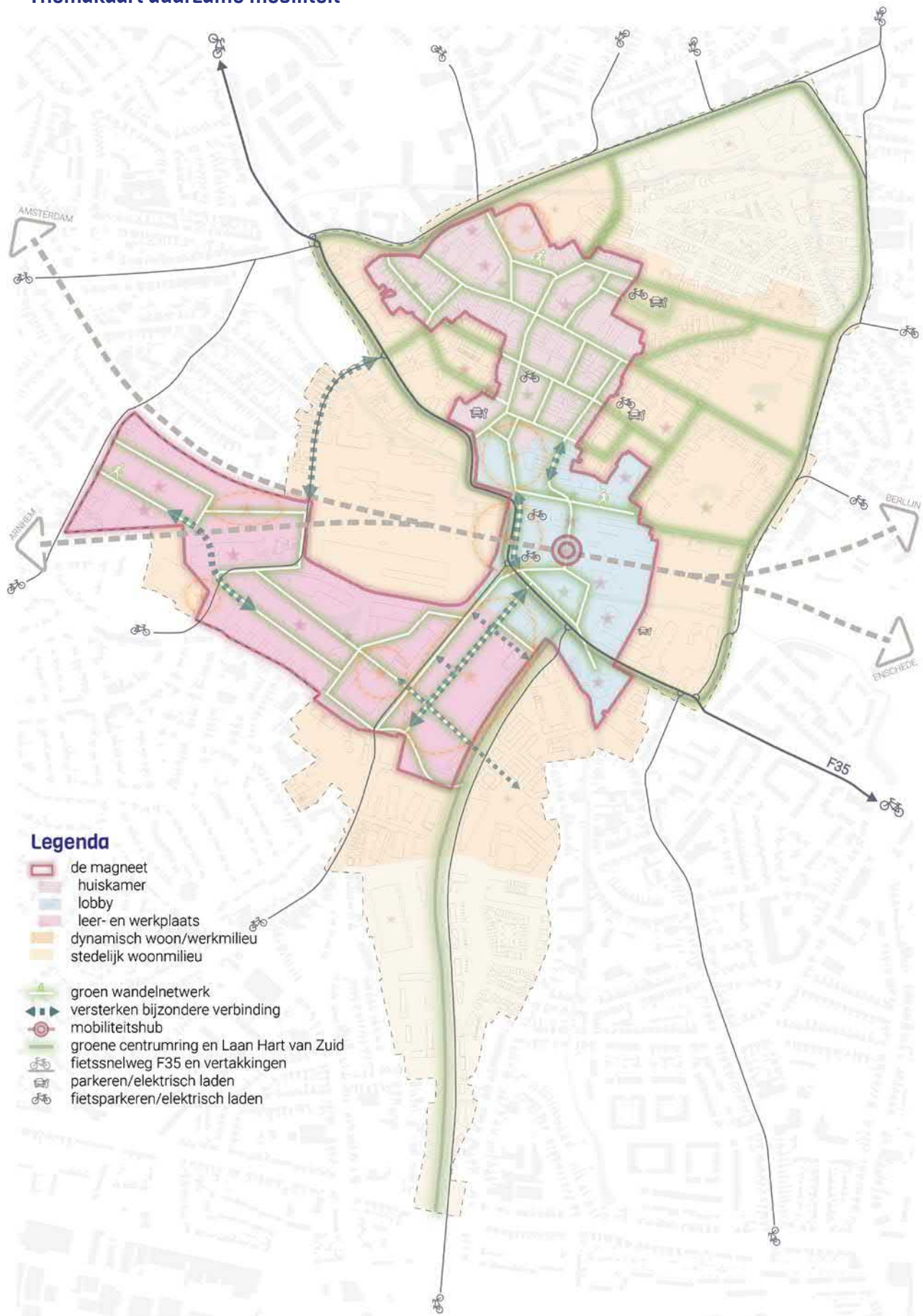
Om de ambities te realiseren, leggen we in het Hart van Hengelo de hoogste prioriteit bij het wandelen en fietsen². Een mensgerichte openbare ruimte waar voldoende ruimte is voor ontmoeten, groen, verblijven en gezonde vormen van vervoer. We hanteren het STOMP-principe. Dat staat voor Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Maas (deelvervoer) en Privé-auto. We geven de hoogste prioriteit aan het stappen (lopen), gevolgd door het trappen (fietsen) enzovoort. Zo vormt de mens het startpunt bij de opbouw van ons toekomstige mobiliteitssysteem en kunnen we een evenwicht bereiken tussen leefbaarheid, bereikbaarheid en duurzaamheid.

¹ Schone Luchtakkoord, Gezondheidswinst voor iedereen (2020)

² Koersnota Mobiliteit gemeente Hengelo (2021)

Themakaart duurzame mobiliteit

Voetgangers hebben voorrang

De magneet van Hengelo is het centrale gebied van de stad waar publieke voorzieningen zijn geconcentreerd. Het is verblijfsgebied en primair ingericht voor voetgangers en fietsers in een groene omgeving. De auto heeft in de magneet geen of beperkt ruimte. In ieder geval heeft de voetganger en fietser voorrang.

Ook in de andere delen van het Hart van Hengelo is de meeste ruimte beschikbaar voor lopen, fietsen en bewegen. Er is een evenwichtige balans tussen alle verkeersdeelnemers. De ruimte wordt hier wat meer gedeeld door de verschillende vervoersmiddelen. In 2040 heeft de auto beperkt toegang en is te gast met maximaal 30 km/uur.

Op de plekken waar de centrumring en belangrijke wandel- en fietsroutes (in de magneet) elkaar kruisen, krijgen voetgangers en fietsers zoveel mogelijk voorrang, bijvoorbeeld shared space, terugdringen verkeersintensiteit op drukke momenten en interactieve oversteekplaatsen.

Fiets belangrijkste regionale vervoermiddel

In 2040 is de fiets samen met het openbaar vervoer het belangrijkste vervoermiddel om vanuit de stad en de omliggende regio naar het Hart van Hengelo te komen. Het netwerk aan veilige, aantrekkelijke fietsroutes heeft een stevige impuls gekregen. De fietsnelweg F35 vormt daarin de ader en is in alle windrichtingen uitgebreid en vertakt. De fietsroutes in het Hart van Hengelo zijn goed verbonden met het buitengebied en de regio. Vanuit alle windrichtingen zijn grote fietsenstallingen te bereiken die tegelijk fungeren als laadstations.

Station Hengelo = Twente Centraal

Hengelo is het hart van de regio Twente en daarmee ook een cruciale schakel in het mobiliteitsnetwerk. Het station is de centrale openbaar vervoerhalte voor de regio en een voorportaal voor het treinverkeer richting Duitsland. Hengelo staat daarmee duidelijk op de (inter)nationale spoorkaart.

In 2040 zijn de internationale verbindingen van Hengelo richting Randstad, Arnhem/Nijmegen en grote Duitse steden optimaal. Daarmee zijn we een internationaal knooppunt van groot belang geworden. Samen met onze regionale positie functioneert het station van Hengelo als Twente Centraal. Het is een mobiliteitshub waar alle vormen van (deel) vervoer samenkomen en mensen heel makkelijk kunnen overstappen van het ene naar het andere vervoermiddel.

Auto's elektrisch, te gast en gedeeld

In 2040 is de stadslogistiek en het autoverkeer grotendeels elektrisch en emissievrij. Hierdoor zijn de schadelijke effecten van autogebruik zoals luchtvervuiling en geluidsoverlast sterk verminderd.

Daar komt bij dat het gebruik van een privé-auto is afgenomen omdat er diverse betere alternatieven zijn. Voor verplaatsingen in de stad en regio is de fiets een goedkoop, gezond en schoon alternatief. Voor regionale en (inter)nationale verplaatsingen is het openbaar vervoer sterk verbeterd als vervoermiddel. Deelauto's zijn er voldoende en dat maakt het bezit van een auto voor veel stedelingen eigenlijk overbodig. Auto's zijn te gast met maximaal 30 km/uur en worden zoveel mogelijk uit het zicht geparkeerd. Parkeergarages functioneren als energieneutrale laadstations.

Oude verkeerssituaties

Enschedesestraat in de jaren 70

Nieuwe verkeerssituaties

Enschedesestraat nu

Industrieplein in de jaren 60

Industrieplein nu

Europatunnel nu

Impressie mogelijk toekomstbeeld Europatunnel
(visualisatie: LOS stadomland)

5.3 Economische dynamiek

In 2040 is er in het hart van onze stad nog steeds veel ruimte om te werken, te ondernemen, te innoveren en te maken. Dat hoort bij onze ontstaangeschiedenis en bij de toekomst van het Hart van Hengelo.

Met de doorontwikkeling van duurzame technieken is de milieubelasting van bedrijven afgenomen waardoor zij ook een goede plek midden in onze stad kunnen hebben. Zij dragen bij aan veel, diverse en toegankelijke banen en aan een inclusieve en levendige stad.

In het Hart van Hengelo zijn voldoende relatief kleine en betaalbare werkruimten aanwezig. Dit vormt een belangrijke voedingsbodem voor startende ondernemers en innovatie.

Het Hart van Hengelo heeft een aantal deelgebieden met elk een eigen accent en vestigingsklimaat:

- In de binnenstad ligt het accent op publieksgerichte bedrijven zoals winkels, horeca, cultuur en dienstverlening.
- In Hart van Zuid ligt het accent op innovatieve high tech en maakindustrie en aanverwante sectoren.
- In de stationsomgeving ligt het accent op cultuur, ontmoeten en kantoorfuncties.

In 2040 heeft het regionale bedrijfsleven haar bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van het Hart van Hengelo en zijn de samenwerkingsverbanden tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheden nog hechter geworden.

Werken in het hart van onze stad

Samen met de andere gemeenten in Twente heeft Hengelo de ambitie om in 2040 te behoren tot de top drie technologische regio's van Nederland. Dit doen we door fors in te zetten op versterking van de high tech sector. Van oudsher ligt hiervoor een stevige basis in Hengelo. Landelijk toonaangevende bedrijven hebben hun oorsprong in Hart van Zuid. De bedrijven hebben gezorgd voor een veelheid aan banen en vormden de basis voor brede welvaart. Om onze ambitie te realiseren is het dan ook essentieel dat we bedrijven behouden en aantrekken, waarmee we samen onze toekomst kunnen maken. Zij kunnen vestigen op de bedrijventerreinen, maar ook in de kern van de stad vinden we het belangrijk werklocaties te behouden.

Bedrijven zijn er in verschillende soorten en grootte. Van de bakker op de hoek tot de international. Deze variatie aan bedrijven zien we ook terug in het Hart van Hengelo. Die variatie willen we juist in het hart van onze stad behouden. Naast dat ze zorgen voor werk voor uiteenlopende groepen, dragen ze allemaal bij aan de gewenste stedelijke levendigheid. De bedrijven die zich hier vestigen, maken gebruik van de dynamische werkomgeving. En ze dragen daar zelf ook aan bij.

Bij de binnenstad, stationsomgeving en Hart van Zuid speelt een extra dimensie. Het is als het ware ons visitekaartje naar buiten. Juist in dit gebied willen we ons high tech potentieel

laten zien. Hier zijn we groot mee geworden, zit onze kracht en onze toekomst; het vormt onze identiteit. De bedrijven in dit gebied stralen dit ieder op hun eigen manier uit. Het zijn innovatieve bedrijven, ondernemers die het aandurven het net even iets anders te doen en duurzame en circulaire ideeën hebben. We willen hier ruimte bieden aan ondernemerschap en ontplooiing. Ruimte voor vernieuwing zoals blurring, het nieuwe werken, start ups. En vooral ook de samenwerking stimuleren en de relatie leggen met onderwijs en cultuur.

In het Hart van Hengelo zijn voor startende ondernemers voldoende relatief kleine en betaalbare werkruimten aanwezig. Dit vormt een belangrijke voedingsbodem voor startende ondernemers en innovatie.

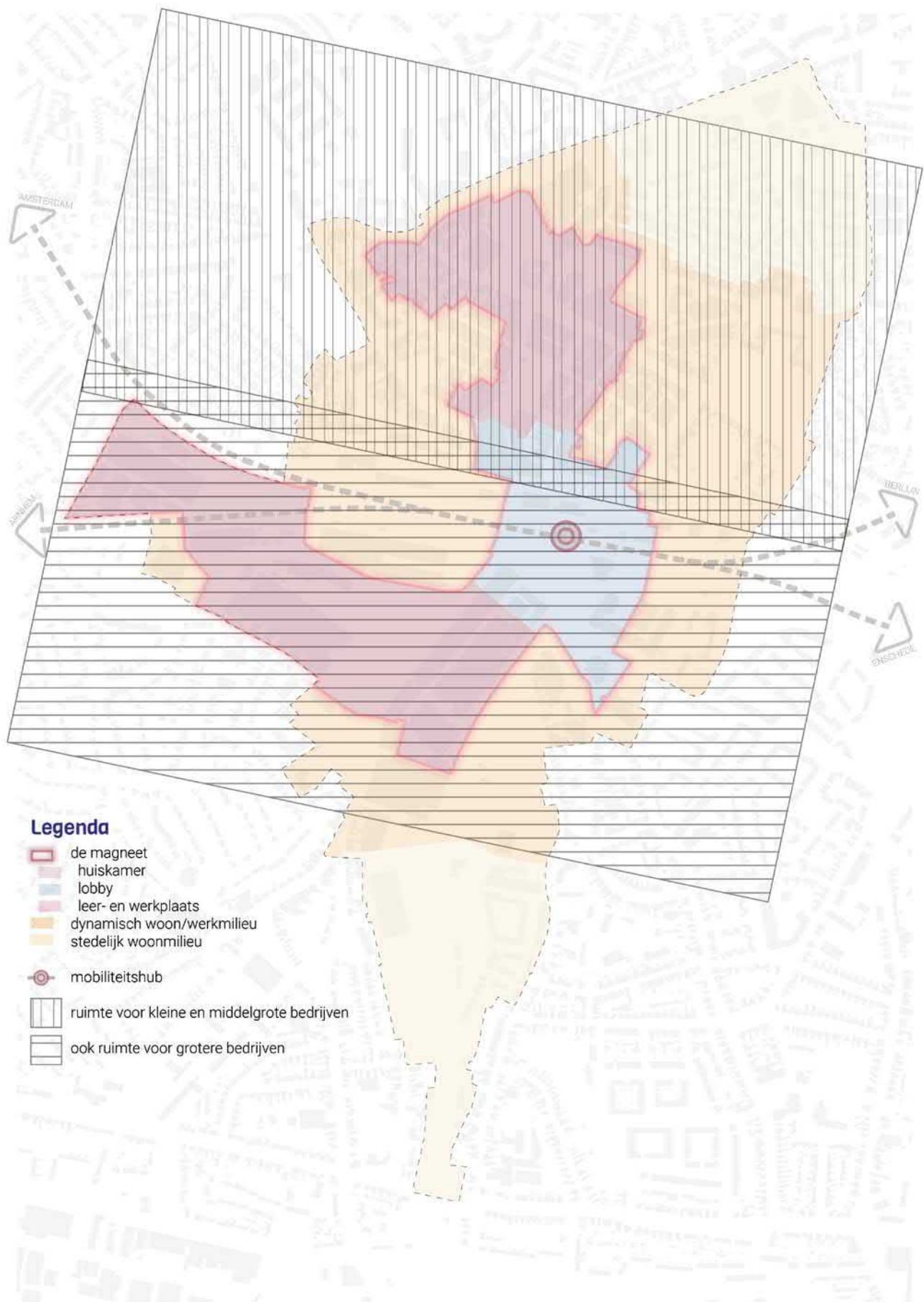
Het juiste bedrijf op de juiste plek

Het primaire uitgangspunt is een zo groot mogelijke mix aan functies en bedrijven. Dat maakt de stad en biedt de mogelijkheden voor kruisbestuiving en samenwerking. Het bevordert kruisbestuiving tussen verschillende bedrijven en synergie-effecten voor het gebied als geheel op gebied van werkgelegenheid, innovatie, duurzaamheid, versterken van het voorzieningenniveau.

Tegelijk is niet elk bedrijf overal geschikt en gewenst. Bedrijven met een substantiële milieubelasting vestigen op bedrijventerreinen. En binnen het Hart van Hengelo onderscheiden we voor elk type bedrijven de volgende gewenste vestigingslocaties.

Themakaart economische dynamiek

Winkels, en horeca zijn geconcentreerd primair in de compacte binnenstad en ondersteunend aanwezig in het dynamisch woon/werkmilieu rondom de compacte binnenstad. Ook in andere delen van de magneet is (beperkt) ruimte voor dag- en avondhoreca. We willen voldoende betaalbare ruimten behouden, zodat ruimte blijft voor vernieuwing en startende ondernemers. Blurring van activiteiten is gewenst. Zo kan gedacht worden aan verdere vermenging van horeca en winkel, werken en horeca, werken en dienstverlening, ambacht en winkel. Voor de winkel of horeca-bezoeker wordt zo een extra beleving toegevoegd.

Cultuur, leisure en de innovatieve maakindustrie (met een publiek toegankelijk deel) zijn geconcentreerd in de magneet. Daarbinnen zijn er accenten wat betreft de omvang van bedrijven. De compacte binnenstad is vooral geschikt voor kleine en middelgrote bedrijven, de stationsomgeving en oude fabrieksterreinen ook voor grotere bedrijven.

Voor publieke dienstverlening (denk aan persoonlijke verzorging, sportscholen, makelaars etc.) is zowel de magneet als het dynamisch woon/werkmilieu geschikt. Kleine en middelgrote bedrijven vooral in de binnenstad, middelgrote en grote bedrijven ook rondom het station en in Hart van Zuid.

Niet-publieksgerichte bedrijvigheid zoals kantoren en bezorgdiensten kunnen vestigen op de begane grond in het dynamisch woon/werkmilieu of op verdieping in de magneet. Hier kan ook het nieuwe werken zich goed verder ontwikkelen. Het kantoor verschuift steeds meer van een werkplek naar een ontmoetingsplek. Daar horen ook voorzieningen en een hogere ruimtelijke kwaliteit bij.

In het stedelijke woonmilieu ligt de nadruk echt op wonen ondersteund door voorzieningen die een lokaal verzorgende functie hebben.

Betrokkenheid regionale bedrijfsleven

Het Hart van Hengelo met de magneet als grote trekker van talent, initiatief en investeringen, is voor de toekomst van de hele regio van groot belang. Door de krapte op de arbeidsmarkt is het steeds lastiger om voldoende goede mensen te vinden.

Het achterliggende doel is om de sociaal-economische ontwikkeling van de regio een stevige impuls te geven. We willen graag dat het regionale bedrijfsleven meedenkt en mee investeert in het gebied. In onderlinge nauwe samenwerking kunnen bedrijfsleven, onderwijs en overheden samen de ambities behalen.

5.4 Wonen voor doelgroepen

In 2040 hebben we een gezonde woningmarkt met voldoende woningen voor de vraag van uiteenlopende bevolkingsgroepen. Voor ouderen en pas afgestudeerden hebben we extra woningen gerealiseerd zodat Hengelo ook voor hen voldoende aantrekkelijke woonmilieu heeft.

Ook in het Hart van Hengelo wonen in 2040 uiteenlopende bevolkingsgroepen. We hechten aan een inclusieve stad met ruimte voor iedereen, juist hier. Elk deelgebied heeft haar eigen accent in levensstijl en huishoudentype.

In de magneet wonen veel mensen boven winkels en voorzieningen. Het is een bruisende

plek midden in de dynamiek van de stad. Hier wonen vooral jonge stellen, ondernemers, studenten en singles die flexibel zijn ingesteld en gericht op het openbare leven.

In het dynamische woon/werkmilieu wordt op verdieping en begane grond gewoond, in een diverse mix met andere functies. Hier wonen vooral singles, senioren, ondernemers, jonge stellen, creatievelingen en expats en zijn ook kwetsbare groepen opgenomen in de buurten.

In het stedelijke woonmilieu is het rustiger wonen in de luwte van de stad en bestaat de bevolking vooral uit gezinnen, jonge stellen, senioren en kwetsbare groepen.

Een gezonde en gevarieerde woningmarkt

Opvallend in ons huidige woningaanbod is dat er relatief weinig variatie aanwezig is in de huidige Hengelose woonmilieu¹. We hebben grote behoefte aan een nieuw type woonmilieu dat aanvullend is op de huidige, meer traditionele woonwijken. De doelstelling is een gezonde woningmarkt, met voldoende aanbod voor de Hengeloërs en diegenen die graag in Hengelo willen wonen. We gaan voor kwaliteit waarbij het woningaanbod is afgestemd op de vraag van alle bevolkingsgroepen.

Twee bevolkingsgroepen vragen om extra aandacht. Ten eerste de ouderen waarvan het aantal door de vergrijzing sterk toeneemt. Zij hebben behoefte aan een omgeving waar wonen en zorg wordt gecombineerd en dat hebben we nu nog onvoldoende.

Tweede aandachtsgroep zijn de net afgestudeerden en ondernemende creatievelingen. Deze groep weten we op dit moment nog onvoldoende aan Hengelo te binden. In het Hart van Hengelo hebben we de kansen om voor deze groepen een aantrekkelijk woonmilieu te creëren en zo ook op lange termijn aan onze stad te binden.

Hart van Hengelo: een plek voor iedereen

Ook in het Hart van Hengelo wonen in 2040 uiteenlopende bevolkingsgroepen. Het woningaanbod is duurzaam en gevarieerd (duur en goedkoop, huur en koop, groot en klein, gestapeld en grondgebonden). Daarmee hebben we ook een gevarieerde bevolking, dragen we bij aan een inclusieve stad en het stimuleren van onderlinge ontmoeting. Ook voor kwetsbare groepen zoals mensen met een zorgvraag, statushouders en mensen in scheiding is hier voldoende passend woningaanbod te vinden. We vinden dat in elke wijk en stadsdeel voor hen woningaanbod en bijbehorende (zorg)voorzieningen beschikbaar moeten zijn.

Elk deelgebied een eigen accent

Binnen de brede en gevarieerde opbouw heeft elk deelgebied wel haar eigen accent in levensstijl en huishoudentype:

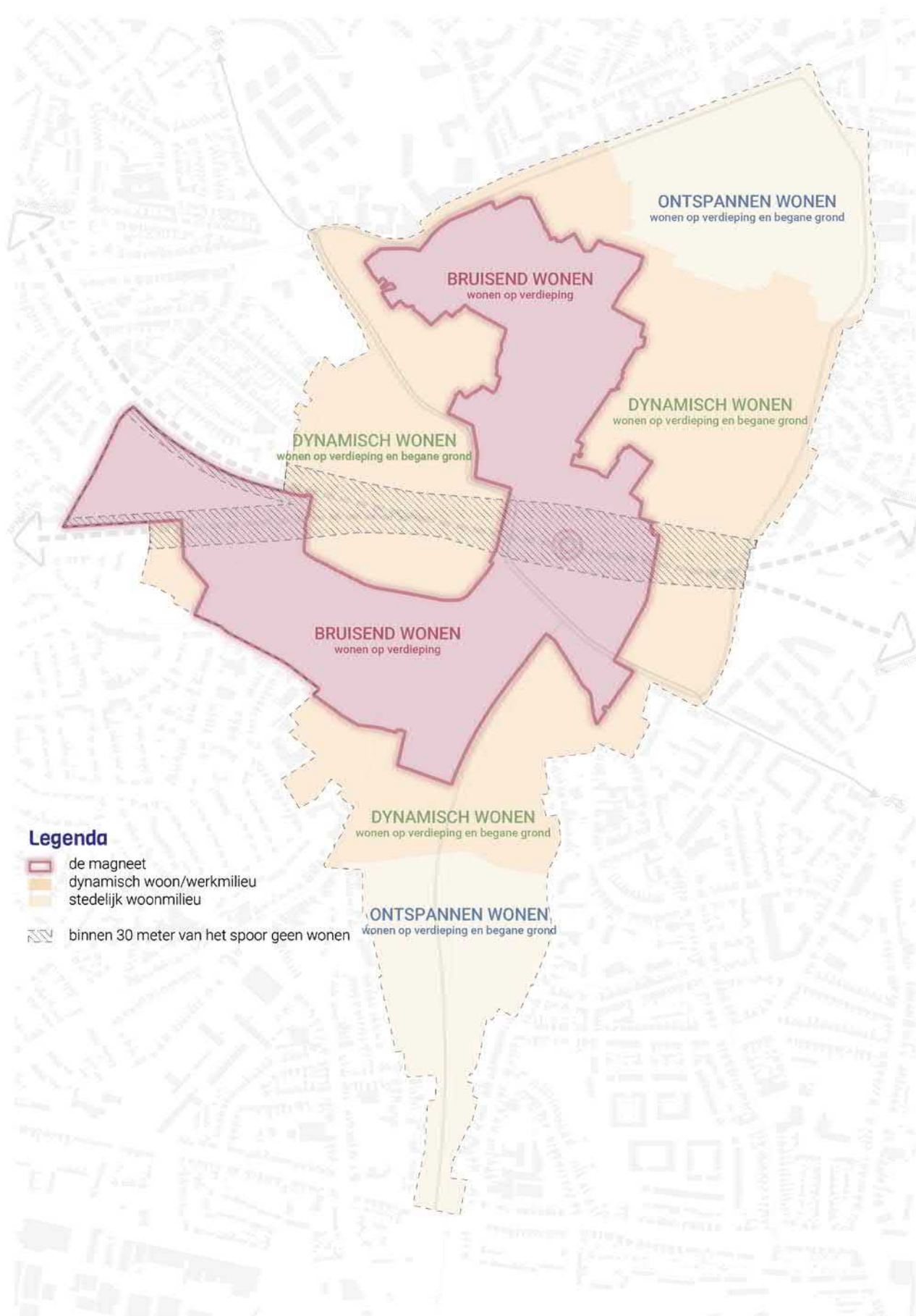
- Hengelose magneet: bruisend wonen
- Dynamisch woon/werkmilieu: dynamisch wonen
- Stedelijk woonmilieu: ontspannen wonen

In de magneet wonen veel mensen boven winkels en voorzieningen. Het is een bruisende plek midden in de dynamiek van de stad. Hier wonen vooral jonge stellen, studenten en singles die flexibel zijn ingesteld en gericht op het openbare leven. Op een aantal plekken ontstaan, door transformatie van leegstaand vastgoed, mogelijkheden om voor hen aantrekkelijke woningen te maken.

¹ Woonagenda gemeente Hengelo 2021 - 2030

Themakaart wonen voor doelgroepen

Het dynamisch woon-werkmilieu kent een verscheidenheid aan functies die naast elkaar kunnen bestaan zonder dat één functie de andere functies domineert. Hier wordt zowel op verdieping als op de begane grond gewoond, in een diverse mix met andere functies. Hier wonen vooral singles, ondernemers, jonge stellen, senioren, creatievelingen en expats en zijn ook kwetsbare groepen opgenomen in de buurten. Ook hier bieden transformaties van vastgoed kansen om voor hen woningen te maken. Vanwege de hoge dichtheid en de transformaties in het dynamische woon-werkmilieu zal het voornamelijk gaan om appartementen.

In het stedelijke woonmilieu is het rustiger en ontspannen wonen in de luwte met alle voorzieningen van de stad binnen handbereik. Het wonen is dominant met woningen voor met name gezinnen, jonge stellen, senioren en kwetsbare groepen. De Afrikaanderbuurt is vanoudsher een buurt voor jonge gezinnen. We zien hier het aandeel ouderen flink toenemen. Doorstroming is hier een aandachtspunt. In het zuidelijk deel van Hart van Zuid voegen we een woonmilieu toe voor uiteenlopende groepen die op zoek zijn naar een woning dichtbij stedelijke voorzieningen. Naarmate je meer naar het zuiden gaat, neemt de dichtheid af en het aantal grondgebonden woningen toe.

5.5 Cultuurhistorische waarden

In 2040 is het cultuurhistorisch erfgoed zichtbaar, beleefbaar en geïntegreerd in de ontwikkeling van het Hart van Hengelo. Het is de identiteitsdrager en zoveel mogelijk gekoppeld aan ontmoeting en gebruik. Uitgangspunt hierbij is behoud door ontwikkeling.

Het erfgoed in het Hart van Hengelo heeft maatschappelijke meerwaarde doordat het beleefd kan worden. Dat betekent:

- Waarneembaar (zien, horen, voelen, ruiken)
- Fysiek bereikbaar en toegankelijk
- Beleefbaar door toegankelijke kennis en verhalen over het erfgoed.

In de binnenstad is het wederopbouw erfgoed steeds meer zichtbaar en beleefbaar gemaakt. In Hart van Zuid is de historie als industriële maakstad nog steeds voelbaar en gebruikt om spannende omgevingen te maken.

Niet alleen waardevolle panden zijn beschermd. Ook routes zoals de Emmaweg, Industriestraat en de Fabrieksstraat zijn geïntegreerd in de ontwikkeling van het Hart van Hengelo.

Erfgoed als identiteitsdrager

Hengelo kent een bewogen ontstaansgeschiedenis en ontwikkeling. De verschillende tijdspannen met elk hun eigen verhaal, zijn nog steeds terug te zien in de stad. Van de vooroorlogse industriële bouwkunst (1850-1940) tot de wederopbouwperiode (1940-1965) en moderne architectuur. Het rijke erfgoed geeft de stad haar eigen gezicht en identiteit en maakt haar tot een aantrekkelijke en interessante plek om te wonen en te bezoeken. In 2040 is het rijke erfgoed zichtbaar, beleefbaar en geïntegreerd in de ontwikkeling van het Hart van Hengelo. Het erfgoed is de identiteitsdrager van gebieden en zoveel mogelijk gekoppeld aan ontmoeting en gebruik. We gaan uit van behoud door ontwikkeling.

Meerwaarde als het beleefd kan worden

We willen dat historische gebieden en bebouwing zoveel mogelijk beleefbaar zijn en gekoppeld worden aan ontmoeting en gebruik. We vinden dat het erfgoed pas maatschappelijke meerwaarde heeft als het beleefd kan worden. Bij transformatie en/of (her)ontwikkeling van ons erfgoed hanteren we steeds de volgende uitgangspunten:

- Zintuigelijk waarneembaar (zien, horen, voelen en ruiken)
- Fysiek bereikbaar en toegankelijk
- Beschikbaarheid van kennis en verhalen over het erfgoed.

Daarin zijn twee gebieden en tijdspannen van grote betekenis voor de identiteit van onze stad: de wederopbouwperiode in de binnenstad en het industriële erfgoed in Hart van Zuid.

Wederopbouw binnenstad

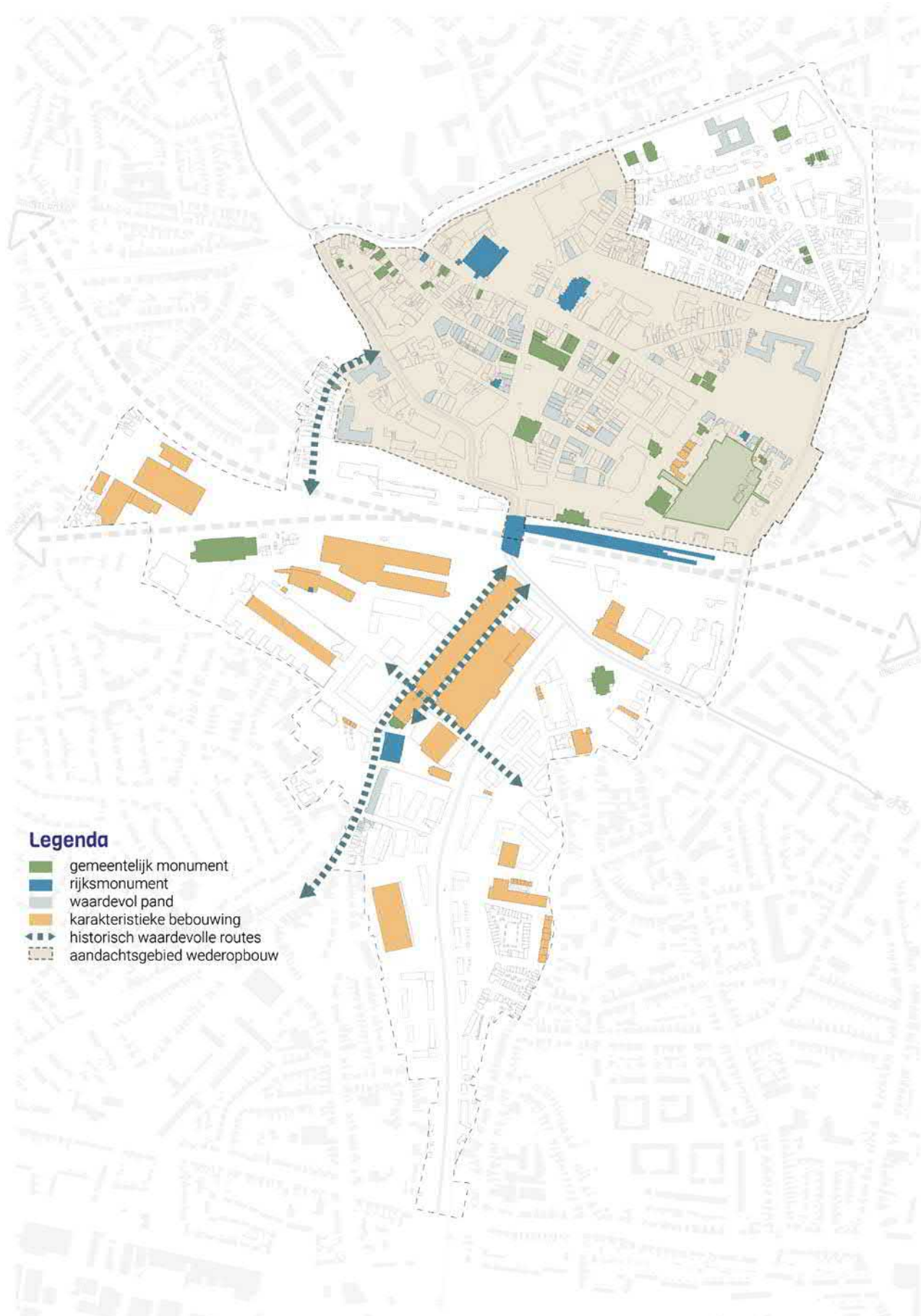
De binnenstad van Hengelo is vrij uniek. Al tijdens de Tweede wereldoorlog werd het wederopbouwplan uitgewerkt. Hengelo moest groeien en een moderne stad worden. De vele bombardementen hebben dat proces versneld. Het centrum is vergelijkbaar met steden als Rotterdam en Nijmegen; allen uit de wederopbouwperiode. De kenmerkende bouwblokken, vaak met lessenaars dak, stalen ramen met betonnen omlijsting, slanke luifels en sierlijke stalen balkonhekjes vormen het decor rondom de nieuwe inrichting van het Marktplaats en de straten eromheen. Gevoelige architectuur is het ook. Verwaarlozing ligt op de loer, bij bijvoorbeeld verkeerde keuzes van materialen. Een hoge aaiikbaarheidsfactor heeft het niet, maar voor het zien van de kwaliteit moet je even de tijd nemen. Het koesteren en weer versterken van deze waarden, bijvoorbeeld door de inzet van de Puiencommissie, behoud het centrum zijn krachtige architectonische uitstraling van de wederopbouw en heeft daarmee een handelsmerk in handen die maar weinig steden in Nederland kunnen evenaren.

Industrieel erfgoed in Hart van Zuid

Hengelo is groot geworden dankzij de industrie en de vele pioniers op het gebied van techniek: pompen, appendages, elektriciteit, hijswerktuigen enzovoort. Een deel van de gebouwen is in de loop der jaren gesloopt. Maar een belangrijk deel van de gebouwen, dichter bij de stad, is niet gesloopt. Deze gebouwen hebben een beschermde status (rijks- of gemeentelijk monument) of zijn aangewezen als karakteristiek bouwwerk. Ze kunnen al-

Themakaart cultuurhistorische waarden

leen worden gesloopt of aangepast als er een goedgekeurd bouwplan is, waarin aangegeven is hoe het erfgoed wordt geïntegreerd in het bouwplan. Daarmee wordt recht gedaan aan het uitgangspunt 'behoud door ontwikkeling' en wordt gestuurd op herbestemming van de panden. Historie wordt gekoppeld aan moderne technologie en innovatie, in uitvoering en in gebruik. De historie is voelbaar, beleefbaar en herkenbaar aanwezig. Gebouwen en inrichting van de openbare ruimte passen bij elkaar en verbinden verleden, heden en toekomst met elkaar.

Gebieden, gebouwen en routes

Om de historische verhalen te kunnen blijven vertellen van onze stad, richten we ons op het beleefbaar houden van zowel gebouwen als stedenbouwkundige structuren zoals gebieden en routes.

In 2040 zijn waardevolle panden behouden doordat ze een nieuwe interessante invulling hebben gekregen. De grote industriële complexen in Hart van Zuid worden benut om het gebied haar eigen unieke ontwikkeling te geven. Ook zijn (historisch) karakteristieke en waardevolle routes geïntegreerd in de ontwikkeling van het Hart van Hengelo. Het gaat dan in ieder geval om de volgende straten:

- Emmaweg
- Industriestraat
- Fabrieksstraat
- Route oude spoorlijn

De Emmaweg was vroeger de belangrijkste route tussen de dorpskern ten noorden van het spoor en de fabrieken en tuindorp Het Lansink ten zuiden van het spoor. Het dorpse karakter is door de historische bebouwing nog altijd herkenbaar. Het is een levendige straat met uiteenlopende functies zoals winkels, horeca en kunstenaars. In 2040 is het een belangrijke fiets en wandelverbinding tussen de uiteinden van de magneet. Ook wordt de Emmaweg gebruikt als route om vanaf de fietssnelweg F35 snel bij de verschillende delen van de magneet te komen.

De Industriestraat is van oudsher een belangrijke noord-zuid route in het zuidelijke deel van de stad waar zich in de loop van de tijd veel winkels en ondernemers hebben gevestigd. De straat heeft een aantrekkelijke stedenbouwkundige opzet en is in 2040 een belangrijke fietsroute vanaf de F35 richting het zuiden.

De Fabrieksstraat is samen met de route van het oude spoor, een aantrekkelijke stedenbouwkundig geheel dat functioneert als rug-gengraat van het KMS-terrein. In 2040 is dit straatje publiek toegankelijk en geïntegreerd in de herontwikkeling van het terrein.

5.6 Energie en klimaat

In 2040 levert het Hart van Hengelo haar bijdrage aan een duurzame en schone wereld. Het gebied is zoveel mogelijk circulair en meervoudig ruimtegebruik is vanzelfsprekend. De input van grondstoffen en de output van (schadelijke) afvalstoffen zijn beperkt tot het minimum.

Juist hier leggen we de lat hoog. In het behalen van doelen maar ook in de bewustwording ervan. De magneet functioneert als living lab op het snijvlak van duurzaamheid, techniek en cultuur. Hier worden steeds weer duurzame oplossingen getest en verbeterd.

In 2040 speelt het autogebruik nog maar een beperkte rol. De focus ligt op fietsen, lopen en openbaar vervoer. Het overgebleven autoverkeer is elektrisch, te gast en voor een groot deel gedeeld. Parkeergarages functioneren als energieneutrale laadstations.

Als mogelijk blijkt dat we de binnenstad kunnen aansluiten op het warmtenet, dan is dat in 2040 gerealiseerd.

Het Hart van Hengelo is ook veel groener geworden. Groen om te gebruiken maar ook om de biodiversiteit te verhogen. Belangrijke routes worden begeleid door weelderig groen.

Het hemelwater wordt opgevangen, hergebruikt of vertraagd afgevoerd op de beken die zoveel mogelijk zichtbaar zijn. Ze hebben meer ruimte gekregen en zijn benut om de ruimtelijke kwaliteit te verhogen. Water is in het hele gebied beschikbaar voor verkoeling.

Elk nieuw (bouw)initiatief in het Hart van Hengelo wordt langs de duurzame meetlat gelegd voor de bijdrage aan een betere wereld.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelen

De technologische ontwikkelingen en economische en welvaartsgroei, die in Hengelo door ondermeer Charles T. Stork in gang zijn gezet, hebben ook een schaduwkant. Inmiddels is de gemiddelde temperatuur op aarde, door de toenemende CO₂ uitstoot, met meer dan één graad gestegen. En ook het grondstoffenverbruik en onze levensstijl gaan de draagkracht van de natuur ver te boven. De biodiversiteit gaat erg achteruit. Om de wereld leefbaar te houden moeten we anders, veel meer circulair en natuurinclusief, gaan werken, wonen en leven. Indachtig Charles T. Stork wil Hengelo daarin innovatief zijn. Onze doelen hebben we vastgelegd in onze duurzaamheidsvisie¹.

Om klimaatverandering te beperken, moet de CO₂-emissie wereldwijd snel en drastisch naar beneden. Met integraal duurzaamheidsbeleid werken we aan 60% CO₂-reductie in 2030 en uiterlijk in 2050 CO₂-neutraal. Dit willen we bereiken door energiebesparing, efficiënter energieverbruik, door de opwek van hernieuwbare energie en over te stappen naar een circulaire samenleving waarin grondstoffen worden hergebruikt.

De lat ligt hoog: magneet als living lab

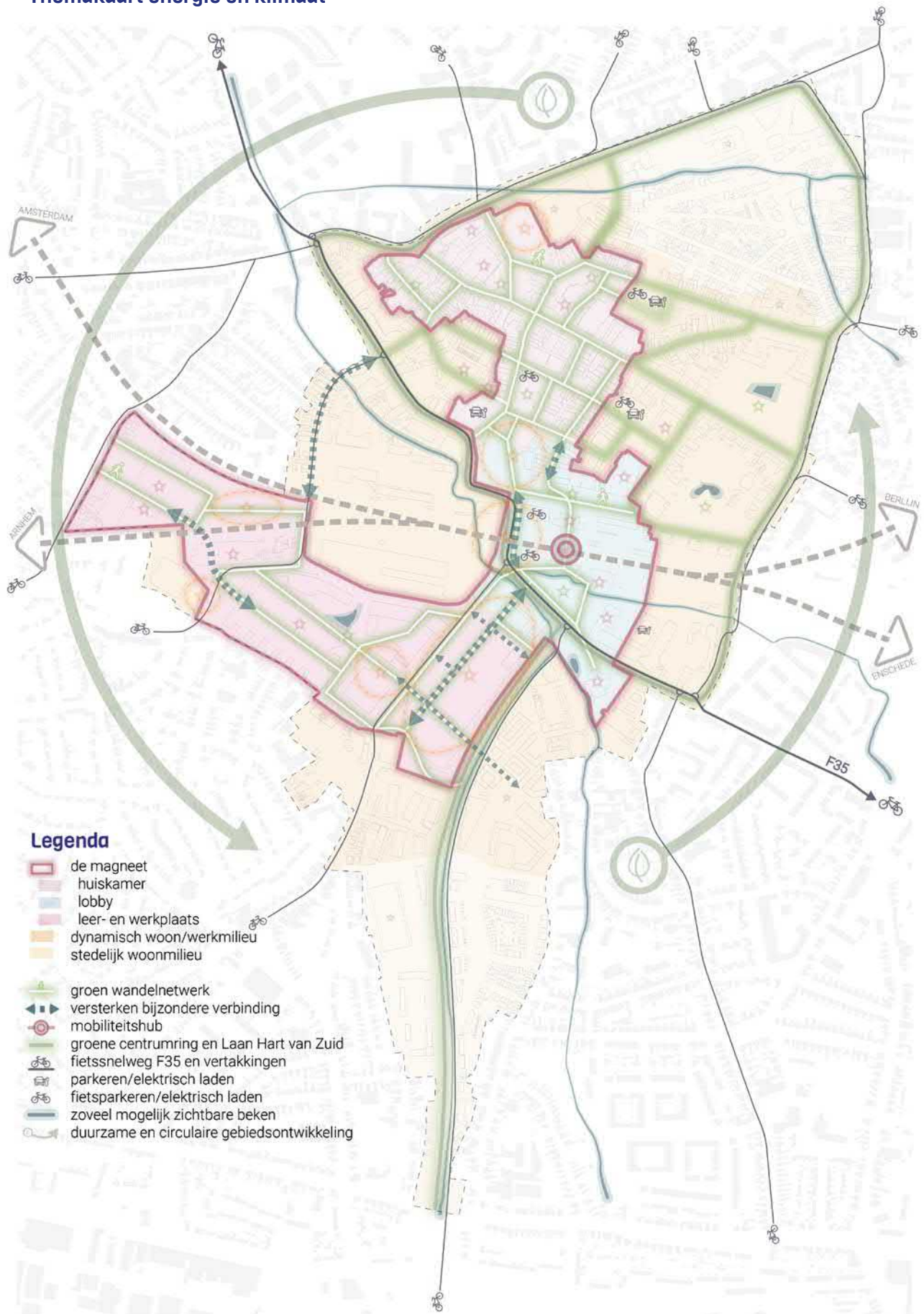
Deze doelstellingen gelden uiteraard voor heel Hengelo, maar krijgen in het Hart van Hengelo extra nadruk. De klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen zijn een noodzakelijk en onlosmakelijk onderdeel van de groene top technologische regio waar Hengelo deel van uitmaakt. Hart van Zuid en het centrum wil een aantrekkelijke woon-, leef- en werk-omgeving zijn voor (jonge) goed opgeleide mensen die voor de toptechnologie-bedrijven nodig zijn. Juist deze (jonge) mensen zijn zich vaak heel bewust van de noodzaak van duurzaamheid, CO₂-reductie, klimaatadaptatie en behoud van biodiversiteit.

Door in dit gebied hoge ambities te hante- ren, maken we het als woon- en werkgebied extra aantrekkelijk. De duurzame oplossin- gen die we kiezen moeten zichtbaar en er- vaarbaar zijn. We moeten laten zien dat een duurzame omgeving een boeiende omgeving is. Bovendien draagt zichtbaarheid bij aan be- wustwording. Het gebied, vooral de magneet maar ook het dynamisch woon- werkmilieu, leent zich ervoor om te dienen als 'living lab' waarin oplossingen op het snijvlak duurzaam- heid, techniek en cultuur worden ontwikkeld, uitgetest en zichtbaar en erfahrbaar gemaakt.

¹ Contouren Hengelo nu en voor de toekomst, Duurzaam kompas 2050 en verder (2022)

Themakaart energie en klimaat

Lopen, fietsen en openbaar vervoer

Emissie-vrije logistiek is het uitgangspunt. En de auto krijgt minder ruimte. Met alleen benzineauto's omruilen voor een elektrische zijn we er niet; CO2-reductie alleen is niet genoeg. Ook het grondstoffenverbruik moet minder. Bovendien nemen auto's erg veel ruimte in. De fiets, lopen/wandelen en het OV staan centraal. We onderzoeken daarom de mogelijkheden om het autodelen te stimuleren.

Binnenstad aangesloten op het warmtenet?

Hart van Zuid heeft een warmtenet. We gaan de mogelijkheden onderzoeken om ook de binnenstad hierop aan te sluiten. Gezien de leeftijd, aard en dichtheid van de woningen en gebouwen is het warmtenet in beginsel een goed alternatief voor aardgas. We onderzoeken ook minder conventionele oplossingen voor de verwarming van gebouwen. In een technologiestad als Hengelo mag technologie ook gezien worden. Leidingwerk hoeft niet steeds onder de grond maar mag ook zichtbaar zijn als structuur op zichzelf of als onderdeel van andere stedelijke structuren.

Veel groen in het Hart van Hengelo

Hengelo wil zich aanpassen aan het veranderende klimaat¹. We zetten in op veel groene ruimte (ook daken en gevels), een gezonde bodem en een goed watersysteem. De groene plekken vangen overvloedig water op, voeren het geleidelijk af en houden het vast voor droge periodes. De stad fungeert dan als spons. Het groen en het water dragen bij aan een aangenaam en gezond woon- en leefklimaat en zorgen voor schaduw en verkoeling in de zomer. Watertappunten zijn hierbij ook vanzelfsprekend.

De beken als bron van leven

De functie van groen is belangrijk, niet alleen omdat het de ruimtelijke kwaliteit en de leefomgeving verbetert, maar ook om de intrinsieke waarde van natuur en biodiversiteit. Ecologisch beheerde groenstructuren waarin de natuur ook ruimte krijgt, wordt het beeld van groen in de openbare ruimte, in plaats van wekelijks gemaaide gazons. Deze groene oases geven koelte en schaduw en zorgen ervoor dat overvloedig regenwater wordt opgevangen, deels in de bodem kan trekken en deels geleidelijk wordt afgegeven aan wa-

terlopen. De beken door het gebied worden zoveel als mogelijk weer zichtbaar gemaakt en dragen bij aan de natuur en de ruimtelijke kwaliteit.

Elk initiatief langs de duurzame meetlat

Ook bij nieuwbouw en verbouw zijn de duurzaamheidsambities leidend. Traditionele bouw, vooral de cementindustrie, levert een grote bijdrage aan de CO2-emissie. Wij stimuleren andere, meer duurzame manieren van bouwen en verbouwen. De ecologische voetafdruk van grondstoffen en bouwmaterialen en de mogelijkheden voor hergebruik zijn belangrijke factoren. Houtbouw is veelbelovend; in hout wordt CO2 voor lang vastgelegd. Bovendien is het een sector waarbinnen veel innovaties plaats vinden zowel voor wat betreft nieuwbouw (ook hoogbouw) als bij transformatie van bestaande gebouwen. Naast de manier van bouwen is ook flexibel bouwen en aanpasbaarheid belangrijk. Het gebruik van een gebouw kan in de toekomst veranderen.

Bovengenoemde uitgangspunten gelden uiteraard voor initiatieven van de gemeente en op gemeentegrond. Maar ook bij particuliere initiatieven wil de gemeente sturen op deze uitgangspunten. In het gesprek met initiatiefnemers/ontwikkelaars hanteren we in ieder geval de volgende aandachtspunten:

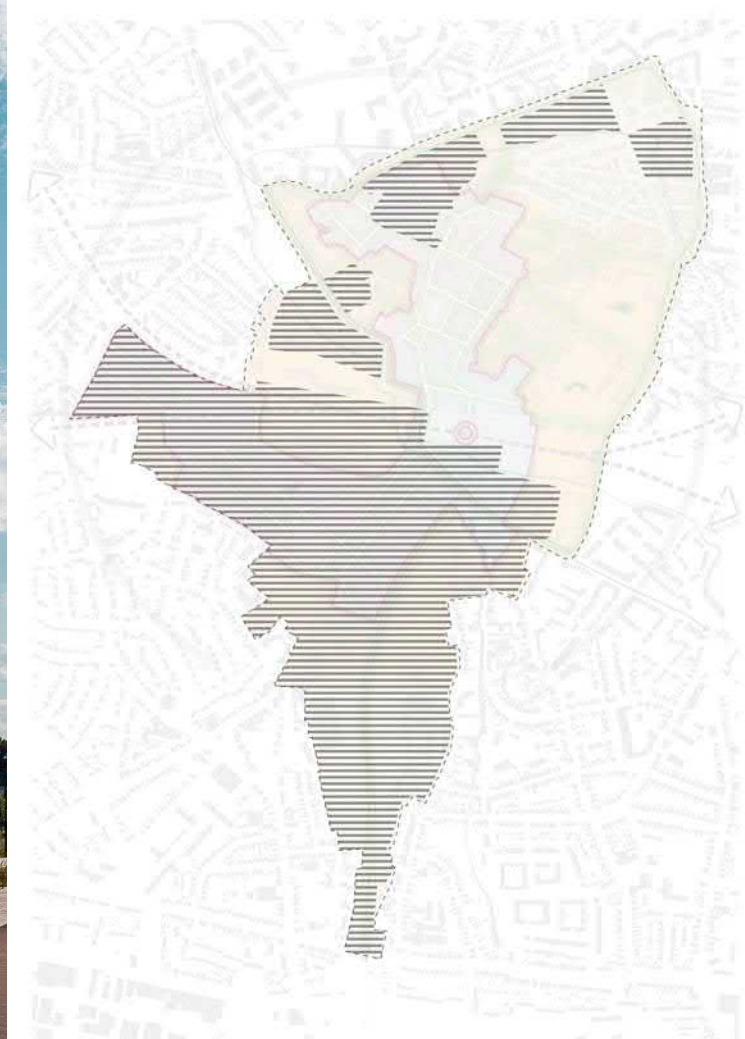
- Neutrale of positieve energiehuishouding door middel van besparing, opslag en opwek?
- Voldoende flexibele bouw voor ander gebruik op langere termijn?
- Is de eigen waterbergingsopgave opgelost en wordt water hergebruikt?
- Worden lokale grondstoffen/bouwmaterialen circulair (her)gebruikt?
- In hoeverre worden voorzieningen gedeeld?
- Wordt er een aansluiting gerealiseerd op het warmtenet?
- Is sprake van natuurinclusieve bouw en inrichting, groenvoorzieningen in combinatie met lokale voedselproductie?
- Wordt het autogebruik beperkt en wandelen, fietsen en openbaar vervoer gestimuleerd?
- Wordt een bijdrage geleverd aan de bewustwording en zichtbaarheid van duurzame oplossingen?
- Is er bescherming tegen extreme weersomstandigheden?

¹ Groen Blauw Hengelo, Hengelo klaar maken voor het veranderende klimaat (2022)

Bestaand gebieden waar een aansluitplicht op het warmtenet geldt. Te onderzoeken is of dit uitgebreid kan worden in de gehele binnenstad (bron: gemeente Hengelo).

5.7 Lucht, bodem, geluid en veiligheid

In 2040 is de luchtkwaliteit verder verbeterd zodat gezondheidsschade als gevolg van luchtvervuiling wordt voorkomen. Ook overlast van omgevingsgeluid is zoveel mogelijk beperkt. We hebben gebiedsgerichte aanpak ontwikkeld om tot een gezonde lucht en geluidssituatie te komen.

In 2040 hebben we een gezonde bodem en draagt deze bodem bij aan het realiseren van maatschappelijke opgaven zoals de energietransitie, klimaatverandering en het bevorderen van de gezondheid..

Gebiedsgerichte aanpak voor lucht en geluid

Als Hengelo doen we mee aan het schone luchtakkoord. Het doel is om gezamenlijk de luchtkwaliteit in Nederland permanent te verbeteren. De landelijke ambitie is om in 2030 een halvering van de gezondheidsschade te bereiken¹. Dat betekent dat mensen langer, gezonder en met meer kwaliteit leven. Belangrijke aspecten in het verbeteren van de luchtkwaliteit zijn houtstook, binnenvaart, mobiliteit, mobiele werktuigen, industrie en landbouw.

Ook geluid is een belangrijk onderdeel van het (goede) woon- en leefklimaat. Geluidsoverlast veroorzaakt slaapverstoring, stress en ergernis en kan de gezondheid schaden. Uitgangspunt is daarom dat geluid het goede, gezonde woon- en leefklimaat niet mag verstoren. Dat betekent niet voor alle gebieden hetzelfde. Wonen in de bruisende magneet betekent meer omgevingsgeluid dan in het stedelijke woonmilieu. De aantrekkingskracht van de Magneet berust voor een belangrijk deel op de activiteiten en de reuring in de openbare ruimte. Dat brengt onvermijdelijk wat meer geluid met zich mee. In het stedelijke woonmilieu ligt de nadruk op het wonen en zijn de geluidswaarden vooral daarop gericht. De waarden in het dynamisch woon- en werkmilieu maken de mix mogelijk.

Om in de magneet de reuring van de stad te combineren met een gezonde woonomgeving hanteren we twee geluid-plafondwaarden: de geluidsbelasting op gevels en in buitenruimte en de geluidsbelasting in de woningen zelf. De geluidswaarden buiten maken het bijvoorbeeld mogelijk om evenementen te organiseren, maar het mag er niet toe leiden dat de ge-

luidswaarden, bij gesloten deuren en ramen, binnen worden overschreden. Voor het nachthorecagebied betekent dit dat wonen lang niet altijd mogelijk zal zijn. De plicht om aan de binnenwaarde te voldoen brengt voor horeca in veel gevallen (zeker in bestaande panden) een onevenredige beperking met zich mee.

Een aantal keer per jaar geldt een uitzondering. Bij woningen in de magneet en het dynamisch woon- en werkmilieu mag vanwege een evenement gemiddeld een tot twee keer per maand de geluidbelasting hoger zijn. Rond het horecaconcentratiegebied mag dat nog wat vaker. In het stedelijke woonmilieu minder vaak. Om onevenredige hinder en slaapverstoring te voorkomen gelden er wel normen en eintijden.

Bodem

Het wordt steeds duidelijker dat bodem en ondergrond onmisbaar zijn om een aantal van de maatschappelijke opgaven te realiseren. Denk hierbij aan de energietransitie, klimaatadaptatie en verbetering van de biodiversiteit, maar ook de klassieke thema's zoals een gezonde en veilige leefomgeving. Daarnaast is de bodem en ondergrond onlosmakelijk verbonden met het gebruik van de bovengrond en is een verstandig en duurzaam gebruik van de bodem en ondergrond onmisbaar voor de woningbouw en onder- en bovengrondse infrastructuur.

In een dicht bevolkt land als Nederland staan bodem en ondergrond onder druk als gevolg van intensief gebruik, verontreinigingen en overige aantastingen. Het intensieve bovengrondse én ondergrondse gebruik, (grond) waterproblematiek, uitputting, afnemende biodiversiteit, leiden uiteindelijk tot opgaven. Dat geldt voor Hengelo niet anders. Wij zetten ons in voor een werkwijze waarmee bodem en ondergrond op een duurzame wijze kunnen worden ingezet en we toekomstige

¹ Schone Luchtakkoord, Gezondheidswinst voor iedereen (2020)

opgaven kunnen voorkomen. De bodem en ondergrond zal bijdragen aan de realisatie van maatschappelijke opgaven. Geen van deze maatschappelijke opgaven kan volledig leidend zijn in het gebruik van de ondergrond. We maken een brede afweging van de functies die bodem en ondergrond (kunnen) vervullen in het betreffende gebied. Vanuit een adaptieve benadering houden we opties open voor de lang termijn en waarbij mogelijk houden we rekening of maken we ruimte in de ondergrond voor toekomstig gebruik. De nieuwe ontwikkeling gaan we in ieder geval uit van een goede balans tussen benutten en beschermen van bodem, het duurzaam, veilig en efficiënt benutten van de bodem, aansluiting tussen functies en de kenmerken van de bodem en meervoudig gebruik van bodem¹.

Veiligheid en trillingen

In de spoorzone spelen naast geluid ook veiligheid en trillingen een belangrijke rol. Het spoortraject Almelo-Borne-Hengelo-Oldenzaal maakt onderdeel uit van de internationale goederenroute Trans European Transport Network (TEN-T). Dit betekent naast personenvervoer ook internationaal goederenvervoer, waaronder het vervoer van gevaarlijke stoffen. Langs het spoor liggen zo-

genoemde brand, explosie, geluid en trillings-aandachtsgebieden waarbinnen met deze aspecten rekening gehouden moet worden.

Een zone van 30 meter direct langs het spoor (het brandaandachtsgebied) blijft beschikbaar voor werk- en kantoorfuncties, maar binnen deze zone worden in beginsel geen nieuwe woonfuncties gerealiseerd. Binnen een zone van 200 meter langs het spoor (het explosieaandachtsgebied) worden in beginsel geen nieuwe functies gerealiseerd voor minder zelfredzame personen (zoals scholen, kinderopvang, verpleeghuizen, e.d.).

Binnen een zone van 100 meter van het spoor wordt bij nieuwe ontwikkelingen onderzoek gedaan naar het voorkomen van trillingshinder. Een initiatiefnemer moet zich inspannen om zo veel als redelijkerwijs gevraagd kan worden te voldoen aan de streefwaarde voor nieuwe situaties. De streefwaarde voor bestaande situaties is de bovengrens.

Over de spoortrajecten naar Enschede gaat geen goederenvervoer. Langs dit traject is alleen het geluidaandachtsgebied van belang. Over het traject naar Delden gaat momenteel nauwelijks goederenvervoer. De veiligheids- en trillingsaandachtsgebieden spelen voorlopig geen belangrijke rol langs dit traject. Het traject is wel betrokken in een onderzoek naar Goederenrouting naar Noord Oost Europa.

---

1 Visie bodem en ondergrond Hengelo (2021)

6 Uitvoering

Uitvoeringsfilosofie

Als overheid stellen we traditioneel kaders waarbinnen de samenleving initiatieven kan nemen. Met de komst van de Omgevingswet wordt een andere basishouding van de overheid verwacht die wij als gemeente Hengelo ook ondersteunen. De basishouding is het mogelijk maken van goede ontwikkelingen om in te kunnen spelen op een snel veranderende wereld. Om dit waar te maken zullen we de samenwerking zoeken met de samenleving en samen met andere partijen optrekken bij zowel de ontwikkeling als realisatie van beleid voor de fysieke leefomgeving.

De Omgevingsvisie Hart van Hengelo is samen met de samenleving opgesteld en we willen de visie ook graag samen met de samenleving tot uitvoering brengen. Sterker nog, we hebben de samenleving nodig om onze doelen te bereiken. Omgekeerd kunnen we als gemeente actief ondersteunen in het ontwikkelen en realiseren van plannen en initiatieven die de samenleving belangrijk vindt. We sturen op de beleidsdoelen voor 2040 en nodigen de samenleving uit om met initiatieven te komen die daarbij aansluiten. Samen komen we tot een evenwichtige inrichting van ons hart van de stad!

Van huidige naar gewenste situatie

Met de Omgevingsvisie richten we ons beleid samenhangend en overzichtelijk in. Al ons beleid en projecten voor de fysieke leefomgeving worden gekoppeld aan de visie, zo kunnen we er ook daadwerkelijk op sturen.

In de visie beschrijven we de gewenste situatie vanuit een uitnodigend kader waarbinnen ontwikkelingen en nieuwe initiatieven kunnen plaatsvinden. Het dient als inspiratiebron waarin kansen worden benoemd en als kader met randvoorwaarden waarmee rekening moet worden gehouden bij het ontwikkelen van diverse gebieden en initiatieven.

Instrumenten

Om tot uitvoering van de visie te komen kunnen we de volgende instrumenten inzetten:

- **Omgevingsprogramma:** een van de beleidsinstrumenten van de Omgevingswet om uitvoering te geven aan de visie. Omgevingsprogramma's kunnen voor een thema of gebied opgesteld worden en zijn gericht op complexe trajecten met vaak meerdere mogelijke middelen en uiteenlopende doorlooptijden en schaalniveaus.
- **Project:** geen beleidsinstrument maar enkel gericht op uitvoering. De doelstellingen en mogelijke middelen om deze te bereiken, doorlooptijd en mogelijke betrokken partijen zijn duidelijk en relatief overzichtelijk.
- **Afwegingskader:** Een instrument om bepaalde type initiatieven vanuit de samenleving te wegen en sturen. Dit kan bestaan uit een uitwerking van criteria, voorwaarden en definities aan de hand waarvan we als gemeente bepalen of we medewerking willen verlenen aan een initiatief. Belangrijkste vraag is: past het initiatief bij de integrale doelen die we gezamenlijk hebben bepaald.
- **Omgevingsplan:** De juridische borging van de omgevingsvisie zal te zijner tijd in het omgevingsplan plaatsvinden. Het omgevingsplan is dus geen 'uitwerking' van de visie maar een aparte laag van ons omgevingsbeleid. Het omgevingsplan heeft een zelfstandige rol om waarden te beschermen en moet daarnaast de ruimte bieden voor de realisatie van de visie.

Mogelijke rollen

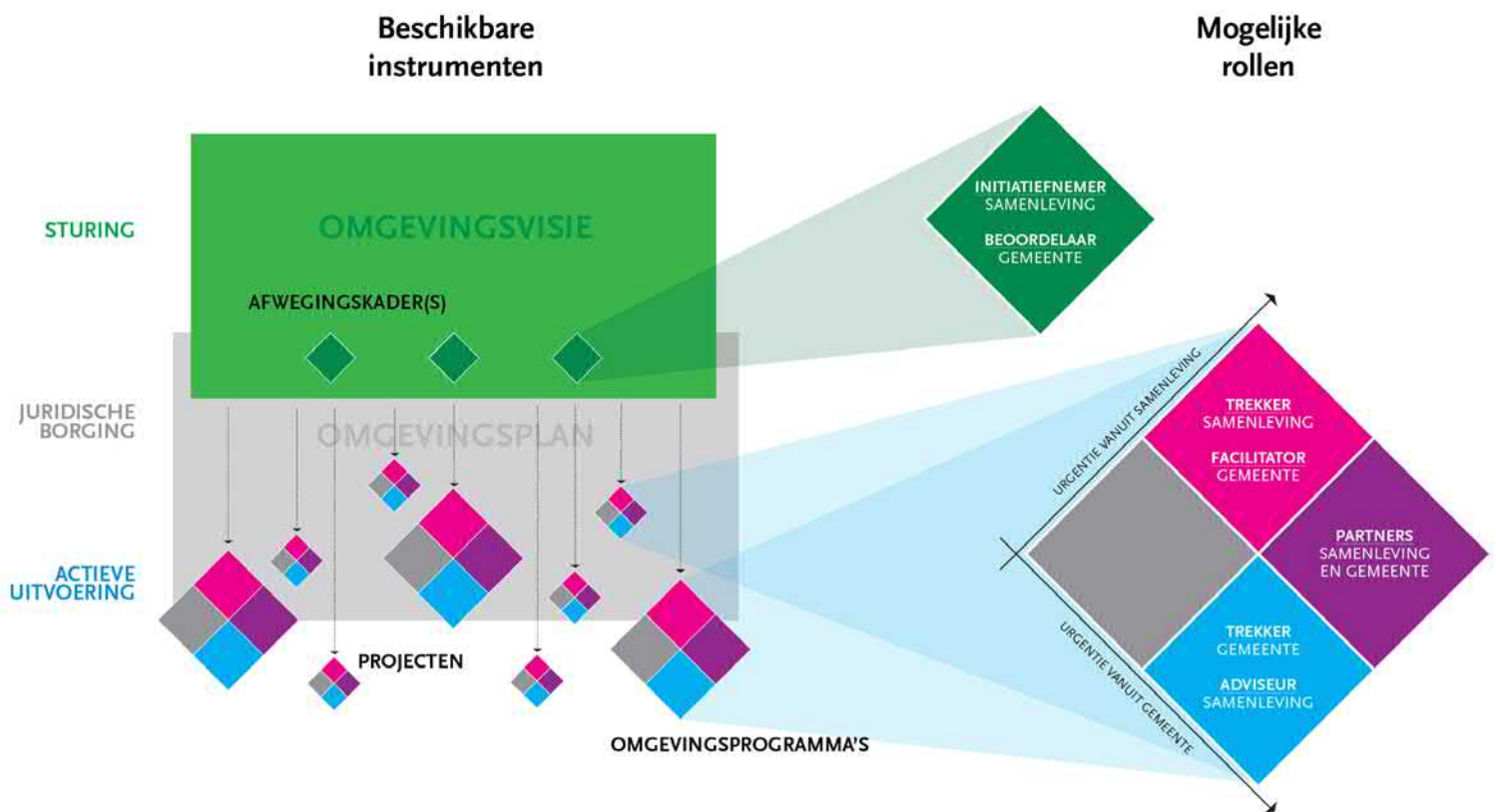
Bij het ontwikkelen van omgevingsprogramma's en projecten willen we actief de samenwerking opzoeken met de samenleving. Met de samenleving bedoelen we maatschappelijke organisaties met een duidelijke missie of individuen die zich hebben georganiseerd rondom een gezamenlijk (thematisch of gebiedsgericht) doel.

Afhankelijk van het type en de urgentie kiezen we bij elk omgevingsprogramma of project een passende rolverdeling:

- De gemeente neemt een rol als trekker en de samenleving een rol als adviseur.
- De samenleving neemt een rol als trekker en de gemeente een rol als facilitator.
- Gemeente en samenleving trekken gezamenlijk op in de rol van partner.

Bij het afwegingskader heeft de samenleving een rol van initiatiefnemer en de gemeente de rol van beoordelaar om te bepalen in hoeverre initiatieven uit de samenleving passen bij de doelen en waarden van de omgevingsvisie. Hierbij hanteren we het principe 'ja, mits'. Dat betekent dat als het initiatief past bij de omgevingsvisie, we mee willen werken aan om het initiatief mogelijk te maken.

Schematische weergave van instrumenten en rollen om uitvoering te geven aan de omgevingsvisie.

Omgevingsprogramma's

Om de doelen uit de visie te behalen gaan we de komende jaren omgevingsprogramma's opstellen. Het is voor ons een belangrijk instrument om de doelen uit van de visie te verlaten naar uitvoering. Een omgevingsprogramma kan bestaan uit twee onderdelen:

- Uitwerking van het beleid voor een bepaald thema of gebied (thematisch of gebiedsgericht programma). Het programma kan gericht zijn op ontwikkeling, gebruik, beheer, bescherming en/of behoud van aspecten in de leefomgeving.
- Een set van maatregelen om de doelstellingen voor een bepaald thema of gebied te bereiken. Dit kunnen uiteenlopende maatregelen zijn die zowel juridisch als nietjuridisch van aard zijn, en zowel inhoudelijk als procesmatig.

De vorm van een omgevingsprogramma is vrij. Het is te vergelijken met sectoraal of gebiedsgericht beleid zoals we dat onder de wet ruimtelijke ordening gewend zijn (bijvoorbeeld een wijkvisie of woningbouwbeleid).

Onder de Omgevingswet is het vaststellen van de omgevingsvisie de bevoegdheid van de gemeenteraad. Besluitvorming over de omgevingsprogramma's zijn de bevoegdheid van het college. Om voldoende inhoudelijke samenhang te creëren tussen beide instrumenten gaan we een uitvoeringsagenda opstellen. Daarmee wordt een kader gecreëerd voor de op te stellen omgevingsprogramma's. En voordat we aan een omgevingsprogramma beginnen, stellen we eerst een startnotitie op met de opdrachtformulering. Daarin staat wat de bijdrage van dat programma moet zijn aan het behalen van de gewenste situatie.

In de begrotingscyclus kiezen we jaarlijks welke programma's we gaan starten en wat we gaan doen voor de lopende programma's. Prioriteiten worden bepaald aan de hand van de actualiteit, beschikbare middelen en de verwachte bijdrage aan de doelen van de visie.

Verkenning vervolgstappen

Nadat we de laatste fase van de omgevingsvisie (het stedelijk gebied) hebben opgesteld gaan we een definitieve uitvoeringsagenda opstellen. Ondertussen worden de doelen van deze omgevingsvisie geïntegreerd in lopende trajecten zoals Actieplan Binnenstad en het Programmaplan Hart van Zuid.

De tabel hiernaast bevat een verkenning van thema's en gebieden die van belang zijn om op een goede manier uitvoering te geven aan deze visie. Bij het opstellen van de uitvoeringsagenda gaan we bepalen welk instrument het beste past bij welk thema of gebied. De opdrachtformuleringen voor omgevingsprogramma's (in een startnotitie) volgen daarna. Dat is ook het moment om per instrument de rolverdeling tussen gemeente en samenleving te bepalen.

Thema	Gebiedsniveau	Beleidsdoel
Actieplan Binnenstad 2022-2026	Binnenstad	Doorontwikkeling van de compacte binnenstad als 'huiskamer van de stad' en evenwichtige transformatie van het gebied eromheen tot dynamisch woon/werkmilieu.
Programmaplan Hart van Zuid 2022-2026	Hart van Zuid	Doorontwikkeling van de oude fabrieksterreinen tot innovatieve leer- en werkplaats en het gebied eromheen als dynamisch woon/werkmilieu en stedelijk woonmilieu.
Stationsomgeving als onderdeel van (SHE)	Stationsomgeving	Doorontwikkeling van de stationsomgeving als mobiliteitshub en verbindende schakel tussen binnenstad en Hart van Zuid, als onderdeel van de Spoorzone Hengelo Enschede.
Visieontwikkeling KMS-terrein	Specifieke locatie	Het ontwikkelen van een visie voor herontwikkeling van het KMS-terrein tot bruisende multifunctionele schakel in de magneet met behoud van de karakteristieke bebouwing.
Stedelijk woningbouwprogramma	Stedelijk gebied	Het realiseren van de beoogde stedelijke schaalessprong door het realiseren van voldoende, betaalbare, beschikbare en passende woningen voor beoogde doelgroepen.
Stedelijke cultuur	Magneet	Het bepalen van een aanpak om de dynamische stedelijke cultuur als gemeente actief te stimuleren en faciliteren.
Mobiliteitsvisie	Hele gemeente	Uitwerken van de visie op mobiliteit om tot een duurzaam mobiliteitssysteem te komen.
Duurzaamheidsvisie	Hele gemeente	Visie doorontwikkelen op hoe we onze duurzaamheidsdoelen voor 2050 gaan halen.
Gebiedsgericht beleid geluid en luchtkwaliteit	Hele gemeente	Uitwerken van het beleid voor lucht en geluid tot meetbare ambitieniveaus, aansluitend bij de uitgangspunten en gebiedsindeling van de visie.
Verkenning bijzondere verbindingen	Specifieke locaties	Het onderzoeken van de mogelijkheden om bijzondere verbindingen te creëren tussen belangrijke delen van de magneet: tussen Hazemeijer en ROC, ROC gebouw als schakel, Europatunnel en Nieuwstraat en Emmaweg
Visieontwikkeling Lansinkveste	Specifieke locatie	Het ontwikkelen van een visie voor herontwikkeling van Lansinkveste tot een toekomstgerichte bedrijfsverzamelplek waarin verschillende functies worden gecombineerd.
Juiste horeca op de juiste plek	Magneet	Een evenwichtige spreiding van verschillende type horeca over de magneet die past bij de beoogde functie en positie van de deelgebieden.
Initiatieven langs de duurzame meetlat	Hart van Hengelo	Het stimuleren van initiatieven en ontwikkelingen die zo optimaal mogelijk bijdragen aan een duurzame en circulaire gebiedsontwikkeling en de magneet als duurzame 'Living Lab'.

Bijlagen

Bijlage 1 Betrokken strategisch partners

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de (strategische) partners uit de samenleving die we hebben gesproken tijdens de totstandkoming van de omgevingsvisie

Detailhandel en Horeca	Stichting Centrummanagement Winkeliers binnenstad Winkelcentrum Esrein Koninklijke Horeca Nederland Horecaondernemers binnenstad
Woningmarkt	Welbions Makelaars
Overheden	Gemeente Enschede Provincie Overijssel Regio Twente Supervisieteam Hart van Zuid
Erfgoed	Rijksdienst Cultureel Erfgoed Stichting Storkiaan Het Oversticht Puiencommissie Erfgoedcommissie
Bewoners	(Vereniging) Wijkopbouworgaan Dichtersbuurt Stichting Hart van Zuid
Water en warmte	Waterschap Warmtebedrijf Warmtenet
Verkeer en vervoer	Prorail NS Keolis
Cultuur	Bibliotheek Metropool Schouwburg Stichting Oogst Oyfo
Gezondheid en welzijn	GGD Avelijn Trivium Humanitas Wijkkracht
Onderwijs	ROC Twente Dr. Schaepmanstichting
Evenementen	Kermis FBK Games Hengelo Promotie
Eigenaren/ontwikkelaars	Stork Markttafel Hart van Zuid Overijsselse Herstructureringsmaatschappij

Bijlage 2 Resultaten jongerenenquête

In onderstaande tabellen zijn de resultaten weergegeven van de online enquête die we eind 2021 onder Hengelose jongeren hebben gehouden. In totaal hebben ruim 400 respondenten de enquête ingevuld. Doel was om een beeld te krijgen van wat jongeren belangrijk vinden aan hun toekomstige woon- en leefomgeving en wat ze in dat kader vinden van Hengelo als woon- en leefplek.

Wat is je geboortejaar?		
2006	2%	7
2005	3%	13
2004	3%	14
2003	9%	38
2002	8%	35
2001	8%	35
2000	9%	36
1999	7%	28
1998	6%	25
1997	8%	34
1996	6%	24
1995	6%	25
1994	8%	32
1993	5%	22
1992	6%	23
1991	5%	20
1990	1%	5
TOTAAL	100%	416

In welke stad of dorp ben je opgegroeid?		
Hengelo	68%	234
Enschede	8%	29
Borne	8%	29
Delden	5%	16
Almelo	3%	10
Haaksbergen	3%	9
Oldenzaal	1%	5
Beckum	1%	4
Neede	1%	4
Nijverdal	1%	3
Goor	1%	3
TOTAAL	100%	346

In welke stad of dorp woon je nu?		
Hengelo	79%	320
Enschede	9%	38
Borne	3%	14
Delden	3%	12
Almelo	1%	5
Groningen	1%	5
Haaksbergen	1%	4
Oldenzaal	1%	4
Beckum	1%	3
TOTAAL	100%	346

Welke opleiding doe je?		
HBO	31%	133
MBO	21%	89
WO	16%	69
Middelbare school	5%	21
Werkend	5%	21
Geen antwoord	22%	92
TOTAAL	100%	425

Wat zijn je plannen na afstuderen?		
Ik ga op zoek naar een baan	36%	130
Ik wil doorstuderen	28%	100
Ik weet het nog niet	10%	36
Ik wil een eigen bedrijf beginnen	8%	28
Ik neem een tussenjaar	3%	10
Anders	15%	53
TOTAAL	100%	

Waar ga je wonen na je afstuderen?		
Ik wil in Twente (blijven) wonen en hier aan het werk	64%	227
Ik zoek een interessante baan, maakt me niet uit waar dat is	21%	75
Ik wil verhuizen naar een andere stad/dorp en daar op zoek naar werk	8%	27
Anders	8%	28
TOTAAL	100%	

Heb je je al georiënteerd op interessante bedrijven?		
Nee	75%	269
Ja	25%	88
TOTAAL	100%	357

Wat voor woning zoek je straks na je afstuderen?		
Woning met tuin	48%	158
Appartement	35%	115
Een 'Friends'- Woning (gedeelde woning met vrienden)	6%	20
Studio	3%	11
Kamer	2%	6
Anders	5%	17
TOTAAL	100%	327

Zou je in Hengelo willen wonen als je in de omgeving Twente interessant werk kunt krijgen?		
Ja	86%	246
Nee	14%	40
TOTAAL	100%	286

Welke onderwerpen vind je het belangrijkste in je toekomstige woonomgeving? (Maximaal 4 antwoorden)		
Uitgaansmogelijkheden en plekken om elkaar te ontmoeten	16%	186
Een tolerante sfeer om jezelf te kunnen zijn	14%	165
Mogelijkheden om te sporten en te bewegen	14%	161
Een bruisende omgeving waar veel gebeurt	13%	158
Parkeermogelijkheden dichtbij huis	12%	138
Treinverbindingen met de rest van Nederland en buurlanden	11%	130
Een inspirerende omgeving waar ik trots op ben	11%	126
Mogelijkheden om een event of activiteiten te organiseren	4%	48
Mogelijkheden om een bedrijf/startup te beginnen	4%	46
Anders	2%	29
TOTAAL	100%	1187

Hoe goed ken je de stad Hengelo?		
Goed, ik woon er of kom er vaak	87%	249
Redelijk, ik kom er wel eens bijvoorbeeld voor uitgaan	10%	30
Niet echt, ik kom er (bijna) nooit	2%	7
TOTAAL	100%	286

Welke drie woorden komen er het eerste bij je op als je aan de stad Hengelo denkt? (10 meest genoemde antwoorden)		
Saai	17%	43
Gezellig	16%	41
Leeg	13%	34
Leegstand	12%	32
Rustig	12%	32
Uitgaan	7%	17
Beren	6%	16
Groen	6%	15
Grijs	5%	14
Thuis	5%	14
TOTAAL	100%	

Wat zou je in Hengelo willen veranderen als je het voor het zeggen had?		
Interessanter winkelaanbod	22%	52
Meer groen	21%	50
Meer interessante voorzieningen, evenementen, plekken om te ontmoeten	20%	46
Meer betaalbare woningen	10%	24
Leegstand aanpakken	8%	19
Stimuleren beginnende (jonge) ondernemers	6%	14
Meer kunst en investeren in de uitstraling van de stad	6%	13
Veiligheid verbeteren	3%	6
Beter Openbaar Vervoer	2%	4
Betere parkeervoorzieningen	2%	4
Beter (rolstoel) toegankelijkheid	1%	3
TOTAAL	100%	235

Bijlage 3 Resultaten QR-vragen

In onderstaande tabellen zijn de resultaten weergegeven van de QR-route die we begin 2022 hebben uitgezet. Op 10 plekken in de stad hebben we QR-codes opgehangen die verwezen naar online vragen. Doel was om verdiepende input te krijgen over specifieke locaties en gebieden en de eerste richting van de visie te toetsen. Respondenten waren mensen die de route hebben gelopen, toevallig langs de QR-codes kwamen en respondenten via de website waar de vragen te zien waren. Het aantal respondenten varieert per locatie en vraag.

Wat is je woonplaats?		
Hengelo	95%	500
Borne	2%	9
Enschede	1%	5
Delden	1%	4
Haaksbergen	1%	3
Goor	1%	3
TOTAAL	100%	524

Wat is je leeftijd?		
16 t/m 19	2%	9
20 t/m 29	16%	88
30 t/m 39	19%	103
40 t/m 49	19%	103
50 t/m 59	22%	120
60 t/m 69	15%	80
70 t/m 79	6%	30
80+	1%	6
TOTAAL	100%	331

De Pastoriestraat en omgeving is het nachthorecagebied van Hengelo. Een belangrijk gebied in de stad om uit te gaan en elkaar te ontmoeten. Hoe zou dit gebied nog aantrekkelijker kunnen worden?		
Niets, de Pastoriestraat en omgeving is een leuk gebied om uit te gaan	11%	38
Het zou leuk zijn als er ook overdag en in de avond wat meer te doen is	48%	160
De Pastoriestraat is leuk, maar liever zie ik meer plekken in Hengelo waar je kunt uitgaan.	34%	111
Overig	7%	22
TOTAAL	100%	331

De Enschedesestraat is onderdeel van het kernwinkelgebied van Hengelo. Hoe kan het winkelgebied in de toekomst interessant blijven als ook alles online te koop is?		
Ik vind het nog steeds erg fijn om kleding en spullen in fysieke winkels te kunnen kopen.	33%	109
Ik wil me vooral kunnen oriënteren in het winkelgebied: iets kunnen voelen, testen en/of passen	13%	42
Ik vind het belangrijk om persoonlijke service en advies te krijgen, dat is online lastig	11%	37
Gewoon gezellig een dagje uit, belangrijk dat er wat te beleven is!	33%	110
Overig	10%	33
TOTAAL	100%	331

De Binnenstad en Hart van Zuid zijn belangrijke gebieden voor onze stad met elk een eigen karakter en veel interessante voorzieningen. We willen beide gebieden beter met elkaar verbinden. Wat is ervoor nodig dat je vanuit de binnenstad ook een keer naar Hart van Zuid gaat?		
Aantrekkelijke wandel/fietsroute	29%	85
Interessante voorzieningen	21%	61
Aantrekkelijker winkelaanbod	16%	48
Groen	14%	40
Betere OV verbinding	6%	18
Aandacht en promotie voor het gebied	6%	17
Niet wenselijk om de gebieden te verbinden	5%	14
Betere parkeervoorzieningen	2%	7
Veiligheid	1%	3
Doorstroming autoverkeer	1%	3
TOTAAL	100%	296

Het Stationsplein is een belangrijk plein in Hengelo. Vanuit het station gezien is het de ontvangstruimte van de stad. Hoe kunnen we de beleving en levendigheid van het stationsplein vergroten?		
Meer groen en plekken om te zitten, verblijven en ontmoeten	47%	156
Meer leuke functies in de gebouwen rondom het plein	20%	66
Overig	12%	40
Meer ruimte creëren voor kunst, cultuur en evenementen	11%	36
Een sport- of speelplek zoals de skatebaan	7%	22
Niets, ik vind het plein goed zo	3%	10
TOTAAL	100%	330

Het Prins Bernhardplantsoen is een aantrekkelijke plek. Prachtig groen, dichtbij het station en de Binnenstad. Het biedt ruimte voor ontspanning, sporten, spelen, kleine evenementen en een keer per jaar het BAM-festival. Hoe zou dit park nog beter kunnen bijdragen aan de aantrekkelijkheid van de binnenstad als geheel?		
Het is een mooie plek voor kleinschalige evenementen, dat zou wel meer mogen	57%	187
Het is een aantrekkelijke plek voor een aantal grote evenementen per jaar	13%	43
Het moet vooral een plek zijn om tot rust te komen en te sporten en spelen	12%	39
Niets, het is goed zoals het park nu wordt gebruikt	10%	32
Overig	9%	29
TOTAAL	100%	330

De Europatunnel is een belangrijke verbinding tussen Binnenstad en Hart van Zuid. We willen beide gebieden beter met elkaar verbinden. Hoe kunnen we deze tunnel verbeteren?		
Een interessante route van maken door bijvoorbeeld street art of lichtkunst	47%	153
De tunnel als monument van de wederopbouw meer laten zien	18%	60
Meer ruimte en een betere route voor voetgangers en fietsers	17%	56
Niets, de tunnel is nu al goed als verbinding	12%	39
Overig	6%	19
TOTAAL	100%	

Het voormalig STORK-terrein en de gebouwen daarop komen op termijn leeg te staan. Welke aspecten zijn belangrijk om bij toekomstige ontwikkelingen van het terrein rekening mee te houden?		
Het zou een interessante culturele broedplaats kunnen worden	40%	130
De gebouwen hebben waarde als industrieel erfgoed en moet behouden blijven	22%	71
Het zou leuk zijn als het terrein toegankelijk wordt zodat je er over kunt lopen	14%	46
Overig	14%	46
Het terrein benutten om een aantrekkelijke looproute te maken tussen station en ROC	11%	36
TOTAAL	100%	329

Het ROC heeft een belangrijke functie in onze stad. Even verderop ligt het Hazemeijer terrein met onder andere het Techniekmuseum Oyfo. Hoe zouden we de route tussen het ROC en het Hazemeijer terrein kunnen verbeteren?		
Het aantrekkelijker maken van de wandelroute via de Emmaweg en de tunnel onder het spoor	45%	146
Een nieuwe spectaculaire verbinding maken over of onder het spoor door	31%	102
Is niet nodig, de verbinding is niet zo belangrijk en nu al goed	18%	85
Overig	6%	21
TOTAAL	100%	327

Hart van Zuid en de Binnenstad zijn belangrijke gebieden voor onze stad met elk een eigen karakter en veel interessante stedelijke voorzieningen. We willen beide gebieden beter met elkaar gaan verbinden. Wat is ervoor nodig dat je vanuit Hart van Zuid ook een keer naar de Binnenstad gaat?		
Aantrekkelijke wandel/ fietsroute	30%	85
Interessante voorzieningen	21%	61
Aantrekkelijker winkelaanbod	17%	48
Groen	14%	40
Betere OV verbinding	6%	18
Aandacht & promotie van het gebied	6%	17
Betere parkeervoorzieningen	2%	7
Niet wenselijk om de gebieden te verbinden	2%	6
Doorstroming autoverkeer	1%	3
Veiligheid	1%	3
TOTAAL	100%	288

Het grote, driehoekige terrein tussen Emmaweg, de spoorlijnen en Hazemeijer is gunstig gelegen in het midden van de stad. Het is nu ingericht als parkeerlocatie. Hoe zou dit terrein in de toekomst gebruik kunnen worden voor verdere ontwikkeling van onze stad?		
Inrichten als groene oase midden in de stad	41%	134
Dit zou een mooi evenemententerrein kunnen zijn	26%	87
Niets, vooral behouden als plek om te parkeren	19%	62
Overig	14%	46
TOTAAL	100%	329

Op het Hazemijer terrein zijn diverse interessante functies gevestigd zoals het Oyfo (Techniekmuseum en kunstenschool) en een congrescentrum. Is dit terrein nu voldoende bereikbaar en zichtbaar voor bezoekers aan de stad?		
De bereikbaarheid is goed maar het is onbekend en ligt verscholen tussen de spoorlijnen	50%	165
Fiets- en wandelroutes ernaartoe zijn niet aantrekkelijk en/of veilig	25%	84
Ja, je kunt er ook makkelijk komen	10%	32
Je kunt er eigenlijk niet goed komen met de auto	8%	27
Overig	8%	25
TOTAAL	100%	333

Bijlage 4 Stakeholders ondernemersbijeenkomst

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de aanwezigen partijen tijdens de (online) ondernemersbijeenkomst. Doel was om inzicht te krijgen in wat het bedrijfsleven breed belangrijk vindt en hoe de visie kan helpen bij het verbeteren van het ondernemersklimaat in Hengelo en Twente.

Binnenstad en Hart van Zuid
- Centrummanagement   - Hengelo Promotie   - Koninklijke Nederlandse Horeca   - Oyfo (cursuscentrum)   - Gebouw 16 (B&B en opslag voor oldtimers)
Bedrijfsleven breed
- Belangenvereniging Bedrijvenpark Twentekanaal   - Labmicta (Stichting Streeklaboratorium voor Microbiologie in Twente en de Gelderse Achterhoek)   - Dura Vermeer (bouwonderneming)   - AFMI (metaalbewerkingsbedrijf)   - The green Box (bedrijfscampus)   - Novel-T (management consultant)   - ZGT (ziekenhuis)   - Rabobank   - Thales Group (wereldwijde electronica onderneming)   - NTS group (metaalbewerkingsbedrijf)

Beeldmateriaal

Foto's van Hengelo in dit document zijn afkomstig van de gemeente Hengelo, Done. by Tjeerd Derkink, FBK Games, Afmi en Museum Hengelo. Foto's van andere plaatsen die als referentie zijn gebruikt, zijn afkomstig van Adobe Stock en Wikipedia.

Redactie en vormgeving

LOS stadomland
Nieuwe Linie 1-3
5264 PJ Vught
Tel: 073 - 7113770
info@losstadomland.nl
www.losstadomland.nl

Bezoekadres stadhuis
Burgemeester van der Dussenplein 1

Postadres
Postbus 18, 7550 AA Hengelo

Telefoonnummer
14-074

E-mail
Gemeente@hengelo.nl

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo

Nota zienswijzen – Omgevingsvisie het Hart van Hengelo

1. Inleiding

Na voorafgaande publicatie in het Staatsblad, het Hengelo's Weekblad en op internet heeft de ontwerp omgevingsvisie het Hart van Hengelo van 15 juni tot en met 26 juli 2022 ter inzage gelegen. Binnen de termijn van terinzagelegging zijn 8 zienswijzen ingediend door:

1. Indiener 1;
2. ProRail, Postbus 2038 3500 GA Utrecht;
3. Indiener 3;
4. Indiener 4;
5. Indiener 5;
6. Indiener 6;
7. Indiener 7;
8. Indiener 8.

2. Samenvatting en reactie op de zienswijzen

1. Indiener 1		Reactie
a.	Ten aanzien van het voormalige sportterrein ter plaatse van het badhuis wordt voorgesteld bij de ontwikkeling doorkijkjes vanaf de Oldenzaalsestraat naar de monumentale bomen langs de Elsbeek te maken.	De omgevingsvisie het Hart van Hengelo is een visie voor de fysieke leefomgeving van de binnenstad, de stationsomgeving en Hart van Zuid in Hengelo. Hierin zijn de strategische doelen voor deze deelgebieden vastgelegd voor de lange termijn. De strategische doelen ten aanzien van het stedelijk woonmilieu en de openbare ruimte zijn verwoord in de paragrafen 4.3 en 5.1 van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo. Indiener doet een voorstel voor de uitwerking van een specifiek gebied. Het voorstel is niet strijdig met de visie. De visie is echter een toekomstbeeld op hoofdlijnen; er wordt niet op details en ontwikkelingen van specifieke gebieden ingegaan. Dat volgt later bij de uitwerking van plannen op basis van deze visie. De zienswijze geven we wanneer dit aan de orde is ter inspiratie mee bij de verdere uitwerking van het benoemde plangebied.
b.	Ten aanzien van de Marskant wordt voorgesteld bij de ontwikkeling het meanderverloop van de Elsbeek als aanzet te gebruiken voor de bebouwing haaks op de Marskant. Verder wordt aangegeven geen parallelweg of doodlopende straat te ontwikkelen.	De strategische doelen ten aanzien van het dynamisch woon-/werkmilieu en de openbare ruimte zijn verwoord in de paragrafen 4.2 en 5.1 van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo.
c.	Ten aanzien van de Storkhallen, als onderdeel van de Hengelose Magneet, wordt een groene overdekte passage in het verlengde van	De strategische doelen ten aanzien van de gewenste dynamische stedelijke cultuur en de Hengelose Magneet (specifiek de leer- en

	de Brinkpassage voorgesteld. Daarbij wordt gedacht aan een klimwand, creatieve hotspot, woonunits, studio's, podium, sporten, vijver, botanische tuin, café etc.	werkplaats in oude fabriekshallen) zijn verwoord in de paragrafen 3.3 en 4.1 van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo. De uitwerking van de Storkhallen (KMS-terrein) is opgenomen als thema in de uitvoeringsagenda (hoofdstuk 6). Het doel is een visie op te stellen voor herontwikkeling van het KMS-terrein tot bruisende multifunctionele schakel in de magneet, waarbij karakteristieke bebouwing zoveel mogelijk wordt geïntegreerd (behoud door ontwikkeling). De zienswijze geven we wanneer dit aan de orde is ter inspiratie mee bij de verdere uitwerking van het benoemde plangebied.
d.	Ten aanzien van het Stationsplein wordt voorgesteld de Rinus Roelofs plastieken in clustervorm te herplaatsen en te combineren met lichte horeca tot aan de Brinkpassage.	De omgevingsvisie het Hart van Hengelo is een visie voor de fysieke leefomgeving van de binnenstad, de stationsomgeving en Hart van Zuid in Hengelo. Hierin zijn de strategische doelen voor deze gebieden vastgelegd voor de lange termijn. De strategische doelen ten aanzien van de gewenste dynamische stedelijke cultuur en de Hengelose Magneet (specifiek de lobby in de stationsomgeving) zijn verwoord in de paragrafen 3.3 en 4.1 van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo. Het voorstel van indiener betreft een voorstel voor de uitwerking van een specifiek gebied en sluit niet aan bij het abstractieniveau van de omgevingsvisie. De zienswijze geven we wanneer dit aan de orde is ter inspiratie mee bij de verdere uitwerking van het benoemde plangebied.
e.	Ten aanzien van het Prins Bernhard plantsoen en het park van de Bataafse Kamp wordt voorgesteld beide parken met elkaar te verbinden ter plaatse van de molen, de straat te onderbreken en op de kop te parkeren.	Zie beantwoording onder 1a en 1b.
f.	Ten aanzien van de ontwikkeling Hoog Hengelo wordt voorgesteld in het stedenbouwkundig plan zorgvuldig om te gaan met de aansluiting op de begraafplaats en de monumentale status.	De omgevingsvisie het Hart van Hengelo is een visie voor de fysieke leefomgeving van de binnenstad, de stationsomgeving en Hart van Zuid in Hengelo. De locatie Hoog Hengelo ligt niet binnen dit visiegebied, maar wordt betrokken in de derde fase van de omgevingsvisie voor het resterende deel van het stedelijke gebied. Daarin zal aandacht worden besteed aan hoe we willen omgaan met gebouwen met een monumentale status.

De zienswijze geeft geen aanleiding tot het aanpassen van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo.

2. ProRail, Postbus 2038 3500 GA Utrecht

- a. ProRail benoemt ontwikkelingen en aspecten rond het spoor en het emplacement, waarmee in de visie rekening gehouden zou moeten worden. Relevante onderdelen zijn:
- ProRail ziet bereikbaarheid van het spoor als belangrijke voorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen en ondersteunt daarom verdichting rond stations; wel moet de herkenbaarheid/zichtbaarheid van het stationsentree gewaarborgd blijven. Ook moet er aandacht voor windhindereffecten op en rond het station als gevolg van hoogbouw.
  - ProRail verkent mogelijkheden om het goederenwachtspoor richting Emmaweg te verlengen.
  - Er moet rekening gehouden worden met de aspecten geluid en externe veiligheid langs het doorgaande spoor en het emplacement.
  - Werkzaamheden, veranderingen van het waterpeil, mogen geen negatieve invloed hebben op het spoor. Percelen van ProRail en onderstations die cruciaal zijn voor de stroomvoorziening moeten onbelemmerd toegankelijk blijven. Gronden met de bestemming spoorwegdoeleinden moeten deze bestemming behouden en geen dubbelbestemming krijgen.
  - ProRail verzoekt om haar actief te betrekken bij ontwikkelingen rond het spoor en wijst op het bureau Spoorbouwmeester als onafhankelijk adviesorgaan voor ontwerpopgaven in de spooromgeving.

Pro Rail gaat niet in op dat wat in de ontwerpvisie ten aanzien van de spooromgeving wordt gezegd.

De omgevingsvisie het Hart van Hengelo is een visie voor de fysieke leefomgeving van de binnenstad, de stationsomgeving en Hart van Zuid in Hengelo. Hierin zijn de strategische doelen voor deze deelgebieden vastgelegd voor de lange termijn. De belangrijke functie van het spoor en de stationsomgeving in de bereikbaarheid die ProRail benoemt is een belangrijk element van de strategische doelen die worden beoogd met de omgevingsvisie het Hart van Hengelo. Hierin wordt de stationsomgeving aangemerkt als de lobby en een belangrijke factor binnen het visie gebied.

In de visie zijn geen ontwikkelingen benoemd die strijdig zijn met de aspecten die ProRail in de zienswijze benoemt. Bij concrete ontwikkelingen in de spooromgeving zullen we contact opnemen met ProRail en zo nodig het bureau Spoorbouwmeester betrekken.

In paragraaf 5.7 van de visie wordt ingegaan op hoe wij willen omgaan met geluid, trillingen en externe veiligheid rond het spoor en het emplacement. De titel van paragraaf 5.7 wordt verbreed tot Lucht, bodem, geluid en veiligheid.

De zienswijze geeft geen aanleiding tot de volgende wijziging:

- De titel van paragraaf 5.7 wordt verbreed tot Lucht, bodem, geluid en veiligheid.

3. Indiener 3

- a. De omgevingsvisie Hart van Hengelo is gebaseerd op wensdenken en past niet bij de huidige prognoses. Er wordt niet gebouwd op basis van behoefte. Waarom moet de kern van het dorp groeien naar een hoogstedelijk niveau en hoe verhoudt zich dat tot de omliggende buurten?

De omgevingsvisie het Hart van Hengelo is een visie voor de fysieke leefomgeving van de binnenstad, de stationsomgeving en Hart van Zuid in Hengelo. Hierin zijn de strategische doelen voor deze deelgebieden vastgelegd voor de lange termijn. De omgevingsvisie bouwt voort op onze ingezette koers. Deze koers is vastgelegd in bestaand gemeentelijk beleid, maar ook in ambities die we samen met onze buurgemeenten en met partners in de regio hebben vastgelegd.

Het klopt dat de huidige prognoses geen groei van de bevolking laten zien. Dat is juist de reden voor visie.

Ons doel is om samen met de regiogemeenten de high tech sector en maakindustrie in Twente de komende decennia verder te ontwikkelen. Dit zien we als motor voor de sociaal-economische ontwikkeling van onze regio. Dit doel is niet nieuw. Ontwikkeling van de high tech sector zorgt voor banen, stimuleert welvaart en welzijn, draagt bij aan een meer duurzame samenleving en verhoogt de potentie voor het voorzieningenniveau in onze stad. Ook op nationaal niveau wordt het belang en dit potentieel van de regio Twente gezien.

Om dit doel te bereiken is het vasthouden en aantrekken van talent in de techniek nodig; ook voor een goede basis voor de maakindustrie is een brede ontwikkeling van de beroepsbevolking cruciaal.

Te veel jonge mensen verlaten Twente. Hengelo wordt door veel jongeren als saai ervaren. Dit vormt samen met de voortgaande vergrijzing een serieuze bedreiging voor onze economie, voor het voorzieningenniveau en voor onze ambitie om tot de top van de technologische regio's te horen. Om Hengelo aantrekkelijker te maken voor jonge talenten en deze talenten aan Hengelo te binden, willen we inzetten op het versterken van de dynamische stedelijke cultuur en beleving, waarbij nieuwe ontwikkelingen bijdragen aan een duurzame, circulaire en gezonde stad.

De binnenstad en Hart van Zuid zijn aangewezen als prioritaire gebieden. Dit betekent niet dat de schaa sprong uitsluitend in deze gebieden wordt opgelost. De schaa sprong wordt ook als uitgangspunt meegenomen in de derde fase van de omgevingsvisie voor het resterende stedelijke gebied.

Een en ander betekent natuurlijk niet dat er geen aandacht is voor het eigen karakter van Hengelo dat door (oudere) inwoners wordt gewaardeerd. Daarin willen we een goed evenwicht vinden. Deze visie geeft daar een aanzet voor.

Ook de visie voor de derde fase stellen we in samenwerking met de samenleving op.

- b. Naast de ontwikkeling van woningen is ook de kwaliteit van de openbare ruimte van belang. Gevraagd wordt wie er verantwoordelijk is voor de kwaliteit van de openbare ruimte en in hoeverre inwoners hier inspraak op hebben.

De strategische doelen ten aanzien van het de openbare ruimte zijn verwoord in de paragrafen 4.1, 4.2, 4.3 en 5.1 van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo.

Gestreefd wordt naar voldoende en kwalitatief goede openbare ruimte. Voldoende plekken om te ontmoeten, voorzieningen om

te sporten, goede straatverlichting en kunst, waarbij recente ontwikkelingen in de binnenstad (Enschedesestraat en Marktpllein) en het industrieplein een referentie vormen.

De omgevingsvisie is mede gebaseerd op reeds vastgesteld beleid. Voor Hart van Zuid onder andere de Ontwikkelkaart (2021). De samenhang van de openbare ruimte is hierop zichtbaar.

De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de openbare ruimte ligt bij de gemeente Hengelo. Voor de buitenruimte op het terrein van een ontwikkelaar is een ontwikkelaar verantwoordelijk. Voor de inrichting van deze buitenruimte geven wij de kaders mee.

Ten aanzien van participatie wordt verwezen naar de beantwoording onder 3c.

c. Voor de gebiedsontwikkeling Hart van Zuid is sinds 2019 geen enkele sprake meer van burgerparticipatie. Gevraagd wordt:

De wijze waarop participatie voor de gebiedsontwikkeling Hart van Zuid is georganiseerd heeft geen betrekking op de procedure voor de omgevingsvisie het Hart van Hengelo. Voor wat betreft de ontwikkeling Hart van Zuid (uitwerking van de omgevingsvisie Hart van Hengelo) zijn de afgelopen jaren door de gemeenteraad al verschillende kaders en uitgangspunten vastgesteld, waaronder:

- Het Masterplan Hart van Zuid (2008)
- De Ontwikkelkaart (2021)
- De Parkeernormennota (2021)

Bij deze plannen is de omgeving op verschillende manieren in de gelegenheid gesteld om mee te denken / zienswijzen aan te leveren. De grote kaders (denk aan de hoge mate van stedelijkheid, woningbouwprogrammering en parkeernormen) staan daarmee al vast en zijn vertrekpunt voor de ontwikkelaars en ontwerpers voor de verdere uitwerking. Zij zijn in eerste aanleg verantwoordelijk voor de burgerparticipatie bij hun ontwikkelplannen.

1. Hoe is burgerparticipatie geregeld in de Omgevingswet?

1. Op grond de Omgevingswet is de doelstelling om participatie duidelijk(er) vorm te geven, waarbij vroegtijdig betrekken van de samenleving van belang is, zoals dat ook is gebeurd bij het opstellen van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo. In hoofdstuk 2 van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo is aan de hand van een tijdlijn met de participatiemomenten met verschillende groepen beschreven hoe de omgevingsvisie het Hart van Hengelo in samenspraak met de samenleving is opgesteld.

2. In welke fase begint de burgerparticipatie?

2. In verschillende werksessies en gesprekken met inwoners, raadsleden, collegeleden en ambtenaren is gewerkt aan het participatie denkkader (besluitvorming najaar 2022). Het participatie denkkader dient als basis voor een gestructureerde afweging over hoe participatie eruit kan zien. Participatie is in elk project of traject anders, omdat bijvoorbeeld belanghebbenden of omstandigheden verschillend zijn. Met het denkkader kunnen bewuste keuzes worden gemaakt in de omvang, het niveau en de vorm van participatie en geeft het helderheid in de onderlinge verwachtingen.

3. Wie is er verantwoordelijk voor burgerparticipatie bij de plannen van projectontwikkelaars?

3. In de bijlagen van het participatie denkkader is beschreven wat de gemeente Hengelo van initiatiefnemers verwacht als iemand een vergunningsaanvraag wil indienen. De basishouding is dat initiatiefnemers worden gestimuleerd om participatie vorm te geven, voordat de aanvraag wordt ingediend.

4. Wordt burgerparticipatie per deelgebied georganiseerd?

4. De komende jaren worden meerdere deelgebieden in Hart van Zuid gefaseerd ontwikkeld. De communicatie is en wordt daar verder op afgestemd; zo is de nieuwbrief vernieuwd en verschijnt vaker, waarmee betrokkenen op de hoogte gehouden worden van de ontwikkelingen Hart van Zuid, heeft Hart van Zuid een eigen website en starten we binnenkort met inloophmomenten in H2 (de oude MTS) aan het Industrieplein waar buurtbewoners, maar ook andere betrokkenen en geïnteresseerden terecht kunnen met vragen over Hart van Zuid. Indiener is van harte uitgenodigd tijdens de inloophmomenten met ons in gesprek te gaan.

d. Indiener maakt zich zorgen over de structuurontwikkeling in Hart van Zuid en het gebrek aan participatie. De volgende voorbeelden worden gegeven:

- De Smederij (lineaire structuren langs de Laan van Zuid, geen dwarsverbanden en inbreiding in bestaande omliggende buurten). Van doorkijken richting de Laan van Zuid is geen sprake.
- Het appartementencomplex nabij het winkelcentrum (zicht, schaduw, wind en parkeren).
- Plan Dijkers (dichtheid, parkeren, supervisie)

De plannen die indiener noemt dateren al van voor de visie en zijn gebaseerd op eerder door de raad vastgesteld beleid, zoals:

- Het Masterplan Hart van Zuid (2008)
- De Ontwikkelkaart (2021)
- De Parkeernormennota (2021)

Het is niet zo dat in de Omgevingsvisie heel andere doelstellingen staan; de visie is mede gebaseerd op reeds vastgesteld beleid zoals de voorbeelden die hiervoor genoemd worden.

Voor de genoemde projecten is al een onherroepelijk bestemmingsplan vastgesteld. Voor wat betreft het appartementencomplex nabij winkelcentrum het Esrein moet nog

		een vergunning worden verleend (een omgevingsvergunning staat open voor bezwaar en beroep). Ten aanzien van participatie wordt verwezen naar de beantwoording onder 3c.
e.	Doordat het hele gebied in delen wordt ontwikkeld is er geen overzicht ten aanzien van het eindresultaat van de openbare ruimte. De lage parkeernormen en de hoge verwachting over ander wijzen van vervoer zullen een enorme druk geven op de openbare ruimte.	De visie is bedoeld om meer samenhang aan te brengen in de ontwikkeling van Hart van Zuid en de Binnenstad. Het belang en de functie van de openbare ruimte is een heel belangrijk aspect. De visie moet de leidraad gaan vormen om bij belangentegenstelling rond de openbare ruimte goede keuzes te maken. Zie ook de beantwoording onder 3b.
De zienswijze geeft geen aanleiding tot het aanpassen van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo.		
4.	Indiener 4	
a.	Allereerst complimenten dat in de visie een themakaart cultuurhistorische waarden is opgenomen. Een goede ontwikkeling. De Stichting Erfgoed Hengelo (STEH) stelt voor om de kaart aan te vullen met opname van het beschermde dorpsgezicht Tuindorp 't Lansink en met het gemeentelijk monument de bibliotheek aan de Vondelstraat. Deze opnamen versterken de verbinding tussen tuindorp, fabrieken en de binnenstad. en dat past helemaal in de nieuwe visie. Daarmee is het logisch en noodzakelijk om de functie van de bibliotheek te houden zoals hij altijd is bedoeld. Openbaar, algemeen, maatschappelijk en cultureel.	Tuindorp 't Lansink en de bibliotheek aan de Vondelstraat vallen niet binnen de grenzen van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo. Tuindorp 't Lansink en de bibliotheek worden meegenomen in de derde fase van de omgevingsvisie voor het resterende stedelijke gebied van Hengelo. Bij de verkoop van de bibliotheek speelde de visie geen rol. Voor de invulling van de bibliotheek is reeds een vergunningaanvraag ingediend. In de omgevingsvergunning zal worden gemotiveerd waarom een andere functie dan de huidige bestemming als passend wordt beoordeeld. De omgevingsvisie het Hart van Hengelo zal daar geen rol in spelen.
b.	Gebruik de themakaart erfgoed als basis voor de ontwikkeling van de visie. Naast inventariseren, dient het erfgoed gewaardeerd te worden, juridisch geborgd en dienen de randvoorwaarden voor een goed gebruik van het erfgoed te worden aangegeven.	Beleefbaar erfgoed uit alle tijdspannen gericht op de toekomst is één van de 7 ontwikkelprincipes die we hanteren om sturing te geven aan ontwikkelingen en initiatieven in het Hart van Hengelo. Het is de identiteitsdrager en zoveel mogelijk gekoppeld aan ontmoeting en gebruik. Uitgangspunt hierbij is behoud door ontwikkeling. Onze visie op het erfgoed in het Hart van Hengelo is uitgewerkt in paragraaf 5.5 Cultuurhistorische waarden. Juridische borging van het erfgoed in het Hart van Hengelo vindt plaats door middel van een zogenaamde parapluerziening.

De werkwijze, de lange termijn weer centraal stellen in het nadenken over de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland, is vergelijkbaar met de doelstelling van een omgevingsvisie. De omgevingsvisie het Hart van Hengelo is een visie voor de fysieke leefomgeving van de binnenstad, de stationsomgeving en Hart van Zuid in Hengelo. Hierin zijn de strategische doelen voor deze deelgebieden vastgelegd voor de lange termijn.

De zienswijze geeft geen aanleiding tot de volgende wijzigingen:

- In de legenda van de themakaart cultuurhistorische waarden op pagina 75 wordt de legenda-eenheid aandachtsgebied na-oorlogse bouw vervangen door aandachtsgebied wederopbouw.

5. Indiener 5

- a. Indiener geeft complimenten voor de omgevingsvisie Hart van Hengelo. Het is een inspirerend stuk. Hengelo heeft een bijzonder verhaal te vertellen. Dat verhaal van het industriële verleden moet zichtbaar en beleefbaar worden gemaakt. Erfgoed als identiteitsdrager. En op die verhalen en die culturele en cultuurhistorische basis bouwen we voort om van Hengelo een aantrekkelijke en duurzame stad te maken met een dynamische stedelijke cultuur waar het ook voor jonge mensen aantrekkelijk is om te wonen.

Indiener hoopt dat er direct gehandeld wordt volgens de visie. Eerste toets is volgens indiener de vergunningsaanvraag om de oude Storkbibliotheek om te vormen tot woningen. De gemeente moet nu keuzes maken voor de waarden in de visie in plaats van korte termijn keuzes met een financieel gewin.

De omgevingsvisie het Hart van Hengelo is een visie voor de fysieke leefomgeving van de binnenstad, de stationsomgeving en Hart van Zuid. Hierin zijn de strategische doelen voor deze deelgebieden vastgelegd voor de lange termijn. De status en omgang met cultuurhistorisch erfgoed is hier onderdeel van. De bibliotheek aan de Vondelstraat valt niet binnen de grenzen van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo. De bibliotheek wordt meegenomen in de derde fase van de omgevingsvisie voor het resterende stedelijke gebied van Hengelo. Bij de verkoop van de bibliotheek speelde de visie geen rol. Voor de invulling van de bibliotheek is reeds een vergunningaanvraag ingediend. In de omgevingsvergunning zal worden gemotiveerd waarom een andere functie dan de huidige bestemming als passend wordt beoordeeld. De omgevingsvisie het Hart van Hengelo zal daar geen rol in spelen.

De zienswijze geeft geen aanleiding tot het aanpassen van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo.

6. Indiener 6

- a. Participatie bewoners omliggende straten (3, 18)
Sinds 1986 hebben bewoners via o.a. de Bewonerscommissie Langelermaatweg e.o en de Stichting Hart van Zuid sterk gemaakt voor verbetering van de woon- en leefomgeving en een goede aansluiting op de bestaande laagbouw. Nu bij de visie, ondanks dat bewoners er bij stadsdeelcoördinator, wethouder en van Wijnen om hebben gevraagd, worden de bewoners niet betrokken en erbuiten gehouden. De inbreng van omwonenden moet alsnog worden meegenomen in de uiteindelijke visie.

De zienswijze heeft betrekking op de omgevingsvisie het Hart van Hengelo. Dit is een visie voor de fysieke leefomgeving van de binnenstad, de stationsomgeving en Hart van Zuid. Hierin zijn de strategische doelen voor deze gebieden vastgelegd voor de lange termijn. Het geeft daarmee het kader voor de uitwerking van deelgebieden, zo ook voor het plangebied 'Oude Ketelmakerij' waar deze zienswijze zich op toespitst. De daadwerkelijke uitwerking van de visie gebeurt in het ontwikkelproces voor de specifieke deelgebieden zelf.

Wij waarderen het dat de zienswijze gezamenlijk is ingediend. En wij willen zeker de inbreng van omwonenden meenemen bij de uitwerking van de visie. We stellen daarom voor om periodiek overleg te hebben met een afvaardiging van deze groep, waarbij aandachtspunten, zorgen en ontwikkelingen op de agenda kunnen komen. In de reacties hieronder op de ingebrachte zienswijzen geven wij aan op welke manier deze in de omgevingsvisie of in uitwerkingen daarvan worden betrokken.

Voor wat betreft de participatie bij het opstellen van deze visie zie beantwoording bij 3c.

Voor wat betreft de voorliggende jaren hebben afgevaardigden van de gemeente meerdere jaren periodiek overleg gevoerd met de Stichting hart van Zuid. Ruim vijf jaar geleden heeft de voorzitter van deze stichting aangegeven dat de reguliere overleggen tussen de stichting en de gemeente niet meer noodzakelijk waren voor de betrokkenheid bij Hart van Zuid. Indien de stichting overleg nodig achtte, zou ze hier zelf weer initiatief toe nemen. Dit initiatief is tot dusverre uitgebleven.

Naast het hierboven voorgestelde periodiek overleg is en wordt de communicatie geïntensiveerd en afgestemd op de deelgebieden die komende jaren tot ontwikkeling komen (zie ook 3c).

- b. Aansluiting op- / overgang naar bestaande woongebieden (1, 2, 4)
De omgevingsvisie Hart van Hengelo kijkt alleen naar het plangebied (binnenstad, Stationsomgeving en Hart van Zuid) en houdt geen rekening met de overgang naar- en het effect op de aansluitende (bestaande) woongebieden). Bij de invulling van de Oude Ketelmakerij moet qua bouwhoogte, dichtheid afstand moet rekening worden gehouden met de bestaande woonstraten. De ontwikkelingen in Hart van Zuid mogen niet leiden tot verslechtering van de leefomgeving in die bestaande woongebieden. Bij de planvorming moeten de betrokken bewoners gehoord worden. Dit vraagstuk, een leefbare en respectvolle overgang naar bestaand woongebied, zou, zou moeten worden toegevoegd aan de 9 vraagstukken die richtinggevend zijn geweest voor de omgevingsvisie.

We onderschrijven dat er aandacht moet zijn voor de aansluiting op omliggende woonstraten. Dit is ook het uitgangspunt; er komt een één omgevingsvisie voor het hele grondgebied van Hengelo. We hebben er echter voor gekozen (pagina 9) om de omgevingsvisie voor Hengelo in drie fasen tot stand te brengen en om deze drie vervolgens te integreren tot één omgevingsvisie voor ons hele grondgebied. De eerste fase was de visie voor het buitengebied (omgevingsvisie Hengeloos Buiten). De raad heeft deze inmiddels vastgesteld. Deze omgevingsvisie het Hart van Hengelo vormt fase twee. De derde fase wordt de omgevingsvisie voor het resterende stedelijke gebied en de bedrijventerreinen.

Op pagina 11 wordt het gebied van de tweede fase benoemd Het gebied van de Oude Ketelmakerij valt daarbinnen. De Berflo Es, waaronder de Langelermaatweg, valt echter in het gebied van de derde fase. In de voorliggende omgevingsvisie wordt de aansluiting wel benoemd (bijvoorbeeld paragraaf 4.3, pagina 54 spreekt over passende overgang). Maar we zijn het met indieners eens dat dit

duidelijker in de visie kan worden opgenomen. Daarom passen we de omgevingsvisie hierop aan door de toevoeging in paragraaf 3.5 op pagina 36 voor de laatste alinea 'De drie deelgebieden zijn onderling verbonden en kennen een passende overgang met elkaar en met de omgeving. Bij de uitwerking van de deelgebieden moet goede aandacht zijn voor de randen van de gebieden. De zeven ontwikkelprincipes vormen ook hiervoor de basis.'

Dit punt zal ook als aandachtspunt worden meegenomen in het opstellen van de omgevingsvisie voor het resterende stedelijke gebied (derde fase) en bij het samenvoegen van de drie visiedelen tot één omgevingsvisie.

- c. Schaalsprong/ irreële bevolkingsprognose / onnodige verdichting/ parkeerproblemen (6, 14)
Volgens het CBS en het Planbureau voor de leefomgeving is er in Hengelo nauwelijks bevolkingsgroei te verwachten. Verdichting is onnodig en gaat ten koste van de openbare ruimte van groen en creëert parkeerproblemen. Hart van Zuid zou moet bijdragen aan het oplossen van parkeerproblemen in oude woonstraten. Het tegendeel lijkt te gebeuren. Ook jongeren hebben voor hun werk naast een privéauto ook een bedrijfsauto. Hier is geen rekening gehouden. Als alles is volgebouwd, ontstaat een wijk waar mensen niet willen wonen omdat ze hun auto er niet kunnen parkeren.

Zie ook de beantwoording van zienswijze 3a; daarin onderbouwen we dat we streven naar een schaalsprong om de high tech sector en maakindustrie in Twente de komende decennia verder te kunnen ontwikkelen. Als motor voor sociaal-economische ontwikkeling van onze regio; het zorgt voor banen, stimuleert de welvaart en vormt de basis van ons voorzieningenniveau. Te veel jonge mensen verlaten Twente; Hengelo wordt door veel jongeren als saai gezien. Om Hengelo aantrekkelijker te maken voor jonge talenten en deze talenten aan Hengelo te binden willen we inzetten op het versterken van de dynamische stedelijke cultuur en beleving, waarbij nieuwe ontwikkelingen bijdragen aan een duurzame, circulaire en gezonde stad.

De omgevingsvisie is mede gebaseerd op de recent vastgestelde Parkeernormennota (2021). In deze nota zijn de parkeernormen vastgesteld voor het noordelijke deel van Hart van Zuid en voor de binnenstad. Afgesproken is (minimaal) jaarlijks de parkeerdruk in Hart van Zuid, de Binnenstad en directe omgeving te monitoren. Ook is een principebesluit genomen voor de invoering van parkeerregulering in Hart van Zuid en een schil rond Hart van Zuid. Omwonenden zijn bij het proces voor deze nota meegenomen en worden betrokken bij uitwerking van de parkeerregulering.

- d. Doelgroepen in het plangebied / cohesie / vrees voor segregatie / openbare ruimte (5, 7, 8, 9, 10)
Hart van Zuid richt zich hoofdzakelijk op betaalbare woningen voor jongere doelgroepen. In de visie wordt voorbijgegaan aan ouderen.

De omgevingsvisie streeft naar gemengde doelgroepen en een brede en gevarieerde opbouw (paragraaf 5.4). Het woningaanbod is duurzaam en gevarieerd (duur en goedkoop, huur en koop, groot en klein, gestapeld en grondgebonden). Daarmee hebben we ook

Voor een duurzame en sociale woonomgeving, waar ook ouderen langer thuis kunnen wonen, is een gemêleerde leeftijdsopbouw nodig. Ook voor ouderen moeten appartementen beschikbaar komen. Dit zorgt ook voor doorstroming elders. Verder moet flexibel worden gebouwd, zodat kan worden ingespeeld op veranderende doelgroepen. Het moet bijvoorbeeld mogelijk zijn om 2 of 3 kleine appartementen om te vormen tot een eengezinswoning of omgekeerd. Als je de omgeving zo inricht ontstaat cohesie, ook met de omliggende woongebieden. Doe je dat niet ontstaat een buurt met tijdelijke bewoning waar mensen weinig binding mee hebben en met kans op verloedering.

Ook de inrichting van de openbare ruimte moet voor alle doelgroepen aantrekkelijk zijn. Jong en oud moeten elkaar daar kunnen ontmoeten. Voor jongeren die specifieke vertier zoeken zijn Metropool en de binnenstad op loopafstand.

een gevarieerde bevolking, dragen we bij aan een inclusieve stad en aan het stimuleren van de onderlinge ontmoeting. Het is/wordt ons inziens daarom geenszins een gebied met eenzijdige en/of uitsluitend tijdelijke bewoning. Wel heeft elk deelgebied heeft zijn eigen accent in levensstijl en huishoudentype:

- Hengelose magneet: bruisend wonen
- Dynamisch woon/werkmilieu: dynamisch wonen
- Stedelijk woonmilieu: ontspannen wonen

Daarmee bouwen we aan een gemêleerde leefstijlopbouw met verscheidenheid aan woonvormen in het Hart van Hengelo. Binnen de verschillende deelmilieus zijn er accentverschillen. In Hart van Zuid ligt het accent op het aanbieden van een dynamisch woonmilieu, deels voor jongeren maar ook voor anderen die op zoek zijn naar een dergelijk milieu. In de binnenstad zijn relatief meer woonvormen aanwezig die specifiek voor senioren zijn ingericht.

Daarbij vraagt de doelgroep jongeren extra aandacht. Te veel jonge mensen verlaten Twente. Dit vormt een serieuze bedreiging voor onze economie, het voorzieningenniveau en onze ambitie om tot de top van de technologische regio's te horen (zie ook beantwoording c). Deze doelgroep willen we meer aan Hengelo binden. Voor hen, maar niet uitsluitend, willen we een aantrekkelijk leef- en woonklimaat realiseren in Hart van Hengelo en voorzien in de behoefte van relatief kleine woningen voor 1 en 2 persoonshuishoudens.

Voor de ontwikkeling van het gebied en woningen benoemt de omgevingsvisie (pagina 29) de zeven ontwikkelprincipes. Duurzaam, flexibel, schoon, klimaatbestendig, circulair en gedeeld gebruik van ruimte, tijd en hulpbronnen is één van deze principes.

De suggestie om ook flexibele woonvormen te bouwen delen wij. In paragraaf 5.6 wordt dit nader gedefinieerd, waarbij onder andere als aandachtspunt wordt genoemd: voldoende flexibele bouw voor ander gebruik op langere termijn. Dit nemen we mee in de verdere gebiedsontwikkeling.

Wij verwachten dat jongeren dit aanspreekt. Maar natuurlijk niet alleen jongeren. Uiteraard zijn er ook ouderen die hier enthousiast van worden; ook zij kunnen prima aarden in dit gebied. Wij denken

dan ook dat zeker ook in dit gebied cohesie kan ontstaan tussen bewoners van allerlei leeftijdsgroepen die zich prettig voelen bij de manier van leven in het gebied.

De openbare ruimte speelt een belangrijke rol bij sociale cohesie; het is een plek waar bewoners elkaar ontmoeten. De strategische doelen voor de openbare ruimte staan in paragrafen 4.1, 4.2, 4.3 en 5.1 van de omgevingsvisie van het Hart van Hengelo. Gestreefd wordt naar voldoende en kwalitatief goede openbare ruimte met voldoende plekken om te ontmoeten. Hierbij wordt ook het belang onderkend van ruimte voor ontmoeten tussen verschillende (groepen) mensen voor de sociale cohesie. Het faciliteert en stimuleert onderlinge verbinding, wat uiteindelijk tussen mensen zelf moet groeien.

- e. Bestaande kwaliteiten moeten blijven (11, 12, 15)
De Langelermaatweg is één van de oudste toegangswegen naar het centrum en kent nog karakteristieke elementen (waaronder het Grolsch Bierhuis). Langs de weg, op de grens tussen het voormalige Stork-terrein en de woonwijk, is groen en een speelterrein (destijds tot stand gekomen in samenwerking tussen Stork, bewoners en gemeente) aanwezig die de Langelermaatweg een positieve uitstraling geven. Het speelterrein vormt leuke ontmoetingsplek. De Langelermaatweg zou in de visie genoemd moeten worden als aantrekkelijke wandel- en fietsroute. Het bestaande groen en het speelterrein mogen door bebouwing niet verloren gaan.

In de omgevingsvisie Hart van Hengelo wordt het belang onderkend van routes en verbindingen, hier is veel aandacht voor. De nadruk ligt daarbij op goede routes en verbindingen tussen de deelgebieden, die extra aandacht behoeven om de magneet goed te kunnen laten functioneren. Dat de Langelermaatweg niet in deze visie is benoemd, is omdat deze weg net buiten het visiegebied ligt. Deze weg en uw onderbouwing daarbij zal zeker als aandachtspunt worden betrokken bij de visie voor de rest van het stedelijk gebied. De opmerkingen over het speelterrein en het groen betreffen een heel specifieke plek. Dat past niet bij het abstractieniveau van de visie. Wel is het zo dat in de visie wordt gesteld dat groen en ontmoetingsplekken belangrijke aspecten zijn bij het vormgeven van de openbare ruimte. Wat dat precies betekent voor de genoemde speelplek en het genoemde groen, kunnen we in deze visie niet zeggen. Zoals eerder opgemerkt zult u worden betrokken bij de verdere uitwerking van het plangebied 'Oude Ketelmakerij' en kan dit aspect ingebracht worden.

- f. Niet meer geluid (13)
De visie gaat uit van een levendige wijk die wat meer geluid met zich meebrengt dan een gewone woonwijk. Het is absurd om in een klein gebied omgeven door oude woonstraten ten behoeve van levendigheid meer geluid toe te staan. Levendige ontmoetingsplekken, zoals Metropool, de Vereeniging en de binnenstad bevinden zich op 5 minuten loopafstand.

De opmerkingen in de visie over geluid hebben betrekking op het dynamisch woon/werkmilieu in zijn algemeenheid. In dat gebied heerst (als toekomstbeeld) wat meer functiemenging en wat meer levendigheid dan in 'gewone' woongebieden. Voor het dynamisch woon/werkmilieu geldt daarom een wat ruimere geluidambitie dan voor de woongebieden. En dat zal ook niet voor alle straten hetzelfde betekenen. In echte woonstraten zal minder geluid zijn dan in straten waarin naast wonen ook allerlei andere functies

aanwezig zijn. Bovendien staat in de visie dat functiemenging en meer levendigheid op straat niet betekent dat we binnen in de woningen meer geluid toestaan. Binnen in de woning moet er sprake zijn van een goed woon- en leefklimaat en zal aan de wettelijk grenswaarde voor het binnenniveau moeten worden voldaan. Er zijn ook nog geen concrete geluidwaarden aan de visie verbonden. Dat gaat pas gebeuren in het omgevingsplan. In dit plan worden de kaders van de omgevingsvisie uitgewerkt in regels voor het specifieke gebied.

- g. Participatie bij de uitvoering (16, 17, 19)
In het hoofdstuk 'uitvoeringsfilosofie' wordt als basishouding uitgegaan van samenwerking zoeken met de samenleving bij ontwikkelingen en uitvoering van beleid. Tot op heden is de gemeente hierbij in gebreke gebleven. De wens is dat in de visie duidelijke procedures worden opgenomen om wensen en ideeën van betrokkenen vroegtijdig te betrekken. Dat heeft meerwaarde, zorgt voor draagvlak en voorkomt weerstand. Dat geldt ook voor het opstellen van het Omgevingsprogramma. Ook moet in de Omgevingsvisie worden vastgelegd dat de gemeente afspraken maakt met projectontwikkelaars en te allen tijde de vinger aan de pols houdt wat betreft de wijze van bebouwing en hierin corrigerend kan optreden.

De omgevingsvisie is bedoeld als toetsingskader voor plannen in het gebied en voor de verdere uitwerking van regels in het Omgevingsplan. Daarmee vormt het ook het kader voor de projectontwikkelaars die bezig zijn of gaan in Hart van Zuid of de binnenstad. Ook nu al zijn er voor Hart van Zuid afspraken met ontwikkelaars vastgelegd, onder andere in het zogenoemde Handelingsperspectief. Dit is gebaseerd op beleid en uitgangspunten die de raad al eerder had vastgesteld. Concrete bouwplannen worden getoetst aan nu nog het bestemmingsplan en na de inwerkingtreding van de Omgevingswet aan het Omgevingsplan. Een voorwaarde daarbij is dat bewoners worden betrokken (participatie). Daarvoor is een zogenoemd 'participatie denkkader' gemaakt met daarin o.a. een checklist om initiatiefnemers te stimuleren bewoners bij nieuwe initiatieven te betrekken. Zie ook beantwoording bij 3c.

De zienswijze geeft aanleiding tot de volgende aanpassing van de omgevingsvisie Hart van Hengelo:

- Naar aanleiding van het deel van de zienswijze betreffende de aansluiting op bestaande woonstraten in paragraaf 3.5 op pagina 36 voor de laatste alinea toe te voegen: De drie deelgebieden zijn onderling verbonden en kennen een passende overgang met elkaar en met de omgeving. Bij de uitwerking van de deelgebieden moet goede aandacht zijn voor de randen van de gebieden. De zeven ontwikkelprincipes vormen ook hiervoor de basis.

7. Indiener 7

- a. Indiener uit zorgen over de verkoop en voorgenomen herbestemming van de Stork-bibliotheek aan de Vondelstraat in Hengelo. De omgevingsvisie laat blijken dat de gemeente waarde hecht aan de culturele waarde van erfgoed in de stad. Waarom is de Stork-bibliotheek buiten het plangebied van de Omgevingsvisie gelaten?
- Zie beantwoording onder 5a.

- b. Ten aanzien van paragraaf 3.5 in de omgevingsvisie heeft de indiener de volgende vragen gesteld:

1. Hoe denkt de gemeente samenhang te creëren in het gebied als de stadsas afhankelijk is van één onderdoorgang van het spoor?

2. Moet een as geen duidelijk begin en einde kennen voor de herkenbaarheid?

1. In paragraaf 4.1 van de omgevingsvisie is aangegeven dat het op een aantal plekken in de magneet nog ontbreekt aan goede routes en verbindingen tussen deelgebieden. Om de magneet goed te laten functioneren en kruisbestuiving tussen de binnenstad, stationsomgeving en Hart van Zuid tot stand te brengen, is het cruciaal dat deze goed onderling verbonden zijn. Eén van deze verbindingen betreft de Europatunnel. In de omgevingsvisie wordt ingezet op een netwerk van aantrekkelijke wandelroutes. De openbare ruimte is primair gericht op langzaam verkeer en verbindt de deelgebieden met elkaar. Ter inspiratie zijn enkele beelden uit andere steden gegeven over hoe een nieuwe verbindingen er uit kan zien, waarbij de verbinding ook een hotspot kan vormen. In paragraaf 5.1 is de visie op duurzame mobiliteit verder uitgewerkt, waarin ook is aangegeven dat in het visiegebied de hoogste prioriteit wordt gelegd met wandelen en fietsen. Naast de Europatunnel vormen ook de tunnelverbindingen via de Emmaweg en de Veloursstraat belangrijke verbindingen.

2. De 'Hengelse magneet' het bruisende, inspirerende en aangename centrumgebied met een aantrekkelijke mix van ontmoeten, ontspannen, ondernemen, werken, wonen, verblijven en leren. Het gaat niet zozeer om de ruimtelijke vorm, het begin en het einde van de magneet, maar om de sfeer, beleving en uitstraling van de magneet. Samenhang in de magneet wordt gekenmerkt door:

- een grote variatie aan publieke voorzieningen op maaiveld;
- een netwerk van aantrekkelijke wandelroutes;
- hoge kwaliteit en belevingswaarde van de openbare ruimte.

c. Ten aanzien van paragraaf 4.2 uit de Omgevingsvisie stelt de indiener de volgende vraag:
De Emmaweg wordt nadrukkelijk genoemd als verbinding tussen de uiteinden van de magneet. Zou het mogelijk zijn dat een volwaardige, maatschappelijke functie voor de Storkbibliotheek kan bijdragen aan een 'levendige straat met uiteenlopende functies'?

Zie beantwoording onder 5a en 7b2.

d. Ten aanzien van paragraaf 5.5 uit de Omgevingsvisie zijn de volgende vragen gesteld:

1. Waarom is de bibliotheek niet opgenomen als gemeentelijk monument?
2. De Emmaweg is terecht aangeduid als 'historisch waardevolle route'. Waarom is de bibliotheek aan deze route niet aangegeven?

1. Zie beantwoording onder 5a.
2. De directe bebouwing aan weerszijden van de Emmaweg zijn vanwege de ruimtelijke (relatie binnenstad – Hart van Zuid) en functionele structuur (gemengde voorzieningen) gelegen binnen het visiegebied.
De bibliotheek aan de Vondelstraat valt niet binnen de grenzen van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo. De bibliotheek wordt meegenomen in de derde fase van de omgevingsvisie voor het resterende stedelijke gebied van Hengelo. Voor de invulling van de bibliotheek is reeds een afweging gemaakt en een besluit genomen. De omgevingsvisie het Hart van Hengelo geeft geen aanleiding om de functie van de bibliotheek te veranderen. Het gebied
Op een aantal plekken in de magneet ontbreekt het nog aan goede routes en verbindingen tussen deelgebieden. Om de magneet goed te laten functioneren en kruisbestuiving tussen de binnenstad, stationsomgeving en Hart van Zuid tot stand te brengen, is het cruciaal dat deze goed onderling verbonden zijn, de Emmaweg heeft potentie om de uiteinden van de magneet met elkaar te verbinden en is daarom aangewezen als te versterken bijzondere verbinding.

De zienswijze geeft geen aanleiding tot het aanpassen van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo.

8. Indiener 8

- a. De stichting Storkiaan richt zich primair op het zichtbaar en bewust maken van de erfenis van Stork in Hart van Zuid. Dat kan gaan om industrieel erfgoed en monumenten, maar ook om moderne verschijningsvormen (zoals kunstwerken) of gebruik van namen, ter herinnering aan de firma en familie Stork. Onze visie en ideeën voor het gebied sluiten naadloos aan bij paragraaf 5.5 Cultuurhistorische waarden.

We vinden het van groot belang om de komende jaren nauw betrokken te blijven bij de ontwikkelingen in Hart van Zuid, zoals die nu globaal beschreven staan in de omgevingsvisie. Alleen door goed op de hoogte zijn van de plannen, kunnen we inspringen op actuele situaties en adviezen geven. Op die manier zijn we in staat om een constructieve bijdrage te leveren aan de unieke profilering van het gebied. Een en ander vloeit ook voort uit het collegebesluit van

Wij zien de stichting Storkiaan als partner van de gemeente Hengelo en ook wij zien graag dat de huidige samenwerking ook voor de toekomst wordt voortgezet.

december 2018, waarin expliciet steun wordt uitgesproken voor ons burgerinitiatief.

De stichting ziet zichzelf als partner van de gemeente, met een gemeenschappelijk belang.

De zienswijze geeft geen aanleiding tot het aanpassen van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo.

3. Conclusie

De zienswijzen geven aanleiding tot de volgende aanpassingen in de omgevingsvisie het Hart van Hengelo:

- De titel van paragraaf 5.7 wordt verbreed tot Lucht, bodem, geluid en veiligheid.
- In de legenda van de themakaart cultuurhistorische waarden op pagina 75 wordt de legenda-eenheid aandachtsgebied na-oorlogse bouw vervangen door aandachtsgebied wederopbouw.
- In paragraaf 3.5 op pagina 36 voor de laatste alinea toe te voegen: De drie deelgebieden zijn onderling verbonden en kennen een passende overgang met elkaar en met de omgeving. Bij de uitwerking van de deelgebieden moet goede aandacht zijn voor de randen van de gebieden. De zeven ontwikkelprincipes vormen ook hiervoor de basis.

Staat van wijzigingen omgevingsvisie Het Hart van Hengelo

Ambtshalve wijzigingen:

Pagina	Het Dikkersgebouw is op diverse kaarten niet in overeenstemming met de Ontwikkelkaart Hart van Zuid aangeduid als waardevol pand. De onderstaande kaarten zijn in overeenstemming gebracht met de Ontwikkelkaart:
37	Visiekaart Omgevingsvisie Hart van Hengelo
41	Deelkaart Hengelose magneet
49	Deelkaart Dynamisch woon/werkmilieu
53	Deelkaart Stedelijk woonmilieu
75	Themakaart cultuurhistorische waarden

Wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen:

Pagina 36	Ten aanzien van de aansluiting van ontwikkelingen op bestaande woonstraten wordt in paragraaf 3.5 op pagina 36 voor de laatste alinea toegevoegd: De drie deelgebieden zijn onderling verbonden en kennen een passende overgang met elkaar en met de omgeving. Bij de uitwerking van de deelgebieden moet goede aandacht zijn voor de randen van de gebieden. De zeven ontwikkelprincipes vormen ook hiervoor de basis.
Pagina 75	In de legenda van de themakaart cultuurhistorische waarden op pagina 75 wordt de legenda-eenheid aandachtsgebied na-oorlogse bouw vervangen door aandachtsgebied wederopbouw.
Pagina 82	De titel van paragraaf 5.7 op pagina 82 wordt verbreed tot Lucht, bodem, geluid en veiligheid.

An aerial photograph of Hengelo, Netherlands, showing the city center and railway station. The image is partially covered by a dark blue diagonal overlay on the right side. The railway station is prominent in the middle ground, with several high-speed trains (TGVs) visible on the tracks. In the foreground, there is a large, paved public square with a modern, low-rise building and a parking lot. The background shows a dense residential area with multi-story apartment buildings.

Het Kader voor de Omgevingsvisie

**Binnenstad en
Hart van Zuid Hengelo**

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo

Inhoudsopgave

1	Waarom een Omgevingsvisie?	5
1.1	Inleiding	6
1.2	De wereld verandert	6
1.3	De komst van de Omgevingswet	8
1.4	Rol van de Omgevingsvisie	8
2	Waarom een Kader?	11
2.1	Onze aanpak in Hengelo	12
2.2	Relatie met bestaand beleid	14
2.3	Totstandkoming van dit kader	16
2.4	Leeswijzer	18
3	Waar gaan we het over hebben?	21
3.1	Onze kernwaarden en koers	22
3.2	Verhaallijnen voor Omgevingsvisie	25
	Hart van Zuid: uniek dynamisch stadsdeel in de high tech regio	26
	Synergie in programmering van de compacte binnenstad	28
	Begeleiden van de transformatieopgave in de binnenstad	30
	Het station als euregionale knoop en vliegwiel voor de stad	32
	Kruisbestuiving tussen binnenstad en Hart van Zuid	34
	Benutten van de cultuurhistorische waarden	36
	Een gezonde en veilige leefomgeving	38
	Bijdragen aan de inclusieve stad voor iedereen	40
	Bijdragen aan de duurzaamheidsdoelen	42
4	Hoe gaan we het organiseren?	45
4.1	Met wie gaan we in gesprek	46
4.2	Afstemming met lopend beleid	48

Datum: 30/04/2021

LOS stadomland B.V.
Nieuwe Linie 1-3
5264 PJ Vught

Tel: 073 - 7113770
info@losstadomland.nl
www.losstadomland.nl

1 Waarom een Omgevingsvisie?

1.1 Inleiding

Voor u ligt het kaderdocument voor de Omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid Hengelo. Het is de eerste stap om te komen tot de Omgevingsvisie voor deze gebieden. In dit kader bepalen we het speelveld waarbinnen we de Omgevingsvisie gaan opstellen. De volgende twee hoofdvragen staan centraal:

- Wat zijn onze (bestaande) ambities en actuele beleidskeuzes en waar willen we het in de Omgevingsvisie over gaan hebben (H3)?
- Hoe gaan we het gesprek met onze partners en de samenleving in de volgende stappen organiseren (H4)?

We benoemen onze ambities en actuele beleidskeuzes die we al gemaakt hebben en als uitgangspunt hanteren voor de Omgevingsvisie. Op basis daarvan bepalen we de vragen die we aanvullend daarop in de Omgevingsvisie centraal willen stellen. Ook geven we aan hoe we hierover met de samenleving en onze partners in gesprek willen. Kennis en ideeën in de samenleving willen we benutten om samen tot een goede en evenwichtige visie te komen waar we mee aan de slag kunnen!

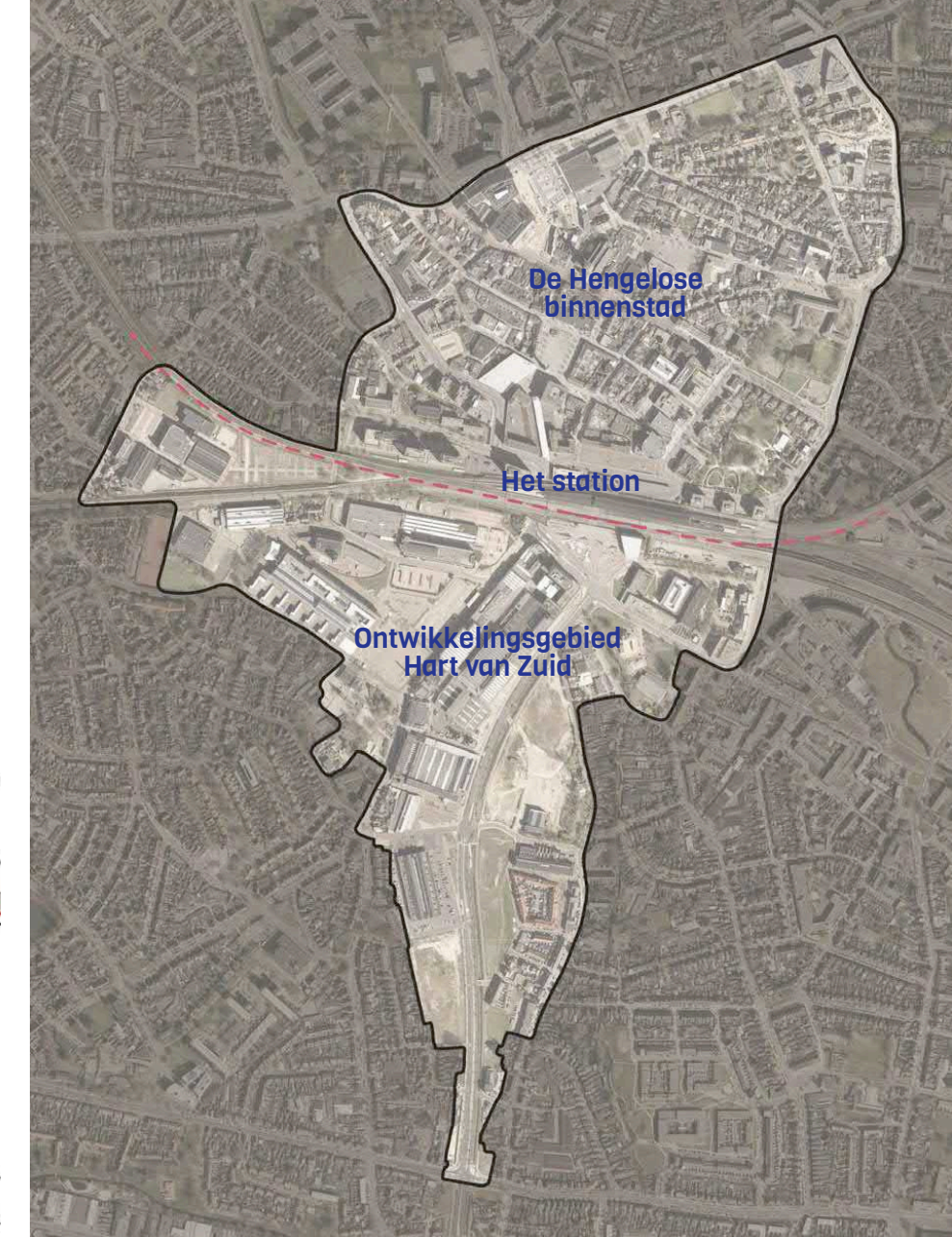
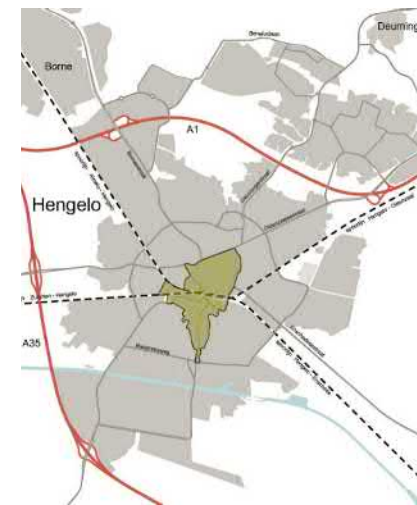
Voordat we de hoofdvragen beantwoorden (in H3 en H4), gaan we in het vervolg van dit eerste hoofdstuk eerst in op de aanleiding en het doel van de Omgevingsvisie en in hoofdstuk 2 in op het doel van dit kaderdocument.

1.2 De wereld verandert

De wereld om ons heen verandert snel. Op hetzelfde moment spelen diverse grote trends op het gebied van demografie, technologie en klimaat. Deze leiden in ons land tot een aantal grote ruimtelijke opgaven. Zo staan de dorpscentra en binnensteden onder druk door de opkomst van internetwinkelen en recent de coronacrisis. Ook verandert de bevolkingssamenstelling als gevolg van individualisering, vergrijzing en immigratie, en is er grote behoefte aan woningen voor met name kleinere huishoudens. We moeten onze leefomgeving aanpassen aan de klimaatverandering. De kans op extreme buien, hitte en droogte nemen toe. We hebben ruimte nodig voor de opwek van hernieuwbare energie en staan voor een grote opgave om onze samenleving circulair te maken. De wijze waarop we ons verplaatsen verandert. De fiets en het openbaar vervoer nemen aan belang toe. Het bewustzijn rondom gezondheid groeit, zeker ook door de coronacrisis. Steeds meer mensen willen sporten en bewegen in de buitenlucht en dat leidt tot een veranderende behoefte in de inrichting van onze openbare ruimte.

Allemaal opgaven waar we als gemeente Hengelo adequaat op in willen spelen en waar eigenlijk alleen een samenhangende aanpak kan werken. Met het opstellen van de Omgevingsvisie hebben we de kans om deze opgaven integraal aan te pakken.

Het visiegebied

1.3 De komst van de Omgevingswet

De Omgevingsvisie is een van de centrale instrumenten van de Omgevingswet die (naar verwachting) op 1 januari 2022 wordt ingevoerd, met een overgangperiode tot 2030. Deze wet betekent een forse stelselherziening voor de ruimtelijke ordening. In de Omgevingswet worden wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water gebundeld. Daarmee vormt de wet de basis voor de samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving. Doel van de Omgevingswet is een goede balans tussen beschermen en ontwikkelen:

- Bereiken van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit
- Beheer, gebruik en ontwikkeling van de leefomgeving om maatschappelijke doelen te behalen

Of zoals minister Ollongren het heeft verwoord: “De wet daagt uit om oplossingsgericht naar maatschappelijke opgaven te kijken. Met deze wet gaan we ontwikkelingen mogelijk maken.” De wet biedt handvatten om effectief en integraal antwoord te geven op de opgaven die op ons af komen en initiatieven te faciliteren die daaraan bijdragen.

1.4 Rol van de Omgevingsvisie

Als gemeente krijgen we in de Omgevingswet vier basisinstrumenten om beleid te maken voor de fysieke leefomgeving:

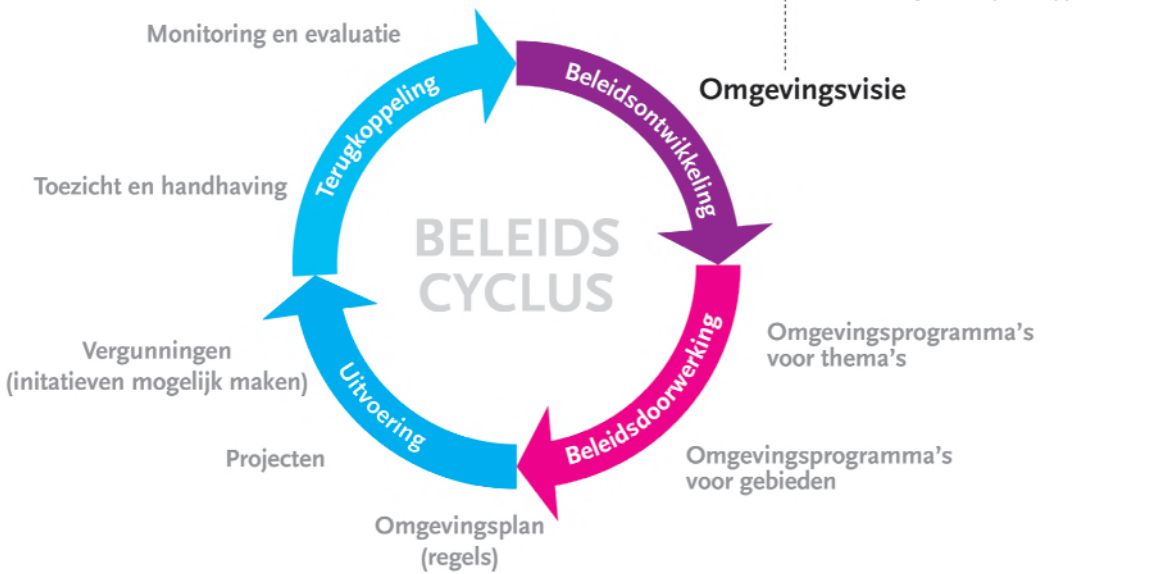
- Omgevingsvisie (beleidsdoelen)
- Programma (uitwerken, maatregelen)
- Omgevingsplan (regels)
- Omgevingsvergunning (initiatieven)

De Omgevingsvisie moet uiterlijk in 2024 klaar zijn. In de Omgevingsvisie worden de strategische beleidsdoelen voor de lange termijn bepaald. Deze vormen de basis voor de rest van het beleid voor de leefomgeving en krijgen een vertaling naar de andere instrumenten. Daarmee vormt de Omgevingsvisie het startpunt voor de zogenaamde ‘beleidscyclus’. Een continu proces van beleid ontwikkelen, uitwerken, uitvoeren, evalueren en aanpassen aan de actualiteit.

Binnen het kader van de Omgevingswet heeft een Omgevingsvisie de volgende kenmerken:

- Strategisch: het bepalen van strategische beleidsdoelen voor de ontwikkeling en bescherming van de fysieke leefomgeving voor de lange termijn.
- Integraal: alle thema’s die voor de leefomgeving relevant zijn komen in samenhang aan bod. Naast ruimtelijke thema’s zoals wonen, infrastructuur en landschap gaat de Omgevingsvisie dus ook over sociaal-maatschappelijke thema’s zoals veiligheid, gezondheid en inclusiviteit.
- Gebiedsgericht: de beleidsdoelen die in de Omgevingsvisie worden bepaald, krijgen een gebiedsgerichte uitwerking. De gemeente bestaat uit een groot aantal uiteenlopende deelgebieden met elk eigen karakteristieken en vraagstukken die vragen om een eigen uitwerking en ontwikkelingsrichting.
- Uitvoeringsgericht: de Omgevingsvisie bestaat naast beleidsdoelen uit een agenda voor uitwerking in en vertaling naar de andere beleidsinstrumenten.

Schematische weergave van de beleidscyclus volgens de Omgevingswet en de rol van de Omgevingsvisie daarin.

Als de Omgevingsvisie straks is vastgesteld dan zal deze op vier manieren gebruikt gaan worden:

1. Ruimte voor initiatieven waar het kan

Als gemeente gebruiken we de visie om initiatieven en plannen van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties te beoordelen. We pakken de visie erbij als een initiatief invloed heeft op de fysieke leefomgeving, een besluit van de gemeente nodig heeft en/of niet past binnen de bestaande regelgeving. We zullen dan beoordelen of het initiatief past bij de doelen voor de leefomgeving, of aan te passen is zodat het er bij past. Met de visie maken we ontwikkelingen mogelijk die voor zoveel mogelijk inwoners een goede en waar mogelijk betere leefomgeving opleveren. Hoe beter een initiatief aansluit bij de beleidsdoelen hoe wenselijker.

2. Hulpmiddel voor initiatiefnemers

Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties kunnen de visie gebruiken ter inspiratie. Initiatiefnemers kunnen ermee inschatten of een plan kansrijk is of op welke manier het kansrijk te maken is. Hoe dichterbij de doelen, hoe kansrijker het initiatief. Met behulp van de visie kunnen initiatiefnemers straks inschatten wat de kans op medewerking voor een initiatief is. En daarmee kan een initiatiefnemer beter inschatten welke voorinvesteringen verantwoord zijn.

3. Bepalen van eigen acties

Als gemeente bepalen we onze eigen acties. Zo kunnen we voor bepaalde thema's en gebieden Omgevingsprogramma's opstellen waarin we beleidsdoelen uitwerken en maatregelen bepalen. Omgevingsprogramma's zijn vergelijkbaar met een sectorale (zoals een detailhandelsvisie) of gebiedsgerichte beleidsnota (zoals een actieplan binnenstad) zoals we die nu kennen. Verder vormt de Omgevingsvisie de basis voor de regels in het Omgevingsplan. Alle bestemmingsplannen en verordeningen met een fysieke component worden straks samengebracht in één Omgevingsplan voor de hele gemeente.

4. Synergie in ons beleid

Als gemeente sturen we met behulp van de Omgevingsvisie op al ons strategisch beleid (strategisch betekent het bepalen van doelen) voor de fysieke leefomgeving. Daarmee zorgen we voor samenhang en synergie in beleid. Dat deden we natuurlijk al, maar ook strategische keuzes die voorheen in sectorale nota's (bijvoorbeeld wonen of verkeer) werden gemaakt, worden straks integraal gemaakt in de Omgevingsvisie.

2 Waarom een Kader?

2.1 Onze aanpak in Hengelo

Omgevingsvisie

In Hengelo stellen we de Omgevingsvisie in drie fasen op die daarna geïntegreerd worden tot één samenhangende visie voor ons hele grondgebied:

- Omgevingsvisie Buitengebied
- Omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid
- Omgevingsvisie Rest van de stad

Voor het opstellen van de Omgevingsvisies hanteren we een stappenplan met de volgende hoofdstappen:

- Analyse vraagstukken en beleid
- Bepalen van het kader
- Bepalen thema's voor de toekomst
- In gesprek met de samenleving over thema's
- In gesprek met de samenleving over gebieden
- Opstellen van het visiedocument

We zijn begonnen met het buitengebied van onze gemeente. De Omgevingsvisie 'Hengeloos Buiten' is inmiddels door de raad vastgesteld. De tweede fase bestaat uit de Omgevingsvisie voor de binnenstad en Hart van Zuid. Daar zijn we dus nu mee begonnen en dit kaderdocument vormt daarin de eerste stap.

Het Kader

Met het Kader voor de omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid geven we duidelijkheid aan de deelnemers het proces. Waar gaat dit proces wel over en waar gaat het niet over? Wat ligt nog open en wat is al ingevuld? Welke mate van participatie past daarbij? Het Kader geeft als het ware het speelveld aan waarbinnen, de omgevingsvisie kan worden opgesteld. De volgende twee hoofdvragen staan in het kader centraal:

- Wat zijn onze (bestaande) ambities en actuele beleidskeuzes en waar willen we het in de Omgevingsvisie over gaan hebben (H3)?
- Hoe gaan we het gesprek met onze partners en de samenleving in de volgende stappen organiseren (H4)?

Daarmee geven we invulling aan stap 1 en 2 van het stappenplan. We gaan niet alleen in op de beleidskader maar hebben ook verhaallijnen benoemd die in het vervolg van het proces centraal staan. Het kader geeft aan waar het over zal gaan in de Omgevingsvisie en met wie we dat willen gaan bespreken.

Verbeelding van de stappen om te komen tot de Omgevingsvisie (bron: gemeente Hengelo)

2.2 Relatie met bestaand beleid

We hebben als gemeente de afgelopen jaren natuurlijk al op tal van thema's en in de gebieden hard gewerkt aan het ontwikkelen van beleid. Denk bijvoorbeeld aan de Woonagenda 2021-2030, het Handboek Aantrekkelijke Binnenstad of het Masterplan voor Hart van Zuid. Daarnaast hebben we samen met onze buurgemeenten en partners onze ambities bepaald voor de ontwikkeling van de regio Twente.

Met de ontwikkeling van de Omgevingsvisie gaan we niet ineens andere keuzes maken. We bouwen vooral voort op onze ingezette koers. Om inzichtelijk te maken 'wat we al op de plank hebben liggen' hebben we de (figuurlijke) voorraadkast gemaakt die aan de basis ligt van dit kaderdocument.

Ten opzichte van ons bestaande beleid heeft de Omgevingsvisie wat ons betreft de volgende drie functies:

Verankeren

Onze (bestaande) ambities dienen als uitgangspunt en al onze actuele beleidskeuzes nemen we op in de visie zodat deze ook input vormen voor de gehele beleidscyclus zoals onder de Omgevingswet bedoeld.

Vertalen

Met de Omgevingsvisie leggen we, waar nodig of gewenste, de verbanden tussen al ons (actuele) thematische/sectorale beleid en gebiedsgericht beleid. Dit is een van de centrale doelen van de visie: een samenhangende en integrale benadering van de fysieke leefomgeving. Daarnaast maken we waar nodig een ruimtelijke vertaling van thematisch en sectoraal beleid.

Verbeteren

Ten derde, we verbeteren het bestaande beleid waar nodig of gewenst. Het kan dan gaan om het beleid op een aantal aspecten aan te vullen, aan te scherpen en/of nieuwe thema's toe te voegen die tot nu toe nog niet of onvoldoende aandacht hebben gekregen.

Functie van de Omgevingsvisie ten opzichte van bestaand beleid:

1. Verankeren

- Ambities als uitgangspunt
- Actueel beleid opnemen

2. Vertalen

- Verbanden leggen
- Ruimtelijk vertalen

3. Verbeteren

- Aanvullen
- Aanscherpen
- Toevoegen

Verbeelding van de 'voorraadkast' als basis voor dit kader (bron: gemeente Hengelo)

2.3 Totstandkoming van dit kader

Uitgangspunt in het proces is dat we de Omgevingsvisie vraaggestuurd willen opstellen, gericht op het oplossen van maatschappelijke opgaven. Dat vraagt om inzicht in de vraagstukken die er spelen over de binnenstad en Hart van Zuid bij de samenleving en onze interne organisatie. Om te komen ‘van kast naar kader’ hebben we met de volgende betrokkenen gesproken:

- Ambtelijke projectgroep
- Interviews met beleidsmedewerkers
- Interviews met strategisch partners
- Afstemming met programmeams
- Werksessies met de raad

Ambtelijke projectgroep

Een groep van zo’n 20 beleidsmedewerkers met uiteenlopende achtergrond (zowel fysiek als sociaal domein) hebben het proces om te komen tot dit kader begeleid en gevoed met informatie en ideeën.

Interviews beleidsmedewerkers

Aanvullend hebben we met zo’n 30 medewerkers van de gemeente groepsinterviews gehouden. Daarin hebben we het vooral gehad over bestaand beleid en dat inhaakt op de actuele vraagstukken die spelen.

Interviews strategisch partners

Daarnaast hebben we met ruim 40 partijen uit de samenleving (groeps)interviews gehouden. Met hen hebben we vooral gesproken over wat voor hen belangrijke vraagstukken zijn die spelen en in de Omgevingsvisie een plek zouden moeten krijgen. Hiernaast is een lijst opgenomen van de partners die we hebben gesproken.

Afstemming met programmeams

De gemeente Hengelo heeft voor de ontwikkeling van de binnenstad en Hart van Zuid twee gebiedsgerichte programma’s in het leven geroepen. Met beide programmeams hebben we eerste ideeën voor het kader besproken en afgestemd.

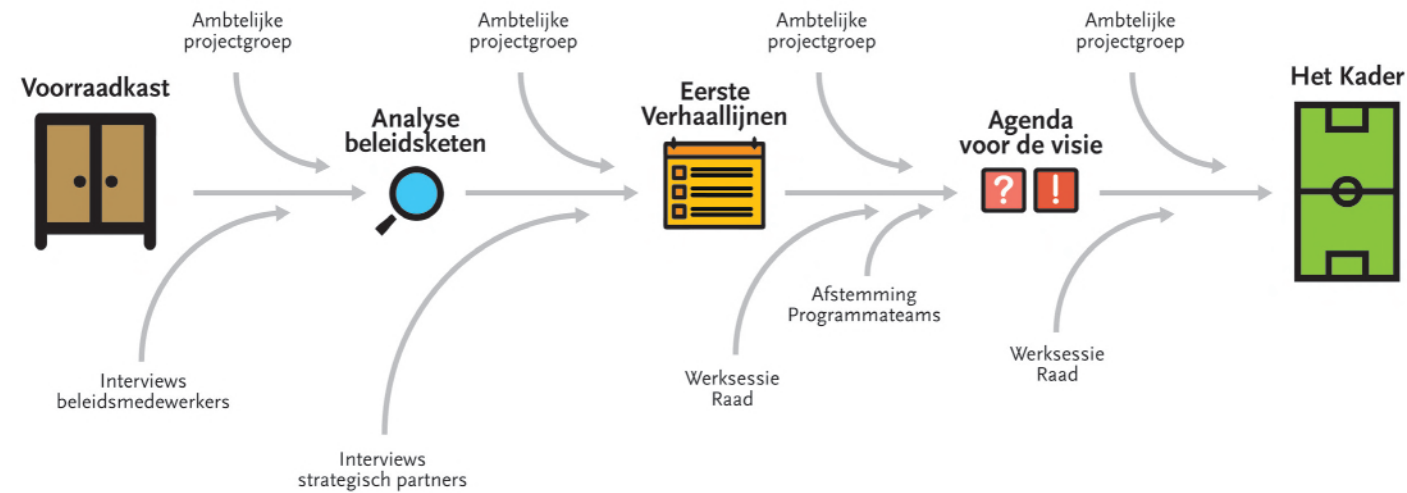
Werksessies met de raad

De bedoeling van de Omgevingswet is dat de gemeenteraad meer de kaders en de grote lijnen van omgevingsbeleid bepaalt, niet (meer) het detail. Dit kader is een belangrijk instrument voor de raad om sturing te kunnen geven aan het proces voor het opstellen van de Omgevingsvisie. Daarom hebben we twee werksessies met de raad georganiseerd waarin we tussenresultaten deelden en input ophaalden.

Overzicht van de (strategische) partners uit de samenleving die we hebben gesproken om dit kader op te stellen.

Detailhandel en Horeca	Stichting Centrummanagement Winkeliers binnenstad Winkelcentrum Esrein Koninklijke Horeca Nederland Horecaondernemers binnenstad
Woningmarkt	Welbions Makelaars
Overheden	Gemeente Enschede Provincie Overijssel Regio Twente Supervisieteam Hart van Zuid
Erfgoed	Rijksdienst Cultureel Erfgoed Stichting Storkiaan Het Oversticht Puiencommissie Erfgoedcommissie
Bewoners	(Vereniging) Wijkopbouworgaan Dichtersbuurt Stichting Hart van Zuid
Water en warmte	Waterschap Warmtebedrijf Warmtenet
Verkeer en vervoer	Prorail NS Keolis
Cultuur	Bibliotheek Metropool Schouwburg Stichting Oogst Oyfo
Gezondheid en welzijn	GGD Avelijn Trivium Humanitas Wijkkracht
Onderwijs	ROC Twente Dr. Schaepmanstichting
Evenementen	Kermis FBK Games Hengelo Promotie
Eigenaren/ontwikkelaars	Stork Markttafel Hart van Zuid Overijsselse Herstructureringsmaatschappij

Proces om te komen ‘van kast naar kader’

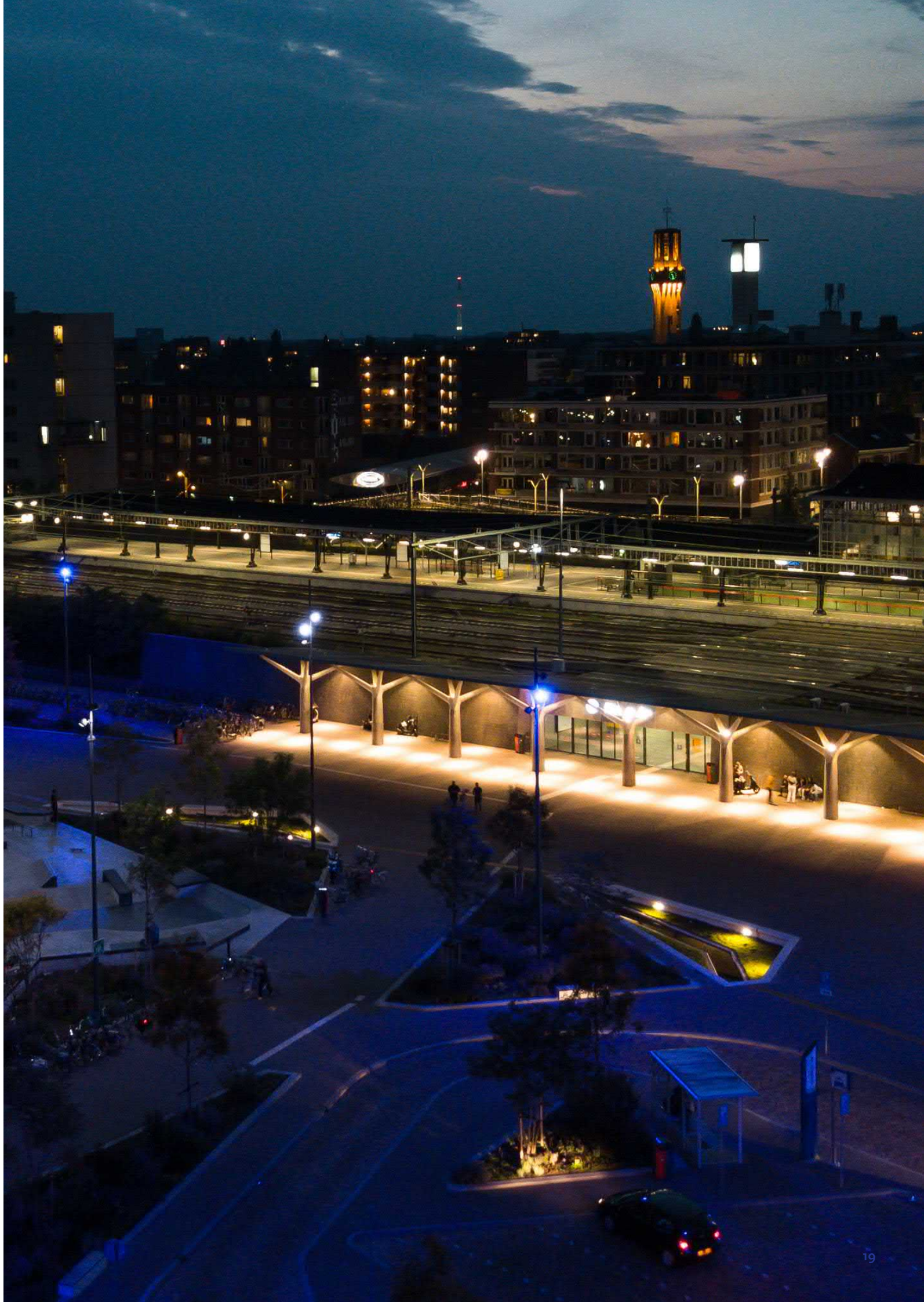
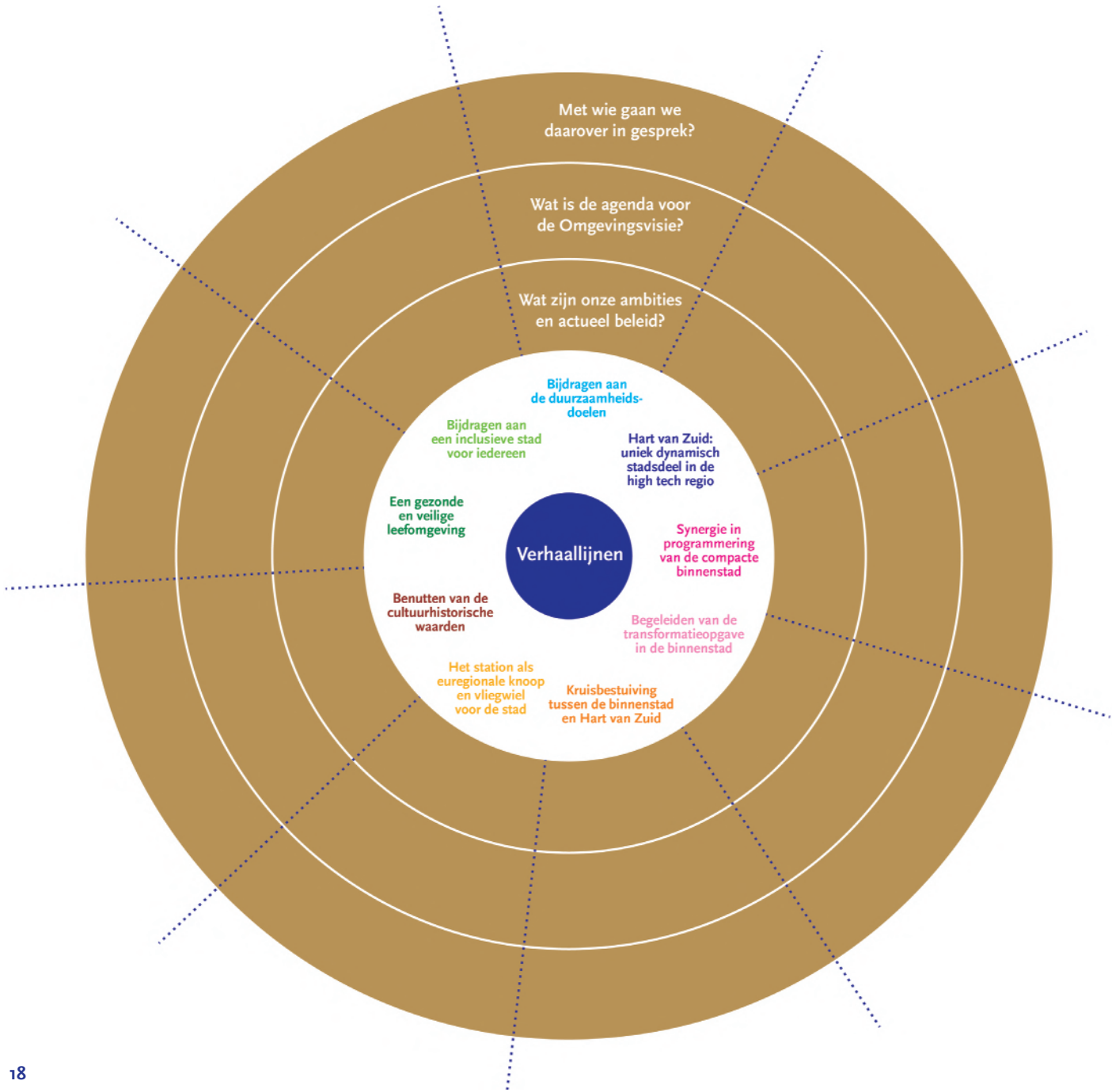

2.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 3 gaan we nader in op het beleidskader voor de Omgevingsvisie en geven we aan over welke onderwerpen we het willen gaan hebben. De basis daarvoor vormen 9 verhaallijnen voor de Omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid die uit het proces naar voren gekomen zijn. De verhaallijnen zijn tot stand gekomen doordat er een bepaalde actualiteit of urgentie is.

Per verhaallijn gaan we in op onze (bestaande) ambities en actuele beleidskeuzes. Vervolgens constateren we een bepaalde actualiteit of urgentie die extra aandacht vraagt en die leidt tot een vraag. De vragen van de 9 verhaallijnen vormen gezamenlijk de agenda voor de Omgevingsvisie die we in de volgende stappen gaan opstellen.

In hoofdstuk 4 geven we (op hoofdlijnen) aan met welke partijen uit de samenleving over de verhaallijnen in gesprek willen gaan. Daarnaast gaan we in op hoe we verbanden zoeken met beleid dat parallel aan de Omgevingsvisie in ontwikkeling is.

3 Waar gaan we het over hebben?

3.1 Onze kernwaarden en koers

Onze omgevingsvisie bouwen we op vanuit het beleid dat we de afgelopen jaren hebben ontwikkeld. Deze brengen we met elkaar in samenhang en waar nodig vullen of scherpen we dat beleid verder aan. Ons vertrekpunt bestaat uit een aantal overkoepelende waarden en ambities die de basis vormen voor al ons beleid:

- Het verhaal van Hengelo
- De koers voor 2040
- Global goals

Het verhaal van Hengelo

In 2019 hebben we het verhaal van Hengelo gemaakt dat inwoners, ondernemers, vastgoedeigenaren en bestuurders inspireert, verbindt en richting geeft. Daarin kiezen we een duidelijke positie en profileren we ons als Hengelo met een onderscheidende identiteit. We onderscheiden drie kernwaarden die aan de basis staan van toekomstige ontwikkeling:

- Leefbaar en betrokken: Hengelo is een stad die alles in huis heeft wat een grote stad hoort te hebben. Toch heeft zij haar dorpse saamhorigheid weten te behouden. Dat maakt dat Hengeloërs zich veilig en thuis voelen en geen grote maatschappelijke problemen ervaren. De talrijke verenigingen en evenementen zijn kenmerkend voor de actieve betrokkenheid en organisatiekracht van de Hengeloërs. Hengelo is een aangename en leefbare stad.

- Vaardig en vindingrijk: Hengelo is een stad waar ondernemende mensen en bedrijven hun ideeën weten te realiseren. Dat past bij deze innovatieve industrie- en techniekstad. Hengeloërs hebben geleerd hun vaardigheden blijvend te ontwikkelen in een voortdurend veranderende wereld. Hengelo heeft een breed netwerk specialistische MKB-bedrijven. Deze ondernemende diversiteit is van grote waarde voor het ondernemersklimaat van Twente.
- Praktisch en idealistisch: De mix van dorpse saamhorigheid en innovatieve industrie maakt dat Hengelo een stad is met een bijzonder sociaal klimaat. Inwoners, ondernemers en instellingen dragen bij aan een samenleving waarin mensen oog hebben voor elkaar. Deze sociale vanzelfsprekendheid is de drijvende kracht die Hengelo kenmerkt en waarmee een betekenisvolle toekomst wordt behouden voor huidige en nieuwe generaties¹.

¹ Het verhaal van Hengelo (2019)

Onze koers voor 2040

De strategie van Hengelo, als onderdeel van het stedelijk gebied in Twente, richt zich enerzijds op versterking van de sociaaleconomische ontwikkeling en structuur, met een focus op hightech (maak), en anderzijds op een aantrekkelijk woon- en leefklimaat voor kenniswerkers, creatieve werkers, jongeren en vakmensen met een goede balans tussen de verschillende inkomensgroepen. Met deze strategie versterken wij onze internationale concurrentiepositie als stedelijke regio en stimuleren wij de voor ons zo belangrijke groei van de (beroeps)bevolking en de daarmee samenhangende woningvraag. Bij ongewijzigd beleid krimpt de beroepsbevolking immers als gevolg van vergrijzing. Groei van de beroepsbevolking is dus ook nodig om de bestaande economie te waarborgen.

Wij bouwen Hengelo en de regio samen met bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen, provincie, omliggende gemeenten verder uit tot top technologische stad en regio. Denkers en doeners werken samen en maken ons koploper in kennisintensieve en innovatieve maakindustrie. In 2040 behoren we tot de top drie top technologische regio's van Nederland. Het stedelijke gebied Hengelo-Enschede is koploper in de (high)tech (maak)industrie. We hebben we een optimale brede samenwerking met het beroepsonderwijs, waaronder de primaire kennispartner ROC. Daarnaast zijn er optimale banden met Saxion en met de UT, ook op gebied van huisvesting studenten. Duurzaamheid en circulaire economie is vanzelfsprekend onderdeel van onze top technologie.

In 2040 hebben we onze strategische ligging, met het station, de A1/A35 en het Twentekanaal als het Twentse scharnierpunt voor vervoer over het spoor, de weg en het water, optimaal uitgenut. Hengelo waarborgt en verbetert de bereikbaarheid op duurzame wijze. De bereikbaarheid over weg, water en spoor is optimaal. De andere (binnen- en buitenlandse) economische hotspots zijn binnen een uur bereikbaar.

Om een top technologische regio te behoren is het, naast een uitstekende bereikbaarheid, van belang om de werklocaties die daaraan een bijdrage leveren te laten floreren en het juiste woonmilieu te bieden voor het aantrekken en binden van talent aan de stad en de regio. Onze bestaande (woon)wijken zijn goed op orde. Dat moet zo blijven. We focussen ons aanvullend op het creëren van een bruisende stad met een aantrekkelijk (hoog-)stedelijk woonmilieu in de stationsomgeving, om de groeiambitie door het aantrekken van nieuwe doelgroepen waar te maken. De stationsomgeving biedt ruimte aan eigentijds en toekomstgericht

wonen, werken, leren én ontmoeten en levert daarmee een belangrijke bijdrage aan de bereikbare top technologische regio. Hierbij is een aantrekkelijke binnenstad en de aanwezigheid van een hoogwaardig voorzieningenniveau doorslaggevend: sport/beweging, cultuur, uitgaan, ontspanning, groen, onderwijs en winkelen. Een goede ruimtelijke kwaliteit is ook een bepalende factor.

In 2040 zijn we een aantrekkelijke stad met gevarieerde nieuwe woon- en werkmilieus (passend bij de ambitie van de stad) waar wonen, werken, leren en recreëren met elkaar in samenhang zijn. We beschikken over optimaal gebalanceerde woonruimte voor de (internationale) kenniswerkers van onze bedrijven. We hebben een cultureel hoogwaardig aanbod, mix tussen techniek en cultuur. Hengelo is hotspot op gebied van toptechnologie en cultuur educatie. Met veel groen en water waar het fijn is om te ontspannen en recreëren. Sportpark Veldwijk is de topsportlocatie van Twente. Het is fijn leven in de stad met een hoogwaardig voorzieningenniveau.

In 2040 zijn wij dé innovatieve gemeente op het sociaal domein. Iedereen doet mee (inclusieve samenleving); wij zetten in op kansen voor iedereen. Inwoners van Hengelo hebben een opleidingsniveau aansluitend bij de top technologische werkgelegenheid. Samen met onze inwoners en partners realiseren we wat nodig is om mee te kunnen doen aan de samenleving (dynamisch, preventief). Onze dienstverlening is vernieuwend en innovatief.

In 2040 zijn wij een stad ('smart city') die de digitale mogelijkheden slim en optimaal benut. Ook in de digitale stad hebben we aandacht voor inwoners die moeilijk mee kunnen komen in de digitale wereld. In 2040 heeft Hengelo de transitie naar een duurzame gemeente afgerond. Met onze inwoners en partners zetten we in op het versterken een duurzame samenleving (iedereen doet hieraan mee) en faciliteren wij duurzame groei. Top technologie en onderwijs worden ingezet voor verduurzaming van onze stad (consumenten en industrie) en voor innovatieve verduurzaming (circulaire economie).

Deze koers vormt het fundament waarop we beleid en besluitvorming baseren, nieuwe initiatieven ontplooiën en onze stad verder ontwikkelen¹.

¹ Koers 2040 Hengelo, Kadernota (2020)

Global goals

Sinds januari 2020 is Hengelo een Global Goals gemeente. Hiermee laten we zien dat we de 17 Global Sustainable Development Goals omarmen: dat we willen handelen in de geest van de doelen en er op passende momenten naar verwijzen.

De VN heeft deze 17 doelen voor duurzame ontwikkeling vastgesteld. Ze zijn unaniem geadopteerd door alle lidstaten en vormen tot 2030 een belangrijke agenda. Ook de Nederlandse regering heeft zich gebonden aan de Global Goals. Maar, de Global Goals kunnen niet gerealiseerd worden zonder de specifieke inzet van gemeenten. De doelen raken immers aan belangrijke opgaven voor lokale overheden zoals veilige, inclusieve en duurzame robuust infrastructuur en de bestrijding van de effecten van klimaatverandering en participatief bestuur.

Als gemeente zijn we op verschillende manieren bezig met de Global Goals. Zowel impliciet door bijvoorbeeld inwoners te ondersteunen bij schuldenproblematiek of expliciet door de inzet om de binnenstad economisch sterker te maken.

Onze insteek is om de global goals op natuurlijke momenten te benutten bij de ontwikkeling van beleid en projecten. En zeker ook bij de ontwikkeling van de omgevingsvisie. Veel global goals hebben een ruimtelijke component en het is dan ook belangrijk om deze vanaf het begin mee te nemen. Ze zijn gebruikt bij het opstellen van de Omgevingsvisie voor het buitengebied (Hengeloos Buiten) en ook terug te vinden in de verhaallijnen die de basis vormen voor de Omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid.

3.2 Verhaallijnen voor Omgevingsvisie

In de volgende pagina's gaan we in op de verhaallijnen die uit het proces tot nu toe naar voren zijn gekomen en de basis zullen vormen voor de volgende stappen van het proces.

Per verhaallijn gaan we in op bestaande ambities en actuele beleidskeuzes, en op de vraag die naar voren komt uit de actualiteit of een bepaalde urgentie. De vragen van de 9 verhaallijnen vormen gezamenlijk de agenda voor de Omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid.

Verhaallijn 1

Hart van Zuid: uniek dynamisch stadsdeel in de high tech regio

Onze ambities en actueel beleid

Samen met het bedrijfsleven, kennisinstellingen, provincie en regiogemeenten hebben we de ambitie om Twente te ontwikkelen tot een van de top drie technologische regio's van Nederland. We willen koploper zijn in de kennisintensieve en innovatieve maakindustrie¹. Belangrijk voor deze ambitie is ontwikkeling van de Spoorzone Twente. Rondom de stationsgebieden van Hengelo, Kennispark en Enschede streven we naar een vestigingsmilieu voor interessante en vernieuwende combinaties van duurzaam wonen, werken, ontmoeten en studeren². Hart van Zuid speelt hierin een belangrijke rol. Een voormalig binnenstedelijk industriegebied van 50 hectare met een zeer gunstige ligging (nabij het station, binnenstad, Twentekanaal, High Tech Systems park). Hier werken we aan de ontwikkeling van een dynamisch, duurzaam en levendig stadsdeel met een menging van wonen, werken, onderwijs en recreëren en het industriële erfgoed als identiteitsdrager³.

Hart van Zuid gaat een bijdrage leveren aan de economische versterking van de stad en regio. We bieden ruimte voor vernieuwende vormen van bedrijvigheid en met de ontwikkeling van het Businessdistrict creëren we een nieuwe economische hotspot in Twente. Daarnaast willen we een woonmilieu creëren dat we in Hengelo en Twente nog niet hebben. We zien te veel (jonge) mensen wegtrekken, omdat ze hier de (stedelijke) dynamiek missen. Talentvolle kenniswerkers en creatieve vakmensen zijn belangrijk voor onze economie maar bedienen we nu nog onvoldoende. Ontwikkeling van Hart van Zuid biedt mede door de gunstige ligging, de kans om een dynamische omgeving te creëren dat juist voor hen aantrekkelijk is. Voor de komende 10 jaar streven we in Hart van Zuid toevoeging van een flink aantal woningen voor diverse doelgroepen, maar met bijzondere aandacht voor jonge mensen⁴.

Actualiteit en urgentie

Op basis van doelgroeponderzoek zetten we in op een divers woonmilieu met als hoofd doelgroepen: 'young potentials', 'stedelijke entrepreneurs' en 'urban creators'⁵. Vooral voor die laatste groep hebben we extra aandacht. Urban creators zijn net afgestudeerd, hoogopgeleid, alleenstaand of met partner en op zoek naar een dynamische omgeving met veel voorzieningen. Uit recent woonwensenonderzoek blijkt dat zij in principe niet voornemens zijn om in Hengelo te (blijven) wonen, ze gaan liever naar de Randstad. Wel is een deel mogelijk in Hengelo geïnteresseerd als ze horen van de plannen voor Hart van Zuid⁶. Zeker ook omdat zij niet zijn gericht op autobezit en het station erg dichtbij is.

Het wordt een uitdaging om deze groep ook echt naar Hart van Zuid te halen. Daarvoor is een creatieve woon-, werk- en leefomgeving nodig met een bruisend openbaar leven (ontmoeting en cultuur), een creatief milieu met ruimte voor werk en initiatief (persoonlijke ontwikkeling) en een gevoel van trots (daar wil ik bij horen). Een spannende plek waar deze groep zich graag mee identificeert. Om hen aan Hengelo te binden is het van belang Hart van Zuid te ontwikkelen tot een gebied dat echt anders is dan de rest van de stad. Daar zijn vooral gezinswoningen in overzichtelijke woonwijken, terwijl de beoogde jonge doelgroep juist op zoek is naar betaalbare woningen in een stedelijke uitdagingende omgeving.

Agenda voor de Omgevingsvisie

In het proces om te komen tot de Omgevingsvisie voor de binnenstad en Hart van Zuid willen we de volgende vraag gaan beantwoorden:

Welke aanvullende acties zijn nodig om in Hart van Zuid het creatieve woon-, leef- en werkmilieu te creëren waarmee we jonge talenten ook daadwerkelijk aan onze stad kunnen binden?

1 Koers 2040 Hengelo, Kadernota (2020)

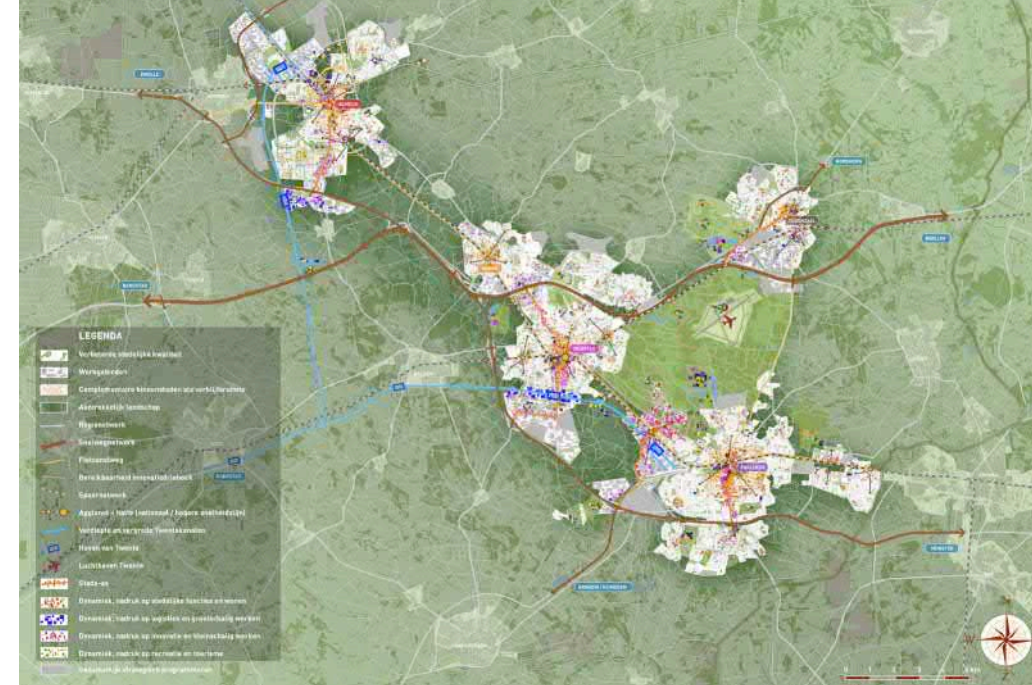
2 Omgevingsagenda Oost (2020)

3 Masterplan Hart van Zuid (2009)

4 Woonagenda Hengelo (2021)

5 Ontwikkelingsperspectief Hart van Zuid en Hart van de stad Hengelo (Tellers en benoemers, 2020)

6 Woonwensenonderzoek net (niet) afgestudeerden in Twente (Tellers en Benoemers, 2020)

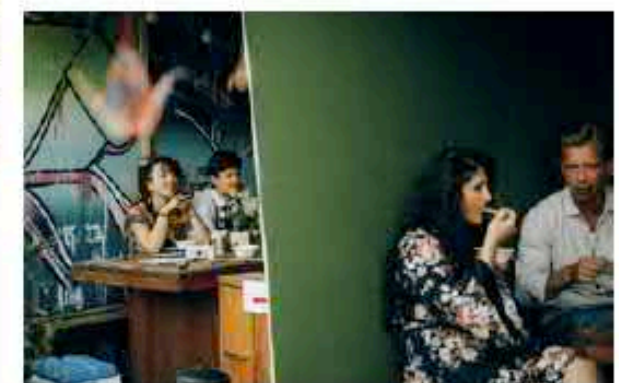

Ontwikkelingsperspectief Netwerkstad Twente 2040

Ontwikkelkaart Hart van Zuid (concept)

Welke aanvullende acties zijn nodig om in Hart van Zuid het creatieve woon-, leef- en werkmilieu te creëren waarmee we jonge talenten ook daadwerkelijk aan onze stad kunnen binden?

Verhaallijn 2

Synergie in programmering van de compacte binnenstad

Onze ambities en actueel beleid

In Hengelo werken we hard aan een toekomstbestendige binnenstad door in te spelen op veranderend consumentengedrag. De binnenstad is van oudsher het belangrijkste winkel- en horecagebied van de stad met onze inwoners als primaire doelgroep¹. Dat geldt ook voor de toekomst. Het centrale doel is een vitale binnenstad waar bezoekers graag komen en inwoners en ondernemers trots op zijn. Een binnenstad met een onderscheidend en divers aanbod en een fijne, veilige en gezellige sfeer². We hebben relatief veel speciaalzaken en zelfstandig ondernemers en dat zien we als ons onderscheidend vermogen.

We streven naar een binnenstad die aanvoelt als de huiskamer van de stad. Daarmee willen we de binding vanuit Hengelo aan onze binnenstad vergroten en de verblijfsduur verlengen. Om dit te bereiken streven we naar minder verspreide bewinkeling hebben we een compacter stadshart aangewezen waarin we publieksgerichte functies zoveel mogelijk concentreren. In het compacte stadshart zetten we in op een aangename verblijfskwaliteit door een aantrekkelijke en groene inrichting, meer ruimte voor voetgangers en fietsers en hoogwaardige fietsenstallingen. In het compacte stadshart onderscheiden we verschillende deelgebieden met elk een eigen functieprofiel (o.a. kernwinkelgebied en horecaconcentratiegebied). Daarmee creëren we herkenbare onderscheidende deelgebieden en zorgen we voor beperking van mogelijke overlast door het zoveel mogelijk te clusteren³.

Voor een goede autobereikbaarheid zetten we in op klantvriendelijke parkeeroplossingen bij de entrees van de stad en aantrekkelijke aanloopstraten richting het compacte stadshart. Afhankelijk van het karakter zijn aanloopstraten autotoegankelijk, autoluw of autovrij⁴.

Actualiteit en urgentie

Uit diverse analyses en onderzoek zien we dat het aantal bezoekers en het (impulsieve) recreatieve winkelbezoek van de binnenstad onder druk staat⁵. De belangrijkste oorzaak is de toename van concurrerend aanbod in de omgeving en de enorme groei van online winkelen. De recente coronacrisis versterkt deze ontwikkeling. Tegelijkertijd zien we nu dat andere bezoeksactiviteiten juist belangrijker worden:

- Doelgericht bezoek: consumenten oriënteren eerst online, komen uit bij een bepaalde winkel en gaan dan eventueel gericht op pad om het product uit te proberen en aan te schaffen.
- Dagelijkse behoeften: het aantal bewoners in en rond de binnenstad neemt toe en daarmee de behoefte aan functies zoals boodschappen, afhaal en gemaksdiensten en dienstverlening.
- Ontmoeting en beleving: de behoefte aan (fysieke) ontmoeting en beleving is groot. De binnenstad is daar als identiteitsdrager van de stad bij uitstek voor geschikt. Horeca, cultuur en evenementen worden steeds belangrijker als dragers van de binnenstad.

De verschillende functies in de binnenstad (detailhandel, horeca, cultuur, evenementen) hebben elkaar steeds meer nodig. Zij zijn steeds nadrukkelijker op zoek naar de mogelijkheden om gezamenlijk die plek van beleving en ontmoeting te creëren. Daarnaast ontstaan er steeds meer initiatieven met nieuwe verrassende combinaties van functies (blurring).

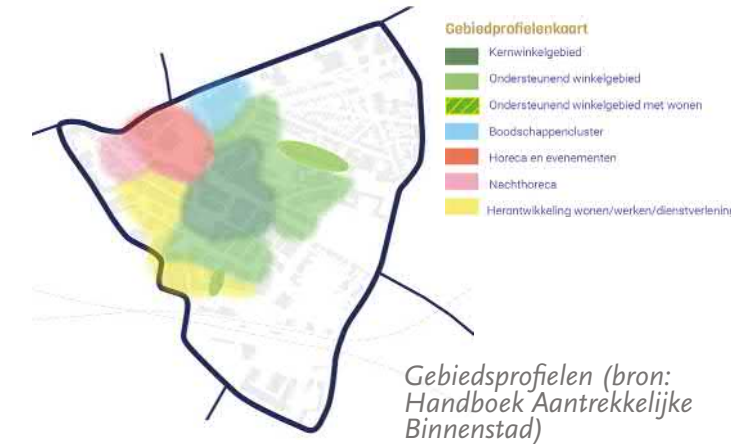
Agenda voor de Omgevingsvisie

In het proces om te komen tot de Omgevingsvisie voor de binnenstad en Hart van Zuid willen we de volgende vraag gaan beantwoorden:

Hoe kunnen we de synergie tussen detailhandel, evenementen, horeca, cultuur en warenmarkt in de binnenstad vergroten en welke nieuwe verrassende functiecombinaties zijn kansrijk?

Hoe kunnen we de synergie tussen detailhandel, evenementen, horeca, cultuur en warenmarkt in de compacte binnenstad vergroten en welke nieuwe verrassende functiecombinaties zijn kansrijk?

¹ Detailhandelsvisie (2012) en Horecavisie (2016)

² Integraal Actieplan Binnenstad (2017)

³ Handboek Aantrekkelijke Binnenstad (2020)

⁴ Bereikbare binnenstad (2020)

⁵ Analyse Retailstructuur Hengelo (DTNP, 2020), Wie kiest wordt gekozen (Q&A, 2018), Binnenstadsmonitor Hengelo (2019-2021)

Verhaallijn 3

Begeleiden van de transformatie-opgave in de binnenstad

Onze ambities en actueel beleid

Een van onze centrale doelstellingen is een vitale binnenstad waar bezoekers graag komen en inwoners en ondernemers trots op zijn. Een binnenstad met een onderscheidend en divers aanbod en een fijne, veilige en gezellige sfeer¹. We streven naar een binnenstad die aanvoelt als de huiskamer van de stad. Daarmee willen we de binding vanuit Hengelo aan onze binnenstad vergroten en de verblijfsduur verlengen.

Om dit te bereiken hebben we ervoor gekozen om een compacter stadhart aan te wijzen waarin we vitale binnenstadsfuncties zoveel mogelijk willen concentreren. We streven naar functiewijziging en transformatie van de gebieden die buiten het compacte stadshart vallen. Afhankelijk van het deelgebied zetten we in op geleidelijke verkleuring naar meer gemengde functies, wonen en/of werken². Met name de woonfunctie biedt kansen en mogelijkheden om deelgebieden in de binnenstad een nieuw perspectief te geven.

Voor de komende 10 jaar hebben we de ambitie om in totaal 3.000 tot 4.500 woningen te ontwikkelen in Hengelo. We streven naar een gezonde en gevarieerde woningmarkt, met voldoende aanbod voor de Hengeloërs en diegenen die graag in Hengelo willen wonen. De binnenstad en Hart van Zuid hebben hierin de hoogste prioriteit. In de binnenstad zien we een opgave voor het realiseren van een substantieel aantal woningen in de komende 10 jaar. We willen een meer gevarieerde bevolking en zien extra kansen voor senioren³.

Actualiteit en urgentie

Met het ontwikkelen van woningen in de binnenstad leveren we een bijdrage aan de woningbouwopgave in de regio. Het draagt daarnaast bij aan het vergroten van de levendigheid in het hart van onze stad, een kansrijk hergebruik van leegkomend vastgoed en levert nieuwe kansen op voor ondernemers.

Wel betekent het toevoegen van een groot aantal woningen een behoorlijke functiewijziging voor de binnenstad als geheel en de transformatiegebieden in het bijzonder. Van een gebied gericht op publiek en bezoek naar een bredere mix met meer wonen. We vinden het belangrijk om deze transformatieopgave ook op een zorgvuldige manier te begeleiden. Belangrijke aandachtspunten zijn:

- De aanwezigheid van voldoende voorzieningen op het gebied van zorg, onderwijs en bewegen voor het toenemende aantal lokale bewoners.
- Het voorkomen van belemmeringen voor horeca-ondernemers en evenementen door de toename van het aantal bewoners in de directe omgeving.
- De zorg voor voldoende kwaliteit en diversiteit van de nieuw toe te voegen woningen.
- De veranderende relatie tussen de plint van gebouwen en de openbare ruimte. Vooral bij transformatie van winkelpanden speelt dit. Zowel aan de voorzijde van het pand die nu een open en transparante opzet heeft, als aan de achterzijde die nu vaak is ingericht voor logistiek.

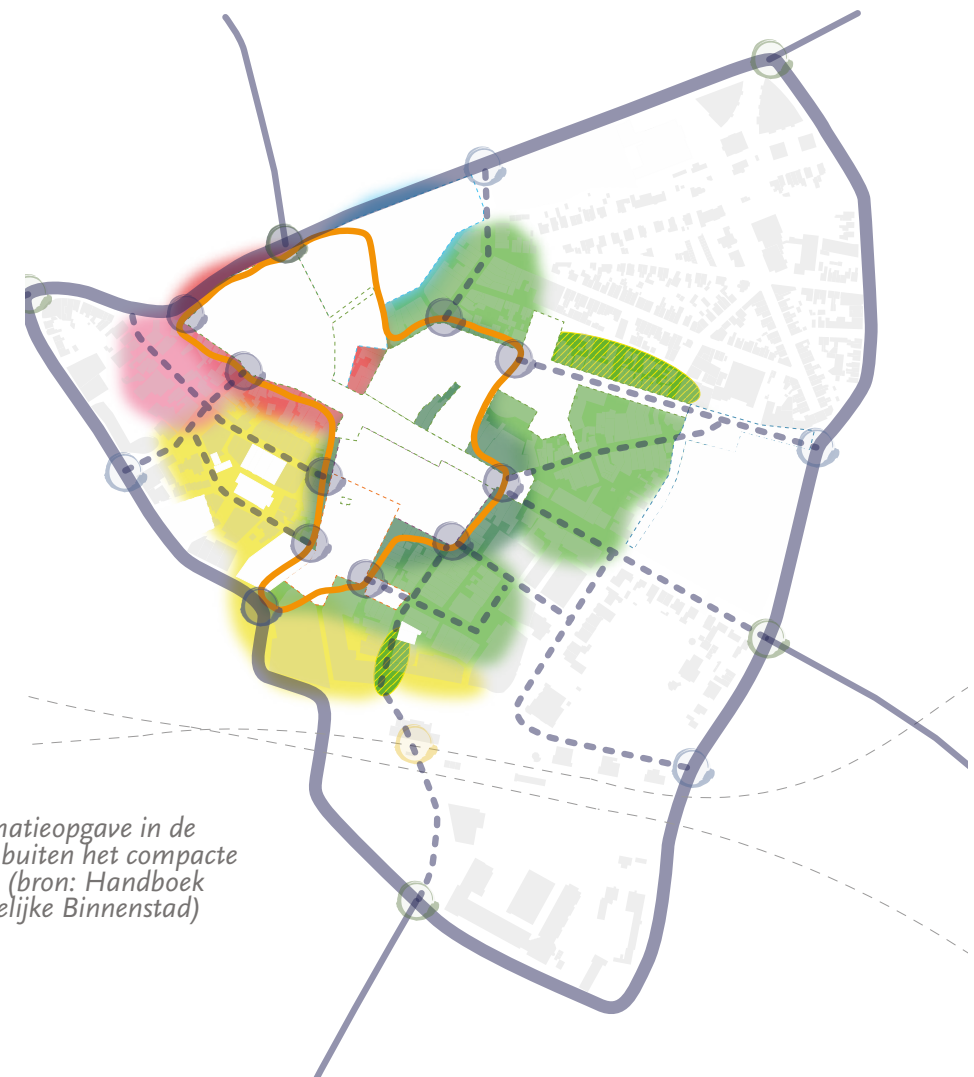
Agenda voor de Omgevingsvisie

In het proces om te komen tot de Omgevingsvisie voor de binnenstad en Hart van Zuid willen we de volgende vraag gaan beantwoorden:

Hoe zorgen we voor een evenwichtige en zorgvuldige transformatie van de randgebieden in de binnenstad naar wonen en werken?

Hoe zorgen we voor een evenwichtige en zorgvuldige transformatie van de randgebieden in de binnenstad naar wonen en werken?

Transformatieopgave in de gebieden buiten het compacte stadshart (bron: Handboek Aantrekkelijke Binnenstad)

¹ Integraal Actieplan Binnenstad (2017)

² Handboek Aantrekkelijke Binnenstad (2020)

³ Woonagenda Hengelo 2021-2030 (2021)

Verhaallijn 4

Het station als euregionale knoop en vliegwiel voor de stad

Onze ambities en actueel beleid

Samen met het Rijk en de regio hebben we afspraken gemaakt over de ontwikkeling van Oost-Nederland. De stationsomgevingen Hengelo-Kennispark-Enschede (Spoorzone Twente) zijn daarbij belangrijke ontwikkelingsgebieden. Deze moeten bijdragen aan het versterken van het vestigingsklimaat en de daarbij behorende aanpak voor duurzame verstedelijking voor wonen, werken en regionale bereikbaarheid in Twente¹. We zetten in op een bruisende stationsomgeving die ruimte biedt aan eigentijds en toekomstgericht wonen, werken, leren én ontmoeten en daarmee levert een belangrijke bijdrage aan de bereikbare top technologische regio.

Het stationsgebied speelt ook een belangrijke rol in onze ambities om Twente te ontwikkelen tot een van de top drie technologische regio's van Nederland. We willen koploper zijn in de kennisintensieve en innovatieve maakindustrie². Daarvoor is een optimale bereikbaarheid van onze stad via alle modaliteiten cruciaal. Met de aanwezigheid van het station, de A1 en A35 en het Twentekanaal willen we het scharnierpunt zijn voor vervoer over spoor, weg en water. We zetten in op een optimale bereikbaarheid van onze stad via alle modaliteiten.

We hebben de ambitie om het station door te ontwikkelen tot eurregionaal knooppunt en willen het 'urban daily system' van het station vergroten. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden voor snellere en betere verbindingen met Zwolle, de Randstad, Munster en Berlijn, Arnhem en Nijmegen.

Actualiteit en urgentie

Het aantal reizigers van het station Hengelo is de afgelopen jaren maar beperkt toegenomen. De verwachting is wel dat het aantal reizigers de komende jaren zal gaan toenemen als gevolg van de volgende ontwikkelingen:

- De toenemende focus op duurzame mobiliteit leidt naar verwachting tot een meer gebruik van de combinatie openbaar vervoer en fiets.
- Realisatie van nieuwe verbindingen die worden onderzocht (Zwolle, Munster, Berlijn) zullen leiden tot meer reizigers.
- Werk- en woningbouwontwikkelingen in de directe omgeving (met name in Hart van Zuid) zullen leiden tot meer reizigers.

Het station is cruciaal voor de ontwikkeling van Hengelo en Twente als top technologische regio. Het kan nog veel meer dan nu gaan dienen als aanjager en vliegwiel voor de ontwikkeling van de directe omgeving: een grotere vervoerswaarde (hogere frequenties en meer verbindingen) leidt tot meer reizigers en dat leidt weer tot nieuwe kansen voor gebiedsontwikkeling in de directe omgeving. En dat biedt weer de voorwaarden voor het verder verhogen van de frequenties en verbindingen. Daarnaast kan het station meer dan nu een verbindende schakel vormen tussen binnenstad en Hart van Zuid. Door het niet alleen te zien als vervoersknoop maar ook als aantrekkelijke plek op zichzelf.

Agenda voor de Omgevingsvisie

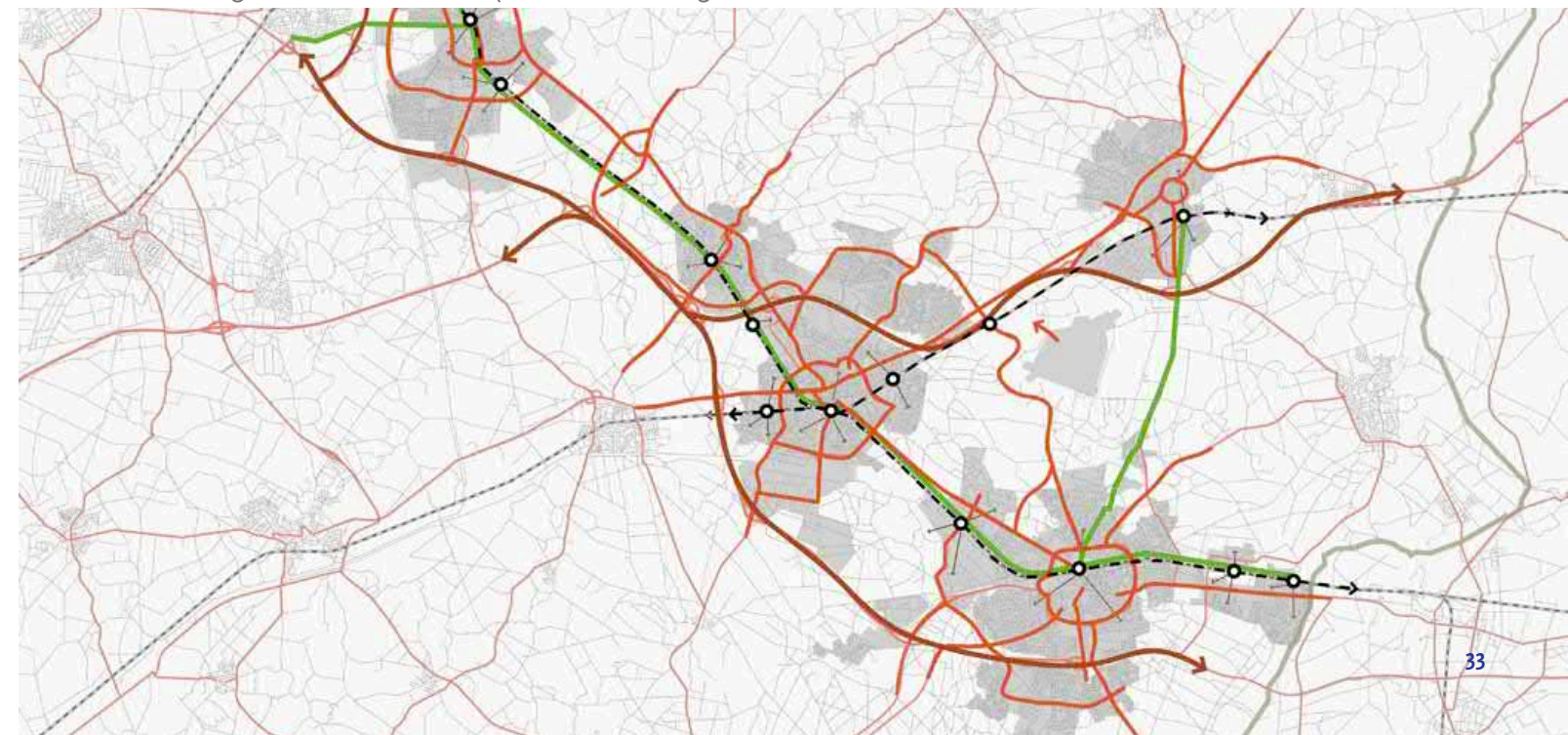
In het proces om te komen tot de Omgevingsvisie voor de binnenstad en Hart van Zuid willen we de volgende vraag gaan beantwoorden:

Wat is ervoor nodig om de ambities en potenties van het station als vliegwiel, knoop en verbindende schakel voor de stad verder te ontwikkelen?

Wat is ervoor nodig om de ambities en potenties van het station als vliegwiel, knoop en verbindende schakel voor de stad verder te ontwikkelen?

Regionale bereikbaarheid (bron: Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente)

¹ Omgevingsagenda Oost (2020)

² Koers 2040 Hengelo, Kadernota (2020)

Verhaallijn 5

Kruisbestuiving tussen binnenstad en Hart van Zuid

Onze ambities en actueel beleid

Als gemeente Hengelo hebben we grote ambities voor de ontwikkeling van zowel de binnenstad als Hart van Zuid. De binnenstad als onze gezellige huiskamer van de stad met een bijzonder en gevarieerd voorzieningenaanbod waar bezoekers graag komen en inwoners en ondernemers trots op zijn. Een binnenstad met een onderscheidend en divers aanbod en een fijne, veilige en gezellige sfeer¹. En Hart van Zuid als dynamisch, duurzaam en levendig stadsdeel met een menging van wonen, werken, onderwijs, ontspannen en ontmoeten².

In de ontwikkeling van beide gebieden zetten we in op zowel verbondenheid als complementariteit. We streven naar een goede verbinding tussen de binnenstad en Hart van Zuid zodat bezoekers van beide gebieden gemakkelijk over en weer kunnen bewegen.

Op het gebied van de woningbouwontwikkeling in binnenstad en Zuid van Hart stemmen we de doelgroepen op elkaar af. Daarnaast willen we dat de voorzieningen in de binnenstad en Hart van Zuid complementair zijn aan en elkaar onderling versterken. Zo hebben we ervoor gekozen om de vier culturele kernvoorzieningen over beide gebieden te verspreiden (de schouwburg en bibliotheek in de binnenstad, Metropool en Oyfo in Hart van Zuid). Hart van Zuid is een ontwikkelingsgebied waar detailhandel en horeca kunnen vestigen als dat bijdraagt aan het beoogde dynamische woon- en werkmilieu. We maken hierin expliciet de koppeling met de binnenstad³. De detailhandel en horeca in Hart van Zuid blijft in omvang beperkt en heeft een ondersteunende functies voor de beoogde doelgroep in het gebied (o.a. urban creator). De komende jaren worden in Hart van Zuid flink wat woningen ontwikkeld. Daarnaast moet het complementair zijn aan het aanbod in de binnenstad⁴.

Actualiteit en urgentie

In het beleid positioneren we de binnenstad en Hart van Zuid als twee aparte gebieden met (deels) een eigen functieprofiel, doelgroep, karakteristiek en sfeer. Beide gebieden verschillen ook echt van elkaar en vragen elk om een eigen aanpak en ontwikkelingsrichting. Tegelijkertijd liggen ze dichtbij elkaar en vormen ze gezamenlijk het historische hart van Hengelo waar de stad haar oorsprong en identiteit aan ontleent.

Het beleid is nu vooral gericht op afstemming van ontwikkelingen zodat beide gebieden elkaars ontwikkeling niet in de weg gaan zitten. Aanvullend daarop willen we de binnenstad en Hart van Zuid ook meer als één samenhangend gebied gaan zien en expliciet aandacht besteden aan de mogelijkheden voor synergie en de kansen die de gebieden elkaar onderling bieden in de gewenste ontwikkelingsrichting. De omgevingsvisie biedt de uitgelezen kans om juist op zoek te gaan naar de mogelijkheden om tot 1+1=3 te komen. De ontwikkeling van een heel nieuw stadsdeel op loopafstand biedt unieke kansen voor de binnenstad. Omgekeerd, de nabijheid van de binnenstad is van groot belang voor de aantrekkelijkheid van Hart van Zuid. Deze kansen kunnen we nog meer gaan benutten door er expliciet naar op zoek te gaan.

Agenda voor de Omgevingsvisie

In het proces om te komen tot de Omgevingsvisie voor de binnenstad en Hart van Zuid willen we de volgende vraag gaan beantwoorden:

Wat hebben de binnenstad en Hart van Zuid elkaar te bieden, hoe kunnen ze elkaar versterken en wat is nodig voor onderlinge kruisbestuiving?

1+1=3?

Wat hebben de binnenstad en Hart van Zuid elkaar te bieden, hoe kunnen ze elkaar versterken en wat is nodig voor onderlinge kruisbestuiving?

¹ Integraal Actieplan Binnenstad (2017)

² Masterplan Hart van Zuid (2009)

³ Handelingsperspectief Hart van Zuid (2020)

⁴ Detailhandelsvisie (2012) en Horecavisie (2016)

Verhaallijn 6

Benutten van de cultuurhistorische waarden

Onze ambities en actueel beleid

De binnenstad en Hart van Zuid hebben bijzondere cultuurhistorische kwaliteiten. De binnenstad als wederopbouwstad en Hart van Zuid als voormalig binnenstedelijk industrieterrein met industrieel erfgoed. Zij zijn beiden bepalend voor de identiteit van onze stad. We hebben vijf cultuurhistorische kernkwaliteiten benoemd waar (naast Tuindorp 't Lansink, stad van verbindingen en het bijzondere buitengebied) het industriële erfgoed en de wederopbouwstad deel van uitmaken. We zetten in op behoud door ontwikkeling, bescherming of hergebruik en het beleefbaar en zichtbaar maken van het erfgoed¹. We hebben diverse panden in de stad een beschermde status gegeven².

Onze binnenstad is een van de best bewaarde wederopbouwsteden in Nederland. In 2016 hebben we samen met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed afgesproken dat we de wederopbouwarchitectuur zoveel mogelijk conserveren. We hebben een puifonds en puiencommissie in het leven geroepen die eigenaren adviseert en stimuleert om panden in oude luister te herstellen³. Inmiddels zijn zo'n 40 panden met een bijdrage uit het puifonds hersteld.

In Hart van Zuid zien we het industrieel erfgoed als belangrijke identiteitsdrager voor de ontwikkeling van het gebied. We willen de identiteit van het industrieel erfgoed vasthouden en verder uitbouwen⁴. Het industriële erfgoed in bestaande gebouwen, structuren en materialen is daarbij richtinggevend voor nieuwe gebouwen, transformatie en hergebruik⁵.

Actualiteit en urgentie

Het belang van erfgoed en cultuurhistorie neemt toe. Historische kwaliteiten geven gebieden een eigen identiteit, karakter en (economische) betekenis. Erfgoed wordt steeds meer gewaardeerd en draagt bij aan het vestigingsklimaat en de aantrekkelijkheid van een gebied. Tegelijkertijd is de ruimtelijke en economische druk op erfgoed groot. Het cultuurhistorische erfgoed in binnenstad en Hart van Zuid wordt breed gewaardeerd en erkend, maar er zijn ook zorgen over het behoud ervan voor toekomstige generaties. Drie aspecten vragen om extra aandacht:

- Beschermen en/of benutten: de vraag is welke strategie het best werkt om het erfgoed voor de toekomst te behouden. Vooral inzetten op het (juridisch) beschermen of meer inzetten op het ontwikkelingsgericht benutten van de kwaliteiten. Of juist behoud door ontwikkeling.
- Meer dan objecten: het erfgoedbeleid is nu vooral objectgericht. Specifieke waardevolle panden in de binnenstad en Hart van Zuid krijgen extra aandacht en/of worden beschermd. Maar juist de karakteristiek en identiteit van een gebied wordt vaak ook bepaald door een bepaalde stedenbouwkundige opzet, straatbeeld, sfeer materiaalgebruik en ensembles. Dit zijn belangrijke elementen om het karakter van zowel binnenstad als Hart van Zuid voor de toekomst te behouden.
- Verhalen overbrengen: om het erfgoed te behouden is het belangrijk het tot leven te wekken door de historische verhalen te vertellen. Door bewoners (en jongeren) deelgenoot te maken neemt het bewustzijn en waardering ook toe.

Agenda voor de Omgevingsvisie

In het proces om te komen tot de Omgevingsvisie voor de binnenstad en Hart van Zuid willen we de volgende vraag gaan beantwoorden:

Hoe kunnen we de cultuurhistorische karakteristieken en verhalen nog actiever dan nu behouden en benutten voor de gewenste ontwikkeling van de binnenstad en Hart van Zuid?

¹ Beleidsnota Cultuurhistorisch Erfgoed 2014-2022

² Erfgoedverordening (2018)

³ Puifonds en puiencommissie (2010)

⁴ Masterplan Hart van Zuid (2009)

⁵ Ontwikkelkaart Hart van Zuid (2021)

Hoe kunnen we de cultuurhistorische karakteristieken en verhalen nog actiever dan nu behouden en benutten voor de gewenste ontwikkeling van de binnenstad en Hart van Zuid?

Verhaallijn 7

Een gezonde en veilige leefomgeving

Onze ambities en actueel beleid

Hengelo is van oudsher een veilige stad waar het prettig leven en verblijven is. Dat moet ook zo blijven en daar blijven we op inzetten¹. We streven naar een gezonde en veilige leefomgeving en de Omgevingswet biedt ons de kans dit te integreren in ons ruimtelijk beleid.

In ons gezondheidsbeleid zijn positieve gezondheid en preventie belangrijke uitgangspunten². We willen mentale en fysieke klachten zoveel mogelijk voorkomen. De leefomgeving speelt in ons beleid daarbij op 2 manieren een belangrijke rol:

- Inrichting openbare ruimte: we zetten al jaren in op het stimuleren van sport, spelen en bewegen in de openbare ruimte³. Daarnaast willen we dat gezondheid integraal onderdeel uitmaakt van elk ruimtelijke plan of project⁴.
- Milieufactoren: om de luchtkwaliteit te verbeteren (en CO2 uitstoot te verlagen) werken we in de binnenstad aan een schone stadslogistiek en het stimuleren van de fiets door nieuwe fietsstallingen te realiseren⁵. Daarnaast hebben we besloten om mee te doen met het Schone Lucht Akkoord. Hierin streven we, net als het Rijk en de andere deelnemers, naar een permanente verbetering van de luchtkwaliteit. Het doel van akkoord is om in 2030 overal in Nederland en dus ook in Hengelo, te voldoen aan de advieswaarden van de WHO én minimaal 50% gezondheidswinst t.o.v. 2016⁶.

In ons actuele veiligheidsbeleid streven we naar een hoger gevoel van veiligheid, in de eigen woning en in de leefomgeving. Bijvoorbeeld bij het bezoek aan horeca, het station of een evenement. In de binnenstad gaat het, door de grote functiemix, met name om het voorkomen van overlast⁷.

Actualiteit en urgentie

De binnenstad en Hart van Zuid zijn stenige gebieden met relatief veel verkeer. Tegelijkertijd zal het aantal bewoners gaan toenemen. Er is nog veel winst te halen in het stimuleren van sporten en bewegen in de openbare ruimte. Denk bijvoorbeeld aan sportevenementen in de publieke ruimte (FBK games) en wandel- en fietsroutes richting het buitengebied. Door voorzieningen voor bewegen te combineren met groen kan ook hittestress worden tegengegaan.

Uit berekeningen blijkt dat de lucht in Hengelo op dit moment al relatief schoon is, maar dat betekent niet dat we er al zijn. De binnenstad en Hart van Zuid hebben enkele drukke wegen die samen met het spoor zorgen voor relatief veel geluid en matige luchtkwaliteit. Om een gezonde omgeving rondom deze infrastructuur te creëren is letterlijk (extra) ruimte nodig.

De bodemkwaliteit heeft behoorlijke invloed op de gezondheid van de omgeving bovengronds. Het is steeds zoeken naar een goede balans tussen het benutten en gebruiken van de bodem. Daar komt bij dat de bodem in Hart van Zuid en binnenstad op enkele plekken verontreinigd is door industrieel gebruik in het verleden. Met de komst van de Omgevingswet worden we als gemeente bevoegd gezag voor activiteiten in de bodem en krijgen we de mogelijkheid om meer te sturen op de bodemkwaliteit. Onze nota bodembeheer is verouderd en we zijn bezig met een actualisatie. Daarnaast ligt de vraag voor hoe we omgaan met de risico's wat betreft het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor, in relatie tot de forse toename van woningen (externe veiligheid). Ook op dit thema is ons beleid verouderd en zijn we bezig met een actualisatie.

Agenda voor de Omgevingsvisie

In het proces om te komen tot de Omgevingsvisie voor de binnenstad en Hart van Zuid willen we de volgende vraag gaan beantwoorden:

Hoe kunnen we sporten en bewegen in de binnenstad en Hart van Zuid stimuleren? Hoe zorgen we voor een gezonde en veilige leefomgeving als het gaat om geluid, hitte, lucht, bodem en externe veiligheid?

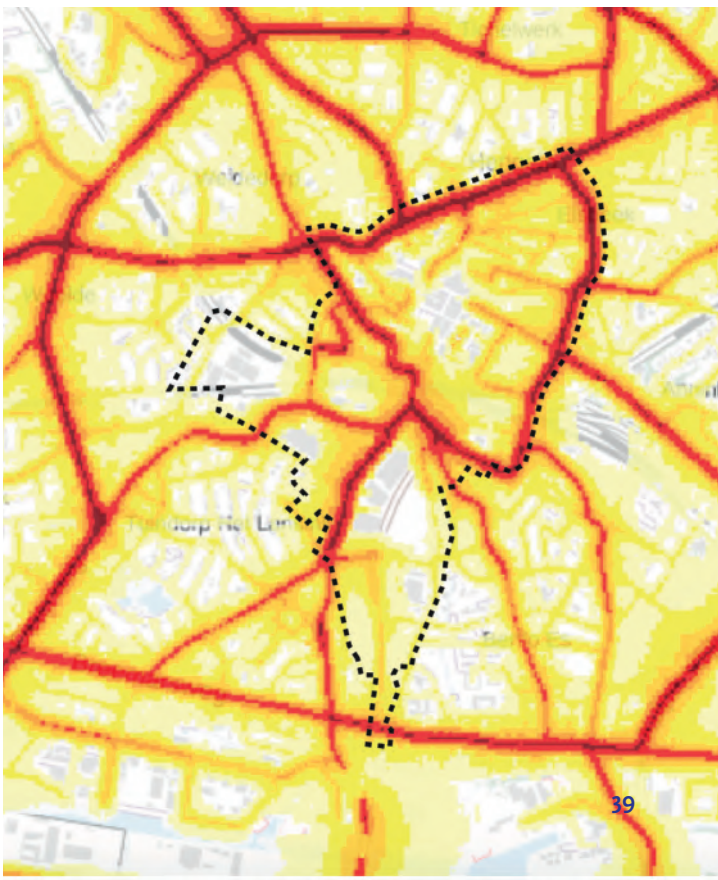

Hoeveelheid groen in binnenstad en Hart van Zuid en omgeving (bron: Atlas voor de Leefomgeving)

Het sportevenement 'Dubbele mijl' van de FBK games dwars door de stad

Hoe kunnen we sporten en bewegen in de binnenstad en Hart van Zuid stimuleren? Hoe zorgen we voor een gezonde en veilige leefomgeving als het gaat om geluid, hitte, lucht, bodem en externe veiligheid?

Geluid van wegverkeer in binnenstad en Hart van Zuid en omgeving (bron: Atlas voor de Leefomgeving)

1 Koers 2040, Kadernota (2020)
2 Beleidsprogramma Sociaal 2021-2025
3 Kadernota Sport en Bewegen en Kadernota Spelen (2016)
4 Meerjarenplan Gezondheid Hengelo 2019-2023 (2019)
5 Bereikbare Binnenstad (2020)
6 Besluit Deelname Schone Lucht Akkoord Hengelo (2021)
7 Veiligheidsbeleid gemeente Hengelo 2021-2024

Verhaallijn 8

Bijdragen aan een inclusieve stad voor iedereen

Onze ambities en actueel beleid

In Hengelo willen we dat iedereen volwaardig mee kan doen in de samenleving. Wij zetten in op kansen voor iedereen. Samen met onze partners en inwoners willen we doen wat nodig is om iedereen volwaardig mee te kunnen laten doen aan de Hengelose samenleving¹. Daar horen ook maatschappelijke voorzieningen bij die aansluiten bij de (actuele) behoeften van mensen en toekomstbestendig, toegankelijk en dichtbij zijn².

We willen ook dat iedereen zichzelf kan zijn en zich zelfstandig en veilig kan verplaatsen. Daarom moeten de gemeente, bewoners en ondernemers de stad zo toegankelijk mogelijk maken voor mensen met een beperking. Samen maken we van Hengelo stapsgewijs een stad waarin iedereen die dat wil mee kan doen en zich welkom voelt, met of zonder beperking³.

Het landelijke zorgbeleid is om kwetsbare bewoners met een fysieke of mentale zorgvraag zo veel en lang mogelijk midden in de samenleving en in het eigen huis te laten wonen. Het doel in Hengelo is om wonen, zorg en welzijn zodanig op elkaar af te stemmen zodat onze inwoners zo lang mogelijk in hun eigen woning kunnen blijven wonen. Een belangrijke opgave voor ons in Hengelo is om verspreid over de hele gemeente voldoende geschikte en betaalbare huisvesting te creëren voor deze kwetsbare groepen en in de directe omgeving de zorg te organiseren die ze nodig hebben⁴. Innovatieve (gezamenlijke) woonconcepten kunnen daar een belangrijke bijdrage aan leveren.

Actualiteit en urgentie

Bewoners met een zorgvraag komen vaak terecht in sociale huurwoningen. Doordat sommige wijken relatief veel sociale huurwoningen hebben, dreigen kwetsbare groepen daar ook geconcentreerd te raken. In de binnenstad en Hart van Zuid is relatief weinig sociale huur aanwezig en worden ook relatief weinig kwetsbare groepen opgenomen.

De binnenstad en Hart van Zuid zijn relatief drukke gebieden met veel prikkels en verkeer. Voor sommige kwetsbare groepen is dit geen geschikte woonomgeving, voor anderen kunnen de binnenstad en Hart van Zuid juist wel interessant zijn als woonomgeving. Midden in de samenleving en veel voorzieningen in de directe omgeving.

Wat betreft de toegankelijkheid worden de openbare ruimte en openbare gebouwen in Hengelo al zo goed mogelijk toegankelijk gemaakt. Denk aan de natuurlijke gidslijnen/ribbelstroken voor mensen met een visuele beperking, invalidenopritten en de invaliden parkeerplek. We zijn ons ervan bewust dat daarmee de openbare ruimte nog niet goed genoeg is ingericht. Hier valt nog winst te behalen.

Agenda voor de Omgevingsvisie

In het proces om te komen tot de Omgevingsvisie voor de binnenstad en Hart van Zuid willen we de volgende vraag gaan beantwoorden:

Hoe maken we de binnenstad en Hart van Zuid voor alle bevolkingsgroepen voldoende toegankelijk en aantrekkelijk? Welke bijdrage kunnen beide gebieden leveren als woon-, werk- en leefomgeving voor kwetsbare groepen?

Hoe maken we de binnenstad en Hart van Zuid voor alle bevolkingsgroepen voldoende toegankelijk en aantrekkelijk? Welke bijdrage kunnen beide gebieden leveren als woon-, werk- en leefomgeving voor kwetsbare groepen?

¹ Koers 2040 Hengelo, Kadernota (2020)

² Beleidsprogramma Sociaal 2021-2025

³ Actieplan Toegankelijkheid Hengelo (2020)

⁴ Notitie Opgaven Wonen en Zorg ,2019-2025 (2019)

Verhaallijn 9

Bijdragen aan de duurzaamheidsdoelen

Onze ambities en actueel beleid

We hebben hoge ambities op het gebied van duurzaamheid. Er is een urgente transitieopgave naar een duurzame en circulaire economie, in de hele wereld en ook in Hengelo. In 2040 willen we de transitie naar een duurzame gemeente afgerond hebben. Met onze inwoners en partners zetten we in een duurzame samenleving (iedereen doet hieraan mee) en faciliteren wij duurzame groei. Daarnaast zetten we onze technologie en onderwijs in voor verduurzaming van onze stad en de transitie naar een circulaire economie. We willen dat duurzaamheid en circulaire economie een vanzelfsprekend onderdelen worden van onze ontwikkeling tot top technologische regio ¹.

Op het gebied van energie zetten we enerzijds in op mitigatie (beperken van de CO2 uitstoot) en anderzijds op adaptatie (inspelen op hittestress, droogte en wateroverlast). Hengelo heeft de ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn. Dat willen we bereiken door verduurzaming van de gebouwde omgeving, verhogen van de biodiversiteit (ook in de gebouwde omgeving), de opwek van hernieuwbare energie, duurzame mobiliteit en gasloze wijken en warmtenetwerken². We zetten ook in op een klimaatbestendig Hengelo. Om wateroverlast, hittestress en droogte tegen te gaan zijn zogenaamde klimaatadaptieve maatregelen noodzakelijk zoals waterberging, afkoppelen van hemelwater en meer groen om hittestress te verminderen³.

Duurzaamheid en klimaatadaptatie spelen ook in ons beleid voor de binnenstad en Hart van Zuid een belangrijke rol. We kiezen voor een groene, duurzame en klimaatactieve binnenstad⁴. Voor de ontwikkeling van Hart van Zuid is duurzaamheid een van de centrale ambities. Er is ruimte gereserveerd om eventuele wateroverlast goed op te kunnen vangen⁵.

Actualiteit en urgentie

Onze duurzaamheidsambities zijn groot. De opgave voor het opwekken van duurzame energie ligt vooral in het buitengebied en op de bedrijventerreinen maar ook in zon op dak. Daarvoor liggen in Hart en Zuid en de binnenstad kansen. Daarnaast heeft Hart van Zuid de beschikking over een warmtenet en momenteel wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor uitbreiding van het warmtenet naar de binnenstad.

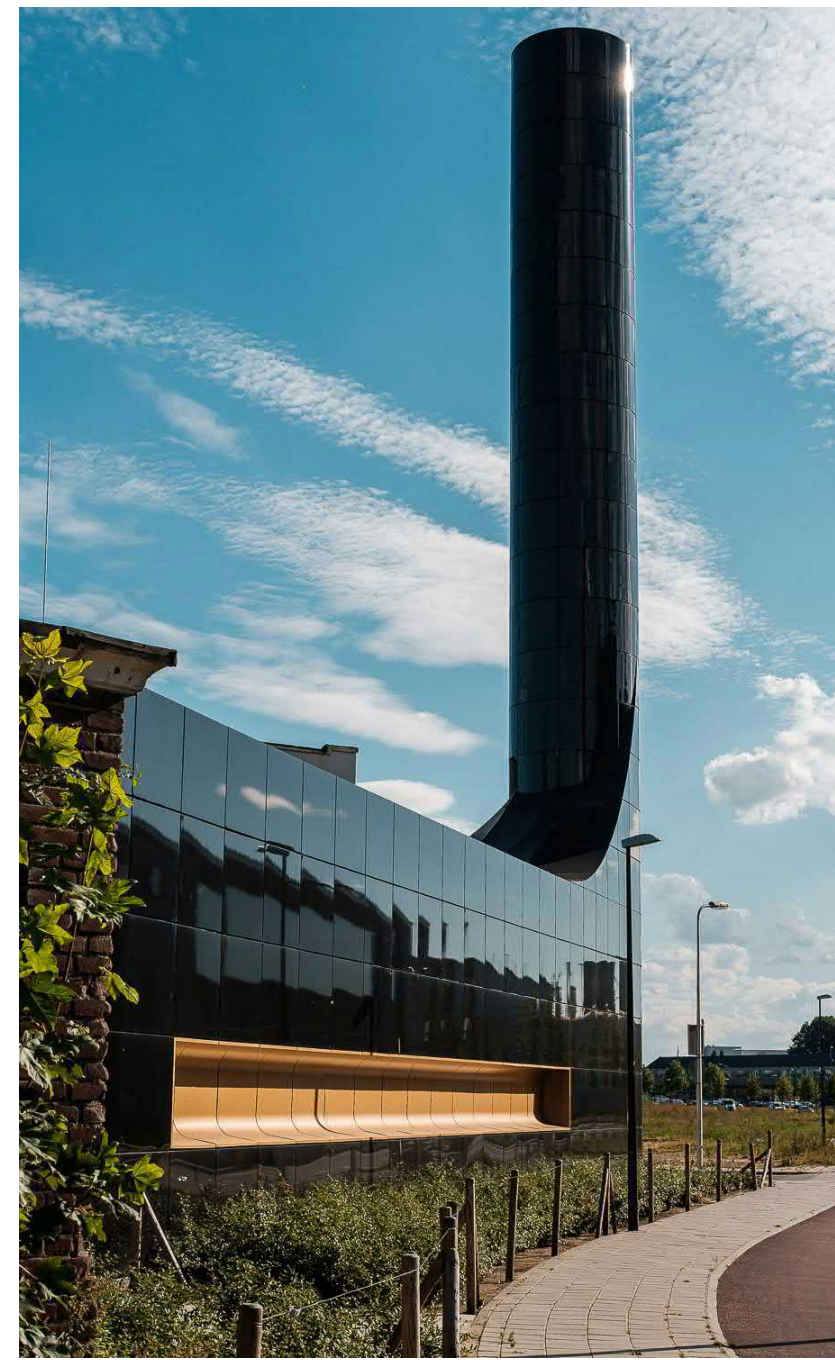
Daarnaast wordt in zowel de binnenstad als Hart van Zuid geanticipeerd op wateroverlast en hitte door ruimte te reserveren voor groen. Het gebied binnenstad en Hart van Zuid is in de hele regio een van de meest gevoelige plekken voor wateroverlast. Dat komt door de samenkomst van een aantal beken, de verstening van het gebied en beperkte afkoppeling van hemelwater. De vraag is of de huidige maatregelen wel voldoende zijn op de lange termijn.

Daarnaast blijkt het een uitdaging om de doelen op duurzaamheid om te zetten in concrete acties voor de binnenstad en Hart van Zuid en erop te sturen bij nieuwe initiatieven. Circulair en natuurinclusief bouwen, gebruik van hoogwaardige materialen (cradle to cradle), zon op dak en duurzame mobiliteit zijn aspecten die juist in deze binnenstedelijke ontwikkelingsgebieden een bijdrage kunnen leveren aan de duurzaamheidsdoelen.

Agenda voor de Omgevingsvisie

In het proces om te komen tot de Omgevingsvisie voor de binnenstad en Hart van Zuid willen we de volgende vraag gaan beantwoorden:

Wat moeten we aanvullend doen om klimaatadaptieve gebieden te maken? Hoe kunnen we sturen op onze duurzaamheidsdoelen bij nieuwe initiatieven? Hoe geven we de transitie naar aardgasvrij vorm in de binnenstad?

Wat moeten we aanvullend doen om klimaatadaptieve gebieden te maken? Hoe kunnen we sturen op onze duurzaamheidsdoelen bij nieuwe initiatieven? Hoe geven we de transitie naar aardgasvrij vorm in de binnenstad?

¹ Koers 2040 Hengelo, Kadernota (2020)

² Actieplan Nieuwe Energie Hengelo 2017-2021 (2017)

³ Gemeentelijk rioleringsplan (2017)

⁴ Integraal Actieplan Binnenstad (2017)

⁵ Masterplan Hart van Zuid (2009)

4 Hoe gaan we het organiseren?

4.1 Met wie gaan we in gesprek

In het vorige hoofdstuk hebben we aangegeven welke vraag we per verhaallijn in de volgende stappen van de Omgevingsvisie willen gaan stellen. In onderstaande tabel geven we op hoofdlijnen aan met wie we het gesprek voor elke verhaallijn willen gaan voeren. We maken daarin onderscheid in een

gericht gesprek met onze (bestaande) gesprekspartners, een gericht gesprek met een of meer deelgroepen uit de samenleving of een breed gesprek waarvoor we iedereen uitnodigen die geïnteresseerd is.

Deze tabel biedt de basis waarmee we het participatietraject aan het begin van de volgende stap verder uitwerken en gaan organiseren.

Verhaallijnen	Agenda voor de Omgevingsvisie	Met wie gaan we waarover in gesprek?		
		Met onze partners	Met onze samenleving	
			Gericht met specifieke groepen	Breed met iedereen
Hart van Zuid: uniek dynamisch stadsdeel in de high tech regio	Welke aanvullende acties zijn nodig om in Hart van Zuid het creatieve woon-, leef- en werkmilieu te creëren waarmee we jonge talenten ook daadwerkelijk aan onze stad kunnen binden?	Bedrijfsleven Ontwikkelaars Onderwijs Creatieve cultuur	De potentiële doelgroep (urban creators)	
Synergie in programmering van de compacte binnenstad	Hoe kunnen we de synergie tussen detailhandel, evenementen, horeca, cultuur en warenmarkt in de compacte binnenstad vergroten en welke nieuwe verrassende functiecombinaties zijn kansrijk?	Vertegenwoordigers van detailhandel, horeca, cultuur, evenementen, warenmarkt	Koplopers (bedrijven) met vernieuwende concepten en functiecombinaties	
Begeleiden van de transformatieopgave in de binnenstad	Hoe zorgen we voor een evenwichtige en zorgvuldige transformatie van de randgebieden in de binnenstad naar wonen en werken?	Vertegenwoordigers van zorg en welzijn, woningcorporaties, vastgoedeigenaren, senioren	Huidige bewoners in de binnenstad	
Het station als euregionale knoop en vliegwiel voor de stad	Wat is ervoor nodig om de ambities en potenties van het station als vliegwiel, knoop en verbindende schakel voor de stad verder te ontwikkelen?	Vervoerders trein en bus Buurgemeenten (eu)regio, provincie en rijk	Belangrijke bestemmingen van bedrijfsleven, onderwijs, leisure (first en last mile)	
Kruisbestuiving tussen binnenstad en Hart van Zuid	Wat hebben de binnenstad en Hart van Zuid elkaar te bieden, hoe kunnen ze elkaar versterken en wat is nodig voor onderlinge kruisbestuiving?	Vertegenwoordigers van marketing, evenementen, detailhandel, horeca, cultuur, onderwijs, ontwikkelaars		Iedereen die deze verhaallijn interessant en relevant vindt en/of ideeën heeft
Benutten van de cultuurhistorische waarden	Hoe kunnen we de cultuurhistorische karakteristieken en verhalen nog actiever dan nu benutten voor de gewenste ontwikkeling van de binnenstad en Hart van Zuid?	Vertegenwoordigers van commissies, diensten en stichtingen op het gebied van cultuurhistorie		Iedereen die deze verhaallijn interessant en relevant vindt en/of ideeën heeft
Een gezonde en veilige leefomgeving	Hoe kunnen we sporten en bewegen in de binnenstad en Hart van Zuid stimuleren? Hoe zorgen we voor een gezonde en veilige leefomgeving als het gaat om geluid, hitte, lucht, bodem en externe veiligheid?	Vertegenwoordigers van gezondheid, zorg, welzijn en sport		Iedereen die deze verhaallijn interessant en relevant vindt en/of ideeën heeft
Bijdragen aan de inclusieve stad voor iedereen	Hoe maken we de binnenstad en Hart van Zuid voor alle bevolkingsgroepen voldoende toegankelijk en aantrekkelijk? Welke bijdrage kunnen beide gebieden leveren als woon-, werk- en leefomgeving voor kwetsbare groepen?	Vertegenwoordigers van zorg, welzijn, wonen en gehandicapten		Iedereen die deze verhaallijn interessant en relevant vindt en/of ideeën heeft
Bijdragen aan de duurzaamheidsdoelen	Wat moeten we aanvullend doen om klimaatadaptieve gebieden te maken? Hoe kunnen we sturen op onze duurzaamheidsdoelen bij nieuwe initiatieven? Hoe geven we de transitie naar aardgasvrij vorm in de binnenstad?	Vertegenwoordigers van energie, klimaat, warmte en Ontwikkelaars	Koplopers (bedrijven) op het gebied van duurzaamheid en circulariteit	Iedereen die deze verhaallijn interessant en relevant vindt en/of ideeën heeft

4.2 Afstemming met lopend beleid

Naast actueel bestaand beleid, dat we in de Omgevingsvisie gaan opnemen, hebben we ook te maken met divers beleid dat in ontwikkeling is. We gebruiken de komst van de Omgevingswet om de goede en lopende ontwikkelingen in de Omgevingsvisie aan elkaar te rijgen en te verbinden en kansen te bieden aan op sommige vlakken vernieuwing/ aanvulling. Een goede afstemming met lopend beleid is dan ook belangrijk en biedt kansen om processen (efficiënt) met elkaar te verbinden. We maken onderscheid in drie manieren in de afstemming met lopend beleid:

Beleid opnemen in de Omgevingsvisie

Beleid dat zo goed als klaar is en door de raad zal worden vastgesteld, nemen we straks op in de uiteindelijke Omgevingsvisie.

Proces koppelen met de omgevingsvisie

In beleid dat parallel loopt of gaat lopen met het opstellen van de Omgevingsvisie maken we onderscheid in beleid dat een duidelijke beleidsmatige overlap en doorlooptijd heeft met de Omgevingsvisie heeft en beleid dat maar beperkt overlap heeft in beleid of doorlooptijd of op een ander schaalniveau speelt.

Het proces van beleid dat veel overlap heeft koppelen we aan het proces voor de Omgevingsvisie. Dat betekent dat we zoveel mogelijk op zoek gaan om participatie- en overlegmomenten te combineren en (tussen)resultaten gedurende het proces uit te wisselen.

Proces afstemmen met de omgevingsvisie

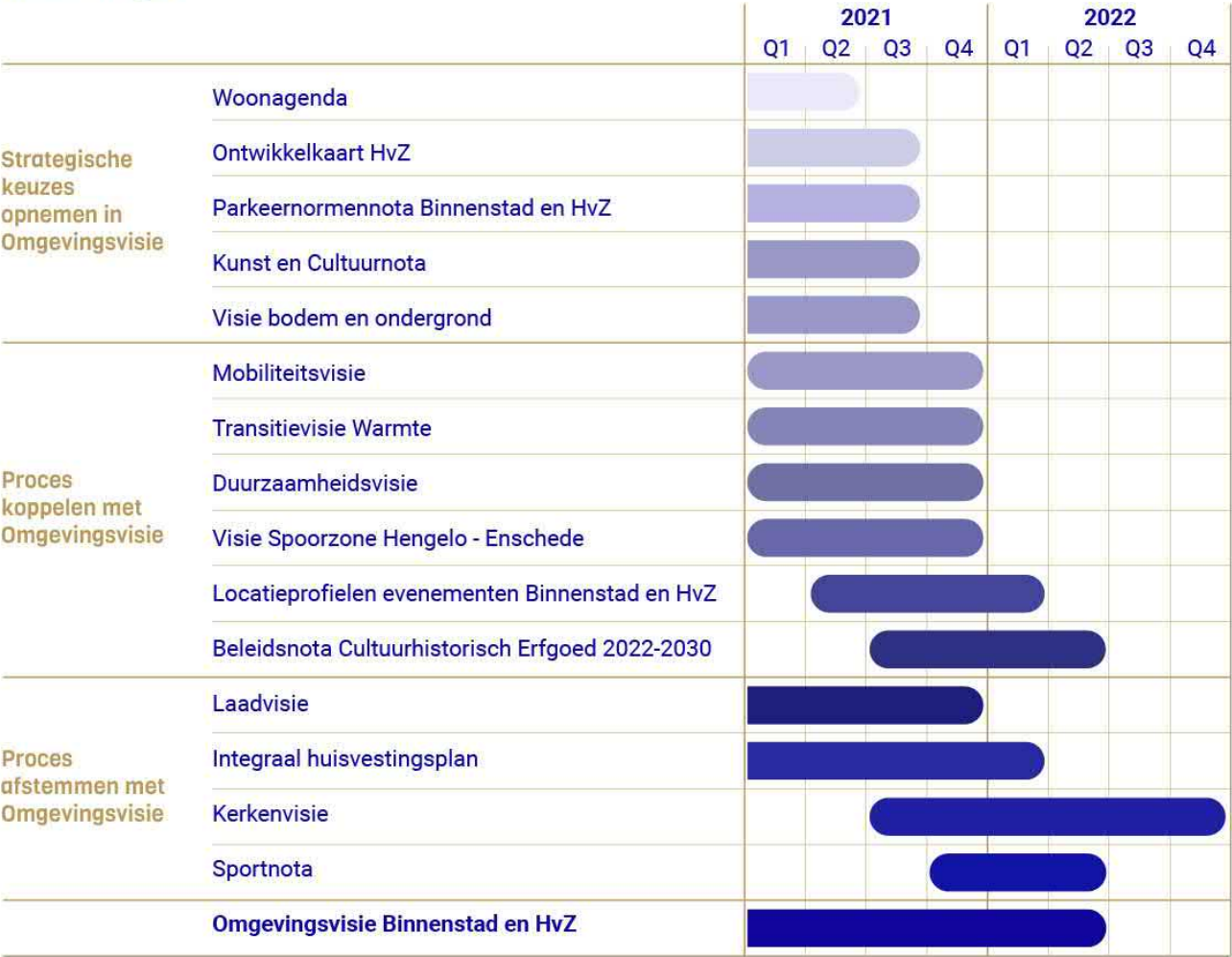
Het proces van beleid dat weinig overlap in beleid of doorlooptijd heeft en/of op een ander schaalniveau speelt, stemmen we af met het proces voor de Omgevingsvisie. Dat betekent dat we elkaar op de hoogte houden van het proces en (tussen)resultaten van elkaar gebruiken als het meerwaarde op kan leveren.

In de volgende stap van dit mooie en uitdagende proces gaan we wijze van afstemmen en koppelen verder inrichten en organiseren.

Beleid in ontwikkeling

Gemeente Hengelo

Beeldmateriaal

Beeldmateriaal en foto's in dit document zijn afkomstig uit het archief van de gemeente Hengelo, Alex Mesquita, Done. by Tjeerd Derkink, FBK Games, Je Leukste Foto en Unsplash.com.

Tekst en vormgeving

LOS stadomland
Nieuwe Linie 1-3
5264 PJ Vught
Tel: 073 - 7113770
info@losstadomland.nl
www.losstadomland.nl

Gemeente
Hengelo

www.hengelo.nl

Colofon

LOS stadomland B.V. Nieuwe Linie 1-3, 5264 PJ Vught, Telefoon: 073 - 7113770, info@losstadomland.nl, www.losstadomland.nl

Toets aan het Kader voor de omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid Hengelo

In deze notitie wordt gemotiveerd op welke wijze de inhoudelijke opgave (waar gaan we het over hebben?) en de procesmatige opgave (hoe gaan we het organiseren?) uit het Kader voor de omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid Hengelo zijn uitgewerkt in de omgevingsvisie Het Hart van Hengelo.

1. Waar gaan we het over hebben?

Uit een analyse van actueel beleid, trends en ontwikkelingen en de input vanuit de gesprekken met de samenleving hebben we in het vastgestelde Kader voor de omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid negen verhaallijnen benoemd die aan de basis hebben gestaan bij het opstellen van de visie. Bij ieder vraagstuk is een centrale vraag geformuleerd. De vragen zijn richtinggevend geweest in het hele proces. Hieronder is aangegeven hoe de omgevingsvisie het Hart van Hengelo antwoord geeft op deze vragen.

Strategische visie:

Het doel is om de high tech sector en maakindustrie de komende decennia verder te ontwikkelen als motor voor de sociaal-economische ontwikkeling van onze regio. Ontwikkeling van de high tech sector zorgt voor banen, stimuleert de welvaart en verhoogt de potentie voor het voorzieningenniveau. In 2040 behoren we als regio tot de top drie van groene technologische regio's van Nederland en hebben we een sterke internationale concurrentiepositie in de maakindustrie.

Net als in veel andere regio's hebben we te maken met een structurele krapte op de arbeidsmarkt. Te veel jonge mensen verlaten Twente om elders te gaan studeren of werken. Velen van hen komen daarna niet meer terug. Niet alleen het aantrekken van talent in de techniek is nodig. Voor de maakindustrie is ook een brede ontwikkeling van de beroepsbevolking cruciaal.

Naast voldoende banen, speelt een aantrekkelijke woon- en leefomgeving een cruciale rol om tot de groei van de brede beroepsbevolking te komen en daar bovenop (jong) talent in de techniek vast te houden en aan te trekken. In het bijzonder vragen jonge talenten (in de techniek) extra aandacht. Een van de belangrijkste redenen dat een deel van hen wegtrekt uit Hengelo is dat ze hier de dynamiek en het stedelijke missen.

Voor een toekomstbestendige ontwikkeling van onze stad tot 2040 maken we een aantal strategische keuzes:

1. Een stedelijke schaa sprong die past bij een grotere en bredere beroepsbevolking: We hebben de stedelijke schaa sprong gemaakt die nodig is om de innovatieve high tech sector, als motor voor onze brede sociaal-economische ontwikkeling, te kunnen laten floreren. We bieden alle bevolkingsgroepen genoeg ruimte en mogelijkheden om in onze stad op een aangename en duurzame manier te wonen, werken en leven.
2. Het versterken van de dynamische stedelijke cultuur die aantrekkelijk is voor jonge mensen: In 2040 hebben we een dynamische stedelijke cultuur ontwikkeld die de voedingsbodem is voor innovatie en grote aantrekkingskracht heeft op (jong) talent in de techniek, creatievelingen en stedelijk ondernemers. De dynamische stedelijke cultuur in Hengelo kenmerkt zich door de 7 principes: variatie, dichtheid, experiment, verbonden, mensgericht, gelaagd en duurzaam. Dat is de cultuur die we in 2040 hebben ontwikkeld.
3. Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan een duurzame, circulaire en gezonde stad: In 2040 hebben we onze ontwikkelambities op een duurzame, circulaire en gezonde wijze behaald. Nieuwe ontwikkelingen hebben bijgedragen aan een toekomstbestendige stad die rekening houdt met de ecologische grenzen van de aarde en onze leefomgeving

In 2040 zijn de krachten van de binnenstad, Hart van Zuid en stationsomgeving gebundeld tot één samenhangend en duurzaam gebied dat grote aantrekkingskracht heeft op nieuwe bewoners, initiatieven en investeringen. De zogenaamde 'Hengelose magneet' verbindt de deelgebieden in het visiegebied en vormt het historische hart van Hengelo waar optimale onderlinge uitwisseling plaats vindt.

Het concept van de Hengelose magneet hebben we uitgewerkt tot een ruimtelijke visie voor het hele Hart van Hengelo waarin we de volgende drie deelgebieden onderscheiden:

- De Hengelose magneet;
- Dynamisch woon/werkmilieu;
- Stedelijk woonmilieu.

Verhaallijn 1:
Hart van Zuid: Uniek dynamisch stadsdeel
in de high tech regio

Welke aanvullende acties zijn nodig om in Hart
van Zuid het creatieve woon-, leef- en
werkmilieu te creëren waarmee we jonge
talenten ook daadwerkelijk aan onze stad
kunnen binden?

In 2040 zijn de krachten van de binnenstad, Hart van Zuid en stationsomgeving gebundeld tot één
samenhangend en duurzaam gebied
dat grote aantrekkingskracht heeft op nieuwe bewoners, initiatieven en investeringen. De
zogenaamde 'Hengelose magneet' verbindt de deelgebieden in het visiegebied en vormt het
historische hart van Hengelo. Hier willen we een dynamische stedelijke cultuur ontwikkelen die de
voedingsbodem is voor innovatie en grote aantrekkingskracht heeft op (jong) talent in de techniek,
creatievelingen en stedelijk ondernemers.

De magneet bestaat uit drie deelmilieus met elk een eigen karakter en (functie)profiel. De
compacte binnenstad is de 'huiskamer' van de stad, de stationsomgeving dient als 'lobby' en de
oude fabrieken in Hart van Zuid als innovatieve 'leer- en werkplaats'.

De voormalige fabrieksterreinen hebben de functie als innovatieve leer- en werkplaats. Het is de
plek in Hengelo voor publieke voorzieningen om te leren, te ontdekken en jezelf te ontwikkelen. De
plek waar kruisbestuiving en kennisuitwisseling plaats vindt tussen onderwijs, cultuur, techniek en
ondernemerschap. Waar je een studie of cursus kunt volgen, waar ruimte is voor nieuwe ideeën en
startende ondernemers. En dat alles in een rauwe omgeving waar het industrieel erfgoed wordt
ingezet voor de toekomst van de stad. Het is een inspirerende leer- en werkomgeving, op
loopafstand van het station.

De magneet wordt omringd door een Dynamisch woon-werkmilieu. De kracht hier is de stedelijke
mix van wonen, werken en voorzieningen. De diversiteit en mix aan functies is de grote kwaliteit
van dit gebied. Dit maakt de stad zo aantrekkelijk. Wonen, werken, ontspannen en
voorzieningen versterken elkaar en bestaan naast elkaar zonder teveel overlast te veroorzaken.
Niet één functie is dominant en verstoort de andere functies.

Aan de noord- en zuidzijde van het Hart van Hengelo bestaat uit het stedelijk woonmilieu:
aantrekkelijke en ontspannende woonmilieus
in de luwte van de stad met alle voorzieningen om de hoek. De fiets- en wandelroutes richting de
magneet zijn aantrekkelijk, aangenaam en veilig
en worden zo min mogelijk onderbroken door verkeer.

Verhaallijn 2:
Synergie in programmering van de
compacte binnenstad

Hoe kunnen we de synergie tussen detailhandel,
evenementen, horeca,
cultuur en warenmarkt in de compacte
binnenstad vergroten en welke nieuwe
verrassende functiecombinaties zijn kansrijk?

In 2040 zijn de krachten van de binnenstad, Hart van Zuid en stationsomgeving gebundeld tot één
samenhangend en duurzaam gebied
dat grote aantrekkingskracht heeft op nieuwe bewoners, initiatieven en investeringen. De
zogenaamde 'Hengelose magneet' verbindt de deelgebieden in het visiegebied en vormt het
historische hart van Hengelo. Hier willen we een dynamische stedelijke cultuur ontwikkelen die de
voedingsbodem is voor innovatie en grote aantrekkingskracht heeft op (jong) talent in de techniek,
creatievelingen en stedelijk ondernemers.

Verhaallijn 3:

Begeleiden van de transformatieopgave in de binnenstad

Hoe zorgen we voor een evenwichtige en zorgvuldige transformatie van de randgebieden in de binnenstad naar wonen en werken?

Het concept van de Hengelose magneet hebben we uitgewerkt tot een ruimtelijke visie voor het hele Hart van Hengelo waarin we de volgende drie deelgebieden onderscheiden:

- De Hengelose magneet;
- Dynamisch woon/werkmilieu;
- Stedelijk woonmilieu.

De magneet bestaat uit drie deelmilieus met elk een eigen karakter en (functie)profiel. De compacte binnenstad is de 'huiskamer' van de stad, de stationsomgeving dient als 'lobby' en de oude fabrieken in Hart van Zuid als innovatieve 'leer- en werkplaats'.

De compacte binnenstad is het gebied waar de meeste winkels, horeca, ambachten en andere publieksgerichte bedrijven geconcentreerd zijn. Inwoners en bezoekers komen hier samen om te ontspannen. Om winkels te bezoeken, een terrasje te pakken, te dineren, uit te gaan of omdat ze een bepaalde dienst en product nodig hebben.

Het uitgangspunt is een grote diversiteit aan functies in een compact aantrekkelijk gebied. We maken onderscheid in een aantal deelgebieden waar één hoofdfunctie dominant is:

- Kernwinkelgebied
- Horecaconcentratiegebied
- Nachthorecaconcentratiegebied

De transformatieopgave ligt grotendeels in het dynamisch woon/werkmilieu. Dit is het gebied dat de magneet omringd en een overgangszone vormt naar het stedelijk woonmilieu. De kracht hier is de stedelijke mix van wonen, werken en voorzieningen. De diversiteit en mix aan functies is de grote kwaliteit van dit gebied. Dit maakt de stad zo aantrekkelijk. Wonen, werken, ontspannen en voorzieningen versterken elkaar en bestaan naast elkaar zonder teveel overlast te veroorzaken. Niet één functie is dominant en verstoort de andere functies.

Verhaallijn 4:

Het station als euregionale knoop en vliegwiel voor de stad

Wat is ervoor nodig om de ambities en potenties van het station als vliegwiel, knoop en verbindende schakel voor de stad verder te ontwikkelen?

De magneet bestaat uit drie deelmilieus met elk een eigen karakter en (functie)profiel. De compacte binnenstad is de 'huiskamer' van de stad, de stationsomgeving dient als 'lobby' en de oude fabrieken in Hart van Zuid als innovatieve 'leer- en werkplaats'.

Het gebied rondom het station functioneert als 'lobby van de stad'. Het is de plek waar de stad zich presenteert, mensen elkaar verwelkomen, afscheid nemen en waar culturele en zakelijke uitwisseling plaats vindt.

De stationsomgeving heeft een dubbele schakelfunctie die cruciaal is voor de ontwikkeling van Hengelo in de high tech regio. De stationsomgeving verbindt onze stad met de regio en de rest van de wereld. Ook verbindt de stationsomgeving de binnenstad met Hart van Zuid.

	De potentie van deze dubbele schakelfunctie willen we optimaal benutten en doorontwikkelen. Dit doen we door: • Optimale trein- en busverbindingen • Stedelijke hotspots rondom de pleinen • Hoge verblijfskwaliteit openbare ruimte • Aangename (wandel- en fiets)routes Het station zorgt voor de verbinding van Hengelo met Enschede, Universiteit Twente, de omliggende regio, andere stedelijke regio's en Duitsland (verbinding en ontwikkelas Zwolle-Twente-Munster). Het verbindt Hengelo letterlijk met de wereld. De komende jaren werken we op basis van de omgevingsagenda Oost-Nederland, Ontwikkelagenda Netwerkstad en Spoorzone Hengelo-Enschede verder aan het intensiveren en optimaliseren van de trein- en busverbindingen.
Verhaallijn 5: Kruisbestuiving tussen binnenstad en Hart van Zuid Wat hebben de binnenstad en Hart van Zuid elkaar te bieden, hoe kunnen ze elkaar versterken en wat is nodig voor onderlinge kruisbestuiving?	In 2040 is de 'Hengelose magneet' het bruisende, inspirerende en aangename centrumgebied met een aantrekkelijke mix van ontmoeten, ontspannen, ondernemen, werken, wonen, verblijven en leren. De magneet heeft grote aantrekkingskracht op zowel onze eigen inwoners, als bezoekers vanuit de regio en verder weg. In 2040 hebben we een groter variatie aan hoogwaardige stedelijke voorzieningen. We zijn continu op zoek naar publieke voorzieningen die we nog niet hebben en die passen bij (de ambities van) Hengelo. De gebouwen in de magneet zijn op de begane grond gevuld met publieksgerichte functies. De openbare ruimte is primair gericht op wandelen, verblijven en fietsen. De magneet is 'dooraderd' met een groen wandelnetwerk. De belevingswaarde is groot, overal is wat te doen en te beleven. Het cultuurhistorisch erfgoed is zichtbaar en dient als inspiratiebron. De magneet bestaat uit drie deelmilieus met elk een eigen karakter en (functie)profiel. De compacte binnenstad is de 'huiskamer' van de stad, de stationsomgeving dient als 'lobby' en de oude fabrieken in Hart van Zuid als innovatieve 'leer- en werkplaats'. De deelgebieden zijn met aantrekkelijke groene wandel- en fietsroutes optimaal onderling met elkaar verbonden.
Verhaallijn 6: Benutten van de cultuurhistorische waarden Hoe kunnen we de cultuurhistorische karakteristieken en verhalen nog actiever dan nu behouden en benutten voor de gewenste ontwikkeling van de binnenstad en Hart van Zuid?	Beleefbaar erfgoed uit alle tijdsperioden gericht op de toekomst is één van de 7 ontwikkelprincipes die we hanteren om sturing te geven aan ontwikkelingen en initiatieven in het Hart van Hengelo. In 2040 is het rijke erfgoed zichtbaar, beleefbaar en geïntegreerd in de ontwikkeling van het Hart van Hengelo. Het erfgoed is de identiteitsdrager van gebieden en zoveel mogelijk gekoppeld aan ontmoeting en gebruik. We gaan uit van behoud door ontwikkeling. In 2040 heeft het erfgoed in het Hart van Hengelo maatschappelijke meerwaarde doordat het beleefd kan worden. Dat betekent:

- Waarneembaar (zien, horen, voelen, ruiken)
- Fysiek bereikbaar en toegankelijk
- Beleefbaar door toegankelijke kennis en verhalen over het erfgoed.

In de binnenstad is het wederopbouw erfgoed steeds meer zichtbaar en beleefbaar gemaakt. In Hart van Zuid is de historie als industriële maakstad nog steeds voelbaar en gebruikt om spannende omgevingen te maken.

Niet alleen waardevolle panden zijn beschermd. Ook routes zoals de Emmaweg, Industriestraat en de Fabrieksstraat zijn geïntegreerd in de ontwikkeling van het Hart van Hengelo.

Verhaallijn 7 en 8:

Een gezonde en veilige leefomgeving

Hoe kunnen we sporten en bewegen in de binnenstad en Hart van Zuid stimuleren? Hoe zorgen we voor een gezonde en veilige leefomgeving als het gaat om geluid, hitte, lucht, bodem en externe veiligheid?

Bijdragen aan de inclusieve stad voor iedereen

Hoe maken we de binnenstad en Hart van Zuid voor alle bevolkingsgroepen voldoende toegankelijk en aantrekkelijk? Welke bijdrage kunnen beide gebieden leveren als woon-, werk- en leefomgeving voor kwetsbare groepen?

In 2040 is het Hart van Hengelo optimaal ingericht voor ontmoeten, sporten en beleven. We zijn een inclusieve stad waar ruimte is voor iedereen. Via ontmoeten en, sporten en beleven blijven we bij elkaar betrokken en houden we onze stad levendig, betekenisvol en gezond.

In het Hart van Hengelo ontmoeten mensen elkaar binnen de eigen groep maar ook mensen uit andere groepen. Diverse groepen ontmoeten elkaar in het Hart van Hengelo tijdens evenementen, sporten of andere activiteiten. De geplande, de spontane en de passieve ontmoeting zijn alle drie even belangrijk.

In 2040 worden ontmoetingen in het Hart van Hengelo via drie lijnen gefaciliteerd en gestimuleerd:

- Voor alle bevolkingsgroepen zijn er interessante voorzieningen. We zijn een inclusieve stad met een plek voor elke niche.
- De openbare ruimte is veilig, aangenaam en toegankelijk voor iedereen en biedt veel ruimte voor verblijven, (gezamenlijk) sporen en (spontaan) initiatief.
- De bevolking en het woningaanbod is gevarieerd. Er is ook ruimte voor kwetsbare groepen zoals mensen met een laag inkomen en/of een zorgvraag.

Verhaallijn 9:

Bijdragen aan de duurzaamheidsdoelen

Wat moeten we aanvullend doen om klimaatadaptieve gebieden te maken? Hoe kunnen we sturen op onze duurzaamheidsdoelen bij nieuwe initiatieven? Hoe geven we de transitie naar aardgasvrij vorm in de binnenstad?

Eén van de strategische keuzes die we maken voor een toekomstbestendige ontwikkeling van onze stad tot 2040 is dat nieuwe ontwikkelingen bijdragen bij aan een duurzame, circulaire en gezonde stad. In 2040 hebben we onze ontwikkelambities op een duurzame, circulaire en gezonde wijze behaald. Nieuwe ontwikkelingen hebben bijgedragen aan een toekomstbestendige stad die rekening houdt met de ecologische grenzen van de aarde en onze leefomgeving.

In 2040:

- Dragen we bij aan duurzaamheidsdoelen.
- Zien we de magneet als living lab waar steeds weer duurzame oplossingen worden getest en verbeterd.
- Speelt het autogebruik nog maar een beperkte rol. De focus ligt op fietsen, lopen en openbaar vervoer.
- Hebben we onderzocht of de binnenstad kan worden aangesloten op warmtenet.
- Is er veel groen in het Hart van Hengelo

2. Hoe gaan we het communiceren?

In het Kader is op hoofdlijnen aangegeven met wie we het gesprek voor elke verhaallijn willen gaan voeren. We maken daarin onderscheid in een gericht gesprek met onze (bestaande) gesprekspartners, een gericht

gesprek met een of meer deelgroepen uit de samenleving of een breed gesprek waarvoor we iedereen uitnodigen die geïnteresseerd is.

Verhaallijnen	Met wie gaan we waarover in gesprek?		
	Met onze partners	Met onze samenleving	
		Gericht met specifieke groepen	Breed met iedereen
Verhaallijn 1: Hart van Zuid: Uniek dynamisch stadsdeel in de high tech regio	Bedrijfsleven Ontwikkelaars Onderwijs Creatieve cultuur	De potentiële doelgroep (urban creators)	
Verhaallijn 2: Synergie in programmering van de compacte binnenstad	Vertegenwoordigers van detailhandel, horeca, cultuur, evenementen, warenmarkt	Koplopers (bedrijven) met vernieuwende concepten en functiecombinaties	
Verhaallijn 3: Begeleiden van de transformatieopgave in de binnenstad	Vertegenwoordigers van zorg en welzijn, woningcorporaties, vastgoedeigenaren, senioren	Huidige bewoners in de binnenstad	
Verhaallijn 4: Het station als euregionale knoop en vliegwiel voor de stad	Vervoerders trein en bus Burgemeenten (eu)regio, provincie en rijk	Belangrijke bestemmingen van bedrijfsleven, onderwijs, leisure (first en last mile)	
Verhaallijn 5: Kruisbestuiving tussen binnenstad en Hart van Zuid	Vertegenwoordigers van marketing, evenementen, detailhandel, horeca, cultuur, onderwijs, ontwikkelaars	Iedereen die deze verhaallijn interessant en relevant vindt en/of ideeën heeft	
Verhaallijn 6: Benutten van de cultuurhistorische waarden	Vertegenwoordigers van commissies, diensten en stichtingen op het gebied van cultuurhistorie	Iedereen die deze verhaallijn interessant en relevant vindt en/of ideeën heeft	

Verhaallijn 7: Een gezonde en veilige leefomgeving	Vertegenwoordigers van gezondheid, zorg, welzijn en sport		Iedereen die deze verhaallijn interessant en relevant vindt en/of ideeën heeft
Verhaallijn 8: Bijdragen aan de inclusieve stad voor iedereen	Vertegenwoordigers van zorg, welzijn, wonen en gehandicapten		Iedereen die deze verhaallijn interessant en relevant vindt en/of ideeën heeft
Verhaallijn 9: Bijdragen aan de duurzaamheidsdoelen	Vertegenwoordigers van energie, klimaat, warmte en Ontwikkelaars	Koplopers (bedrijven) op het gebied van duurzaamheid en circulariteit	Iedereen die deze verhaallijn interessant en relevant vindt en/of ideeën heeft

In hoofdstuk 2 van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo (pagina 16 en 17) is het proces met de samenleving beschreven.

Het proces voor het opstellen van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo heeft grotendeels plaatsgevonden tijdens de pandemie. De participatiemogelijkheden zijn afgestemd op de mogelijkheden binnen de op dat moment geldende coronamaatregelen.

In januari 2021 hebben we interviews gehouden met onze strategische partners. De resultaten van de interviews hebben mede de basis gevormd voor de verhaallijnen.

Na het vaststellen van het kader hebben we in september 2021 voor de verhaallijnen 1 tot en met 5 een omgevingsconferentie georganiseerd voor partners. Voor de verhaallijnen 6 tot en met 9 hebben we in september 2021 themagesprekken georganiseerd met onze partners. De omgevingsconferentie en de themagesprekken hebben geleid tot een eerste aanzet van de omgevingsvisie het Hart van Hengelo.

Deze eerste aanzet is getoetst bij specifieke groepen door middel van een enquête en een gesprek met jonge talenten over hun behoeften ten aanzien van hun woning en de gewenste woonomgeving én een gesprek met toonaangevende bedrijven in Hengelo. Op basis van deze gesprekken is de omgevingsvisie verder uitgewerkt.

Het eindconcept van de omgevingsvisie is in maart voorgelegd aan de samenleving (iedereen) door middel van gesprekken die zijn gevoerd met bezoekers van de weekmarkt. Daarnaast is er een route met vragen (door middel van QR codes) uitgezet door de zogenaamde magneet. De vragen zijn tevens als enquête via de website en via social media verspreid onder de bewoners. Op basis van de resultaten van deze laatste stap in participatieproces is de omgevingsvisie verder aangescherpt tot ontwerp omgevingsvisie het Hart van Hengelo.

MOTIE
AANVAARD
8

Motie Hengelo aanmelden als Sustainable Development Goals gemeente

---

De raad van de gemeente Hengelo, in vergadering bijeen op 6 november 2018,

Overwegende, dat:

- De Rekenkamercommissie Hengelo in haar rapport "Duurzaamheid als hobbyisme?" concludeert dat Hengelo de afgelopen jaren te kort geschoten is in het opstellen, uitvoeren én monitoren van een integraal duurzaamheidsbeleid;
- De raad de conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamercommissie omarmt en onverkort overneemt;
- De Rekenkamercommissie concludeert dat er in de loop van de tijd een impliciete versmalling is opgetreden in de invulling die aan duurzaamheid wordt gegeven;
- De Rekenkamercommissie aanbeveelt een integraal duurzaamheidsbeleid op te stellen én de uitvoering daarvan goed te monitoren;
- De 17 Sustainable Development Goals (SDG), oftewel de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties duurzaamheid in haar volledigheid afdekken, van sociaal tot fysiek (zie <https://vng.nl/global-goals-gemeenten/de-17-global-goals>);
- Alle lidstaten van de Verenigde Naties, dus ook Nederland, de Sustainable Development Goals in 2015 hebben geadopteerd;
- De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) het gebruik van deze Global Goals in het gemeentelijk beleid faciliteert en stimuleert, onder andere via haar Gemeenten4GlobalGoals campagne. De campagne schrijft niet voor wat gemeenten moeten doen, maar reikt diverse mogelijkheden aan;
- Tientallen gemeenten in Nederland al gehoor hebben gegeven aan de oproep van de VNG om Global Goals gemeente te worden;
- De 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen goed ingezet kunnen worden als onderlegger bij het ontwikkelen van een integraal duurzaamheidsbeleid in Hengelo.

Draagt het college op:

- Hengelo aan te melden als deelnemer aan de Gemeenten4GlobalGoals campagne van de VNG;
- De Duurzame Ontwikkelingsdoelen in te zetten als onderlegger bij het ontwikkelen van een integraal duurzaamheidsbeleid.

En gaat over tot de orde van de dag.

S059694

GroenLinks
Jan Evers

ChristenUnie
Susanne van den Beukel

Voor ons
Hengelo.LOKAAL
HENGELOMotie
aanvaard

Motie: Mobiliteitsvisie integraal onderdeel van de omgevingsvisie

De gemeenteraad van Hengelo in vergadering bijeen op 9 juni 2021,

Constaterende dat

- In het Kader voor de omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid geen verhaallijn is opgenomen over mobiliteit en parkeren met uitzondering van het station;
- De mobiliteitsvisie op dit moment nog niet is vastgesteld, en daardoor niet in de 'voorraadkast' zit;

Overwegende dat

- Mobiliteit en parkeren van essentieel belang is voor een goede inrichting van de openbare ruimte;

Draagt het college op:

- De mobiliteitsvisie integraal onderdeel te laten zijn van de uiteindelijke omgevingsvisie.

En gaat over tot de orde van de dag.

VVD Hengelo

ProHengelo

Lokaal-Hengelo

Onno Fiechter

Wiert Wiertsema

Seviye van Wier

S112513

Omgevingsvisie Hart van Hengelo

Gemeente
Hengelo

Politieke markt

8 november 2022

Uitstel Omgevingswet

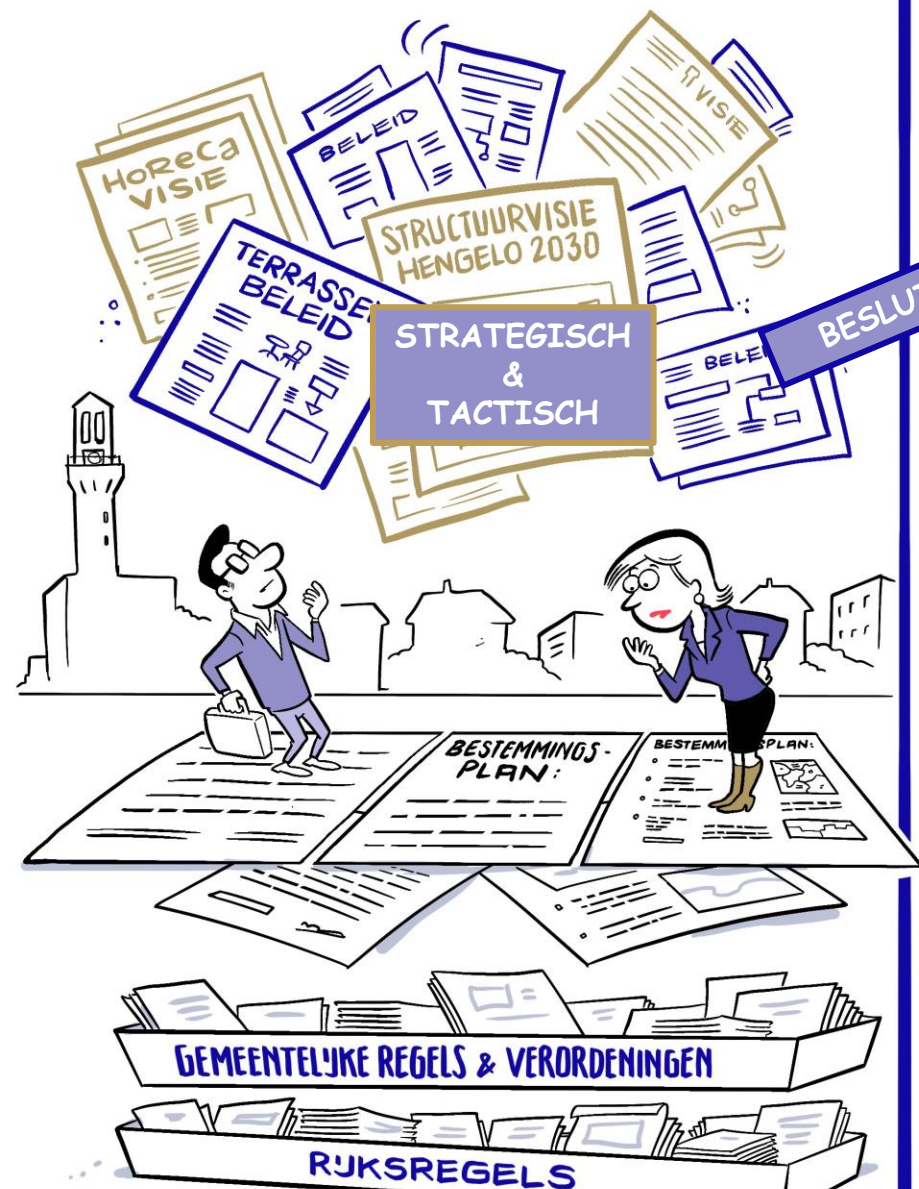
- In volle vaart door
- Inhoudelijk:
  - Van A naar B volgens de manier van B
  - Integraal
  - Bottom up
  - Ja, mits
- Proces:
  - Uitgangspunt was en is 01-01-2025 voor omgevingsvisie Hengelo

VANDAAG

MORGEN

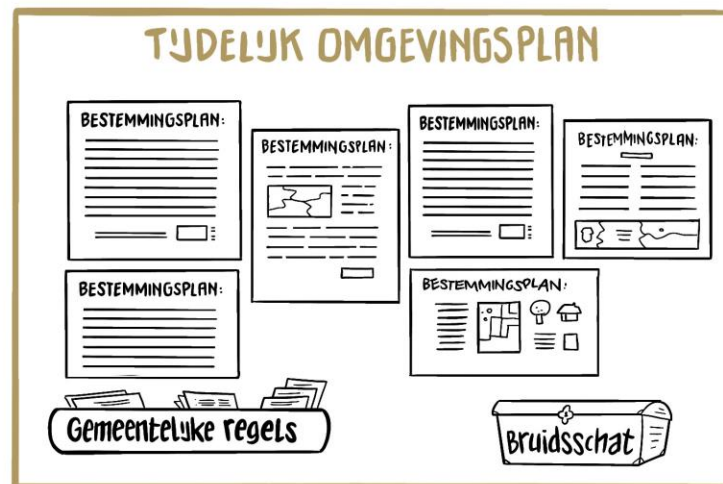
OVERMORGEN

BESLUITVORMING

SECTORAAL:

OMGEVINGSVERGUNNING

TACTISCH

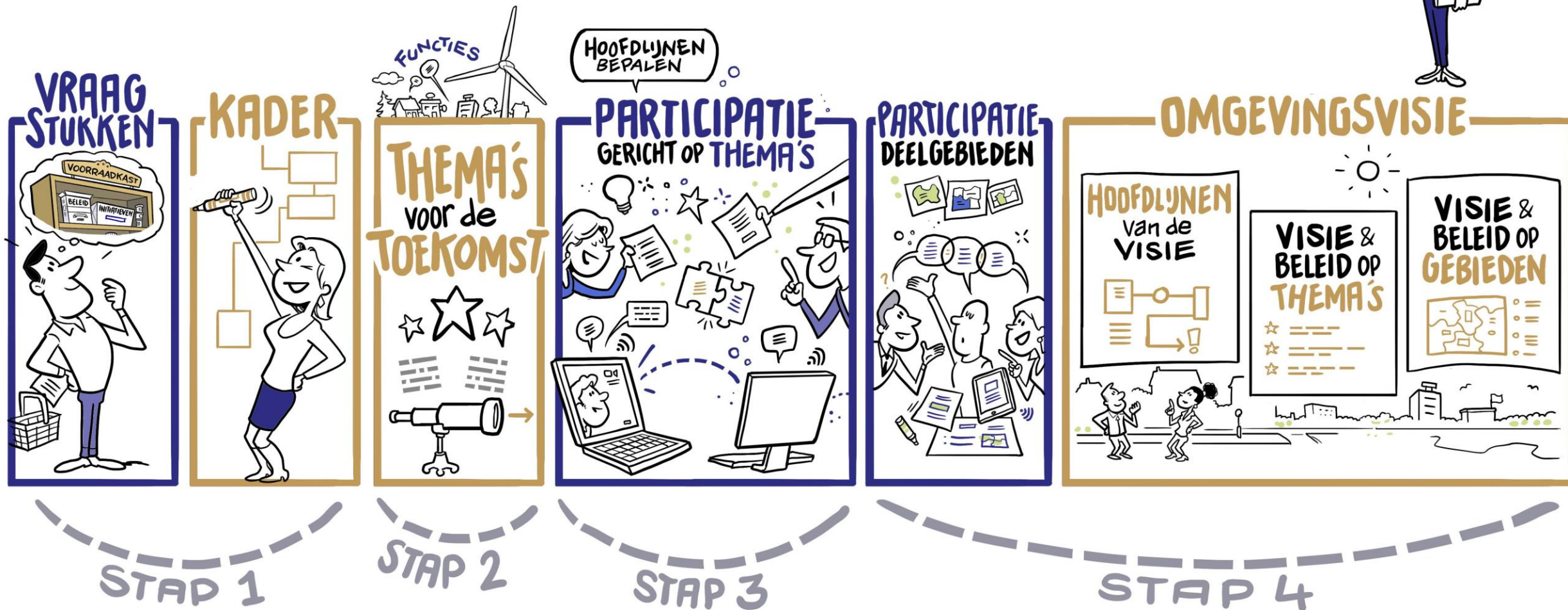

OPERATIONEEL

ONTWIKKELING OMGEVINGSVISIE

HOE KOMEN WE ER ?

ONTWIKKELING OMGEVINGSVISIE

HOE KOMEN WE ER ?

Binnenstad en
Hart van Zuid Hengelo

1. **Waar moet de omgevingsvisie over gaan?**
Thema's voor de toekomst
2. **Wat stellen we niet ter discussie?**
Bestaande ambities en beleidskeuzes
3. **Waar zijn we nog nieuwsgierig naar?**
De agenda voor de omgevingsvisie
4. **Met wie gaan we hier over in gesprek?**
Participatie

Verhaallijnen	Agenda voor de omgevingsvisie	Met wie gaan we in gesprek		
		Met onze partners	Met onze samenleving	
			Met specifieke groepen	Met iedereen
Hart van Zuid: uniek dynamisch stadsdeel in de regio	Welke aanvullende acties zijn nodig om in Hart van Zuid het creatieve woon-, leef- en werkmilieu te creëren waarmee we jonge talenten ook daadwerkelijk aan onze stad kunnen binden?	Bedrijfsleven, ontwikkelaars, onderwijs, creatieve cultuur	De potentiële doelgroep (urban creators)	-
Synergie in programmering van de compacte binnenstad	Hoe kunnen we de synergie tussen detailhandel, evenementen, horeca, cultuur en warenmarkt in de compacte binnenstad vergroten en welke nieuwe verrassende functiecombinaties zijn kansrijk?	Vertegenwoordigers van detailhandel, horeca, cultuur, evenementen, warenmarkt	Koplopers (bedrijven) met vernieuwende concepten en functiecombinaties	-
Begeleiden van de transitieopgave in de binnenstad	Hoe zorgen we voor een evenwichtige en zorgvuldige	Vertegenwoordigers van zorg en	Huidige bewoners in	-
Het station als euregionale knooppunt, vliegwiel voor de stad	1. Is de omgevingsvisie in lijn met de opdracht die de raad heeft vastgesteld in het Kader? 2. Is het participatieproces dat in het Kader is voorgesteld op een zorgvuldige manier doorlopen?		is,	-
Kruisbestuiving tussen de binnenstad en Hart van Zuid				Iedereen die dit interessant en relevant vindt en/of ideeën heeft
Benutten van cultuurhistorische waarden				Iedereen die dit interessant en relevant vindt en/of ideeën heeft
Een goede en veilige leefomgeving	Hoe kunnen we sporten en bewegen in de binnenstad en Hart van Zuid stimuleren? Hoe zorgen we voor een gezonde en veilige leefomgeving als het gaat om geluid, hitte, lucht, bodem en externe veiligheid?	Vertegenwoordigers van gezondheid, zorg, welzijn en sport	-	Iedereen die dit interessant en relevant vindt en/of ideeën heeft
Bijdragen aan een inclusieve stad voor iedereen	Hoe maken we de binnenstad en Hart van Zuid voor alle bevolkingsgroepen voldoende toegankelijk en aantrekkelijk? Welke bijdrage kunnen beide gebieden leveren als woon-, werk- en leefomgeving voor kwetsbare groepen?	Vertegenwoordigers van zorg, welzijn, wonen en gehandicapten	-	Iedereen die dit interessant en relevant vindt en/of ideeën heeft
Bijdragen aan duurzaamheidsdoelen	Wat moeten we aanvullend doen om klimaatadaptieve gebieden te maken? Hoe kunnen we sturen op onze duurzaamheidsdoelen bij nieuwe initiatieven? Hoe geven we de transitie naar aardgasvrij vorm in de binnenstad?	Vertegenwoordigers van energie, klimaat, warmte en ontwikkelaars	Koplopers (bedrijven) op het gebied van duurzaamheid en circulariteit	Iedereen die dit interessant en relevant vindt en/of ideeën heeft

Participatieproces

interviews
strategisch partners

vaststelling
kader

thema
gesprekken

enquête
jongeren

vervolggesprek
jongeren

bijeenkomst
bedrijfsleven

marktgesprekken
en QR route

vaststelling
omgevingsvisie

januari
2021

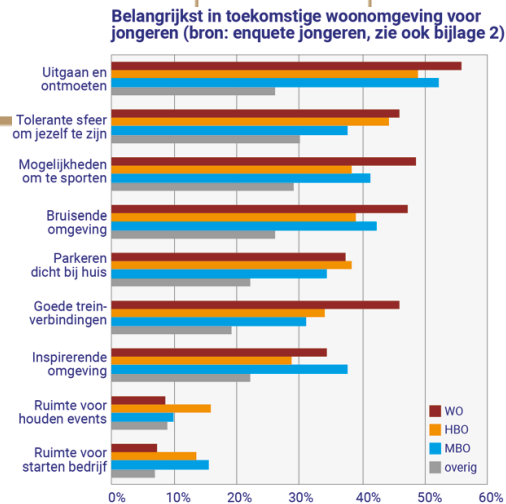
juni
2021

september
2021

oktober
2021

februari
2022

maart
2022

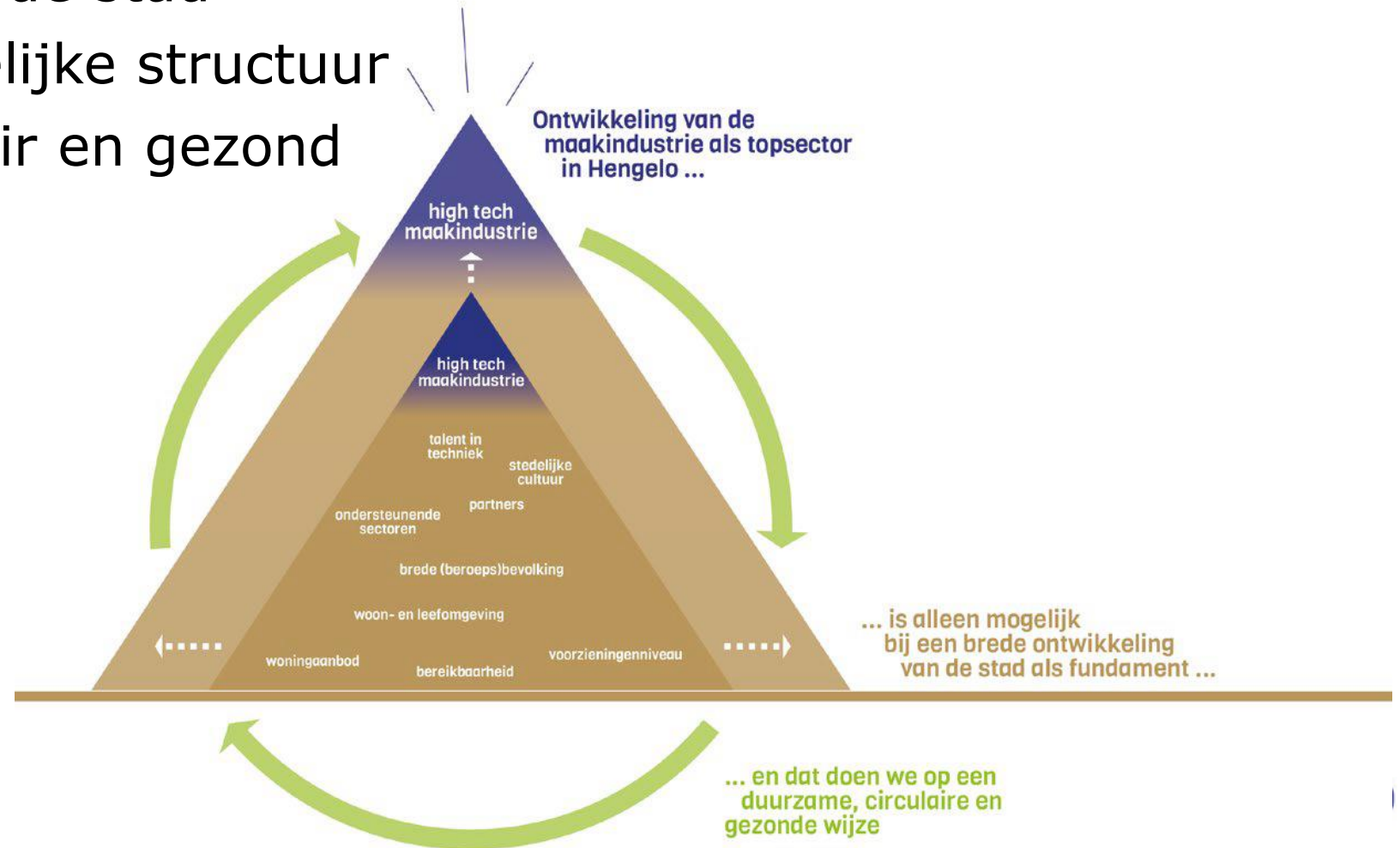
Werksessies gemeenteraad

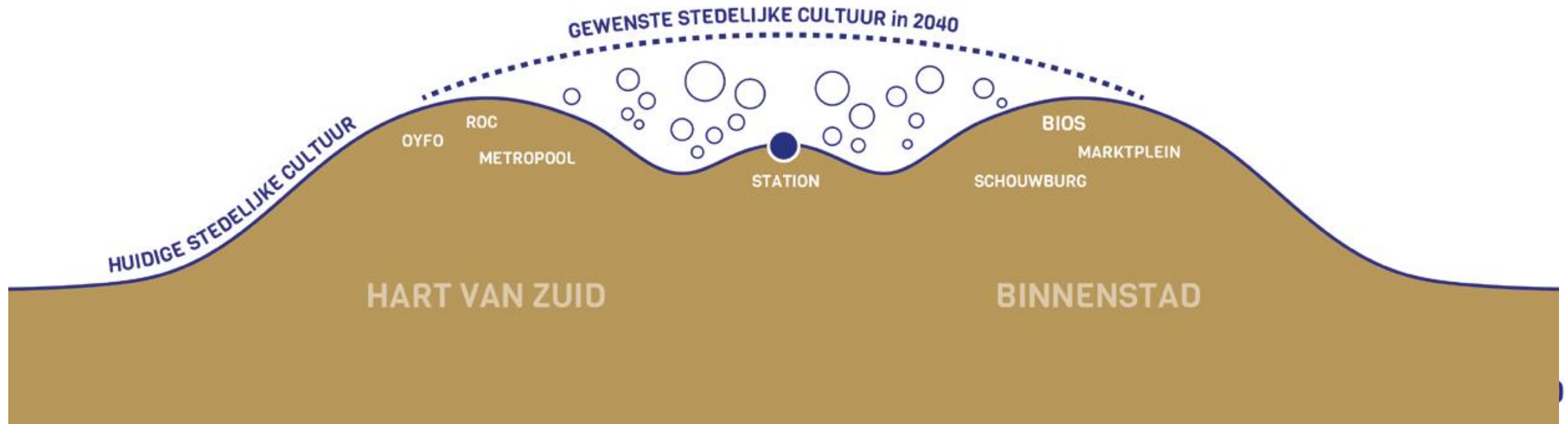
Strategische visie

- Schaalsprong van de stad
- Dynamische stedelijke structuur
- Duurzaam, circulair en gezond

Strategische visie

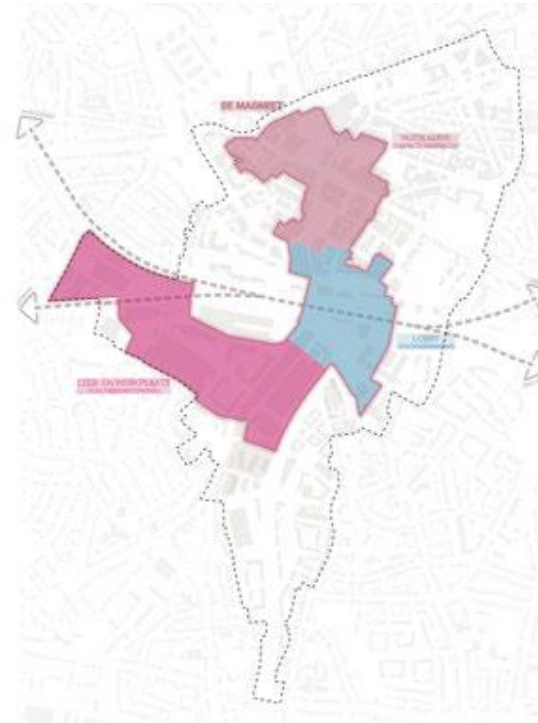
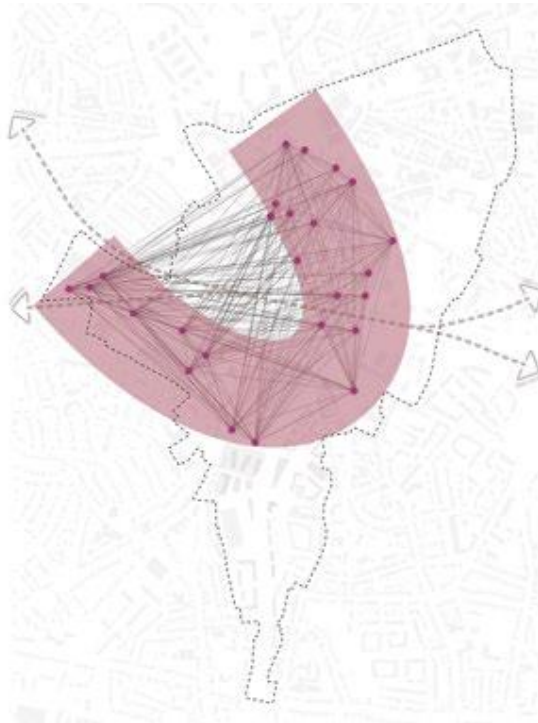
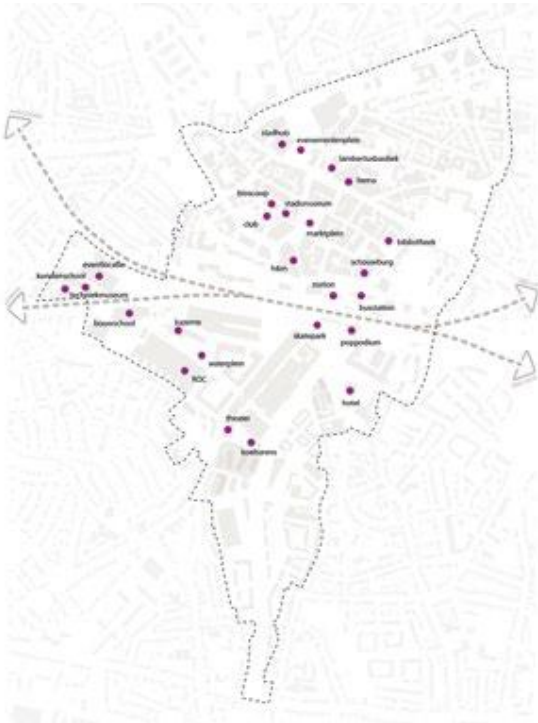
- Kruisbestuiving
  - Samen naar meer stedelijke dynamiek
  - Gezamenlijk het historische hart

Strategische visie

- Kruisbestuiving
  - Samen naar meer stedelijke dynamiek
  - Gezamenlijk het historische hart
  - De Hengelose magneet

De 7 principes die we hanteren om sturing te geven aan ontwikkelingen en initiatieven in het Hart van Hengelo.

Variatie

Zo groot mogelijke variatie aan interessante en hoogwaardige stedelijke voorzieningen.

Dichtheid

Een hoge dichtheid van functies en bebouwing, passend bij de aard en schaal van Hengelo.

Experiment

Veel ruimte voor experiment, initiatief en innovatie vanuit alle geledingen van de samenleving.

Verbonden

Optimale verbindingen met de regio, Randstad en internationale bestemmingen.

Mensgericht

Mensgerichte publieke ruimte van hoge kwaliteit: veilig, gezond en inclusief.

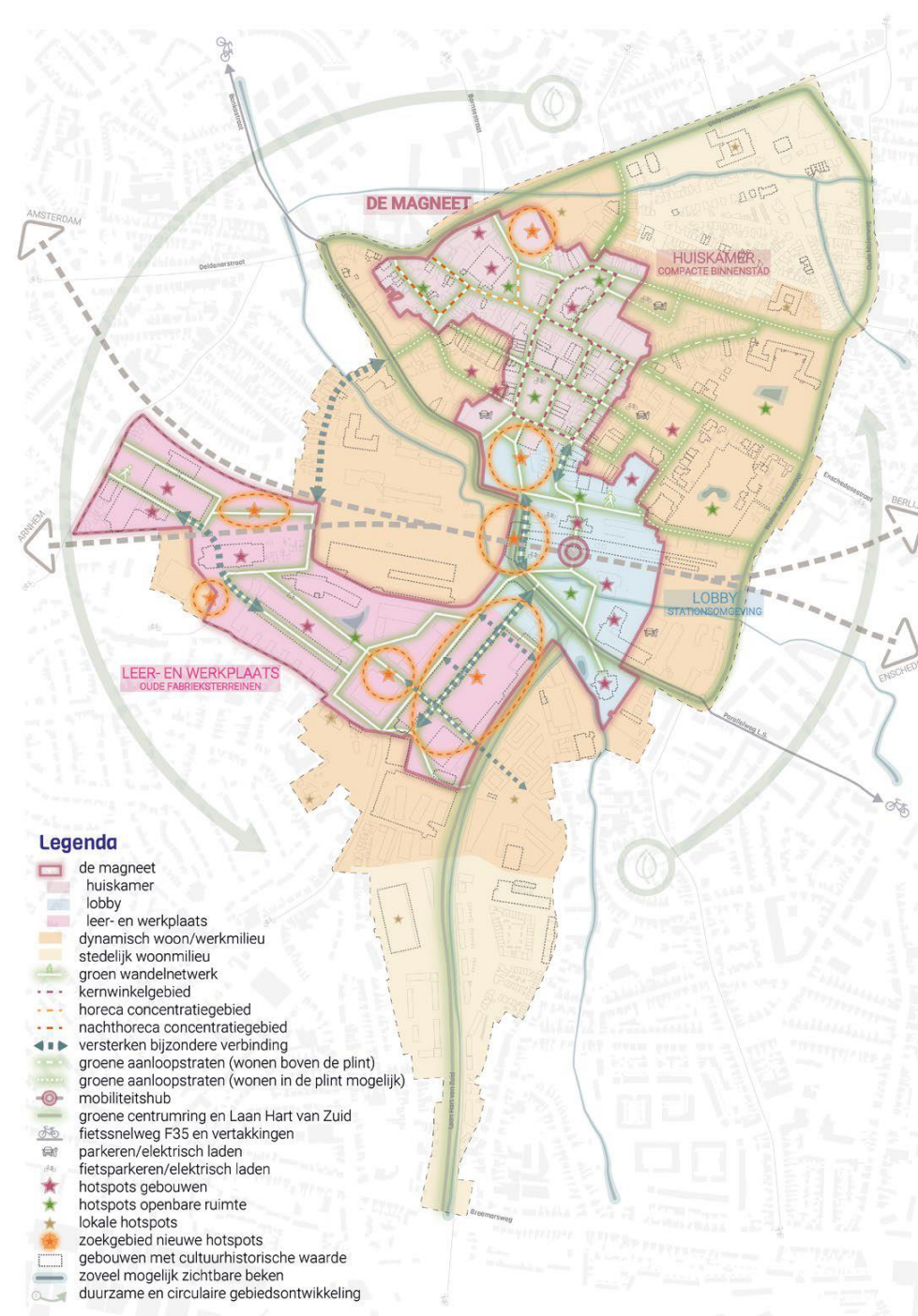
Gelaagd

Beleefbaar erfgoed uit alle tijdsperioden en gericht op de toekomst.

Duurzaam

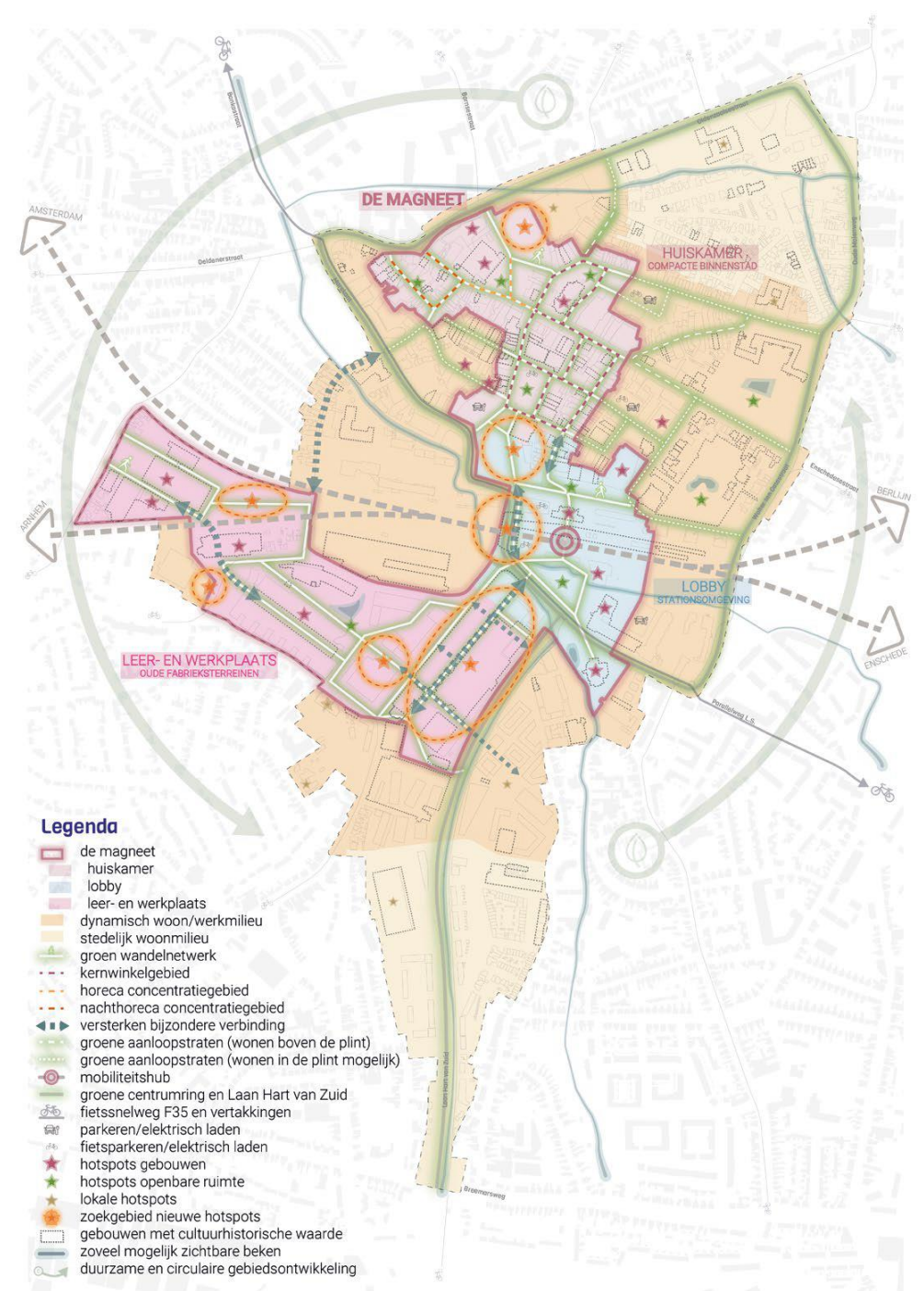
Flexibel, schoon, klimaatbestendig, circulair en gedeeld gebruik van ruimte, tijd en hulpbronnen.

Visie op thema's

- Ontmoeten, sporten en beleven
- Duurzame mobiliteit
- Stedelijk woonmilieu
- Economische dynamiek
- Wonen voor doelgroepen
- Cultuurhistorische waarden
- Energie en klimaat
- Lucht, geluid, bodem en veiligheid

Uitvoeringsagenda

Thema	Gebiedsniveau
Actieplan 2022-2026	Binnenstad
Programmaplan Hart van Zuid 2022-2026	Hart van Zuid
Stationsomgeving als onderdeel van SHE	Stationsomgeving
Visieontwikkeling KMS-terrein	Specifieke locatie
Stedelijk woningbouwprogramma	Stedelijk gebied
Stedelijke cultuur	Magneet
Mobiliteitsvisie	Hele gemeente
Duurzaamheidsvisie	Hele gemeente
Gebiedsgericht beleid geluid en luchtkwaliteit	Hele gemeente
Verkenning bijzondere verbindingen	Specifieke locaties
Visieontwikkeling Lansinkveste	Specifieke locatie
Juiste horeca op de juiste plek	Magneet
Initiatieven langs de duurzame meetlat	Hart van Hengelo

Miranda Beuzel

Inspreken namens de bewoners Langelermaatweg en Esrein

a. Communicatie

Helaas hebben de bewoners van het noordelijk deel van de Langelermaatweg en van het Esrein, die hun zienswijze hebben ingediend, pas vrijdag jl. de beantwoording van de zienswijze ontvangen, waardoor het voor velen moeilijk is op zo'n korte termijn hierop nu te kunnen reageren tijdens deze politieke markt.

Alhoewel wij als naaste bureaus van het te ontwikkelen gebied Oude Ketelmakerij niet betrokken zijn geweest, terwijl we zo uitdrukkelijk door de jaren heen hebben aangegeven in elk stadium betrokken te willen worden, is het positief dat er nu toch overleg tot stand is gekomen met bewoners, het projectbureau en de projectleider van Van Wijnen. We hopen dat we hierdoor op een positieve wijze kunnen meedenken in dit proces.

b. Passende overgang onderlinge deelgebieden.

We zijn blij dat onze inspraak ertoe geleid heeft dat er een aanpassing in de visie wordt opgenomen wat betreft een passende overgang van de deelgebieden met elkaar en met de omgeving.

c. Parkeren en verdichting

Het beleid met betrekking tot de groei van het inwonersaantal van Hengelo is echter een gelopen race; een beleid dat lijnrecht staat tegenover de prognoses van het Centraal Bureau voor de Statistiek en het Planbureau voor de Leefomgeving (*Tubantia 7 juli 2022*), waarvan u als gemeenteraad op de hoogte zult zijn. Uit deze prognoses blijkt dat de bevolkingsgroei tussen 2021 en 2035 voor Hengelo slechts 1,5% is en waarbij krimp zelfs niets wordt uitgesloten, in tegenstelling tot de ruim 20% groei die Hengelo beoogt.

Hoe snel visies ingehaald worden door de werkelijkheid zien we hoe indertijd kapitalen geïnvesteerd zijn in de Laan Hart van Zuid en de vernieuwde Boekelose brug om juist nieuwe inwoners met auto's van buiten Hengelo aan te trekken, die snel verbinding zouden hebben met de A35 en daarom zouden willen wonen en werken in Hengelo. Deze visie staat nu totaal haaks op dat waar nu vanuit gegaan wordt, namelijk het aantrekken van nieuwe inwoners die geen auto willen hebben.

Ondanks dat dit beleid inmiddels is vastgesteld, willen we u als raadsleden vragen in de Omgevingsvisie op te nemen hoe om te gaan wanneer vastgesteld beleid bezijden de werkelijkheid blijkt te zijn om te voorkomen dat door deze grote, in onze ogen onwerkelijke ambitie, het woongebied Oude Ketelmakerij (grenzend aan onze woonstraten), door een tekort aan parkeergelegenheid een niet gewilde woonwijk of zelfs probleemwijk gaat vormen met een negatieve uitstraling naar de omliggende woonomgeving.

Er is hier sprake van inbreiding, dus met geen mogelijkheid zal zonder dat dit ten koste zal gaan van openbare ruimte en groen, zo'n mogelijk probleem opgelost kunnen worden zonder dat hier op voorhand met visie ook op ingespeeld kan worden.

d. Hittestress

We zijn van mening dat in de Omgevingsvisie hittestress, een van de grote zorgpunten voor de toekomst, zeker moet worden opgenomen, waarbij projectontwikkelaars en bouwers zich zullen moeten houden aan bepaalde voorwaarden bij de bouw om hittestress in de te ontwikkelen woongebieden te voorkomen.

Hittestress is iets waar we in de toekomst serieus rekening mee zullen moeten houden om een goed leef- en woonklimaat te waarborgen. Zeker in een gebied waar hittestress, zoals u als gemeenteraad moet weten, momenteel op de kaart van Hengelo al schrikbarend hoog genoteerd staat, door te weinig noodzakelijke groenplekken om hittestress te voorkomen.

Jozefa Kangur-Piznak
Namens bewoners Langelermaatweg en Esrein
Hengelo

1. Geluid

Wij als bewoners van de Langelermaatweg en Esrein zijn tegen een hogere geluidsbelasting in het te ontwikkelen gebied de Oude Ketelmakerij, dan normaliter gehanteerd wordt in woonwijken, omdat er in dit gebied meer levendigheid en dus een ruimere geluidsambitie volgens voorliggende Omgevingsvisie zou moeten zijn dan in andere woonwijken.

Wat wordt er onder levendigheid verstaan; dit is namelijk wel een héél erg ruim begrip. Moeten we denken aan cafés, evenementen of mogelijkheid van privéfeestjes in de openbare ruimte. Een hoger geluidsniveau dan normaliter in een woonwijk gehanteerd wordt, is onacceptabel. Het zet de deur wagenwijd open en daar zijn we op tegen. Dit soort levendigheid hoort in het centrum en niet in een woonwijk, zeker niet een woonwijk dat grenst aan het centrum.

De Oude Ketelmakerij ligt op nog geen paar minuten lopen afstand van de levendigheid van de skate baan, Metropool, Grand Café de Vereniging en het Prins Bernardplantsoen met zijn evenementen en het Paviljoen de Ontmoeting. En nog een paar minuten verder lopen kunnen deze jonge mensen, die Hengelo beoogt aan te trekken, zich relaxen in de diverse cafés en terrassen

Door levendigheid, waaraan een hoger geluidsniveau gekoppeld wordt, onttrek je de levendigheid aan het centrum van Hengelo en belast je met een hoger geluidsniveau omliggende rustige woonstraten.

Gezegd wordt dat functiemenging en meer levendigheid op straat niet betekent dat er sprake zal zijn van meer geluid binnen in de woningen. Met andere woorden: we moeten ons dan maar opsluiten binnen in onze eigen woningen door ramen te sluiten om geen overlast te hoeven hebben. Rustig in onze tuin zitten met herrie vanuit de nieuwe woonbuurt Oude Ketelmakerij is dan ons voorland.

Als buurt hebben we van oudsher overdag geleefd met hogere geluidswaarden van Stork, maar om nu ook nog de rest van ons leven met een hogere geluidswaarde 's avonds en een deel van de nacht te moeten worden geconfronteerd is onzes inziens te veel van bewoners gevraagd, die al ruim 35 jaar bezig zijn om hun woonomgeving tot een fijne woonomgeving te maken en altijd op een positieve wijze hierin meegedacht hebben.

2. Bewonerssamenstelling

We pleiten voor een meer diverse bewonerssamenstelling in het nieuw te ontwikkelen gebied Oude Ketelmakerij dan alleen een jongere bevolkingsgroep.

Daar waar vooral nu vanuit de landelijke politiek gekeken wordt naar hoe ouderen in de toekomst langer thuis moeten blijven wonen en hulp vanuit de omgeving daarbij steeds meer nadruk krijgt, wordt hier compleet aan voorbij gegaan en wordt jong (waar de hulp van verwacht wordt) en oud (die hulp nodig heeft) bewust gescheiden.

Appartementen voor ouderen en nieuwe woonvormen voor ouderen, waarbij we meer en meer out of the box zullen moeten gaan denken, zijn hard nodig om doorstroming van de woningmarkt te bevorderen.

In de omliggende wijk wonen veel ouderen die graag in deze wijk willen blijven wonen met alle voordelen in deze wijk, die nu als lokkertjes dienen voor de nieuwe jongere bewoners in dit gebied: winkels, openbaar vervoer, centrum en cultuur op loopafstand.

Meer visie vanuit de gemeenteraad is hierop zeker gewenst, door juist te kijken hoe jong en oud, samen een sociale gemeenschap kunnen zijn in de toekomst. Segregatie van jong en oud kunnen we ons hierbij niet permitteren.

Behandelvoorstel

Onderwerp	Algemene subsidieverordening gemeente Hengelo		
Zaaknummer	3365866	Portefeuillehouder	Jacqueline Freriksen
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	De raad wordt voorgesteld om: De Algemene subsidieverordening gemeente Hengelo vast te stellen.		
Historie	De Algemene subsidieverordening (Asv) regelt de essentiële elementen van het proces van subsidieverstrekking in Hengelo, zoals de subsidieaanvraag, de beslistermijnen, de weigeringsgronden en de bevoorschotting. De laatste wijziging van de Asv heeft plaatsgevonden in 2011. De verordening is daarom geactualiseerd. De actualisering betreft overwegend aanpassingen naar voorbeeld van de modelverordening van de Vereniging voor Nederlandse gemeenten, maar er zijn ook aanpassingen gedaan op basis van lokale (Hengelose) wensen. De concept Algemene subsidieverordening heeft vanaf 4 augustus 2021 ter inzage gelegen. Alle inwoners van de gemeente en overige belanghebbenden hebben zes weken de gelegenheid gehad te reageren op de inhoud van de conceptverordening. Na afloop van deze periode is er een zienswijze ingediend. Naar aanleiding van deze zienswijze is de conceptverordening op een aantal onderdelen gewijzigd. De definitieve verordening wordt nu ter vaststelling voorgelegd aan de raad.		

Politieke Markt	8 november 2022			
Voorzitter	Griffiemedewerker	Zaal	Domein	Duur
Vincent ten Voorde	Gerrit-Jan Eeftink	Vergaderkamer 5	Bestuur	60 min
Doel van de sessie	Oordeelsvormend, 1 spreker per fractie.			
Behandeladvies	De sessie start met een korte presentatie waarin een algemene toelichting over de werking en uitgangspunten van de algemene Subsidieverordening Hengelo wordt gegeven. Tevens wordt er ingegaan op de voornaamste wijzigingen in de voorgestelde verordening. Hierna is er de gelegenheid voor een oordeelsvormende ronde langs de fracties waarin om de mening over het voorliggende raadsvoorstel wordt gevraagd.			
Spreekrecht publiek	ja ☒		duur: maximaal 5 minuten	

Raad	23 november 2022	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	Oordeelsvormend besproken in de Politieke markt van 7 november 2022: besloten is om het raadsvoorstel te agenderen als B- stuk, Hamerstuk.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3365866	van der veer, mirjam wolsink, henk	FAC-AC	Jacqueline Freriksen
ONDERWERP			
3365866 - Algemene subsidieverordening			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

De VNG heeft recent een nieuw model subsidieverordening uitgebracht. Daaruit bleek dat de huidige verordening niet meer voldoende up-to-date was. De subsidieverordening is daarom geactualiseerd. In dit kader is er een concept Algemene subsidieverordening opgesteld en op 4 augustus 2021 voor inspraak vrijgegeven. Alle inwoners van de gemeente en overige belanghebbenden hebben zes weken de gelegenheid gehad te reageren op de inhoud van de conceptverordening. Na afloop van deze periode is er een zienswijze ingediend. Voorgesteld wordt deze zienswijze te beantwoorden door middel van de brief 'reactie zienswijze' (bijlage 2).

Naar aanleiding van deze zienswijze is de conceptverordening op een aantal onderdelen gewijzigd. De definitieve verordening wordt nu ter vaststelling voorgelegd aan de raad (bijlage 1).

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Argumenten

1.1 De Algemene Subsidieverordening (hierna: Asv) is hiermee weer up-to-date
Voor het actualiseren van de verordening is gebruik gemaakt van de modelverordening van de VNG. Tevens zijn er een aantal wijzigingen doorgevoerd, omdat hier in de praktijk behoefte aan bleek. Voor een overzicht van alle wijzigingen en de toelichting hierop, wordt verwezen naar bijlage 4.

1.2 Hiermee wordt voldaan aan het advies van de accountant
De huidige subsidieverordening stamt uit 2011. De accountant heeft geadviseerd om de Asv te actualiseren. Volgens de accountant dienen de regels met betrekking tot de vaststelling van een subsidie te worden aangescherpt. Dit advies is opgevolgd. De wijzigingen zijn opgenomen in bijlage 4.

BESPREK- EN BESLISPUNTEN

De Algemene subsidieverordening gemeente Hengelo vast te stellen.

FINANCIËLE ASPECTEN

De aanpassing van de verordening heeft vooralsnog geen directe financiële of personele gevolgen. Het betreft slechts het aanpassen van de regels omtrent het subsidieproces.

BIJLAGE(N)

1. De Algemene subsidieverordening gemeente Hengelo integraal;
2. De Algemene subsidieverordening gemeente Hengelo met wijzigingen;
3. Brief reactie zienswijze;
4. Overzicht van wijzigingen;
5. Controleprotocol Subsidieverklaring Gemeente Hengelo.

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3365866	van der veer, mirjam	FAC-AC	Jacqueline Freriksen
ONDERWERP			
3365866 - Algemene subsidieverordening gemeente Hengelo			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

De Algemene subsidieverordening gemeente Hengelo vast te stellen.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De Algemene subsidieverordening (Asv) regelt de essentiële elementen van het proces van subsidieverstrekking in Hengelo, zoals de subsidieaanvraag, de beslistermijnen, de weigeringsgronden en de bevoorschotting. De laatste wijziging van de Asv heeft plaatsgevonden in 2011. De verordening is daarom geactualiseerd. De actualisering betreft overwegend aanpassingen aan het model van de Vereniging voor Nederlandse gemeenten, maar is tevens aangepast naar lokale wensen.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

DATUM

De griffier

De voorzitter

ALGEMENE SUBSIDIEVERORDENING GEMEENTE HENGELO

De raad van de gemeente Hengelo;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van <datum>;

gelet op:

artikel 149 van de Gemeentewet;

besluit vast te stellen:

Algemene subsidieverordening gemeente Hengelo

HOOFDSTUK 1 ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

In deze verordening en de daarop rustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. aanvrager: een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid, dan wel één of meer natuurlijke personen die een aanvraag heeft of hebben ingediend om subsidie te verkrijgen;
- b. algemene groepsvrijstellingsverordening: verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard (PbEU L 127) , dan wel later daarvoor in de plaats tredende Europese regelgeving;
- c. algemene reserve: dit is de egalisatie reserve (zie begripsomschrijving sub i);
- d. ambtshalve vaststelling: het vaststellen van subsidie door burgemeester en wethouders, zonder dat de subsidieontvanger een aanvraag tot vaststelling hiervoor heeft ingediend;
- e. andere subsidie: subsidie ten behoeve van bijzondere incidentele projecten of activiteiten die niet behoren tot de reguliere bezigheden van de aanvrager en waarvoor burgemeester en wethouders slechts voor een van te voren bepaalde tijd van maximaal vier jaar subsidie willen verstrekken of een éénmalige subsidie als waardering zonder deze naar aard en omvang te willen beïnvloeden;
- f. bestemmingsreserves: een onderdeel van het eigen vermogen, afgezonderd voor een bepaalde bestemming;
- g. dekkingsplan: het dekkingsplan bevat een opgave van bij andere bestuursorganen of private organisaties of personen aangevraagde subsidies of vergoedingen ten behoeve van dezelfde activiteiten, onder vermelding van de stand van zaken daarvan.
- h. de-minimissteun: steun die wordt verstrekt op basis van Verordening (EU) nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag op de-minimissteun (PbEU L 352/1); Verordening (EU) nr. 2019/316 van de Commissie tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1408/2013 van de Commissie van 18 december 2013 inzake de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag op de-minimissteun in de landbouwproductiesector (PbEU L 51 I/1); Verordening (EU) nr. 717/2014 van de Commissie van 27 juni 2014 inzake de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag op de-minimissteun in de visserij- en aquacultuursector (PbEU L 190/45), of Verordening (EU) 2018/1923 van de Commissie van 7 december 2018 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun verleend aan diensten van algemeen economisch belang verrichtende ondernemingen (PbEU L 313/2);

- i. egalisatie reserve: dat deel van het eigen vermogen, dat beschikbaar is voor het opvangen van eventuele nadelige exploitatieresultaten. Voor deze reserves bestaat dus geen verplichting op grond van wet of statuten om deze aan te houden;
- j. Europees steunkader: een mededeling, richtsnoer, kaderregeling, besluit of vrijstellingsverordening op het gebied van staatssteun die de Europese Commissie of de Raad van de Europese Unie, gelet op de artikelen 106, derde lid, 107, 108 of 109 van het Verdrag heeft vastgesteld;
- k. jaarlijkse subsidie: subsidie die per (boek)jaar of voor een bepaald aantal boekjaren aan een instelling voor een periode van maximaal vier jaar wordt verstrekt;
- l. onderneming: iedere eenheid, ongeacht haar rechtsvorm of wijze van financiering, die een economische activiteit uitoefent;
- m. raad: raad van de Gemeente Hengelo;
- n. solvabiliteit: de verhouding tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen van een organisatie;
- o. staatsmiddelen: onder staatsmiddelen wordt mede verstaan middelen die beschikbaar zijn gesteld door de provincie of de gemeente;
- p. subsidie: de aanspraak op financiële middelen, door een bestuursorgaan verstrekt, met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten;
- q. subsidieplafond: het bedrag dat gedurende een bepaald tijdvak ten hoogste beschikbaar is voor verstrekking van subsidies krachtens een uitvoeringsregeling;
- r. subsidieverklaring: verklaring van een registeraccountant of accountant-administratieconsulent waarin deze een oordeel geeft over de rechtmatigheid en getrouwheid van een subsidiedeclaratie van een organisatie, met betrekking tot de ontvangen subsidie, de gesubsidieerde activiteiten en de hieraan verbonden uitgaven en inkomsten;
- s. uitvoeringsregelingen: in een uitvoeringsregeling wordt op onderdelen nadere regels gesteld aan de subsidie;
- t. verdrag: verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (PbEU C 326/47);
- u. voorziening: een passiefpost op de balans die een schatting geeft van voorzienbare last in verband met risico's en verplichtingen, waarvan de omvang en het tijdstip van optreden per balansdatum min of meer onzeker zijn maar die wel tot hogere kosten leiden en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum;
- v. wet: Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 2 Reikwijdte verordening

1. Deze verordening is van toepassing op de verstrekking van subsidies door burgemeester en wethouders op de volgende beleidsterreinen:
  - a. algemeen bestuur;
  - b. veiligheid;
  - c. verkeer, vervoer en waterstaat;
  - d. economie;
  - e. onderwijs;
  - f. sport, cultuur en recreatie;
  - g. sociaal domein;
  - h. volksgezondheid en milieu;
  - i. volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.
2. Burgemeester en wethouders kunnen uitvoeringsregelingen vaststellen over de te subsidiëren activiteiten, de doelgroepen en de verdeling van de subsidie.
3. Ten aanzien van subsidies als bedoeld in artikel 4:23, derde lid, van de wet (subsidies waarvoor geen wettelijke grondslag nodig is) kunnen burgemeester en wethouders bepalen dat deze verordening geheel of gedeeltelijk van toepassing is.

4. Afdeling 4.2.8 van de wet is van toepassing op subsidies die per boekjaar worden verleend en € 50.000 of meer bedragen, tenzij burgemeester en wethouders anders besluiten.

Artikel 3 Staatssteunregels

1. Voor zover dat ten behoeve van het voldoen aan een Europees steunkader noodzakelijk is, kunnen burgemeester en wethouders bij uitvoeringsregeling afwijken van deze verordening en deze aanvullen.
2. Bij uitvoeringsregelingen waarbij is bepaald dat toepassing kan worden gegeven aan een Europees steunkader, verwijst de uitvoeringsregeling naar het desbetreffende steunkader.
3. Bij subsidies waarop een Europees steunkader van toepassing is, verwijst de verleningsbeschikking naar de toepasselijke bepalingen van het steunkader.
4. Bij subsidies waarop een Europees steunkader van toepassing is, komen alleen de activiteiten, doelstellingen, resultaten en kosten voor vergoeding in aanmerking die voldoen aan de eisen van het desbetreffende steunkader.
5. Bij subsidies waarop een Europees steunkader van toepassing is, komen ondernemingen alleen in aanmerking voor zover de subsidieverstreking voldoet aan de voorwaarden van het desbetreffende steunkader.

Artikel 4 Subsidieplafond en begrotingsvoorbehoud

1. De raad kan jaarlijks bij de vaststelling van de begroting besluiten tot het instellen van subsidieplafonds.
2. In dat geval bepalen burgemeester en wethouders bij uitvoeringsregeling de wijze van verdeling van het beschikbare bedrag.
3. De raad kan het subsidieplafond verlagen als:
  - a. het plafond wordt vastgesteld voordat de begroting voor het betrokken jaar is vastgesteld of goedgekeurd; en
  - b. de subsidieaanvragen waarop het subsidieplafond betrekking heeft, moeten worden ingediend voordat de begroting voor het betrokken jaar is vastgesteld of goedgekeurd.
4. Bij de bekendmaking van een subsidieplafond dat kan worden verlaagd overeenkomstig het vorige lid, wordt gewezen op de mogelijkheid van verlaging en de gevolgen daarvan voor reeds ingediende aanvragen.
5. Een subsidie ten laste van een begroting, die nog niet is vastgesteld of goedgekeurd, wordt verleend onder de voorwaarde dat voldoende middelen op de begroting beschikbaar zullen worden gesteld. Bij de verleningsbeschikking wordt daarop gewezen.

HOOFDSTUK 2 DE SUBSIDIEAANVRAAG

Artikel 5 Aanvraag

1. De aanvraag voor een subsidie wordt schriftelijk ingediend bij burgemeester en wethouders, tenzij burgemeester en wethouders een elektronische indiening mogelijk hebben gemaakt. Als voor het indienen van een aanvraag een aanvraagformulier is vastgesteld, geschiedt dit met gebruikmaking daarvan.
2. Bij een aanvraag om subsidie overlegt de aanvrager in elk geval de volgende gegevens:
  - a. een beschrijving van de activiteiten waar subsidie voor wordt aangevraagd;
  - b. de doelstellingen en resultaten, die daarmee worden nagestreefd, en hoe de activiteiten aan dat doel bijdragen en in het bijzonder ook in welk mate de activiteiten gericht zijn op de gemeente of haar ingezetenen en op door de gemeente vastgestelde doelen of beleidsterreinen;
  - c. een begroting en dekkingsplan van de kosten van de activiteiten, waar de subsidie voor wordt aangevraagd. Het dekkingsplan bevat een opgave van bij anderen aangevraagde subsidies of vergoedingen ten behoeve van dezelfde activiteiten, onder vermelding van de stand van zaken daarvan.

- d. als de aanvrager een onderneming is:
    - 1° een opgave van subsidies, vergoedingen of tegemoetkomingen in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die al zijn of zullen worden ontvangen voor de activiteiten waarvoor de subsidie wordt aangevraagd;
    - 2° een verklaring als bedoeld in de verordening met betrekking tot de de-minimissteun (de-minimisverklaring).
  - e. indien van toepassing bij een jaarlijkse subsidie, de stand van de egalisatiereserve op het moment van de aanvraag.
- 3. Als de aanvrager een rechtspersoon is, die voor de eerste maal een subsidie aanvraagt, voegt deze bij de aanvraag toe: een exemplaar van de oprichtingsakte, de statuten, het jaarverslag, de jaarrekening en de balans van het voorgaande jaar.
  - 4. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd ook andere dan, of slechts enkele van, de in het tweede en derde lid genoemde gegevens te verlangen, indien die voor het nemen van een beslissing op de aanvraag noodzakelijk, respectievelijke voldoende zijn.
  - 5. Bij uitvoeringsregeling kan van de voorgaande leden worden afgeweken.

Artikel 6   Aanvraagtermijn

- 1. Een aanvraag voor een jaarlijkse subsidie onder € 50.000 wordt gedaan uiterlijk 1 september in het jaar voorafgaand aan het jaar, of de jaren waarop de subsidieaanvraag betrekking heeft.
- 2. Een aanvraag voor een jaarlijkse subsidie van € 50.000 of meer wordt gedaan uiterlijk 1 juni in het jaar voorafgaand aan het jaar, of de jaren waarop de subsidieaanvraag betrekking heeft.
- 3. Andere aanvragen om subsidie worden ingediend minimaal dertien weken voordat de aanvrager voornemens is te beginnen met de activiteiten waarvoor de subsidie wordt aangevraagd.
- 4. Bij uitvoeringsregeling kunnen andere termijnen worden gesteld.

HOOFDSTUK 3 DE SUBSIDIEVERLENING

Artikel 7   Beslistermijn

- 1. Burgemeester en wethouders beslissen op een aanvraag voor een jaarlijkse subsidie als bedoeld in artikel 6, eerste en tweede lid, uiterlijk voor 31 december van het jaar waarvoor de aanvraag is ingediend.
- 2. Burgemeester en wethouders beslissen op een andere aanvraag subsidie als bedoeld in artikel 6, derde lid, binnen 13 weken nadat de volledige aanvraag is ingediend.
- 3. Indien deskundigen of een commissie moet worden geraadpleegd over de kwaliteit van de subsidieaanvragen, kan het college deze beslistermijn tot 22 weken verlengen.
- 4. Bij uitvoeringsregeling kunnen andere termijnen worden gesteld.
- 5. Bij aanvragen om een subsidie die overeenkomstig artikel 108, derde lid, van het Verdrag worden aangemeld bij de Europese Commissie wordt de termijn verdaagd totdat de Europese Commissie een eindbeslissing heeft genomen.

Artikel 8   Weigerings-, intrekings- en terugvorderingsgronden

- 1. Onverminderd de artikelen 4:25, tweede lid, en 4:35 van de wet weigeren burgemeester en wethouders de subsidie in ieder geval:
  - a. als de Europese Commissie overeenkomstig artikel 108, derde lid, van het Verdrag heeft vastgesteld dat de subsidie onverenigbaar is met de interne markt.
  - b. als het een aanvrager betreft tegen wie een bevel tot terugvordering uitstaat ingevolge een eerdere beschikking van de Europese Commissie waarin de steun van Nederland onrechtmatig en onverenigbaar met de interne markt is verklaard.

2. Onverminderd het vorige lid weigeren burgemeester en wethouders de subsidie in ieder geval als de subsidieverstreking in strijd zou zijn met een Europees steunkader omdat:
  - a. subsidie verstrekt zou worden aan een aanvrager die een onderneming drijft die in moeilijkheden verkeert als bedoeld in het desbetreffende steunkader, of
  - b. de subsidie geen stimulerend effect heeft als bedoeld in het desbetreffende steunkader.
3. Onverminderd de vorige leden kunnen burgemeester en wethouders de subsidie verder in ieder geval weigeren:
  - a. de nodige gelden niet op de door de gemeenteraad vastgestelde gemeentebegroting beschikbaar zijn gesteld;
  - b. als de aanvrager voor hetzelfde tijdvak voor dezelfde activiteit(en) reeds eerder subsidie heeft ontvangen;
  - c. als in de activiteiten op een toereikende andere wijze wordt voorzien of kan worden voorzien;
  - d. als de te subsidiëren activiteiten niet of niet in overwegende mate gericht zijn op de gemeente of haar ingezetenen of niet of nauwelijks ten goede komen aan de gemeente of haar ingezetenen;
  - e. de instelling zelf in de kosten van de activiteiten kan voorzien, hetzij uit eigen middelen hetzij uit middelen van derden;
  - f. als niet is aangetoond dat de subsidie noodzakelijk is voor het verrichten van de activiteiten waarvoor deze wordt gevraagd;
  - g. in het geval en onder de voorwaarden, bedoeld in artikel 3 van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur;
  - h. als de aanvraag niet voldoet aan regels die zijn gesteld om voor subsidie in aanmerking te komen;
  - i. als de subsidieverstreking in strijd zou zijn met een wettelijk voorschrift;
  - j. als de subsidieverstreking niet is toegestaan totdat de Europese Commissie met toepassing van artikel 108, derde lid, van het Verdrag heeft vastgesteld dat de subsidie verenigbaar is met de interne markt;
  - k. in de bij de betrokken uitvoeringsregeling bepaalde gevallen.
4. Burgemeester en wethouders kunnen een subsidie in ieder geval intrekken in het geval en onder de voorwaarden, bedoeld in artikel 3 van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur.
5. Burgemeester en wethouders vorderen een subsidie met rente terug als dit nodig is ter uitvoering van een terugvorderingsbesluit van de Europese Commissie of een onherroepelijke rechterlijke uitspraak.

Artikel 9 Verlening subsidie

1. In de beschikking tot subsidieverlening geven burgemeester en wethouders aan op welke wijze de verantwoording van de te ontvangen subsidie dient plaats te vinden.
2. Bij de beschikking tot subsidieverlening kan aan de subsidieontvanger een verklaring omtrent gedrag (VOG) worden gevraagd voor de bestuurders en medewerkers voor zover er geen wettelijke verplichting bestaat voor een VOG.
3. Een subsidie kan in bijzondere gevallen na afloop van de subsidiabele activiteiten worden verstrekt.
4. Bij jaarlijks verstrekte subsidies geldt het kalenderjaar als uitgangspunt voor de subsidieverlening.
5. Burgemeester en wethouders kunnen op verzoek van een subsidieontvanger een gebroken boekjaar als uitgangspunt voor de subsidieverlening toestaan, indien en voor zover bijzondere omstandigheden dit rechtvaardigen.

6. Indien lid 5 van toepassing is geven burgemeester en wethouders aan welke gevolgen dit heeft ten aanzien van de in de Algemene Subsidieverordening genoemde termijnen en verantwoordingsmomenten, alsmede de wijze van bevoorschotting. In dat geval kunnen burgemeester en wethouders afwijken van het bepaalde in artikel 6 eerste en tweede lid, artikel 7 tweede lid, artikel 14 eerste lid, artikel 15 eerste lid en artikel 16 eerste lid.
7. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd om verplichtingen aan de beschikking tot subsidieverlening te verbinden met betrekking tot het beheer en gebruik van de subsidie.

Artikel 10 Betaling en bevoorschotting

1. Indien een beschikking tot subsidieverlening wordt gegeven, kunnen burgemeester en wethouders besluiten tot bevoorschotting van de subsidie.
2. Indien besloten wordt tot bevoorschotting van de subsidie wordt in het besluit tot subsidieverlening, de hoogte en de termijnen van de voorschotten bepaald.

HOOFDSTUK 4 VERPLICHTINGEN SUBSIDIEONTVANGER

Artikel 11 Algemene verplichtingen van subsidieontvanger

1. Als aannemelijk is dat een of meer van de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend niet, niet tijdig of niet geheel zullen worden verricht of dat niet, niet tijdig of niet geheel aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen zal worden voldaan, meldt de subsidieontvanger dat onverwijld schriftelijk aan burgemeester en wethouders.
2. De subsidieontvanger betaalt het niet, dan wel deels niet, benutte subsidiebedrag op eerste aanzegging van het college direct op de voorgeschreven wijze terug.
3. Een subsidieontvanger informeert burgemeester en wethouders zo spoedig mogelijk schriftelijk over:
  - a. beslissingen of procedures die zijn gericht op de beëindiging van de activiteiten waarvoor subsidie is verleend, of tot ontbinding van de gesubsidieerde rechtspersoon;
  - b. relevante wijzigingen in de financiële en organisatorische verhouding met derden;
  - c. ontwikkelingen die ertoe kunnen leiden dat de subsidieontvanger de aan de subsidie verbonden verplichtingen niet, niet tijdig of niet geheel zal kunnen worden nagekomen;
  - d. wijziging van de statuten voor zover het betreft de vorm van de gesubsidieerde rechtspersoon, de persoon van de bestuurder of bestuurders en het doel van de rechtspersoon.
4. Bij subsidies van € 50.000 of meer, behoeft de subsidieontvanger de toestemming van burgemeester en wethouders voor handelingen als bedoeld in artikel 4:71 van de wet.

Artikel 12 Aan een subsidie te verbinden bijzondere verplichtingen

1. Bij subsidies, die € 50.000 of meer bedragen, verleend voor activiteiten die meer dan een jaar in beslag nemen, kan de verplichting worden opgelegd tot het tussentijds afleggen van rekening en verantwoording over de tot dan verrichte activiteiten en de daaraan verbonden uitgaven en inkomsten. De tussentijdse verantwoording wordt niet vaker dan één keer per jaar verlangd. Bij uitvoeringsregeling kan hiervan worden afgeweken.
2. Bij uitvoeringsregeling of verleningsbeschikkingen kunnen aan de subsidieontvanger ook andere verplichtingen dan genoemd in artikel 4:37, eerste lid, van de wet worden opgelegd, voor zover deze strekken tot verwezenlijking van het doel van de subsidie.
3. Bij uitvoeringsregeling kunnen verplichtingen die niet strekken tot verwezenlijking van het doel van de subsidie aan de subsidie worden verbonden, voor zover deze verplichtingen betrekking hebben op de wijze waarop of de middelen waarmee de gesubsidieerde activiteit wordt verricht.

4. Bij uitvoeringsregeling of verleningsbeschikking kan worden bepaald dat de subsidieontvanger, voor zover het verstrekken van de subsidie heeft geleid tot vermogensvorming, daarvoor aan burgemeester en wethouders een vergoeding verschuldigd is als zich een gebeurtenis voordoet als bedoeld in artikel 4:41, tweede lid, van de wet. Daarbij wordt tevens aangegeven hoe de hoogte van de vergoeding wordt bepaald.
5. Het college kan nadere verplichtingen aan de subsidieontvanger stellen betreffende een zo optimaal mogelijke deelname van en toegankelijkheid voor personen met een geestelijke en/of lichamelijke beperking aan de door de subsidieontvanger georganiseerde activiteiten.
6. Aan een beschikking tot subsidieverlening kunnen verplichtingen worden verbonden met betrekking tot de toepasselijkheid van de voor die sector van toepassing zijnde Governance Code op de subsidieontvanger mits er sprake is van doelgebonden verplichtingen.

HOOFDSTUK 5 DE SUBSIDIEVASTSTELLING

Artikel 13 Eindverantwoording subsidies tot € 7.500

1. Subsidies tot € 7.500 kunnen door het burgemeester en wethouders:
  - a. direct worden vastgesteld of;
  - b. na verlening van subsidie ambtshalve worden vastgesteld binnen 13 weken, nadat de activiteiten uiterlijk moeten zijn verricht tenzij toepassing wordt gegeven aan het volgende lid.
2. Bij een ambtshalve vaststelling als bedoeld in eerste lid, onderdeel b, kunnen burgemeester en wethouders de aanvrager verplichten om op de door burgemeester en wethouders aangegeven wijze aan te tonen dat de activiteiten, waarvoor de subsidie wordt verstrekt, zijn verricht en dat is voldaan aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen. In dat geval vindt de vaststelling plaats binnen 13 weken nadat de gevraagde inlichtingen zijn verstrekt.

Artikel 14 Eindverantwoording subsidies vanaf € 7.500 tot € 50.000

1. Bij subsidieverlening vanaf € 7.500 maar minder dan € 50.000 dient de subsidieontvanger een aanvraag tot vaststelling in bij burgemeester en wethouders door middel van de in bijlage 2 genoemde invulinstructie financiële verantwoording:
  - a. bij een jaarlijks verstrekte subsidie, uiterlijk voor 1 mei in het jaar na afloop van het jaar, respectievelijk 4 maanden na het subsidietijdvak, waarvoor subsidie is verleend;
  - b. in andere gevallen uiterlijk 13 weken nadat de gesubsidieerde activiteiten zijn verricht.
2. De aanvraag tot vaststelling bevat een inhoudelijk en financieel verslag, waaruit blijkt in hoeverre de gesubsidieerde activiteiten zijn verricht en aan de verplichtingen is voldaan.
3. Burgemeester en wethouders kunnen bepalen dat ook andere, of minder dan, de in dit artikel bedoelde gegevens en bescheiden die voor de vaststelling van belang zijn, worden overlegd.
4. Bij een specifieke subsidieverlening kunnen burgemeester en wethouders bepalen dat de subsidieontvanger wordt verplicht een accountant de opdracht te verstrekken te onderzoeken of de aan de subsidie verbonden verplichtingen zijn nageleefd.

Artikel 15 Eindverantwoording subsidies vanaf € 50.000 tot € 125.000

1. Indien de totale som van de subsidieverlening € 50.000 tot € 125.000 bedraagt, dient de subsidieontvanger een aanvraag tot vaststelling in bij burgemeester en wethouders door middel van de in bijlage 2 genoemde invulinstructie financiële verantwoording:
  - a. bij een jaarlijks verstrekte subsidie, uiterlijk voor 1 juni in het jaar na afloop van het jaar, respectievelijk 4 maanden na het subsidietijdvak, waarvoor subsidie is verleend.
  - b. in andere gevallen uiterlijk 13 weken nadat de gesubsidieerde activiteiten zijn verricht.
2. De aanvraag tot vaststelling bevat:
  - a. een inhoudelijk verslag, waaruit blijkt dat de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend, zijn verricht en aan de verplichtingen is voldaan;

- b. een overzicht van de activiteiten en de hieraan verbonden uitgaven en inkomsten (financieel verslag of jaarrekening);
  - c. een balans van het afgelopen subsidietijdvak met een toelichting daarop; en
  - d. een subsidieverklaring in de vorm van een beoordelingsverklaring, opgesteld door een onafhankelijk accountant.
3. Burgemeester en wethouders bepalen waaraan de subsidieverklaring moet voldoen en leggen dit vast in een protocol.
  4. Burgemeester en wethouders kunnen bepalen dat ook andere, of minder dan, de in dit artikel bedoelde gegevens en bescheiden die voor de vaststelling van belang zijn, worden overlegd.

Artikel 16 Eindverantwoording subsidies vanaf € 125.000 of meer

1. Indien de totale som van de subsidieverlening € 125.000 of meer bedraagt, dient de subsidieontvanger een aanvraag tot vaststelling in bij burgemeester en wethouders door middel van de in bijlage 2 genoemde invulinstructie financiële verantwoording:
  - a. bij een jaarlijks verstrekte subsidie, uiterlijk voor 1 juni in het jaar na afloop van het jaar, respectievelijk 4 maanden na het subsidietijdvak, waarvoor subsidie is verleend.
  - b. in andere gevallen uiterlijk 13 weken nadat de gesubsidieerde activiteiten zijn verricht.
2. De aanvraag tot vaststelling bevat:
  - a. een inhoudelijk verslag, waaruit blijkt dat de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend, zijn verricht en aan de verplichtingen is voldaan;
  - b. een overzicht van de activiteiten en de hieraan verbonden uitgaven en inkomsten (financieel verslag of jaarrekening);
  - c. een balans van het afgelopen subsidietijdvak met een toelichting daarop; en
  - d. een accountantsverklaring bij de jaarrekening in de vorm van een controleverklaring, opgesteld door een onafhankelijk accountant.
3. Burgemeester en wethouders kunnen bepalen dat ook andere, of minder dan, de in dit artikel bedoelde gegevens en bescheiden die voor de vaststelling van belang zijn, worden overlegd.

Artikel 17 Vaststelling subsidie

1. Burgemeester en wethouders stellen de subsidie vast binnen 13 weken na ontvangst van de aanvraag tot subsidievaststelling, tenzij bij uitvoeringsregeling anders is bepaald.
2. Deze termijn kan eenmaal voor ten hoogste 6 weken worden verdaagd.
3. Bij uitvoeringsregelingen kunnen categorieën van subsidies of subsidieontvangers worden aangewezen, waarvoor de subsidie direct wordt vastgesteld zonder dat de subsidieontvanger een aanvraag voor subsidie vaststelling hoeft in te dienen.
4. Als een aanvraag tot subsidievaststelling niet binnen de in de artikelen 14, 15 en 16 genoemde termijnen is ingediend, kunnen burgemeester en wethouders de subsidieontvanger schriftelijk een nieuwe termijn stellen. Wordt de aanvraag niet binnen deze termijn ingediend dan kunnen zij overgaan tot ambtshalve vaststelling.

HOOFDSTUK 6 OVERIGE EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 18 Reserves

1. Bij verleningsbeschikking kan worden bepaald dat de subsidieontvanger die structureel een per kalender- of boekjaar verstrekte subsidie ontvangt van € 50.000 of meer, een egalisatiereserve als bedoeld in artikel 4:72, eerste lid, van de wet vormt.
2. Een instelling die reserves, die voortkomen uit de door de gemeente Hengelo verstrekte subsidiegelden, wil gaan vormen of hieraan wil gaan doteren, dient voorafgaand hieraan een schriftelijk verzoek in te dienen bij burgemeester en wethouders en kan deze reserves pas

gaan vormen of er aan doteren nadat burgemeester en wethouders hiervoor schriftelijke toestemming hebben verleend.

3. De maximale toevoeging aan bestaande reserves, die voortkomen uit de door de gemeente Hengelo verstrekte subsidiegelden, is zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van burgemeester en wethouders toegestaan tot maximaal 10% van de totale subsidiegelden die de betreffende instelling in het betreffende boekjaar van de gemeente heeft ontvangen, voor zover dit niet wordt veroorzaakt door het niet of slechts gedeeltelijk uitvoeren van activiteiten waarvoor de subsidie is verleend en waarbij de instelling een maximale solvabiliteit heeft van 20%. Indien de instelling voor een of beide van de percentages een hogere waarde heeft dan hier gesteld is lid 2 van toepassing.
4. Burgemeester en wethouders kunnen met betrekking tot de maximale hoogte van een reserve, voor zover opgebouwd uit subsidiegelden van de gemeente Hengelo, nadere regels vaststellen.
5. Over het aangaan van structurele verplichtingen van de gemeente Hengelo, die zich uitstrekken over een langere periode dan het begrotingsjaar en die gedekt worden uit opgebouwde reserves, zal subsidieontvanger met burgemeester en wethouders in overleg treden. Als minimale voorwaarde voor het aangaan van dat soort verplichtingen geldt dat geen ongedekte structurele lasten mogen ontstaan nadat de reserve is uitgeput.
6. Het verzoek om toestemming voor het vormen van een in lid 1 genoemde reserve bevat in ieder geval de volgende gegevens:
  - a. het doel van de reserve;
  - b. een onderbouwing van de noodzakelijke maximale hoogte van de reserve;
  - c. een motivatie van het tijdstip waarop de organisatie de middelen nodig heeft;
  - d. burgemeester en wethouders kunnen daarnaast aanvullende gegevens verlangen.
7. Voor het toevoegen van subsidiegelden aan reserves of de onttrekking van subsidiegelden uit reserves, anders dan voor het doel waarvoor de reserve is bestemd, is voorafgaande schriftelijk toestemming nodig van burgemeester en wethouders.
8. Indien en voor zover de jaarlijkse subsidie over een periode van drie jaren gemiddeld niet hoger is dan € 7.500 is dit artikel niet van toepassing.
9. Burgemeester en wethouders kunnen toestaan, dat van het bepaalde in de vorige leden, wordt afgeweken.

Artikel 19 Voorziening

1. Een instelling die in structurele zin subsidie ontvangt kan, wanneer burgemeester en wethouders daarvoor voorafgaande schriftelijke toestemming hebben verleend, onder voorwaarden een voorziening vormen die (mede) is opgebouwd uit gemeentelijke subsidiegelden.
2. Een voorziening kan gevormd worden voor toekomstige kosten die een periode van tenminste twee boekjaren omvatten en:
  - a. niet binnen de jaarlijkse exploitatie of via de egalisatiereserve opgevangen kunnen worden, en
  - b. nu reeds te voorzien zijn, en
  - c. onvermijdelijk zijn, en
  - d. hun oorzaak in het verleden hebben, en
  - e. kwantificeerbaar/berekenbaar zijn.
3. Het verzoek om toestemming voor het vormen van een voorziening bevat een plan waarin in ieder geval de volgende gegevens zijn opgenomen:
  - a. het doel van de voorziening;
  - b. een onderbouwing van de noodzakelijke maximale hoogte van de voorziening;
  - c. een planmatige onderbouwing van de meerjarige opbouw van en onttrekkingen uit de voorziening.

- d. burgemeester en wethouders kunnen daarnaast aanvullende gegevens verlangen.
4. Indien een accountantsverklaring nodig is vanwege het feit dat het subsidiebedrag € 50.000 of meer bedraagt, behoeft de toestemming niet eerder te worden gevraagd dan na toetsing van de accountant.
5. Het toestaan van het vormen van een voorziening, die (mede) is opgebouwd uit gemeentelijke subsidiemiddelen, gebeurt onder de voorwaarde dat het onderliggende plan, zoals bedoeld in lid 3, is goedgekeurd.
6. Voor het in afwijking van het goedgekeurde plan toevoegen van subsidiegelden of in afwijking van het goedgekeurde plan onttrekken van subsidiegelden aan de voorziening, is voorafgaande schriftelijke toestemming nodig van burgemeester en wethouders.
7. Bij het vrijvallen van een voorziening worden de eventuele toerekenbare subsidiegelden teruggevorderd door de gemeente.

Artikel 20 Hardheidsclausule

1. Als een bij of krachtens deze verordening gestelde termijn voor de subsidieaanvrager of subsidieontvanger gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zouden zijn tot de daarmee te dienen belangen, kunnen burgemeester en wethouders een andere termijn stellen.
2. In een uitvoeringsregeling kan worden bepaald dat door burgemeester en wethouders van een of meerdere artikelen of artikelleden van die regeling kan worden afgeweken als daaraan vasthouden voor een subsidieaanvrager of subsidieontvanger gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zouden zijn tot de daarmee te dienen belangen.
3. Toepassing van de vorige leden wordt gemotiveerd in het besluit.

Artikel 21 Slotbepalingen

1. De Algemene subsidieverordening, vastgesteld in de raad van 25 april 2011, wordt ingetrokken.
2. Besluiten op grond van de Algemene subsidieverordening van 25 april 2011 worden aangemerkt als besluiten op grond van deze verordening.
3. Aanvragen, die zijn ingediend onder de Algemene subsidieverordening van 25 april 2011 en waarop nog niet is beslist bij het in werking treden van deze verordening, worden afgehandeld krachtens deze verordening.
4. Op bezwaarschriften tegen een besluit op grond van de Algemene subsidieverordening van 25 april 2011 wordt beslist met inachtneming van deze verordening.
5. Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag volgend op haar bekendmaking.
6. Deze verordening wordt aangehaald als: Algemene subsidieverordening gemeente Hengelo.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Hengelo in zijn vergadering van <datum>.

De voorzitter,

De griffier,

BIJLAGE I CHECKLIST STAATSSTEUN

Deze checklist biedt een overzicht van de stappen die genomen moeten worden om vast te stellen of er sprake is van staatssteun. Deze checklist bevat ook een toets aan de bepalingen voor de diensten van algemeen economisch belang (DAEB).

1. Is er sprake van staatssteun ?

1.1. Wordt er geld rechtstreeks door de gemeente Hengelo aan één of meer ondernemingen verstrekt? (Voorbeelden zijn: subsidie, garantie, gratis parkeervergunningen). Onder een onderneming wordt verstaan; elke eenheid die een economische activiteit uitoefent ongeacht haar rechtsvorm en de wijze waarop zij wordt gefinancierd. Onder economische activiteit valt het aanbieden van goederen of diensten op een bepaalde markt. Van een markt is sprake indien er concurrentie is.

Ja, ga naar 1.2

Nee, geen staatssteun, geen meldingsplicht

1.2. Niet-marktconform voordeel aan onderneming? (zie ook de vragen 4 en 5). Van een niet-conform voordeel is sprake indien het (economisch) voordeel dat een onderneming ontvangt bij de gewone bedrijfsvoering via de markt niet zou zijn verkregen. Als niet-marktconform voordeel worden alle maatregelen gezien die de lasten van een ondernemer verlichten en die normaal ten laste van hem zelf zouden komen.

Ja, ga naar 1.3

Nee, geen staatssteun, geen meldingsplicht

1.3. Is er sprake van selectief voordeel? De vraag is of het voordeel ten goede komt aan bepaalde onderneming(en).

Ja, ga naar 1.4

Nee, geen staatssteun, geen meldingsplicht

1.4. (Dreigende) vervalsing van mededinging. De Commissie oordeelt vaak al snel dat een steunmaatregel de mededinging kan (dreigen te) vervalsen en het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt. Wordt aan de eerste drie criteria voldaan, moet daarom in principe al melding plaats vinden. Dit hoeft niet indien er evident sprake is van een activiteit met slechts lokaal bereik.

Ja, ga naar 1.5

Nee, geen staatssteun, geen meldingsplicht

1.5. Invloed op de tussenstaatse handel. De Commissie oordeelt vaak al snel dat een steunmaatregel de mededinging kan (dreigen te) vervalsen en het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt. Wordt aan de eerste drie criteria voldaan, moet daarom in principe al melding plaats vinden. Dit hoeft niet indien er evident sprake is van een activiteit met slechts lokaal bereik.

Ja, ga naar 2

Nee, geen staatssteun, geen meldingsplicht

2. Valt de steun onder een vrijstellingsverordening?

2.1. Bedraagt de steun meer dan € 200.000,-- in 3 jaar?

Ja, ga naar 2.2

Nee, geen staatssteun (de-minimis), geen meldingsplicht

2.2. De Europese Commissie heeft bepaalde soorten steunmaatregelen vrijgesteld van voorafgaande melding. Volstaan kan worden met een kennisgeving en een jaarlijkse rapportage. De volgende steuncategorieën vallen onder de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV)

- Regionale steun
- Steun voor het MKB
- Steun om het MKB toegang tot financiering te geven
- Steun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie
- Opleidingssteun
- Steun ten behoeve van kwetsbare werknemers en werknemers met een handicap
- Steun voor milieubescherming en hernieuwbare energie
- Steun tot herstel van de schade veroorzaakt door bepaalde natuurrampen
- Sociale vervoerssteun ten behoeve van bewoners van afgelegen gebieden
- Steun voor breedbandinfrastructuur

- Steun voor cultuur en instandhouding van het erfgoed
- Steun voor sportinfrastructuur en multifunctionele recreatieve infrastructuur
- Steun voor lokale infrastructuurvoorzieningen

Valt de steun niet onder de AGVV? Ga naar 3.

3. Melding bij de Europese Commissie

De kans op goedkeuring is groter wanneer de steun aan voorwaarden voldoet van kaders o.a.

- Milieu
- Redding en herstructurering
- Onderzoek en ontwikkeling
- Regionale steun
- Publieke omroepen
- Landbouw
- Visserij
- Vervoer

Vervolg toets DAEB

4. Wordt voldaan aan market economy investor principle en regels bij o.a. leningen, overheidsgaranties, risicokapitaal ? Of wordt voldaan aan bepalingen verkoop grond en gebouwen?

Geschiedt de inbreng van nieuw kapitaal (de oprichting van een onderneming, overdracht van het eigendomsrecht) in omstandigheden die aanvaardbaar zouden zijn voor een particuliere investeerder die volgens de in een markteconomie normale gebruiken, handelt (de zgn. market economy investor principle).

Nee, ga terug naar 1.3

Ja, geen staatssteun, geen meldingsplicht

5. Valt de steun onder een vrijstellingsverordening?

- Er is geen Europese regelgeving over de betreffende dienst;
- Er is sprake van een economisch belang dat normale economische activiteiten te boven gaat;
- De dienst heeft kenmerken die overheidsingrijpen rechtvaardigen.

Ja, ga naar 5.1

Nee, ga terug naar 1.3

5.1. Wordt voldaan aan de Altmark-criteria?

- Altmark I: De begunstigde onderneming daadwerkelijk belast met de uitvoering van een DAEB.
- Altmark II: De verplichting duidelijk omschreven.
- Altmark III: De parameters voor de berekening van compensatie vooraf, objectief en transparant vastgesteld.
- Altmark IV: Keuze voor een onderneming gemaakt na een openbare aanbesteding of bedrag van compensatie vastgesteld aan de hand van de kosten die een gemiddelde, goed beheerde onderneming zou hebben gemaakt + een redelijke winst.

Nee, ga naar 5.2

Ja, geen staatssteun, geen meldingsplicht

5.2. Er is sprake van staatssteun. Valt deze onder de vrijstelling voor 'kleine diensten' ?

Nee, ga naar 5.3

Ja, geen meldingsplicht

5.3. Melding bij de Europese Commissie. Kans op goedkeuring als steun aan de voorwaarden van de kaderregeling voor 'grote diensten' voldoet.

BIJLAGE II INVULINSTRUCTIE FINANCIËLE VERANTWOORDING, MODEL BEGROTING EN MODEL BATEN EN LASTEN

Invulinstructie financiële verantwoording								
Naam instelling:								
Adres:								
Postcode en plaats:								
Contactpersoon:								
Telefoon:								
E-mail:								
Zaaknummer aangevraagde subsidie								
Inhoudelijke meetbare indicatoren								
Indicator	Afgesproken resultaat	Realisatie	Afwijking (in%)	Toelichting				
Financiële indicatoren								
Indicator	Bedrag in begroting aanvraag	Realisatie	Afwijking (in%)	Toelichting				
<table border="1"> <tr> <td>Paraaf Accountant</td> <td></td> </tr> <tr> <td>datum</td> <td></td> </tr> </table>					Paraaf Accountant		datum	
Paraaf Accountant								
datum								

Model meer-jaren begroting

	Realisatie afgelopen boekjaar (T- 1)	Prognose lopend jaar (T)	Begroting (T+1)	Begroting (T+2)	Begroting (T+3)	Begroting (T+4)
Baten						
- Specificatie van subsidie opbrengsten						
- Specificatie van eigen inkomsten						
Totaal Baten						
Lasten						
- Specificatie van lasten						
Totaal lasten						
Resultaat						
Voorstel resultaat bestemming						
- Stand reserves per 01-01						
- Toevoeging of onttrekking						
- Stand reserves per 31-12						

Toelichting: de begroting dient onder dezelfde voorwaarden opgesteld te worden als uw meest recente jaarrekening. Alle baten en lasten dienen minimaal uitgesplitst te zijn naar gelijksoortige baten/lasten of individueel opgenomen te zijn indien de baten/lasten >10% van het totaal

Model staat van baten en lasten

	Realisatie huidig boekjaar (T)	Begroting boekjaar (conform aanvraag) (T)	Realisatie afgelopen boekjaar (T- 1)
Baten			
- Specificatie van subsidie opbrengsten			
- Specificatie van eigen inkomsten			
Totaal Baten			
Lasten			
- Specificatie van lasten			
Totaal lasten			
Resultaat			
Voorstel resultaat bestemming			
- Stand reserves per 01-01			
- Toevoeging of onttrekking			
- Stand reserves per 31-12			

Toelichting: de staat van baten en lasten dient onder dezelfde voorwaarden opgesteld te worden als uw meest recente jaarrekening. Alle baten en lasten dienen minimaal uitgesplitst te zijn naar gelijksoortige baten/lasten of individueel opgenomen te zijn indien de baten/lasten >10% van het totaal

TOELICHTING ALGEMENE SUBSIDIEVERORDENING

Artikel 1 Begripsbepalingen

In dit artikel is een aantal definities opgenomen. Deze definities gelden niet alleen voor deze verordening, maar ook voor de hierop te baseren regelingen. Deze definities zullen dus niet nogmaals in de verschillende uitvoeringsregelingen opgenomen hoeven te worden. Ook kan hier niet van worden afgeweken.

Onder het begrip 'Europees steunkader' vallen in ieder geval zowel de in dit artikel benoemde algemene groepsvrijstellingsverordeningen als de in dit artikel benoemde de-minimisverordeningen.

De solvabiliteit geeft aan in hoeverre een instelling in staat is om op korte en lange termijn aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. De solvabiliteit wordt uitgedrukt in een percentage en wordt als volgt berekend: het eigen vermogen (na resultaatbestemming) per jaar ultimo gedeeld door het balanstotaal per jaar ultimo, vermenigvuldigd met 100%.

Onderscheid subsidie en opdracht

In artikel 4:21 Awb is bepaald wat onder een subsidie moet worden verstaan:

1. een aanspraak is op financiële middelen;
2. door een bestuursorgaan verstrekt;
3. met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager;
4. anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten.

Er is sprake van een opdracht c.q. commerciële transactie:

- a. als goederen en diensten direct worden geleverd aan het bestuursorgaan;
- b. én de betaling voor die goederen of diensten is afgestemd op de waarde daarvan in het economische verkeer.

Er moet dus gekeken worden naar de prijs. Als sprake is van een commerciële prijs c.q. een marktconforme prijs (kostprijs met een zekere winstmarge) dan duidt dit op een opdracht c.q. commerciële transactie. Wordt er geen marktconforme prijs betaald, dan is dit een sterke indicatie dat het om een subsidie gaat.

Is sprake van een subsidie dan is titel 4.2 van de Awb van toepassing. Is sprake van een opdracht, dan zijn de regels uit titel 7 van boek 7 van het Burgerlijk Wetboek (BW) (artikel 7:400 BW e.v.) van toepassing.

Artikel 2 Reikwijdte verordening

Met het eerste lid krijgen burgemeester en wethouders de bevoegdheid overgedragen om te besluiten over het verstrekken van subsidies waarop de Algemene subsidieverordening (hierna: ASV) van toepassing is. Dit betreft in beginsel alle subsidies op de genoemde beleidsterreinen, met uitzondering van subsidies waarvoor bij afzonderlijke verordening een uitputtende regeling is getroffen en subsidies waar overeenkomstig artikel 4:23, derde lid, van de wet geen wettelijke grondslag nodig is.

Met het tweede lid krijgen burgemeester en wethouders de bevoegdheid om in nadere regels, hier en verder uitvoeringsregeling genoemd, de te subsidiëren activiteiten te bepalen. Voor zover burgemeester en wethouders iets wensen te regelen met betrekking tot de doelgroepen die voor subsidie in aanmerking komen, de berekening van de subsidie en de wijze van uitbetalen, dient dit eveneens in de uitvoeringsregeling te gebeuren.

In andere artikelen van de ASV worden andere bevoegdheden gedelegeerd die betrekking hebben op de inhoud van de uitvoeringsregeling: het afwijken van termijnen, het verbinden van bepaalde verplichtingen aan de subsidie, de wijze van verdelen van het subsidieplafond.

Voor zover burgemeester en wethouders geen gebruik maken van de bevoegdheid om nadere regels vast te stellen is het slechts in beperkte mate mogelijk om subsidies te verstrekken. De hoofdregel van de Awb is namelijk dat subsidieverstrekking gebaseerd moet zijn op een wettelijk voorschrift, zoals een uitvoeringsregeling, waarin de te subsidiëren activiteiten staan vermeld. Op grond van artikel 4:23, derde lid, van de wet, bestaan hierop maar vier uitzonderingen:

- a. de spoedeisende subsidieverstrekking (tijdelijk, vooruitlopend op de vaststelling van een wettelijk voorschrift);
- b. de subsidieverstrekking op grond van een begrotingspost (de begroting dient de subsidieontvanger en het bedrag dat ten hoogste kan worden vastgesteld te vermelden);
- c. de incidentele subsidieverstrekking (voor uitzonderlijke gevallen, en als er in beginsel slechts eenmalig subsidie zal worden toegekend);
- d. de Europese subsidies (is voor gemeenten nauwelijks van belang).

Derde lid

Ten aanzien van subsidies waarvoor overeenkomstig artikel 4:23, derde lid, van de wet geen wettelijke grondslag nodig is (zoals bijvoorbeeld incidentele subsidies) is de ASV in beginsel niet van toepassing. Dit lid geeft burgemeester en wethouders de bevoegdheid om de ASV (deels) van toepassing te verklaren als daartoe aanleiding bestaat.

Artikel 3 Staatssteunregels

Om subsidies onder een Europees steunkader te brengen moet de subsidie op het toepasselijke steunkader worden toegesneden. Daarbij kan het nodig zijn dat er in de uitvoeringsregeling afgeweken wordt van de ASV, of dat deze aangevuld wordt. Het eerste lid maakt burgemeester en wethouders daartoe bevoegd.

Het tweede en derde lid zijn een uitvloeisel van de eis van de Europese Commissie dat in uitvoeringsregelingen en -beschikkingen die gebruik maken van het Europees steunkader, het toepasselijke kader expliciet wordt vermeld.

Als sprake is van steun die valt onder een Europees steunkader, kunnen uiteraard alleen de activiteiten, doelstellingen, resultaten en kosten voor subsidie in aanmerking komen voor zover die voldoen aan de eisen en voorwaarden van het betreffende steunkader (lid 4). Net zo goed als dat bij subsidies waarop een Europees steunkader van toepassing is, kunnen ondernemingen alleen in aanmerking komen als de subsidieverstrekking voldoet aan de voorwaarden van het desbetreffende steunkader (lid 5).

Artikel 4 Subsidieplafond en begrotingsvoorbehoud

De raad stelt de subsidieplafonds vast (eerste lid) en vermeldt bij de bekendmaking de wijze van verdelen (eerste lid in combinatie met artikel 4:26, tweede lid, van de wet). De wijze van verdelen kan ook worden bekendgemaakt door verwijzing naar de – door burgemeester en wethouders vastgestelde – uitvoeringsregeling waarin de wijze van verdeling is vastgelegd (tweede lid in combinatie met artikel 4:26, tweede lid, van de wet).

Als dat geen bestaande uitvoeringsregeling is zal – in samenspraak tussen de raad en het college – geregeld (moeten) zijn dat óf de uitvoeringsregeling en het subsidieplafond gelijktijdig in werking treden óf dat de uitvoeringsregeling weliswaar voor het vaststellen van het subsidieplafond in werking treedt maar dat aanvragen pas ná het vaststellen van het subsidieplafond kunnen worden ingediend. Als dit niet (juist) geregeld is kan het subsidieplafond niet worden tegengeworpen aan aanvragers die hun aanvraag hebben ingediend voor bekendmaking (artikel 4:27, tweede lid, van de

wet). Bij de bekendmaking van de subsidieplafonds door de raad wordt er, indien van toepassing, gewezen op de mogelijkheid het subsidieplafond te verlagen (derde en vierde lid, zie verder hieronder). Burgemeester en wethouders, die via artikel 2 de bevoegdheid gedelegeerd heeft gekregen om te besluiten over het verstrekken van subsidies, zijn verder verplicht – in lijn met de mogelijkheid van artikel 4:34, eerste lid, van de wet – (in bepaalde gevallen) om bij het gebruik maken van deze gedelegeerde bevoegdheid een begrotingsvoorbehoud te maken (vijfde lid).

Verlaging subsidieplafond

De verlaging van een subsidieplafond heeft in beginsel geen gevolgen voor aanvragen die vóór bekendmaking van de verlaging zijn ingediend (artikel 4:27, tweede lid, van de wet). Dat is anders als aan de drie voorwaarden genoemd in artikel 4:28 van de wet is voldaan:

- 1) aanvragen voor de desbetreffende subsidies moeten worden ingediend voordat de begroting is vastgesteld of goedgekeurd,
- 2) de verlaging vloeit voort uit vaststelling van de begroting, en
- 3) de mogelijkheid van verlaging is aangekondigd bij de vaststelling van het oorspronkelijke subsidieplafond.

Om te waarborgen dat de raad alleen overgaat tot verlaging van subsidieplafonds als die verlaging ook daadwerkelijk kan worden gebruikt zijn het derde en vierde lid opgenomen. Het komt erop neer dat een subsidieplafond alleen kan worden verlaagd als het oorspronkelijke subsidieplafond is vastgesteld voordat de begroting voor het betrokken jaar is vastgesteld én de aanvragen voor de vaststelling van de begroting moesten zijn ingediend én er bovendien op de mogelijke verlaging wordt gewezen bij de bekendmaking van het plafond.

Artikel 5   Aanvraag

In het eerste lid is bepaald dat een aanvraag voor subsidie schriftelijk dient te worden gedaan. Als hiervoor een aanvraagformulier is vastgesteld, dan moet de aanvraag met gebruikmaking van dat formulier worden gedaan. Met 'schriftelijk' is meer bedoeld dan 'op papier geschreven'. Zo kan een aanvraag ook digitaal worden gedaan, mits de digitale weg open is gesteld. In het tweede en derde lid is bepaald welke stukken en gegevens bij de aanvraag in elk geval overlegd dienen te worden. Uiteraard mogen van de aanvrager alleen die gegevens verlangd worden die noodzakelijk zijn voor het beoordelen van de aanvraag. Dit volgt uit de Algemene verordening gegevensbescherming (hierna: AVG).

Bij een subsidie aan een onderneming moet voorkomen worden dat subsidie wordt verleend die niet in overeenstemming is met de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna VWEU). Daarom zijn een tweetal aanvraagvereisten opgenomen die specifiek voor ondernemingen gelden. Ten eerste, om ontoelaatbare cumulatie te voorkomen wordt een overzicht gevraagd van subsidies, vergoedingen of tegemoetkomingen in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd die al zijn of zullen worden ontvangen voor de activiteiten waarvoor subsidie wordt aangevraagd (tweede lid, onderdeel d, onder 1). Een subsidie kan namelijk ook uit een garantie, lening, korting op de grondprijs, etc. bestaan. Ten tweede, om subsidie onder een de-minimisverordening te kunnen verlenen moet de onderneming om een de-minimisverklaring gevraagd worden (tweede lid, onderdeel d, onder 2). Op basis van een ingeleverde de-minimisverklaring dienen burgemeester en wethouders te controleren of verlenen van de subsidie in overeenstemming is met de de-minimisverordening.

Bij uitvoeringsregeling kunnen burgemeester en wethouders besluiten hiervan af te wijken (vijfde lid) bijvoorbeeld door voor aanvragen om bepaalde subsidies meer of andere gegevens en bescheiden te verlangen.

Artikel 6   Aanvraagtermijn

De aanvraagtermijnen zijn afhankelijk van het soort subsidie en de hoogte van het aanvraagbedrag. Er wordt onderscheid gemaakt tussen een jaarlijkse subsidie en andere aanvragen om subsidie. Bij uitvoeringsregeling kunnen burgemeester en wethouders besluiten af te wijken van de aanvraagtermijnen die vastgesteld zijn in het eerste tot en met derde lid (vierde lid).

Artikel 7   Beslistermijn

Hier worden de termijnen gegeven waarbinnen burgemeester en wethouders gehouden zijn te beslissen op een aanvraag voor subsidie. In de wet staan geen strikte beslistermijnen op een aanvraag om subsidie. Ook hierbij is onderscheid gemaakt tussen een jaarlijkse subsidie en andere aanvragen om subsidie.

Als deskundigen of een commissie moet worden geraadpleegd over de kwaliteit van de subsidieaanvragen, kan de beslistermijn worden verlengd met ten hoogste 22 weken (derde lid). De subsidieaanvrager dient tijdig geïnformeerd te worden over de langere beslistermijn.

In gevallen waarin de behandeling van aanvragen (denk aan complexe en/of omvangrijke subsidies) zeker meer tijd zal vergen dan de in lid 1 tot en met 3 gestelde termijnen, ligt het voor de hand in de desbetreffende uitvoeringsregeling een ruimere termijn vast te stellen (vierde lid).

De beslistermijn bij aanvragen om een subsidie die bij de Europese Commissie aangemeld worden, wordt verdaagd totdat de Europese Commissie een eindebeslissing heeft genomen (vijfde lid). Dit om te voorkomen dat subsidie wordt verleend die niet in overeenstemming is met de artikelen 107 en 108 van het VWEU en vervolgens teruggevorderd dient te worden.

Artikel 8   Weigerings- intrekings- en terugvorderingsgronden

In het eerste lid worden de algemeen geldende weigeringsgronden van de artikelen 4:25, tweede lid, en 4:35 van de wet, met nadere verplichte gronden aangevuld.

Ondanks dat er sprake is van staatssteun is het soms mogelijk om steun te verstrekken op basis van een vrijstellingsverordening, waardoor burgemeester en wethouders kunnen volstaan met een lichte kennisgevingsprocedure. Als dat niet mogelijk is, kan goedkeuring van de Europese Commissie gevraagd worden via een formele aanmelding. Als de Europese Commissie de steun echter niet goedkeurt, dan moeten burgemeester en wethouders overgaan tot weigering (vandaar de verplichte weigeringsgrond onder a).

Wat betreft de verplichte weigeringsgrond opgenomen onder b dient het volgende opgemerkt te worden. Bepaalde Europese steunkaders verbieden – als er een bevel tot terugvordering uitstaat – alleen het verlenen van staatsteun onder de betreffende verordening; niet het verlenen van subsidies in het algemeen. Door de in het eerste lid, onder b, gekozen formulering van de weigeringsgrond in combinatie met het verplichtende karakter komt het in de ASV echter neer op een – op zichzelf verdedigbare – verbreding van de weigeringsgrond tot het verlenen van subsidies in het algemeen (als er een bevel tot terugvordering openstaat).

In het tweede lid is een absolute weigeringsgrond opgenomen voor die gevallen dat overgaan tot subsidieverstrekking strijdigheid op zou leveren met een Europees steunkader omdat er dan subsidie verstrekt zou worden aan een aanvrager die een onderneming drijft die in moeilijkheden verkeert als bedoeld in het toepasselijke steunkader of omdat de betreffende subsidie geen stimulerend effect heeft als bedoeld in het toepasselijke steunkader. Een onderneming wordt naar oordeel van de Europese commissie beschouwd als een onderneming in moeilijkheden wanneer zij, zonder overheidsingrijpen, op korte of op middellange termijn vrijwel zeker is gedoemd te verdwijnen. Meer informatie over dit begrip is te vinden in paragraaf 2.2 van de Richtsnoeren van de Europese Commissie voor reddings- en herstructureringssteun aan niet-financiële ondernemingen in

moeilijkheden (2014/C/249/01). Dat er sprake moet zijn van een stimulerend effect houdt in beginsel in dat de begunstigde aanvrager door de steun in staat wordt gesteld activiteiten of projecten uit te voeren die zij anders – zonder de steun – niet had uitgevoerd. Ook houdt het in beginsel in dat de steun niet mag worden verleend voordat de activiteit wordt gestart.

In het derde lid zijn nog enkele facultatieve weigeringsgronden opgenomen. Burgemeester en wethouders kunnen in deze gevallen weigeren, maar zijn daartoe niet verplicht.

Onderdelen a, b, c, f en h spreken voor zichzelf. Onderdeel e geeft de mogelijkheid om een subsidie te weigeren als de aanvrager over voldoende eigen middelen beschikt.

Onderdeel g betreft het geval dat de aanvrager van een subsidie de toets van de Wet bevordering integriteitbeoordelingen door het openbaar bestuur (hierna: Wet Bibob) niet kan doorstaan. Bij deze weigeringsgrond is niet van belang of de activiteiten waarvoor subsidie wordt gevraagd op zichzelf beoordeeld subsidiabel zijn. Het gaat hierbij louter om de integriteit van de persoon dan wel rechtspersoon van de aanvrager aan wie het burgemeester en wethouders op grond van de Wet Bibob geen subsidie wensen te verlenen.

Onder j is een weigeringsgrond opgenomen waarmee burgemeester en wethouders een aanvraag kunnen weigeren als subsidieverstrekking niet is toegestaan dan nadat deze overeenkomstig artikel 108, derde lid, van het VWEU (de meldingsprocedure) is goedgekeurd door de Europese Commissie. Het gaat hier om subsidieverstrekking die in beginsel niet ongeoorloofd is vanwege strijdigheid met de toepasselijke cumulatieregels of overschrijding van het toegestane bedrag aan de-minimissteun. In deze gevallen kunnen burgemeester en wethouders óf weigeren de subsidie te verstrekken óf de subsidie melden bij de Europese Commissie om langs deze weg goedkeuring te verkrijgen. Als burgemeester en wethouders besluiten over te gaan tot melding, dan wordt in verband met de standstill-verplichting de beslistermijn verdaagd totdat de Europese Commissie een eindbeslissing heeft genomen (zie artikel 7, vijfde lid). Als de Europese Commissie besluit de voorgenomen subsidieverstrekking niet goed te keuren, dan zullen burgemeester en wethouders de aanvraag alsnog weigeren (zie eerste lid, onder a). Een subsidie die is of kan worden goedgekeurd kan uiteraard ook op een andere grond worden geweigerd.

Onderdeel k. ten slotte geeft burgemeester en wethouders de bevoegdheid in een uitvoeringsregeling nog andere weigeringsgronden op te nemen, bijvoorbeeld weigeringsgronden die specifiek met de te subsidiëren activiteiten samenhangen.

Een subsidie kan ook ingetrokken worden in het geval en onder de voorwaarden, bedoeld in artikel 3 van de Wet Bibob (vierde lid). Dit volgt rechtstreeks uit artikel 6 van de Wet Bibob.

Als de Europese Commissie tot het oordeel is gekomen dat een subsidie niet in overeenstemming is met de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie, dan moet de verleende subsidie ingetrokken en teruggevorderd worden inclusief rente (vijfde lid). Dit op grond van artikel 3 van de Wet terugvordering staatssteun.

Artikel 9 Verlening subsidie

Ingevolge het eerste lid geven burgemeester en wethouders al in het besluit tot verlening van de subsidie aan op welke wijze de verantwoording van de ontvangen subsidies dient plaats te vinden. Hiermee wordt bereikt dat degene, aan wie de subsidie is toegekend, van meet af aan duidelijk is aan welke voorwaarden en administratieve eisen hij dient te voldoen.

Ook is het mogelijk om bij verleningsbeschikking de subsidieontvanger te vragen naar een verklaring omtrent gedrag voor de bestuurders en medewerkers (lid 2).

In het zevende lid is geregeld dat burgemeester en wethouders de ontvanger verplichtingen kunnen opleggen.

Artikel 10 Betaling en bevoorschotting

Het bevoorschottingsritme en de hoogte van de voorschotten worden in de verleningsbeschikking vermeld met inachtneming van onderstaande tabel. Omdat de bevoorschotting mede afhankelijk is van de aard van de te subsidiëren activiteit is ervoor gekozen om de termijnen, waarop de (automatische) bevoorschotting plaats vindt, niet in de verordening te noemen.

Jaarlijkse subsidies		
Subsidiebedrag	Vaststelling	Bevoorschotting
< € 7.500	Direct	100%
Vanaf €7.500 tot €50.000	Jaarverslag en jaarrekening van de subsidieontvanger conform bijlage 'Invulinstructie financiële verantwoording'	90%
Vanaf € 50.000 tot € 125.000	Jaarverslag en jaarrekening van de subsidieontvanger + een subsidieverklaring in de vorm van een beoordelingsverklaring	100%
Vanaf € 125.000 of meer	Jaarverslag en jaarrekening van de subsidieontvanger + controleverklaring accountant	100%

Andere subsidies		
Subsidiebedrag	Vaststelling	Bevoorschotting
< € 7.500	Direct	100%
Vanaf €7.500 tot €50.000	Inhoudelijk en financieel verslag van het gesubsidieerde conform bijlage 'Invulinstructie financiële verantwoording'	90%
Vanaf € 50.000 tot € 125.000	Inhoudelijk en financieel verslag van het gesubsidieerde conform bijlage 'Invulinstructie financiële verantwoording' + een subsidieverklaring in de vorm van een beoordelingsverklaring	90%
Vanaf € 125.000 of meer	Inhoudelijk en financieel verslag van het gesubsidieerde conform bijlage 'Invulinstructie financiële verantwoording' + controleverklaring	90%

Artikel 11 Algemene verplichtingen van subsidieontvanger

Dit artikel bevat een meldingsplicht (eerste lid) en informatieplicht (derde lid) die voor alle subsidie - ontvangers geldt. Het vierde lid regelt dat bij subsidies die € 50.000 of meer bedragen de subsidieontvanger toestemming behoeft bij rechtshandelingen die van invloed kunnen zijn op de aanwending van subsidiegelden.

Artikel 12 Aan een subsidie te verbinden bijzondere verplichtingen

Dit artikel bevat een bevoegdheidsgrondslag voor burgemeester en wethouders om aan de subsidie bepaalde 'bijzondere' verplichtingen te verbinden, in aanvulling op wat reeds mogelijk is op grond van de Awb (zie artikel 4:37 van de wet).

Wat betreft het tweede en derde lid wordt het creëren van de mogelijkheid onder bepaalde voorwaarden geboden door artikelen 4:38 (voor zover het betreft verplichtingen die strekken tot verwezenlijking van het doel van de subsidie) en 4:39 van de wet (voor zover het betreft verplichtingen die niet strekken tot verwezenlijking van het doel van de subsidie). In beginsel dient de ASV hiervoor een uitdrukkelijke grondslag te bieden of - in het geval van verplichtingen die strekken tot verwezenlijking van het doel van de subsidie – de verleningsbeschikking.

Het tweede lid ziet op de verplichtingen die verband houden met de verwezenlijking van het doel van de subsidie. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan eisen inzake deskundigheid van de personen die de te subsidiëren activiteit uit zullen voeren.

Het derde lid maakt het mogelijk om verplichtingen op te leggen die niet strekken tot verwezenlijking van het eigenlijke doel van de gesubsidieerde activiteit. Het betreft echter geen vrijbrief, deze verplichtingen moeten wel enig verband houden met de gesubsidieerde activiteit. Het kan bijvoorbeeld gaan om het opleggen van de verplichting om een extra inspanning te leveren om een bepaalde doelgroep te betrekken bij de gesubsidieerde activiteiten of om de activiteiten op de meest milieuvriendelijke manier uit te oefenen. Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat met het opleggen van oneigenlijke subsidieverplichtingen terughoudendheid dient te worden betracht (Kamerstukken II 1993/94 23 700, nr. 3, p. 66). Als burgemeester en wethouders van deze aanvullende mogelijkheid gebruik maken moet dat duidelijk gemotiveerd worden.

In artikel 4:41 van de wet is bepaald dat in bepaalde gevallen de subsidieontvanger, voor zover het verstrekken van de subsidie heeft geleid tot vermogensvorming, daarvoor een vergoeding verschuldigd is aan het bestuursorgaan. Het gaat daarbij om de volgende gevallen:

- als de subsidieontvanger voor de gesubsidieerde activiteiten gebruikte of bestemde goederen vervreemdt of bezwaart of de bestemming daarvan wijzigt;
- als de subsidieontvanger een schadevergoeding ontvangt voor verlies of beschadiging van voor de gesubsidieerde activiteiten gebruikte of bestemde goederen;
- als de gesubsidieerde activiteiten geheel of gedeeltelijk worden beëindigd;
- als de subsidieverlening of de subsidievaststelling wordt ingetrokken of de subsidie wordt beëindigd, of;
- de rechtspersoon die de subsidie ontving wordt ontbonden.

Deze vergoedingsplicht geldt alleen als hierin is voorzien bij verordening, uitvoeringsregeling of – als deze ontbreken- de subsidiebeschikking. Daarbij moet zijn bepaald hoe de hoogte van de vergoeding wordt berekend (dit hoeft geen volledige compensatie te betreffen). Met het vierde lid krijgen burgemeester en wethouders de bevoegdheid om hier uitvoering en invulling aan te geven.

Artikel 13 Eindverantwoording subsidies tot € 7.500

Kenmerkend voor subsidies tot € 7.500 is dat deze op basis van vertrouwen worden verstrekt; er wordt dan niet meer standaard om verantwoording gevraagd. In plaats daarvan geldt een actieve meldingsplicht voor de subsidieontvanger bij niet nakoming van de voorwaarden (zie artikel 11). Achteraf kan een risicogeoriënteerde controle plaatsvinden bij de subsidieontvanger.

Verder wordt het voorschot in één termijn (lump sum) verstrekt en hoeft de subsidie-ontvanger geen aanvraag voor subsidievaststelling (verantwoording) in te dienen. Hierdoor kunnen de lasten voor zowel de subsidieaanvrager als de subsidieverstrekker worden bespaard, terwijl toch het risico voor de gemeente beperkt blijft.

In geval van directe vaststelling (eerste lid, onderdeel a) worden de bewijsstukken van de prestatie direct met de aanvraag meegestuurd. Ook indien de activiteiten nog niet hebben plaatsgevonden, kan onderdeel a worden toegepast. De toepassing is dan onder meer afhankelijk van de aard van de subsidie en risicoafweging van de subsidieverstrekker. Steekproefsgewijze controle na vaststelling is mogelijk, maar leidt in bijzondere gevallen, zoals fraude, tot terugvordering.

In het geval van verlening, gevolgd door ambtshalve vaststelling (eerste lid, onderdeel b), wordt in de subsidiebeschikking vermeld wanneer de gesubsidieerde activiteiten moeten zijn verricht. De subsidie wordt vervolgens, binnen 13 weken nadat de activiteiten moeten zijn verricht ambtshalve vastgesteld door de subsidieverstrekker.

In het tweede lid is een afwijkende termijn opgenomen voor situaties waarin speciale rapportageverplichtingen worden opgelegd.

Artikel 14 Eindverantwoording subsidies vanaf € 7.500 tot € 50.000

In dit artikel is bepaald op welke wijze subsidie-ontvangers een subsidie tussen € 7.500 en € 50.000 aan burgemeester en wethouders dienen te verantwoorden; er dient een aanvraag tot vaststelling ingediend te worden (eerste lid), deze bevat een inhoudelijk en financieel verslag waaruit blijkt in hoeverre de gesubsidieerde activiteiten zijn verricht en aan de verplichtingen is voldaan (tweede lid). Ingevolge artikel 9 wordt de wijze van verantwoording al bij het besluit tot verlening van de subsidie aan de subsidieontvanger bekend gemaakt.

Met betrekking tot het inhoudelijk en financieel verslag kan vooraf bij de subsidieverlening al zijn aangegeven op welke manieren het aantonen kan plaatsvinden. Er kunnen daarbij verschillende instrumenten worden gebruikt, zoals bestuurs- en activiteitenverslagen, een managementverklaring, een deskundigenverklaring, andere bewijsstukken (bijvoorbeeld een publicatie), enz. Het verslag kan ook bestaan uit een algemeen jaarverslag van een rechtspersoon. Het gaat er om dat duidelijk is dat de verkregen subsidie is aangewend voor het doel waarvoor de subsidie werd verstrekt. Op grond van het derde lid kunnen burgemeester en wethouders bepalen dat het voor de verantwoording daarvan andere stukken en bewijzen verlangt dan gebruikelijk en uit hoofde van de gewone bedrijfsvoering van de subsidieontvanger al worden opgesteld. Uiteraard mogen van de aanvrager alleen die gegevens verlangd worden die noodzakelijk zijn voor het beoordelen van de verantwoording. Dit volgt uit de AVG.

Bij een specifieke subsidieverlening kan de subsidieontvanger worden verplicht de accountant de opdracht te verstrekken te onderzoeken of de aan de subsidie verbonden verplichtingen zijn nageleefd. De schriftelijke verklaring omtrent de getrouwheid van het verslag dat de accountant heeft opgesteld, wordt meegezonden met de aanvraag tot vaststelling van de subsidie. In dit geval komen de accountantskosten in aanmerking voor subsidiëring.

Artikel 15. Eindverantwoording subsidies vanaf € 50.000 tot € 125.000

Bij subsidies die € 50.000 tot € 125.000 bedragen wordt uitgegaan van de traditionele afrekening van subsidies; op basis van gerealiseerde kosten en baten. De vaststelling van de subsidie vindt plaats op basis van uitgevoerde activiteiten en gerealiseerde kosten. De subsidieontvanger geeft zijn accountant opdracht tot het uitvoeren van specifieke werkzaamheden voor een subsidieverklaring. Een subsidieverklaring is een bijzondere accountantsverklaring. Daarbij controleert de accountant of de gesubsidieerde organisatie heeft voldaan aan de gestelde voorwaarden, zoals beschreven staan in de subsidieaanvraag en -beschikking. De accountant beoordeelt daarnaast of de subsidiegelden zijn besteed aan het daartoe gestelde doel en of de organisatie heeft voldaan aan andere vereisten die de gemeente heeft gesteld. Het oordeel en de bevindingen staan in de subsidieverklaring. De specifieke vereisten voor de subsidieverklaring staan beschreven in het Controleprotocol Subsidieverklaringen van de gemeente Hengelo.

De subsidieverklaring bij subsidies van €50.000 tot €125.000 komt in de vorm van een beoordelingsverklaring met een beperkte mate van zekerheid. Hierbij is bewust gekozen voor een beoordelingsverklaring om een goede balans aan te brengen tussen de omvang van controlewerkzaamheden en de hoogte van het subsidiebedrag.

Artikel 16. Eindverantwoording subsidies vanaf € 125.000 of meer

Ook hier wordt uitgegaan van de traditionele afrekening van subsidies (gerealiseerde kosten en baten).

De term "accountantsverklaring" wordt vaak gebruikt zonder dat men zich ervan bewust is dat deze term slechts één van de soorten verklaringen betreft die accountants en accountants-administratieconsulent kunnen verstrekken bij jaarrekeningen en financiële verantwoordingen.

De volgende soorten verklaringen worden onderkend:

1. Controleverklaring
2. Beoordelingsverklaring
3. Samenstellingverklaring

ad. 1 Controleverklaring

Dit betreft een verklaring waaraan een diepgaand onderzoek naar juistheid van de samenstelling van het vermogen en het jaarresultaat ten grondslag ligt en een stellige uitspraak wordt gedaan omtrent de getrouwheid van de jaarrekening. Accountantsverklaringen kennen 5 mogelijke uitkomsten: goedkeurende accountantsverklaring, accountantsverklaring met toelichtende paragraaf, accountantsverklaring met beperking, accountantsverklaring van oordeelonthouding, afkeurende accountantsverklaring.

Bij subsidies van € 125.000,- of meer verhouden de accountantskosten zich tot de omvang van de subsidie.

Bij jaarlijkse subsidies vanaf 125.000,- of meer moet de jaarrekening zijn voorzien van een controleverklaring van de accountant. De accountant moet onderzoeken of het financiële verslag of de jaarrekening voldoet aan de bij of krachtens de wet gestelde voorschriften en of het activiteitenverslag, voor zover hij (de accountant) dat verslag kan beoordelen, met de verantwoording verenigbaar is.

Voor andere subsidies vanaf € 125.000,- of meer dient ten behoeve van de vaststelling van de subsidie een opdracht tot onderzoek van de eindafrekening te worden verstrekt aan een accountant.

In bijzondere gevallen kunnen het burgemeester en wethouders instemmen met afwijking van de eis een accountantsonderzoek te laten uitvoeren. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de hoogte van de subsidie niet afhankelijk is van een beoordeling van de prestaties.

ad 2. Beoordelingsverklaring

Deze verklaring is gebaseerd op een beperkt onderzoek en op de resultaten van cijferanalyses op gegevens die gepresenteerd worden in de jaarrekening. Op basis van deze werkzaamheden wordt een uitspraak gedaan over het feit of er aanwijzingen zijn dat de door de onderneming geleverde informatie niet getrouw is. Beoordelingsverklaringen kennen 4 mogelijke uitkomsten: goedkeurende beoordelingsverklaring, beoordelingsverklaring met toelichtende paragraaf, beoordelingsverklaring met beperking, afkeurende beoordelingsverklaring.

ad 3. Samenstellingsverklaring

De accountant stelt op basis van de aan hem aangeleverde gegevens een jaarrekening samen die voldoet aan de wettelijke voorschriften. Er wordt slechts een beperkt aantal toetsende werkzaamheden verricht. In een samenstellingsverklaring wordt geen uitspraak gedaan over de getrouwheid van de jaarrekening.

In het geval van subsidies van € 125.000,- of meer wordt een accountsverklaring gevraagd zoals onder 1. beschreven staat.

Het derde lid biedt de mogelijkheid dat burgemeester en wethouders andere gegevens en bescheiden kunnen opvragen, die voor de vaststelling van belang zijn. Uiteraard mogen van de aanvrager alleen die gegevens verlangd worden die noodzakelijk zijn voor het beoordelen van de verantwoording. Dit volgt uit de AVG.

Artikel 17 Vaststelling subsidie

Het eerste lid bevat – overeenkomstig artikel 4:13 van de wet – de termijn waarbinnen de beschikking gegeven dient te worden. Wel bestaat de mogelijkheid tot verdagen (tweede lid). Het merendeel van de aanvragen zal binnen deze beslistermijn kunnen worden afgehandeld. Meer ingewikkelde aanvragen vergen soms meer tijd. De verdaging van de beslistermijn – voor de duur van ten hoogste de in het tweede lid nader bepaalde termijn – biedt dan uitkomst. Een besluit tot verdaging is appellabel (dit in tegenstelling tot een mededeling op grond van artikel 4:14 van de wet dat de – eventueel verdaagde – termijn niet wordt gehaald.)

Artikel 18 Reserves

De figuur van egalisereserve is gebaseerd op artikel 4:72 van de wet. Een egalisereserve is een reserve van de subsidieontvanger waaraan als bestemming het dekken van exploitatierisico's is verbonden. De reserve wordt gevormd om tot een gelijkmatige verdeling van lasten te komen. Op grond van artikel 4:58 van de wet is artikel 4:72 alleen van toepassing op per kalender- of per boekjaar verstrekte subsidie aan een rechtspersoon en bovendien enkel als dat in de ASV, een uitvoeringsregeling of bij de subsidieverlening is bepaald. De verplichting een egalisereserve te vormen als bedoeld in het eerste lid kan dus enkel aan rechtspersonen worden opgelegd, voor per kalender- of boekjaar verstrekte subsidies.

Burgemeester en wethouders kunnen bij een verleningsbeschikking voor een subsidie die structureel per kalender- of boekjaar wordt verstrekt en die € 50.000 of meer bedraagt bepalen dat de subsidieontvanger een egalisereserve dient te vormen (eerste lid). In dat geval komt het verschil tussen het vastgestelde subsidiebedrag en de kosten van de activiteiten waarvoor een subsidie wordt verleend ten gunste of ten laste van de egalisereserve. De reserve wordt dus gevormd uit exploitatieoverschotten om eventuele toekomstige tekorten op te vangen.

Een overschrijding van de in lid 1 en 2 genoemde normen kan leiden tot een lagere vaststelling van de subsidie.

Artikel 19 Voorziening

Een instelling kan, wanneer hiervoor voorafgaand toestemming is verleend door burgemeester en wethouders, onder voorwaarden een subsidie vormen. De voorwaarden zijn verder uitgewerkt in lid 2 tot en met 5.

Burgemeester en wethouders kunnen bij het vrijvallen van een voorziening gebruik maken van de mogelijkheid om subsidiegeld terug te vorderen.

Artikel 20 Hardheidsclausule

Deze hardheidsclausule is opgenomen omdat in uitzonderlijke gevallen vasthouden aan een termijn in de ASV of de toepasselijke uitvoeringsregeling wegens bijzondere omstandigheden onevenredig kan zijn tot de daarmee te dienen belangen. Op grond van het eerste lid kunnen burgemeester en wethouders dan een andere termijn vaststellen.

Op grond van het tweede lid kunnen burgemeester en wethouders bovendien in een uitvoeringsregeling een hardheidsclausule opnemen die ziet op nader in die uitvoeringsregeling aangegeven bepalingen. Een te treffen voorziening, die niet in de verordening of uitvoeringsregeling is voorzien, dient altijd binnen de doelstellingen van de subsidie te passen.

ALGEMENE SUBSIDIEVERORDENING GEMEENTE HENGELO

De raad van de gemeente Hengelo;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van <datum>;

gelet op:

artikel 149 van de Gemeentewet;

besluit vast te stellen:

Algemene subsidieverordening gemeente Hengelo

HOOFDSTUK 1 ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

In deze verordening en de daarop rustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. aanvrager: een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid, dan wel één of meer natuurlijke personen die een aanvraag heeft of hebben ingediend om subsidie te verkrijgen;
- b. algemene groepsvrijstellingsverordening: verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard (PbEU L 127) , dan wel later daarvoor in de plaats tredende Europese regelgeving;
- c. algemene reserve: dit is de egalisatie reserve (zie begripsomschrijving sub i);
- d. ambtshalve vaststelling: het vaststellen van subsidie door burgemeester en wethouders, zonder dat de subsidieontvanger een aanvraag tot vaststelling hiervoor heeft ingediend;
- e. ~~eenmalige subsidie~~: andere subsidie: subsidie ten behoeve van bijzondere incidentele projecten of activiteiten die niet behoren tot de reguliere bezigheden van de aanvrager en waarvoor burgemeester en wethouders slechts voor een van te voren bepaalde tijd van maximaal vier jaar subsidie willen verstrekken of een éénmalige subsidie als waardering zonder deze naar aard en omvang te willen beïnvloeden;
- f. bestemmingsreserves: een onderdeel van het eigen vermogen, afgezonderd voor een bepaalde bestemming;
- ~~g. college: college van burgemeester en wethouders van de Gemeente Hengelo;~~
- h. dekkingsplan: het dekkingsplan bevat een opgave van bij andere bestuursorganen of private organisaties of personen aangevraagde subsidies of vergoedingen ten behoeve van dezelfde activiteiten, onder vermelding van de stand van zaken daarvan.
- i. de-minimissteun: steun die wordt verstrekt op basis van Verordening (EU) nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag op de-minimissteun (PbEU L 352/1); Verordening (EU) nr. 2019/316 van de Commissie tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1408/2013 van de Commissie van 18 december 2013 inzake de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag op de-minimissteun in de landbouwproductiesector (PbEU L 51 I/1); Verordening (EU) nr. 717/2014 van de Commissie van 27 juni 2014 inzake de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag op de-minimissteun in de visserij- en aquacultuursector (PbEU L 190/45), of Verordening (EU) 2018/1923 van de Commissie van 7 december 2018 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun verleend aan diensten van algemeen economisch belang verrichtende ondernemingen (PbEU L 313/2);

- j. egalisatie reserve: dat deel van het eigen vermogen, dat beschikbaar is voor het opvangen van eventuele nadelige exploitatieresultaten. Voor deze reserves bestaat dus geen verplichting op grond van wet of statuten om deze aan te houden;
- k. Europees steunkader: een mededeling, richtsnoer, kaderregeling, besluit of vrijstellingsverordening op het gebied van staatssteun die de Europese Commissie of de Raad van de Europese Unie, gelet op de artikelen 106, derde lid, 107, 108 of 109 van het Verdrag heeft vastgesteld;
- l. jaarlijkse subsidie: subsidie die per (boek)jaar of voor een bepaald aantal boekjaren aan een instelling voor een periode van maximaal vier jaar wordt verstrekt;
- m. onderneming: iedere eenheid, ongeacht haar rechtsvorm of wijze van financiering, die een economische activiteit uitoefent;
- n. raad: raad van de Gemeente Hengelo;
- o. solvabiliteit: de verhouding tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen van een organisatie;
- p. staatsmiddelen: onder staatsmiddelen wordt mede verstaan middelen die beschikbaar zijn gesteld door de provincie of de gemeente;
- q. subsidie: de aanspraak op financiële middelen, door een bestuursorgaan verstrekt, met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten;
- r. subsidieplafond: het bedrag dat gedurende een bepaald tijdvak ten hoogste beschikbaar is voor verstrekking van subsidies krachtens een ~~bepaald wettelijk voorschrift~~ uitvoeringsregeling;
- s. subsidieverklaring: verklaring van een registeraccountant of accountant-administratieconsulent waarin deze een oordeel geeft over de rechtmatigheid en getrouwheid van een subsidiedeclaratie van een organisatie, met betrekking tot de ontvangen subsidie, de gesubsidieerde activiteiten en de hieraan verbonden uitgaven en inkomsten;
- t. uitvoeringsregelingen: in een uitvoeringsregeling wordt op onderdelen nadere regels gesteld aan de subsidie;
- u. verdrag: verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (PbEU C 326/47);
- v. voorziening: een passiefpost op de balans die een schatting geeft van voorzienbare last in verband met risico's en verplichtingen, waarvan de omvang en het tijdstip van optreden per balansdatum min of meer onzeker zijn maar die wel tot hogere kosten leiden en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum;
- w. wet: Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 2 Reikwijdte verordening

1. Deze verordening is van toepassing op de verstrekking van subsidies door burgemeester en wethouders op de volgende beleidsterreinen: ~~De raad stelt vast dat voor de volgende beleidsterreinen subsidie kan worden verstrekt:~~
  - a. algemeen bestuur
  - b. veiligheid;
  - c. ~~openbare orde en veiligheid~~ verkeer, vervoer en waterstaat;
  - d. ~~economische zaken~~ economie;
  - e. onderwijs;
  - f. sport, cultuur en recreatie;
  - g. sociaal ~~voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening~~ domein;
  - h. volksgezondheid en milieu;
  - i. volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.
  - j. ~~financiering en algemene dekkingsmiddelen.~~
2. Burgemeester en wethouders kunnen uitvoeringsregelingen vaststellen over de te subsidiëren activiteiten, de doelgroepen en de verdeling van de subsidie.

3. Ten aanzien van subsidies als bedoeld in artikel 4:23, derde lid, van de wet (subsidies waarvoor geen wettelijke grondslag nodig is) kunnen burgemeester en wethouders bepalen dat deze verordening geheel of gedeeltelijk van toepassing is.
4. Afdeling 4.2.8 van de wet is van toepassing op subsidies die per boekjaar worden verleend en € 50.000 of meer bedragen, tenzij het burgemeester en wethouders anders besluiten.

~~Artikel 3 Bevoegdheid college~~

- ~~1. Het college is bevoegd te besluiten over het verstrekken van subsidies met in achtneming van de in de gemeentebegroting opgenomen financiële middelen of het subsidieplafond en – indien de begroting nog niet is vastgesteld, dan wel goedgekeurd – onder de voorwaarde dat voldoende gelden ter beschikking worden gesteld.~~
- ~~2. Het college is bevoegd om voorwaarden en verplichtingen aan de beschikking tot subsidieverlening te verbinden.~~
- ~~3. Afdeling 4.2.8 van de wet is van toepassing op subsidies die per boekjaar worden verleend en meer bedragen dan € 50.000, tenzij het college anders besluit.~~

Artikel 3 Staatssteunregels

1. Voor zover dat ten behoeve van het voldoen aan een Europees steunkader noodzakelijk is, kunnen burgemeester en wethouders bij uitvoeringsregeling afwijken van deze verordening en deze aanvullen.
2. Bij uitvoeringsregelingen waarbij is bepaald dat toepassing kan worden gegeven aan een Europees steunkader, verwijst de uitvoeringsregeling naar het desbetreffende steunkader.
3. Bij subsidies waarop een Europees steunkader van toepassing is, verwijst de verleningsbeschikking naar de toepasselijke bepalingen van het steunkader.
4. Bij subsidies waarop een Europees steunkader van toepassing is, komen alleen de activiteiten, doelstellingen, resultaten en kosten voor vergoeding in aanmerking die voldoen aan de eisen van het desbetreffende steunkader.
5. Bij subsidies waarop een Europees steunkader van toepassing is, komen ondernemingen alleen in aanmerking voor zover de subsidieverstreking voldoet aan de voorwaarden van het desbetreffende steunkader.

~~Hoofdstuk 2 Subsidieplafond en begrotingsvoorbehoud~~

Artikel 4 Subsidieplafond en begrotingsvoorbehoud

1. De raad kan jaarlijks bij de vaststelling van de begroting besluiten tot het instellen van subsidieplafonds.
2. In dat geval bepalen burgemeester en wethouders bij uitvoeringsregeling de wijze van ~~Het college kan, met inachtneming van de ingevolge artikel 2, door de raad vastgestelde beleidsterreinen en regels, uitvoeringsregelingen vaststellen omtrent de verdeling van het beschikbare bedrag.~~
3. De raad kan het subsidieplafond verlagen als:
  - a. het plafond wordt vastgesteld voordat de begroting voor het betrokken jaar is vastgesteld of goedgekeurd; en
  - b. de subsidieaanvragen waarop het subsidieplafond betrekking heeft, moeten worden ingediend voordat de begroting voor het betrokken jaar is vastgesteld of goedgekeurd.
4. Bij de bekendmaking van een subsidieplafond dat kan worden verlaagd overeenkomstig het vorige lid, wordt gewezen op de mogelijkheid van verlaging en de gevolgen daarvan voor reeds ingediende aanvragen.
5. Een subsidie ten laste van een begroting, die nog niet is vastgesteld of goedgekeurd, wordt verleend onder de voorwaarde dat voldoende middelen op de begroting beschikbaar zullen worden gesteld. Bij de verleningsbeschikking wordt daarop gewezen.

HOOFDSTUK 2 DE SUBSIDIEAANVRAAG

Artikel 5 ~~Bij Aanvraag in te dienen gegevens~~

1. De aanvraag voor een subsidie wordt schriftelijk ingediend bij burgemeester en wethouders ~~met behulp van een door het college vastgesteld aanvraagformulier~~, tenzij burgemeester en wethouders een elektronische indiening mogelijk hebben gemaakt. Als voor het indienen van een aanvraag een aanvraagformulier is vastgesteld, geschiedt dit met gebruikmaking daarvan.
2. Bij een aanvraag om subsidie overlegt de aanvrager in elk geval de volgende gegevens:
  - a. een beschrijving van de activiteiten waar subsidie voor wordt aangevraagd;
  - b. de doelstellingen en resultaten, die daarmee worden nagestreefd, en hoe de activiteiten aan dat doel bijdragen en in het bijzonder ook in welk mate de activiteiten gericht zijn op de gemeente of haar ingezetenen en op door de gemeente vastgestelde doelen of beleidsterreinen;
  - c. een begroting en dekkingsplan van de kosten van de activiteiten, waar de subsidie voor wordt aangevraagd. Het dekkingsplan bevat een opgave van bij anderen aangevraagde subsidies of vergoedingen ten behoeve van dezelfde activiteiten, onder vermelding van de stand van zaken daarvan.
  - d. als de aanvrager een onderneming is:
    - 1° een opgave van subsidies, vergoedingen of tegemoetkomingen in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die al zijn of zullen worden ontvangen voor de activiteiten waarvoor de subsidie wordt aangevraagd;
    - 2° een verklaring als bedoeld in de verordening met betrekking tot de de-minimissteun (de-minimisverklaring).
  - e. indien van toepassing bij een jaarlijkse subsidie, de stand van de egalisatiereserve op het moment van de aanvraag.
3. ~~Indien~~ Als de aanvrager een rechtspersoon is, die voor de eerste maal een subsidie aanvraagt, voegt bij de aanvraag toe: een exemplaar van de oprichtingsakte, de statuten, het jaarverslag, de jaarrekening en de balans van het voorgaande jaar ~~als bijlagen toe aan het aanvraagformulier~~.
4. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd ook andere dan, of slechts enkele van, de in het tweede en derde lid genoemde gegevens te verlangen, indien die voor het nemen van een beslissing op de aanvraag noodzakelijk, respectievelijke voldoende zijn.
5. Bij uitvoeringsregeling kan van de voorgaande leden worden afgeweken.

Artikel 6 Aanvraagtermijn

1. Een aanvraag voor een jaarlijkse subsidie onder € 50.000 wordt gedaan uiterlijk 1 september in het jaar voorafgaand aan het jaar, of de jaren waarop de subsidieaanvraag betrekking heeft., ~~tenzij in de uitvoeringsregelingen ter zake een andere regeling is getroffen.~~
- ~~2. Een aanvraag voor een jaarlijkse subsidie vanaf € 5.000 tot € 50.000 wordt gedaan uiterlijk 1 september in het jaar voorafgaand aan het jaar, of de jaren waarop de subsidieaanvraag betrekking heeft.~~
3. Een aanvraag voor een jaarlijkse subsidie van € 50.000 of meer wordt gedaan uiterlijk 1 juni in het jaar voorafgaand aan het jaar, of de jaren waarop de subsidieaanvraag betrekking heeft.
4. ~~Een aanvraag voor een eenmalige subsidie wordt~~ Andere aanvragen om subsidie worden ingediend uiterlijk minimaal dertien weken ~~gedaan~~ voordat met de activiteit een begin wordt gemaakt de aanvrager voornemens is te beginnen met de activiteiten waarvoor de subsidie wordt aangevraagd.
5. ~~Het college kan andere termijnen stellen voor het indienen van een aanvraag voor daarbij aan te wijzen subsidies~~ Bij uitvoeringsregeling kunnen andere termijnen worden gesteld.

Artikel 7 Beslistermijn

1. ~~Het college beslist Burgemeester en wethouders beslissen op een aanvraag om een eenmalige subsidie voor een jaarlijkse subsidie als bedoeld in artikel 6, eerste lid en tweede lid, binnen 13 weken na ontvangst van de volledige aanvraag, dan wel, indien het college hiertoe regels heeft opgesteld, 13 weken gerekend vanaf de uiterste indieningstermijn voor het aanvragen van de subsidie nadat de volledige aanvraag, is ingediend.~~
2. ~~Het college beslist Burgemeester en wethouders beslissen op een aanvraag voor een jaarlijkse subsidie als bedoeld in artikel 6, tweede lid, uiterlijk voor 31 december van het jaar waarvoor de aanvraag is ingediend.~~
3. Burgemeester en wethouders beslissen op een andere aanvraag subsidie als bedoeld in artikel 6, derde lid, binnen 13 weken nadat de volledige aanvraag is ingediend.
4. Indien deskundigen of een commissie moet worden geraadpleegd over de kwaliteit van de subsidieaanvragen, kan het college deze beslistermijn tot 22 weken verlengen.
5. ~~Het college kan andere beslistermijnen stellen voor daarbij aan te wijzen subsidies.~~
6. Bij uitvoeringsregeling kunnen andere termijnen worden gesteld.
7. Bij aanvragen om een subsidie die overeenkomstig artikel 108, derde lid, van het Verdrag worden aangemeld bij de Europese Commissie wordt de termijn verdaagd totdat de Europese Commissie een eindbeslissing heeft genomen.

Hoofdstuk 4 Weigering van de subsidie

HOOFDSTUK 3 DE SUBSIDIEVERLENING

Artikel 8 Weigerings-, intrekings- en terugvorderingsgronden

1. Onverminderd de artikelen 4:25, tweede lid, en 4:35 van de wet weigeren burgemeester en wethouders de subsidie in ieder geval:
  - a. als de Europese Commissie overeenkomstig artikel 108, derde lid, van het Verdrag heeft vastgesteld dat de subsidie onverenigbaar is met de interne markt.
  - b. als het een aanvrager betreft tegen wie een bevel tot terugvordering uitstaat ingevolge een eerdere beschikking van de Europese Commissie waarin de steun van Nederland onrechtmatig en onverenigbaar met de interne markt is verklaard.
2. Onverminderd het vorige lid weigeren burgemeester en wethouders de subsidie in ieder geval als de subsidieverstreking in strijd zou zijn met een Europees steunkader omdat:
  - a. subsidie verstrekt zou worden aan een aanvrager die een onderneming drijft die in moeilijkheden verkeert als bedoeld in het desbetreffende steunkader, of
  - b. de subsidie geen stimulerend effect heeft als bedoeld in het desbetreffende steunkader.
3. ~~Het college kan naast de in de wet genoemde weigeringsgronden een aanvraag voor subsidie weigeren indien:~~ Onverminderd de vorige leden kunnen burgemeester en wethouders de subsidie verder in ieder geval weigeren:
  - a. de nodige gelden niet op de door de gemeenteraad vastgestelde gemeentebegroting beschikbaar zijn gesteld en/of het vastgestelde subsidieplafond bij verlening zou worden overschreden;
  - b. als de aanvrager voor hetzelfde tijdvak voor dezelfde activiteit(en) reeds eerder subsidie heeft ontvangen;
  - c. als in de activiteiten op een toereikende andere wijze wordt voorzien of kan worden voorzien;
  - d. als de te subsidiëren activiteiten van de aanvrager niet of niet in overwegende mate gericht zijn op de gemeente of haar ingezetenen of niet of nauwelijks ten goede komen aan de gemeente of haar ingezetenen;
  - e. de instelling zelf in de kosten van de activiteiten kan voorzien, hetzij uit eigen middelen hetzij uit middelen van derden;

- f. als niet is aangetoond dat de subsidie noodzakelijk is voor het verrichten van de activiteiten waarvoor deze wordt gevraagd;
  - g. in het geval en onder de voorwaarden, bedoeld in artikel 3 van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur;
  - h. als de aanvraag niet voldoet aan regels die zijn gesteld om voor subsidie in aanmerking te komen;
  - i. als de subsidieverstreking in strijd zou zijn met een wettelijk voorschrift;
  - j. als de subsidieverstreking niet is toegestaan totdat de Europese Commissie met toepassing van artikel 108, derde lid, van het Verdrag heeft vastgesteld dat de subsidie verenigbaar is met de interne markt;
  - k. in de bij de betrokken uitvoeringsregeling bepaalde gevallen.
4. Burgemeester en wethouders kunnen een subsidie in ieder geval intrekken in het geval en onder de voorwaarden, bedoeld in artikel 3 van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur.
  5. Burgemeester en wethouders vorderen een subsidie met rente terug als dit nodig is ter uitvoering van een terugvorderingsbesluit van de Europese Commissie of een onherroepelijke rechterlijke uitspraak.

Artikel 9 Verlening subsidie

1. In de beschikking tot subsidieverlening geeft het college aan op welke wijze de verantwoording van de te ontvangen subsidie dient plaats te vinden.
2. Bij de beschikking tot subsidieverlening kan aan de subsidieontvanger een verklaring omtrent gedrag (VOG) worden gevraagd voor de bestuurders en medewerkers voor zover er geen wettelijke verplichting bestaat voor een VOG.
3. Een subsidie kan in bijzondere gevallen na afloop van de subsidiabele activiteiten worden verstrekt.
4. Bij jaarlijks verstrekte subsidies geldt het kalenderjaar als uitgangspunt voor de subsidieverlening.
5. Burgemeester en wethouders kunnen op verzoek van een subsidieontvanger een gebroken boekjaar als uitgangspunt voor de subsidieverlening toestaan, indien en voor zover bijzondere omstandigheden dit rechtvaardigen.
6. Indien lid 5 van toepassing is, geven burgemeester en wethouders aan welke gevolgen dit heeft ten aanzien van de in de Algemene subsidieverordening genoemde termijnen en verantwoordingsmomenten, alsmede de wijze van bevoorschotting. In dat geval kunnen burgemeester en wethouders afwijken van het bepaalde in artikel 6 eerste en tweede lid, artikel 7 tweede lid, artikel 14 eerste lid, artikel 15 eerste lid en artikel 16 eerste lid.
7. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd om verplichtingen aan de beschikking tot subsidieverlening te verbinden met betrekking tot het beheer en gebruik van de subsidie.

~~Artikel 9 Wet BIBOB~~

~~Het college kan voor subsidies binnen door de raad vast te stellen beleidsterreinen of onderdelen daarvan bepalen dat de gevraagde subsidie kan worden geweigerd of de verleende subsidie kan worden ingetrokken in het geval en onder de voorwaarden, bedoeld in artikel 3 van de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur.~~

~~Hoofdstuk 5 Verlening van de subsidie~~

~~Artikel 10 — Wijze van verantwoording~~

- ~~1. Bij het besluit tot verlenen van de subsidie geven burgemeester en wethouders aan op welke wijze de verantwoording van de te ontvangen subsidie plaats vindt.~~

- ~~2. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd om verplichtingen aan de beschikking tot subsidieverlening te verbinden met betrekking tot het beheer en gebruik van de subsidie.~~

Artikel 10 Betaling en bevoorschotting

- ~~1. Indien een beschikking tot subsidieverlening als bedoeld in artikel 15 wordt gegeven, vindt de betaling van de gehele subsidie in één bedrag plaats. Indien een beschikking tot subsidieverlening als bedoeld in artikel 16 en 17 wordt gegeven, kunnen burgemeester en wethouders besluiten om een deel van de gehele subsidie te bevoorschotten tot bevoorschotting van de subsidie.~~
2. Indien besloten wordt tot bevoorschotting van de subsidie wordt in het besluit tot subsidieverlening, de hoogte en de termijnen van de voorschotten bepaald.

HOOFDSTUK 4 VERPLICHTINGEN SUBSIDIEONTVANGER

~~Hoofdstuk 6 Verplichtingen van de subsidieontvanger~~

~~Artikel 12 Tussentijdse rapportage~~

~~Bij subsidies, vanaf € 50.000, welke verleend worden voor activiteiten die meer dan een jaar in beslag nemen, kan het college de verplichting opleggen tot het tussentijds afleggen van rekening en verantwoording omtrent de verrichte activiteiten en de daaraan verbonden uitgaven en inkomsten. Een dergelijke tussentijdse verantwoording wordt niet vaker dan één keer per jaar gevraagd.~~

~~Artikel 13 Meldingsplicht~~

~~De subsidieontvanger doet onverwijld melding aan het college, zodra aannemelijk is dat de activiteiten, waarvoor de subsidie is verleend, niet of geheel niet zullen worden verricht of dat niet of geheel niet aan de aan de beschikking tot subsidieverlening verbonden verplichtingen zal worden voldaan.~~

Artikel 11 Algemene verplichtingen van subsidieontvanger

- ~~1. De subsidieontvanger verricht de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend.~~
2. Als aannemelijk is dat een of meer van de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend niet, niet tijdig of niet geheel zullen worden verricht of dat niet, niet tijdig of niet geheel aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen zal worden voldaan, meldt de subsidieontvanger dat onverwijld schriftelijk aan burgemeester en wethouders.
3. De subsidieontvanger betaalt het niet, dan wel deels niet, benutte subsidiebedrag op eerste aanzegging van het college direct op de voorgeschreven wijze terug.
4. Een subsidieontvanger informeert burgemeester en wethouders zo spoedig mogelijk schriftelijk over:
  - a. beslissingen of procedures die zijn gericht op de beëindiging van de activiteiten waarvoor subsidie is verleend, of tot ontbinding van de gesubsidieerde rechtspersoon;
  - b. relevante wijzigingen in de financiële en organisatorische verhouding met derden;
  - c. ontwikkelingen die ertoe kunnen leiden dat de subsidieontvanger de aan de subsidie verbonden verplichtingen niet, niet tijdig of niet geheel ~~zullen~~ zal kunnen worden nagekomen;
  - d. wijziging van de statuten voor zover het betreft de vorm van de gesubsidieerde rechtspersoon, de persoon van de bestuurder of bestuurders en het doel van de rechtspersoon.
5. Bij subsidies van € 50.000,- of meer heeft de subsidieontvanger de toestemming van burgemeester en wethouders voor handelingen als bedoeld in artikel 4:71 van de wet.

Artikel 12   Aan een subsidie te verbinden bijzondere verplichtingen

1. Bij subsidies, die € 50.000,- of meer bedragen, verleend voor activiteiten die meer dan een jaar in beslag nemen, kan de verplichting worden opgelegd tot het tussentijds afleggen van rekening en verantwoording over de tot dan verrichte activiteiten en de daaraan verbonden uitgaven en inkomsten. De tussentijdse verantwoording wordt niet vaker dan één keer per jaar verlangd. Bij uitvoeringsregeling kan hiervan worden afgeweken.
2. Bij uitvoeringsregeling of verleningsbeschikkingen kunnen aan de subsidieontvanger ook andere verplichtingen dan genoemd in artikel 4:37, eerste lid, van de wet worden opgelegd, voor zover deze strekken tot verwezenlijking van het doel van de subsidie.
3. Bij uitvoeringsregeling kunnen verplichtingen die niet strekken tot verwezenlijking van het doel van de subsidie aan de subsidie worden verbonden, voor zover deze verplichtingen betrekking hebben op de wijze waarop of de middelen waarmee de gesubsidieerde activiteit wordt verricht.
4. Bij uitvoeringsregeling of verleningsbeschikking kan worden bepaald dat de subsidieontvanger, voor zover het verstrekken van de subsidie heeft geleid tot vermogensvorming, daarvoor aan burgemeester en wethouders een vergoeding verschuldigd is als zich een gebeurtenis voordoet als bedoeld in artikel 4:41, tweede lid, van de wet. Daarbij wordt tevens aangegeven hoe de hoogte van de vergoeding wordt bepaald.
5. Het college kan nadere verplichtingen aan de subsidieontvanger stellen betreffende een zo optimaal mogelijke deelname van en toegankelijkheid voor personen met een geestelijke en/of lichamelijke beperking aan de door de subsidieontvanger georganiseerde activiteiten.
6. Aan een beschikking tot subsidieverlening kunnen verplichtingen worden verbonden met betrekking tot de toepasselijkheid van de voor die sector van toepassing zijn de Governance Code op de subsidieontvanger, mits er sprake is van doelgebonden verplichtingen.

HOOFDSTUK 5 DE SUBSIDIEVASTSTELLING

Hoofdstuk 7 Verantwoording en vaststelling van de subsidie

Artikel 13 Eindverantwoording subsidies tot € ~~5.000~~ 7.500

1. Subsidies tot € ~~5.000~~ 7.500 kunnen door het ~~college~~ burgemeester en wethouders:
  - a. direct worden vastgesteld of;
  - b. na verlening van subsidie ambtshalve worden vastgesteld binnen 13 weken, nadat de activiteiten uiterlijk moeten zijn verricht tenzij toepassing wordt gegeven aan het volgende lid.
2. Bij een ambtshalve vaststelling als bedoeld in eerste lid, onderdeel b, kunnen burgemeester en wethouders de aanvrager verplichten om op de door burgemeester en wethouders aangegeven wijze aan te tonen dat de activiteiten, waarvoor de subsidie wordt verstrekt, zijn verricht en dat is voldaan aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen. In dat geval vindt de vaststelling plaats binnen 13 weken nadat de gevraagde inlichtingen zijn verstrekt.

Artikel 14 Eindverantwoording subsidies vanaf € ~~5.000~~ 7.500 tot € 50.000

1. Bij subsidieverlening vanaf ~~Indien de subsidieverlening meer bedraagt dan € 5.000~~, 7.500 maar minder dan € 50.000, dient de subsidieontvanger een aanvraag tot vaststelling in bij burgemeester en wethouders:
  - a. bij een jaarlijks verstrekte subsidie, uiterlijk voor 1 mei in het jaar na afloop van het jaar, respectievelijk 4 maanden na het subsidietijdvak, waarvoor subsidie is verleend;
  - b. in andere gevallen uiterlijk 13 weken nadat de gesubsidieerde activiteiten zijn verricht.
2. De aanvraag tot vaststelling bevat een inhoudelijk en financieel verslag, waaruit blijkt in hoeverre ~~dat de gesubsidieerde activiteiten, waarvoor de subsidie is verleend~~, zijn verricht en aan de verplichtingen is voldaan.
3. Burgemeester en wethouders kunnen bepalen dat ook andere of minder dan, de in dit artikel bedoelde gegevens en bescheiden die voor de vaststelling van belang zijn, worden overlegd.
4. Bij een specifieke subsidieverlening kunnen burgemeester en wethouders bepalen dat de subsidieontvanger wordt verplicht een accountant de opdracht te verstrekken te onderzoeken of de aan de subsidie verbonden verplichtingen zijn nageleefd.

Artikel 15 Eindverantwoording subsidies vanaf € 50.000 tot € 125.000

1. Indien de totale som van de subsidieverlening € 50.000 tot € 125.000 bedraagt, dient de subsidieontvanger een aanvraag tot vaststelling in bij ~~het college~~ burgemeester en wethouders door middel van de in bijlage 2 genoemde invulinstructie financiële verantwoording:
  - ~~a. bij een eenmalige subsidie, uiterlijk 13 weken na het verrichten van de activiteiten;~~
  - a. bij een jaarlijks verstrekte subsidie, uiterlijk voor 1 mei juni in het jaar na afloop van het jaar, respectievelijk 4 maanden na het subsidietijdvak, waarvoor subsidie is verleend.
  - b. in andere gevallen uiterlijk 13 weken nadat de gesubsidieerde activiteiten zijn verricht.
2. De aanvraag tot vaststelling bevat:
  - a. een inhoudelijk verslag, waaruit blijkt dat de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend, zijn verricht en aan de verplichtingen is voldaan;
  - b. een overzicht van de activiteiten en de hieraan verbonden uitgaven en inkomsten (financieel verslag of jaarrekening);
  - c. een balans van het afgelopen subsidietijdvak met een toelichting daarop; en
  - d. een subsidieverklaring in de vorm van een beoordelingsverklaring, opgesteld door een onafhankelijk accountant.

3. Burgemeester en wethouders kunnen bepalen dat ook andere, of minder dan, de in dit artikel bedoelde gegevens en bescheiden die voor de vaststelling van belang zijn, worden overlegd.

Artikel 16 Eindverantwoording subsidies vanaf € 125.000 of meer

1. Indien de totale som van de subsidieverlening € 125.000 of meer bedraagt, dient de subsidieontvanger een aanvraag tot vaststelling in bij burgemeester en wethouders door middel van de in bijlage 2 genoemde invulinstructie financiële verantwoording:
  - a. bij een jaarlijks verstrekte subsidie, uiterlijk voor 1 juni in het jaar na afloop van het jaar, respectievelijk 4 maanden na het subsidietijdvak, waarvoor subsidie is verleend.
  - b. in andere gevallen uiterlijk 13 weken nadat de gesubsidieerde activiteiten zijn verricht.
2. De aanvraag tot vaststelling bevat:
  - a. een inhoudelijk verslag, waaruit blijkt dat de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend, zijn verricht en aan de verplichtingen is voldaan;
  - b. een overzicht van de activiteiten en de hieraan verbonden uitgaven en inkomsten (financieel verslag of jaarrekening);
  - c. een balans van het afgelopen subsidietijdvak met een toelichting daarop; en
  - d. een accountantsverklaring bij de jaarrekening in de vorm van een controleverklaring, opgesteld door een onafhankelijk accountant.
3. Burgemeester en wethouders kunnen bepalen dat ook andere, of minder dan, de in dit artikel bedoelde gegevens en bescheiden die voor de vaststelling van belang zijn, worden overlegd.

Artikel 17 Vaststelling subsidie

1. ~~Het college stelt~~ Burgemeester en wethouders stellen de subsidie vast binnen 13 weken na ontvangst van de aanvraag tot subsidievaststelling, tenzij bij uitvoeringsregeling anders is bepaald.
2. ~~Indien uit de aard van de subsidie, dan wel de verantwoording daarvan, volgt dat voor de beslissing op de vaststelling van de subsidie een langer termijn nodig is dan de in het eerste lid genoemde termijn, dan bericht het college de subsidieontvanger daarvan zo spoedig mogelijk na ontvangst van de aanvraag tot subsidievaststelling. Dit kan eenmalig met maximaal 6 weken verlengd worden. Deze termijn kan eenmaal voor ten hoogste 6 weken worden verdaagd.~~
3. ~~Het college kan~~ Bij uitvoeringsregelingen kunnen categorieën van subsidies of subsidieontvangers ~~aanwijzen~~ aangewezen worden, waarvoor de subsidie direct wordt vastgesteld zonder dat de subsidieontvanger een aanvraag voor subsidie vaststelling hoeft in te dienen.
4. ~~Indien de aanvraag~~ Als een aanvraag tot subsidievaststelling niet binnen de in de artikelen 16 en 17 14, 15 en 16 genoemde termijnen is ~~ontvangen~~ ingediend, gaat het college zes weken na een eenmalig rappel over tot ambtshalve vaststelling kunnen burgemeester en wethouders de subsidieontvanger schriftelijk een nieuwe termijn stellen. Wordt de aanvraag niet binnen deze termijn ingediend dan kunnen zij overgaan tot ambtshalve vaststelling.

Hoofdstuk 8 Overige bepalingen

HOOFDSTUK 6 OVERIGE EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 18 Reserves

1. Bij verleningsbeschikking kan worden bepaald dat de subsidieontvanger die structureel een per kalender- of boekjaar verstrekte subsidie ontvangt van € 50.000 of meer,, een egaliseriereserve als bedoeld in artikel 4:72, eerste lid, van de wet vormt.
2. Een instelling die reserves, die voortkomen uit de door de gemeente Hengelo verstrekte subsidiegelden, wil gaan vormen of hieraan wil gaan doteren, dient voorafgaand hieraan een

schriftelijk verzoek in te dienen bij burgemeester en wethouders en kan deze reserves pas gaan vormen of er aan doteren nadat burgemeester en wethouders hiervoor schriftelijke toestemming hebben verleend.

3. De maximale toevoeging aan bestaande reserves, die voortkomen uit de door de gemeente Hengelo verstrekte subsidiegelden, is zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van burgemeester en wethouders toegestaan tot maximaal 10% van de totale subsidiegelden die de betreffende instelling in het betreffende boekjaar van de gemeente heeft ontvangen, voor zover dit niet wordt veroorzaakt door het niet of slechts gedeeltelijk uitvoeren van activiteiten waarvoor de subsidie is verleend en waarbij de instelling een maximale solvabiliteit heeft van 20%. Indien de instelling voor een of beide van de percentages een hogere waarde heeft dan hier gesteld is lid 2 van toepassing.
4. Burgemeester en wethouders kunnen met betrekking tot de maximale hoogte van een reserve, voor zover opgebouwd uit subsidiegelden van de gemeente Hengelo, nadere regels vaststellen.
5. Over het aangaan van structurele verplichtingen van de gemeente Hengelo, die zich uitstrekken over een langere periode dan het begrotingsjaar en die gedekt worden uit opgebouwde reserves, zal subsidieontvanger met burgemeester en wethouders in overleg treden. Als minimale voorwaarde voor het aangaan van dat soort verplichtingen geldt dat geen ongedekte structurele lasten mogen ontstaan nadat de reserve is uitgeput.
6. Het verzoek om toestemming voor het vormen van een in lid 1 genoemde reserve bevat in ieder geval de volgende gegevens:
  - a. het doel van de reserve;
  - b. een onderbouwing van de noodzakelijke maximale hoogte van de reserve;
  - c. een motivatie van het tijdstip waarop de organisatie de middelen nodig heeft;
  - d. burgemeester en wethouders kunnen daarnaast aanvullende gegevens verlangen.
7. Voor het toevoegen van subsidiegelden aan reserves of de onttrekking van subsidiegelden uit reserves, anders dan voor het doel waarvoor de reserve is bestemd, is voorafgaande schriftelijk toestemming nodig van burgemeester en wethouders.
8. Indien en voor zover de jaarlijkse subsidie over een periode van drie jaren gemiddeld niet hoger is dan € 7.500 is dit artikel niet van toepassing.
9. Burgemeester en wethouders kunnen toestaan, dat van het bepaalde in de vorige leden, wordt afgeweken.

Artikel 19 Voorziening

1. Een instelling die in structurele zin subsidie ontvangt kan, wanneer burgemeester en wethouders daarvoor voorafgaande schriftelijke toestemming hebben verleend, onder voorwaarden een voorziening vormen die (mede) is opgebouwd uit gemeentelijke subsidiegelden.
2. Een voorziening kan gevormd worden voor toekomstige kosten die een periode van tenminste twee boekjaren omvatten en:
  - a. niet binnen de jaarlijkse exploitatie of via de egalisatiereserve opgevangen kunnen worden, en
  - b. nu reeds te voorzien zijn, en
  - c. onvermijdelijk zijn, en
  - d. hun oorzaak in het verleden hebben, en
  - e. kwantificeerbaar/berekenbaar zijn.
3. Het verzoek om toestemming voor het vormen van een voorziening bevat een plan waarin in ieder geval de volgende gegevens zijn opgenomen:
  - a. het doel van de voorziening;
  - b. een onderbouwing van de noodzakelijke maximale hoogte van de voorziening;
  - c. een planmatige onderbouwing van de meerjarige opbouw van en onttrekkingen uit de voorziening.

- d. burgemeester en wethouders kunnen daarnaast aanvullende gegevens verlangen.
4. Indien een accountantsverklaring nodig is vanwege het feit dat het subsidiebedrag € 50.000 of meer bedraagt, behoeft de toestemming niet eerder te worden gevraagd dan na toetsing van de accountant.
5. Het toestaan van het vormen van een voorziening, die (mede) is opgebouwd uit gemeentelijke subsidiemiddelen, gebeurt onder de voorwaarde dat het onderliggende plan, zoals bedoeld in lid 3, is goedgekeurd.
6. Voor het in afwijking van het goedgekeurde plan toevoegen van subsidiegelden of in afwijking van het goedgekeurde plan onttrekken van subsidiegelden aan de voorziening, is voorafgaande schriftelijke toestemming nodig van burgemeester en wethouders.
7. Bij het vrijvallen van een voorziening worden de eventuele toerekenbare subsidiegelden teruggevorderd door de gemeente.

Artikel 20 Hardheidsclausule

~~Het college kan, in bijzondere gevallen, een artikel of artikelen van deze verordening buiten toepassing laten of daarvan afwijken, met uitzondering van de artikelen 1, 2, 3 en 8 voor zover toepassing op het belang van de aanvrager of subsidieontvanger leidt tot onbillijkheid van overwegende aard. Het van toepassing verklaren van dit artikel wordt gemotiveerd in het besluit en hiervan wordt periodiek verslag gedaan aan de raad.~~

1. Als een bij of krachtens deze verordening gestelde termijn voor de subsidieaanvrager of subsidieontvanger gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zouden zijn tot de daarmee te dienen belangen, kunnen burgemeester en wethouders een andere termijn stellen.
2. In een uitvoeringsregeling kan worden bepaald dat door burgemeester en wethouders van een of meerdere artikelen of artikelleden van die regeling kan worden afgeweken als daaraan vasthouden voor een subsidieaanvrager of subsidieontvanger gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zouden zijn tot de daarmee te dienen belangen.
3. Toepassing van de vorige leden wordt gemotiveerd in het besluit ~~en hiervan wordt periodiek verslag gedaan aan de raad.~~

Artikel 20 Intrekking

~~De Algemene subsidieverordening Hengelo 2006 wordt ingetrokken.~~

Artikel 21 ~~Overgangs~~ Slotbepalingen

- ~~1. Deze verordening is niet van toepassing op subsidieaanvragen en subsidieverleningen die voor inwerkingtreding van deze verordening zijn ingediend of genomen. Hierop is de Algemene subsidieverordening Hengelo 2006 van toepassing.~~
- ~~2. Alle aanvragen die betrekking hebben op subsidiejaar 2012 worden afgedaan volgens de deze verordening.~~
  1. De Algemene subsidieverordening 2011 wordt ingetrokken.
  2. Besluiten op grond van de Algemene subsidieverordening 2011 worden aangemerkt als besluiten op grond van deze verordening.
  3. Aanvragen, die zijn ingediend onder de Algemene subsidieverordening 2011 en waarop nog niet is beslist bij het in werking treden van deze verordening, worden afgehandeld krachtens deze verordening.
  4. Op bezwaarschriften tegen een besluit op grond van de Algemene subsidieverordening 2011 wordt beslist met inachtneming van deze verordening.
  5. Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag volgend op haar bekendmaking.
  6. Deze verordening wordt aangehaald als: Algemene subsidieverordening gemeente Hengelo.

Artikel 22 ~~Inwerkingtreding~~

~~Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag volgend op haar bekendmaking.~~

~~Artikel 23 Citeertitel~~

~~Deze verordening wordt aangehaald als Algemene subsidieverordening.~~

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Hengelo in zijn vergadering van <datum>.

De voorzitter,

De griffier,

BIJLAGE CHECKLIST STAATSSTEUN

Deze checklist biedt een overzicht van de stappen die genomen moeten worden om vast te stellen of er sprake is van staatssteun. Deze checklist bevat ook een toets aan de bepalingen voor de diensten van algemeen economisch belang (DAEB).

1. Is er sprake van staatssteun ?
  - 1.1. Wordt er geld rechtstreeks door de gemeente Hengelo aan één of meer ondernemingen verstrekt? (Voorbeelden zijn: subsidie, garantie, gratis parkeervergunningen). Onder een onderneming wordt verstaan; elke eenheid die een economische activiteit uitoefent ongeacht haar rechtsvorm en de wijze waarop zij wordt gefinancierd. Onder economische activiteit valt het aanbieden van goederen of diensten op een bepaalde markt. Van een markt is sprake indien er concurrentie is.

Ja, ga naar 1.2

Nee, geen staatssteun, geen meldingsplicht
  - 1.2. Niet-marktconform voordeel aan onderneming? (zie ook de vragen 4 en 5). Van een niet-conform voordeel is sprake indien het (economisch) voordeel dat een onderneming ontvangt bij de gewone bedrijfsvoering via de markt niet zou zijn verkregen. Als niet-marktconform voordeel worden alle maatregelen gezien die de lasten van een ondernemer verlichten en die normaal ten laste van hem zelf zouden komen.

Ja, ga naar 1.3

Nee, geen staatssteun, geen meldingsplicht
  - 1.3. Is er sprake van selectief voordeel? De vraag is of het voordeel ten goede komt aan bepaalde onderneming(en).

Ja, ga naar 1.4

Nee, geen staatssteun, geen meldingsplicht
  - 1.4. (Dreigende) vervalsing van mededinging. De Commissie oordeelt vaak al snel dat een steunmaatregel de mededinging kan (dreigen te) vervalsen en het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt. Wordt aan de eerste drie criteria voldaan, moet daarom in principe al melding plaats vinden. Dit hoeft niet indien er evident sprake is van een activiteit met slechts lokaal bereik.

Ja, ga naar 1.5

Nee, geen staatssteun, geen meldingsplicht
  - 1.5. Invloed op de tussenstaatse handel. De Commissie oordeelt vaak al snel dat een steunmaatregel de mededinging kan (dreigen te) vervalsen en het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt. Wordt aan de eerste drie criteria voldaan, moet daarom in principe al melding plaats vinden. Dit hoeft niet indien er evident sprake is van een activiteit met slechts lokaal bereik.

Ja, ga naar 2

Nee, geen staatssteun, geen meldingsplicht
2. Valt de steun onder een vrijstellingsverordening?
  - 2.1. Bedraagt de steun meer dan € 200.000,-- in 3 jaar?

Ja, ga naar 2.2

Nee, geen staatssteun (de-minimis), geen meldingsplicht
  - 2.2. De Europese Commissie heeft bepaalde soorten steunmaatregelen vrijgesteld van voorafgaande melding. Volstaan kan worden met een kennisgeving en een jaarlijkse rapportage. De volgende steuncategorieën vallen onder de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV)
    - Regionale steun
    - Steun voor het MKB
    - Steun om het MKB toegang tot financiering te geven
    - Steun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie
    - Opleidingssteun
    - Steun ten behoeve van kwetsbare werknemers en werknemers met een handicap
    - Steun voor milieubescherming en hernieuwbare energie
    - Steun tot herstel van de schade veroorzaakt door bepaalde natuurrampen
    - Sociale vervoerssteun ten behoeve van bewoners van afgelegen gebieden
    - Steun voor breedbandinfrastructuur

- Steun voor cultuur en instandhouding van het erfgoed
- Steun voor sportinfrastructuur en multifunctionele recreatieve infrastructuur
- Steun voor lokale infrastructuurvoorzieningen

Valt de steun niet onder de AGVV? Ga naar 3.

3. Melding bij de Europese Commissie

De kans op goedkeuring is groter wanneer de steun aan voorwaarden voldoet van kaders o.a.

- Milieu
- Redding en herstructurering
- Onderzoek en ontwikkeling
- Regionale steun
- Publieke omroepen
- Landbouw
- Visserij
- Vervoer

Vervolg toets DAEB

4. Wordt voldaan aan market economy investor principle en regels bij o.a. leningen, overheidsgaranties, risicokapitaal ? Of wordt voldaan aan bepalingen verkoop grond en gebouwen?

Geschiedt de inbreng van nieuw kapitaal (de oprichting van een onderneming, overdracht van het eigendomsrecht) in omstandigheden die aanvaardbaar zouden zijn voor een particuliere investeerder die volgens de in een markteconomie normale gebruiken, handelt (de zgn. market economy investor principle).

Nee, ga terug naar 1.3

Ja, geen staatssteun, geen meldingsplicht

5. Valt de steun onder een vrijstellingsverordening?

- Er is geen Europese regelgeving over de betreffende dienst;
- Er is sprake van een economisch belang dat normale economische activiteiten te boven gaat;
- De dienst heeft kenmerken die overheidsingrijpen rechtvaardigen.

Ja, ga naar 5.1

Nee, ga terug naar 1.3

5.1. Wordt voldaan aan de Altmark-criteria?

- Altmark I: De begunstigde onderneming daadwerkelijk belast met de uitvoering van een DAEB.
- Altmark II: De verplichting duidelijk omschreven.
- Altmark III: De parameters voor de berekening van compensatie vooraf, objectief en transparant vastgesteld.
- Altmark IV: Keuze voor een onderneming gemaakt na een openbare aanbesteding of bedrag van compensatie vastgesteld aan de hand van de kosten die een gemiddelde, goed beheerde onderneming zou hebben gemaakt + een redelijke winst.

Nee, ga naar 5.2

Ja, geen staatssteun, geen meldingsplicht

5.2. Er is sprake van staatssteun. Valt deze onder de vrijstelling voor 'kleine diensten' ?

Nee, ga naar 5.3

Ja, geen meldingsplicht

5.3. Melding bij de Europese Commissie. Kans op goedkeuring als steun aan de voorwaarden van de kaderregeling voor 'grote diensten' voldoet.

Involvulinstructie financiële verantwoording

Naam instelling:	
Adres:	
Postcode en plaats:	
Contactpersoon:	
Telefoon:	
E-mail:	
Zaaknummer aangevraagde subsidie	

Inhoudelijke meetbare indicatoren

Indicator	Afgesproken resultaat	Realisatie	Afwijking (in %)	Toelichting

Financiële indicatoren

Indicator	Bedrag in begroting	Realisatie	Afwijking (in %)	Toelichting

Paraaf Accountant	
datum	

Invulinstructie Model meerjaren begroting

	Realisatie afgelopen boekjaar (T-1)	Prognose lopend jaar(T)	Begroting (T+1)	Begroting (T+2)	Begroting (T+3)	Begroting (T+4)
Baten						
- Specificatie van subsidie opbrengsten						
- Specificatie van eigen inkomsten						
Totaal Baten						
Lasten						
- Specificatie van lasten						
Totaal lasten						
Resultaat						
Voorstel resultaat bestemming						
- Mutatie reserves						
Resultaat na resultaatbestemming						

Toelichting: de begroting dient onder dezelfde voorwaarden opgesteld te worden als uw meest recente jaarrekening. Alle baten en lasten dienen minimaal uitgesplitst te zijn naar gelijksoortige baten/lasten of individueel opgenomen te zijn indien de baten/lasten >10% van het totaal

Invulinstructie Model staat
van baten en lasten

	Realisatie huidig boekjaar (T)	Begroting boekjaar (conform aanvraag) (T)	Realisatie afgelopen boekjaar (T- 1)
Baten			
- Specificatie van subsidie opbrengsten			
- Specificatie van eigen inkomsten			
Totaal Baten			
Lasten			
- Specificatie van lasten			
Totaal lasten			
Resultaat			
Voorstel resultaat bestemming			
- Mutatie reserves			
Resultaat na resultaatbestemming			

Toelichting: de staat van baten en lasten dient onder dezelfde voorwaarden opgesteld te worden als uw meest recente jaarrekening. Alle baten en lasten dienen minimaal uitgesplitst te zijn naar gelijksoortige baten/lasten of individueel opgenomen te zijn indien de baten/lasten >10% van het totaal

TOELICHTING ALGEMENE SUBSIDIEVERORDENING

Artikel 1. Begripsbepalingen

In dit artikel is een aantal definities opgenomen. Deze definities gelden niet alleen voor deze verordening, maar ook voor de hierop te baseren regelingen. Deze definities zullen dus niet nogmaals in de verschillende uitvoeringsregelingen opgenomen hoeven te worden. Ook kan hier niet van worden afgeweken.

Onder het begrip 'Europees steunkader' vallen in ieder geval zowel de in dit artikel benoemde algemene groepsvrijstellingsverordeningen als de in dit artikel benoemde de-minimisverordeningen.

De solvabiliteit geeft aan in hoeverre een instelling in staat is om op korte en lange termijn aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. De solvabiliteit wordt uitgedrukt in een percentage en wordt als volgt berekend: het eigen vermogen (na resultaatbestemming) per jaar ultimo gedeeld door het balanstotaal per jaar ultimo, vermenigvuldigd met 100%.

Onderscheid subsidie en opdracht

In artikel 4:21 Awb is bepaald wat onder een subsidie moet worden verstaan:

1. een aanspraak is op financiële middelen;
2. door een bestuursorgaan verstrekt;
3. met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager;
4. anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten.

Er is sprake van een opdracht c.q. commerciële transactie:

- a. als goederen en diensten direct worden geleverd aan het bestuursorgaan;
- b. én de betaling voor die goederen of diensten is afgestemd op de waarde daarvan in het economische verkeer.

Er moet dus gekeken worden naar de prijs. Als sprake is van een commerciële prijs c.q. een marktconforme prijs (kostprijs met een zekere winstmarge) dan duidt dit op een opdracht c.q. commerciële transactie. Wordt er geen marktconforme prijs betaald, dan is dit een sterke indicatie dat het om een subsidie gaat.

Is sprake van een subsidie dan is titel 4.2 van de Awb van toepassing. Is sprake van een opdracht, dan zijn de regels uit titel 7 van boek 7 van het Burgerlijk Wetboek (BW) (artikel 7:400 BW e.v) van toepassing.

Artikel 2. Reikwijdte verordening

Eerste lid

Met het eerste lid krijgen burgemeester en wethouders de bevoegdheid ~~toegewezen~~ overgedragen om te besluiten over het verstrekken van subsidies waarop de Algemene subsidieverordening (hierna: ASV) van toepassing is. Dit betreft in beginsel alle subsidies op de genoemde beleidsterreinen, met uitzondering van subsidies waarvoor bij afzonderlijke verordening een uitputtende regeling is getroffen en subsidies waar overeenkomstig artikel 4:23, derde lid, van de wet geen wettelijke grondslag nodig is.

Tweede lid

Met het tweede lid krijgen burgemeester en wethouders de bevoegdheid om in nadere regels, hier en verder uitvoeringsregeling genoemd, de te subsidiëren activiteiten te bepalen. Voor zover burgemeester en wethouders iets wensen te regelen met betrekking tot de doelgroepen die voor

subsidie in aanmerking komen, de berekening van de subsidie en de wijze van uitbetalen, dient dit eveneens in de uitvoeringsregeling te gebeuren.

In andere artikelen van de ASV worden andere bevoegdheden gedelegeerd die betrekking hebben op de inhoud van de uitvoeringsregeling: het afwijken van termijnen, het verbinden van bepaalde verplichtingen aan de subsidie, de wijze van verdelen van het subsidieplafond.

Voor zover burgemeester en wethouders geen gebruik maken van de bevoegdheid om nadere regels vast te stellen is het slechts in beperkte mate mogelijk om subsidies te verstrekken. De hoofdregel van de Awb is namelijk dat subsidieverstrekking gebaseerd moet zijn op een wettelijk voorschrift, zoals een uitvoeringsregeling, waarin de te subsidiëren activiteiten staan vermeld. Op grond van artikel 4:23, derde lid, van de wet, bestaan hierop maar vier uitzonderingen:

- a. de spoedeisende subsidieverstrekking (tijdelijk, vooruitlopend op de vaststelling van een wettelijk voorschrift);
- b. de subsidieverstrekking op grond van een begrotingspost (de begroting dient de subsidieontvanger en het bedrag dat ten hoogste kan worden vastgesteld te vermelden);
- c. de incidentele subsidieverstrekking (voor uitzonderlijke gevallen, en als er in beginsel slechts eenmalig subsidie zal worden toegekend);
- d. de Europese subsidies (is voor gemeenten nauwelijks van belang).

Derde lid

Ten aanzien van subsidies waarvoor overeenkomstig artikel 4:23, derde lid, van de wet geen wettelijke grondslag nodig is (zoals bijvoorbeeld incidentele subsidies) is de ASV in beginsel niet van toepassing. Dit lid geeft burgemeester en wethouders de bevoegdheid om de ASV (deels) van toepassing te verklaren als daartoe aanleiding bestaat.

Artikel 3 Staatssteunregels

Om subsidies onder een Europees steunkader te brengen moet de subsidie op het toepasselijke steunkader worden toegesneden. Daarbij kan het nodig zijn dat er in de uitvoeringsregeling afgeweken wordt van de ASV, of dat deze aangevuld wordt. Het eerste lid maakt burgemeester en wethouders daartoe bevoegd.

Het tweede en derde lid zijn een uitvloeisel van de eis van de Europese Commissie dat in uitvoeringsregelingen en -beschikkingen die gebruik maken van het Europees steunkader, het toepasselijke kader expliciet wordt vermeld.

Als sprake is van steun die valt onder een Europees steunkader, kunnen uiteraard alleen de activiteiten, doelstellingen, resultaten en kosten voor subsidie in aanmerking komen voor zover die voldoen aan de eisen en voorwaarden van het betreffende steunkader (lid 4). Net zo goed als dat bij subsidies waarop een Europees steunkader van toepassing is, kunnen ondernemingen alleen in aanmerking komen als de subsidieverstrekking voldoet aan de voorwaarden van het desbetreffende steunkader (lid 5).

Artikel 4 Subsidieplafond en begrotingsvoorbehoud

De raad stelt de subsidieplafonds vast (eerste lid) en vermeldt bij de bekendmaking de wijze van verdelen (eerste lid in combinatie met artikel 4:26, tweede lid, van de wet). De wijze van verdelen kan ook worden bekendgemaakt door verwijzing naar de – door burgemeester en wethouders vastgestelde – uitvoeringsregeling waarin de wijze van verdeling is vastgelegd (tweede lid in combinatie met artikel 4:26, tweede lid, van de wet).

Als dat geen bestaande uitvoeringsregeling is zal – in samenspraak tussen de raad en het college – geregeld (moeten) zijn dat óf de uitvoeringsregeling en het subsidieplafond gelijktijdig in werking treden óf dat de uitvoeringsregeling weliswaar voor het vaststellen van het subsidieplafond in

werking treedt maar dat aanvragen pas ná het vaststellen van het subsidieplafond kunnen worden ingediend. Als dit niet (juist) geregeld is kan het subsidieplafond niet worden tegengeworpen aan aanvragers die hun aanvraag hebben ingediend voor bekendmaking (artikel 4:27, tweede lid, van de wet). Bij de bekendmaking van de subsidieplafonds door de raad wordt er, indien van toepassing, gewezen op de mogelijkheid het subsidieplafond te verlagen (derde en vierde lid, zie verder hieronder). Burgemeester en wethouders, dat via artikel 2 de bevoegdheid gedelegeerd heeft gekregen om te besluiten over het verstrekken van subsidies, zijn verder verplicht – in lijn met de mogelijkheid van artikel 4:34, eerste lid, van de wet – (in bepaalde gevallen) om bij het gebruik maken van deze gedelegeerde bevoegdheid een begrotingsvoorbehoud te maken (vijfde lid).

Verlaging subsidieplafond

De verlaging van een subsidieplafond heeft in beginsel geen gevolgen voor aanvragen die vóór bekendmaking van de verlaging zijn ingediend (artikel 4:27, tweede lid, van de wet). Dat is anders als aan de drie voorwaarden genoemd in artikel 4:28 van de wet is voldaan:

- 1) aanvragen voor de desbetreffende subsidies moeten worden ingediend voordat de begroting is vastgesteld of goedgekeurd,
- 2) de verlaging vloeit voort uit vaststelling van de begroting, en
- 3) de mogelijkheid van verlaging is aangekondigd bij de vaststelling van het oorspronkelijke subsidieplafond.

Om te waarborgen dat de raad alleen overgaat tot verlaging van subsidieplafonds als die verlaging ook daadwerkelijk kan worden gebruikt zijn het derde en vierde lid opgenomen. Het komt erop neer dat een subsidieplafond alleen kan worden verlaagd als het oorspronkelijke subsidieplafond is vastgesteld voordat de begroting voor het betrokken jaar is vastgesteld én de aanvragen voor de vaststelling van de begroting moesten zijn ingediend én er bovendien op de mogelijke verlaging wordt gewezen bij de bekendmaking van het plafond.

Artikel 5   Aanvraag

In het eerste lid is bepaald dat een aanvraag voor subsidie schriftelijk dient te worden gedaan. Als hiervoor een aanvraagformulier is vastgesteld, dan moet de aanvraag met gebruikmaking van dat formulier worden gedaan. Met 'schriftelijk' is meer bedoeld dan 'op papier geschreven'. Zo kan een aanvraag ook digitaal worden gedaan, mits de digitale weg open is gesteld. In het tweede en derde lid is bepaald welke stukken en gegevens bij de aanvraag in elk geval overlegd dienen te worden. Uiteraard mogen van de aanvrager alleen die gegevens verlangd worden die noodzakelijk zijn voor het beoordelen van de aanvraag. Dit volgt uit de Algemene verordening gegevensbescherming (hierna: AVG).

Bij een subsidie aan een onderneming moet voorkomen worden dat subsidie wordt verleend die niet in overeenstemming is met de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna VWEU). Daarom zijn een tweetal aanvraagvereisten opgenomen die specifiek voor ondernemingen gelden. Ten eerste, om ontoelaatbare cumulatie te voorkomen wordt een overzicht gevraagd van subsidies, vergoedingen of tegemoetkomingen in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd die al zijn of zullen worden ontvangen voor de activiteiten waarvoor subsidie wordt aangevraagd (tweede lid, onderdeel d, onder 1). Een subsidie kan namelijk ook uit een garantie, lening, korting op de grondprijs, etc. bestaan. Ten tweede, om subsidie onder een de-minimisverordening te kunnen verlenen moet de onderneming om een de-minimisverklaring gevraagd worden (tweede lid, onderdeel d, onder 2). Op basis van een ingeleverde de-minimisverklaring dienen burgemeester en wethouders te controleren of verlenen van de subsidie in overeenstemming is met de de-minimisverordening.

Bij uitvoeringsregeling kunnen burgemeester en wethouders besluiten hiervan af te wijken (vijfde lid) bijvoorbeeld door voor aanvragen om bepaalde subsidies meer of andere gegevens en bescheiden te verlangen.

Artikel 6   Aanvraagtermijn

De aanvraagtermijnen zijn afhankelijk van het soort subsidie en de hoogte van het aanvraagbedrag. Er wordt onderscheid gemaakt tussen een jaarlijkse subsidie en andere aanvragen om subsidie. Bij uitvoeringsregeling kunnen burgemeester en wethouders besluiten af te wijken van de aanvraagtermijnen die vastgesteld zijn in het eerste tot en met derde lid (vierde lid).

Artikel 7   Beslistermijn

Hier worden de termijnen gegeven waarbinnen burgemeester en wethouders gehouden zijn te beslissen op een aanvraag voor subsidie. In de wet staan geen strikte beslistermijnen op een aanvraag om subsidie. Ook hierbij is onderscheid gemaakt tussen een jaarlijkse subsidie en andere aanvragen om subsidie. Bij uitvoeringsregeling kunnen burgemeester en wethouders besluiten af te wijken van de beslistermijnen die vastgesteld zijn in het eerste en tweede lid (vierde lid).

De beslistermijn bij aanvragen om een subsidie die bij de Europese Commissie aangemeld worden, wordt verdaagd totdat de Europese Commissie een eindebeslissing heeft genomen (vijfde lid). Dit om te voorkomen dat subsidie wordt verleend die niet in overeenstemming is met de artikelen 107 en 108 van het VWEU en vervolgens teruggevorderd dient te worden.

Artikel 8   Weigerings- intrekking- en terugvorderingsgronden

In het eerste lid worden de algemeen geldende weigeringsgronden van de artikelen 4:25, tweede lid, en 4:35 van de wet, met nadere verplichte gronden aangevuld.

Ondanks dat er sprake is van staatssteun is het soms mogelijk om steun te verstrekken op basis van een vrijstellingsverordening, waardoor burgemeester en wethouders kunnen volstaan met een lichte kennisgevingsprocedure. Als dat niet mogelijk is, kan goedkeuring van de Europese Commissie gevraagd worden via een formele aanmelding. Als de Europese Commissie de steun echter niet goedkeurt, dan moeten burgemeester en wethouders overgaan tot weigering (vandaar de verplichte weigeringsgrond onder a).

Wat betreft de verplichte weigeringsgrond opgenomen onder b dient het volgende opgemerkt te worden. Bepaalde Europese steunkaders verbieden – als er een bevel tot terugvordering uitstaat – alleen het verlenen van staatsteun onder de betreffende verordening; niet het verlenen van subsidies in het algemeen. Door de in het eerste lid, onder b, gekozen formulering van de weigeringsgrond in combinatie met het verplichtende karakter komt het in de ASV echter neer op een – op zichzelf verdedigbare – verbreding van de weigeringsgrond tot het verlenen van subsidies in het algemeen (als er een bevel tot terugvordering openstaat).

In het tweede lid is een absolute weigeringsgrond opgenomen voor die gevallen dat overgaan tot subsidieverstrekking strijdig is op zou leveren met een Europees steunkader omdat er dan subsidie verstrekt zou worden aan een aanvrager die een onderneming drijft die in moeilijkheden verkeert als bedoeld in het toepasselijke steunkader of omdat de betreffende subsidie geen stimulerend effect heeft als bedoeld in het toepasselijke steunkader. Een onderneming wordt naar oordeel van de Europese commissie beschouwd als een onderneming in moeilijkheden wanneer zij, zonder overheidsingrijpen, op korte of op middellange termijn vrijwel zeker is gedoemd te verdwijnen. Meer informatie over dit begrip is te vinden in paragraaf 2.2 van de Richtsnoeren van de Europese Commissie voor reddings- en herstructureringssteun aan niet-financiële ondernemingen in moeilijkheden (2014/C/249/01). Dat er sprake moet zijn van een stimulerend effect houdt in beginsel in dat de begunstigde aanvrager door de steun in staat wordt gesteld activiteiten of projecten uit te voeren die zij anders – zonder de steun – niet had uitgevoerd. Ook houdt het in beginsel in dat de steun niet mag worden verleend voordat de activiteit wordt gestart.

In het derde lid zijn nog enkele facultatieve weigeringsgronden opgenomen. Burgemeester en wethouders kunnen in deze gevallen weigeren, maar zijn daartoe niet verplicht.

Onderdelen a, b, c, f en h spreken voor zichzelf. Onderdeel e geeft de mogelijkheid om een subsidie te weigeren als de aanvrager over voldoende eigen middelen beschikt.

Onderdeel g betreft het geval dat de aanvrager van een subsidie de toets van de Wet bevordering integriteitbeoordelingen door het openbaar bestuur (hierna: Wet Bibob) niet kan doorstaan. Bij deze weigeringsgrond is niet van belang of de activiteiten waarvoor subsidie wordt gevraagd op zichzelf beoordeeld subsidiabel zijn. Het gaat hierbij louter om de integriteit van de persoon dan wel rechtspersoon van de aanvrager aan wie het burgemeester en wethouders op grond van de Wet Bibob geen subsidie wensen te verlenen.

Onder j is een weigeringsgrond opgenomen waarmee burgemeester en wethouders een aanvraag kunnen weigeren als subsidieverstrekking niet is toegestaan dan nadat deze overeenkomstig artikel 108, derde lid, van het VWEU (de meldingsprocedure) is goedgekeurd door de Europese Commissie. Het gaat hier om subsidieverstrekking die in beginsel niet ongeoorloofd is vanwege strijdigheid met de toepasselijke cumulatieregels of overschrijding van het toegestane bedrag aan de-minimissteun. In deze gevallen kunnen burgemeester en wethouders óf weigeren de subsidie te verstrekken óf de subsidie melden bij de Europese Commissie om langs deze weg goedkeuring te verkrijgen. Als burgemeester en wethouders besluiten over te gaan tot melding, dan wordt in verband met de standstill-verplichting de beslistermijn verdaagd totdat de Europese Commissie een eindbeslissing heeft genomen (zie artikel 7, vijfde lid). Als de Europese Commissie besluit de voorgenomen subsidieverstrekking niet goed te keuren, dan zullen burgemeester en wethouders de aanvraag alsnog weigeren (zie eerste lid, onder a). Een subsidie die is of kan worden goedgekeurd kan uiteraard ook op een andere grond worden geweigerd.

Onderdeel k. ten slotte geeft burgemeester en wethouders de bevoegdheid in een uitvoeringsregeling nog andere weigeringsgronden op te nemen, bijvoorbeeld weigeringsgronden die specifiek met de te subsidiëren activiteiten samenhangen.

Een subsidie kan ook ingetrokken worden in het geval en onder de voorwaarden, bedoeld in artikel 3 van de Wet Bibob (vierde lid). Dit volgt rechtstreeks uit artikel 6 van de Wet Bibob.

Als de Europese Commissie tot het oordeel is gekomen dat een subsidie niet in overeenstemming is met de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie, dan moet de verleende subsidie ingetrokken en teruggevorderd worden inclusief rente (vijfde lid). Dit op grond van artikel 3 van de Wet terugvordering staatssteun.

Artikel 10 Betaling en bevoorschotting

Het bevoorschottingsritme en de hoogte van de voorschotten worden in de verleningsbeschikking vermeld met inachtneming van onderstaande tabel. Omdat de bevoorschotting mede afhankelijk is van de aard van de te subsidiëren activiteit is ervoor gekozen om de termijnen, waarop de (automatische) bevoorschotting plaats vindt, niet in de verordening te noemen.

Jaarlijkse subsidies		
Subsidiebedrag	Vaststelling	Bevoorschotting
< € 7.500	Direct	100%
Vanaf €7.500 tot €50.000	Jaarverslag en jaarrekening van de subsidieontvanger conform bijlage 'Invulinstructie financiële verantwoording'	90%
Vanaf € 50.000 tot € 125.000	Jaarverslag en jaarrekening van de subsidieontvanger + een subsidieverklaring in de vorm van een beoordelingsverklaring	100%
Vanaf € 125.000 of meer	Jaarverslag en jaarrekening van de subsidieontvanger + controleverklaring accountant	100%

Andere subsidies		
Subsidiebedrag	Vaststelling	Bevoorschotting
< € 7.500	Direct	100%
Vanaf €7.500 tot €50.000	Inhoudelijk en financieel verslag van het gesubsidieerde conform bijlage 'Invulinstructie financiële verantwoording'	90%
Vanaf € 50.000 tot € 125.000	Inhoudelijk en financieel verslag van het gesubsidieerde conform bijlage 'Invulinstructie financiële verantwoording' + een subsidieverklaring in de vorm van een beoordelingsverklaring	90%
Vanaf € 125.000 of meer	Inhoudelijk en financieel verslag van het gesubsidieerde conform bijlage 'Invulinstructie financiële verantwoording' + controleverklaring	90%

Artikel 11 Algemene verplichtingen van subsidieontvanger

Dit artikel bevat een meldingsplicht (eerste lid) en informatieplicht (derde lid) die voor alle subsidie - ontvangers geldt. Het vierde lid regelt dat bij subsidies hoger dan € 50.000,- de subsidieontvanger toestemming behoeft bij rechtshandelingen die van invloed kunnen zijn op de aanwending van subsidiegelden.

Artikel 12 Aan een subsidie te verbinden bijzondere verplichtingen

Dit artikel bevat een bevoegdheidsgrondslag voor burgemeester en wethouders om aan de subsidie bepaalde 'bijzondere' verplichtingen te verbinden, in aanvulling op wat reeds mogelijk is op grond van de Awb (zie artikel 4:37 van de wet).

Wat betreft het tweede en derde lid wordt het creëren van de mogelijkheid onder bepaalde voorwaarden geboden door artikelen 4:38 (voor zover het betreft verplichtingen die strekken tot verwezenlijking van het doel van de subsidie) en 4:39 van de wet (voor zover het betreft verplichtingen die niet strekken tot verwezenlijking van het doel van de subsidie). In beginsel dient de ASV hiervoor een uitdrukkelijke grondslag te bieden of - in het geval van verplichtingen die strekken tot verwezenlijking van het doel van de subsidie – de verleningsbeschikking.

Het tweede lid ziet op de verplichtingen die verband houden met de verwezenlijking van het doel van de subsidie. Daarbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan eisen inzake deskundigheid van de personen die de te subsidiëren activiteit uit zullen voeren.

Het derde lid maakt het mogelijk om verplichtingen op te leggen die niet strekken tot verwezenlijking van het eigenlijke doel van de gesubsidieerde activiteit. Het betreft echter geen vrijbrief, deze verplichtingen moeten wel enig verband houden met de gesubsidieerde activiteit. Het kan bijvoorbeeld gaan om het opleggen van de verplichting om een extra inspanning te leveren om een bepaalde doelgroep te betrekken bij de gesubsidieerde activiteiten of om de activiteiten op de meest milieuvriendelijke manier uit te oefenen. Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat met het opleggen van oneigenlijke subsidieverplichtingen terughoudendheid dient te worden betracht (Kamerstukken II 1993/94 23 700, nr. 3, p. 66). Als burgemeester en wethouders van deze aanvullende mogelijkheid gebruik maken moet dat duidelijk gemotiveerd worden.

In artikel 4:41 van de wet is bepaald dat in bepaalde gevallen de subsidieontvanger, voor zover het verstrekken van de subsidie heeft geleid tot vermogensvorming, daarvoor een vergoeding verschuldigd is aan het bestuursorgaan. Het gaat daarbij om de volgende gevallen:

- als de subsidieontvanger voor de gesubsidieerde activiteiten gebruikte of bestemde goederen vervreemdt of bezwaart of de bestemming daarvan wijzigt;
- als de subsidieontvanger een schadevergoeding ontvangt voor verlies of beschadiging van voor de gesubsidieerde activiteiten gebruikte of bestemde goederen;
- als de gesubsidieerde activiteiten geheel of gedeeltelijk worden beëindigd;
- als de subsidieverlening of de subsidievaststelling wordt ingetrokken of de subsidie wordt beëindigd, of;
- de rechtspersoon die de subsidie ontving wordt ontbonden.

Deze vergoedingsplicht geldt alleen als hierin is voorzien bij verordening, uitvoeringsregeling of – als deze ontbreken – de subsidiebeschikking. Daarbij moet zijn bepaald hoe de hoogte van de vergoeding wordt berekend (dit hoeft geen volledige compensatie te betreffen). Met het vierde lid krijgen burgemeester en wethouders de bevoegdheid om hier uitvoering en invulling aan te geven.

Artikel 13 Eindverantwoording subsidies tot € 7.500 ~~€ 5.000~~

Kenmerkend voor subsidies tot ~~€ 5.000~~ 7.500 is dat deze op basis van vertrouwen worden verstrekt; er wordt dan niet meer standaard om verantwoording gevraagd. In plaats daarvan geldt een actieve meldingsplicht voor de subsidieontvanger bij niet nakoming van de voorwaarden (zie artikel 12.) Achteraf kan een risicogeoriënteerde controle plaatsvinden bij de subsidieontvanger.

Verder wordt het voorschot in één termijn (lump sum) verstrekt en hoeft de subsidie-ontvanger geen aanvraag voor subsidievaststelling (verantwoording) in te dienen. Hierdoor kunnen de lasten voor

zowel de subsidieaanvrager als de subsidieverstrekker worden bespaard, terwijl toch het risico voor de gemeente beperkt blijft.

In geval van directe vaststelling (eerste lid, onderdeel a) worden de bewijsstukken van de prestatie direct met de aanvraag meegestuurd. Ook indien de activiteiten nog niet hebben plaatsgevonden, kan onderdeel a worden toegepast. De toepassing is dan onder meer afhankelijk van de aard van de subsidie en risicoafweging van de subsidieverstrekker. Steekproefsgewijze controle na vaststelling is mogelijk, maar leidt in bijzondere gevallen, zoals fraude, tot terugvordering.

In het geval van verlening, gevolgd door ambtshalve vaststelling (eerste lid, onderdeel b), wordt in de subsidiebeschikking vermeld wanneer de gesubsidieerde activiteiten moeten zijn verricht. De subsidie wordt vervolgens, binnen 13 weken nadat de activiteiten moeten zijn verricht ambtshalve vastgesteld door de subsidieverstrekker.

In het tweede lid is een afwijkende termijn opgenomen voor situaties waarin speciale rapportageverplichtingen worden opgelegd.

Artikel 14. Eindverantwoording subsidies vanaf ~~€ 5.000~~ € 7.500 tot € 50.000

In dit artikel is bepaald op welke wijze subsidie-ontvangers een subsidie tussen € ~~5.000~~ 7.500 en € 50.000 aan burgemeester en wethouders dienen te verantwoorden; er dient een aanvraag tot vaststelling ingediend te worden (eerste lid), deze bevat een inhoudelijk en financieel verslag waaruit blijkt in hoeverre de gesubsidieerde activiteiten zijn verricht en aan de verplichtingen is voldaan (tweede lid). Ingevolge artikel 9 wordt de wijze van verantwoording al bij het besluit tot verlening van de subsidie aan de subsidieontvanger bekend gemaakt.

Met betrekking tot het inhoudelijk en financieel verslag kan vooraf bij de subsidieverlening al zijn aangegeven op welke manieren het aantonen kan plaatsvinden. Er kunnen daarbij verschillende instrumenten worden gebruikt, zoals bestuurs- en activiteitenverslagen, een managementverklaring, een deskundigenverklaring, andere bewijsstukken (bijvoorbeeld een publicatie), enz. Het verslag kan ook bestaan uit een algemeen jaarverslag van een rechtspersoon. Het gaat er om dat duidelijk is dat de verkregen subsidie is aangewend voor het doel waarvoor de subsidie werd verstrekt. Op grond van het derde lid kunnen burgemeester en wethouders bepalen dat het voor de verantwoording daarvan andere stukken en bewijzen verlangt dan gebruikelijk en uit hoofde van de gewone bedrijfsvoering van de subsidieontvanger al worden opgesteld. Uiteraard mogen van de aanvrager alleen die gegevens verlangd worden die noodzakelijk zijn voor het beoordelen van de verantwoording. Dit volgt uit de AVG.

Bij een specifieke subsidieverlening kan de subsidieontvanger worden verplicht de accountant de opdracht te verstrekken te onderzoeken of de aan de subsidie verbonden verplichtingen zijn nageleefd. De schriftelijke verklaring omtrent de getrouwheid van het verslag dat de accountant heeft opgesteld, wordt meegezonden met de aanvraag tot vaststelling van de subsidie. In dit geval komen de accountantskosten in aanmerking voor subsidiëring.

Artikel 15. Eindverantwoording subsidies vanaf € 50.000 tot € 125.000

Bij subsidies die € 50.000 tot € 125.000 bedragen wordt uitgegaan van de traditionele afrekening van subsidies; op basis van gerealiseerde kosten en baten. De vaststelling van de subsidie vindt plaats op basis van uitgevoerde activiteiten en gerealiseerde kosten. De subsidieontvanger geeft zijn accountant opdracht tot het uitvoeren van specifieke werkzaamheden voor een subsidieverklaring. Een subsidieverklaring is een bijzondere accountantsverklaring. Daarbij controleert de accountant of de gesubsidieerde organisatie heeft voldaan aan de gestelde voorwaarden, zoals beschreven staan in de subsidieaanvraag en -beschikking. De accountant beoordeelt daarnaast of de subsidiegelden zijn besteed aan het daartoe gestelde doel en of de organisatie heeft voldaan aan andere vereisten die de

gemeente heeft gesteld. Het oordeel en de bevindingen staan in de subsidieverklaring. De specifieke vereisten voor de subsidieverklaring staan beschreven in het Controleprotocol Subsidieverklaringen van de gemeente Hengelo.

De subsidieverklaring bij subsidies van €50.000 tot €125.000 komt in de vorm van een beoordelingsverklaring met een beperkte mate van zekerheid. Hierbij is bewust gekozen voor een beoordelingsverklaring om een goede balans aan te brengen tussen de omvang van controlewerkzaamheden en de hoogte van het subsidiebedrag.

Artikel 16. Eindverantwoording subsidies vanaf € 125.000 of meer

Ook hier wordt uitgegaan van de traditionele afrekening van subsidies (gerealiseerde kosten en baten).

De term "accountantsverklaring" wordt vaak gebruikt zonder dat men zich ervan bewust is dat deze term slechts één van de soorten verklaringen betreft die accountants en accountants-administratieconsulent kunnen verstrekken bij jaarrekeningen en financiële verantwoordingen.

De volgende soorten verklaringen worden onderkend:

1. Controleverklaring
2. Beoordelingsverklaring
3. Samenstellingverklaring

ad. 1 Controleverklaring

Dit betreft een verklaring waaraan een diepgaand onderzoek naar juistheid van de samenstelling van het vermogen en het jaarresultaat ten grondslag ligt en een stellige uitspraak wordt gedaan omtrent de getrouwheid van de jaarrekening. Accountantsverklaringen kennen 5 mogelijke uitkomsten: goedkeurende accountantsverklaring, accountantsverklaring met toelichtende paragraaf, accountantsverklaring met beperking, accountantsverklaring van oordeelonthouding, afkeurende accountantsverklaring.

Bij subsidies van € 125.000,- of meer verhouden de accountantskosten zich tot de omvang van de subsidie.

Bij jaarlijkse subsidies vanaf 125.000,- of meer moet de jaarrekening zijn voorzien van een controleverklaring van de accountant. De accountant moet onderzoeken of het financiële verslag of de jaarrekening voldoet aan de bij of krachtens de wet gestelde voorschriften en of het activiteitenverslag, voor zover hij (de accountant) dat verslag kan beoordelen, met de verantwoording verenigbaar is.

Voor andere subsidies vanaf € 125.000,- of meer dient ten behoeve van de vaststelling van de subsidie een opdracht tot onderzoek van de eindafrekening te worden verstrekt aan een accountant.

In bijzondere gevallen kunnen het burgemeester en wethouders instemmen met afwijking van de eis een accountantsonderzoek te laten uitvoeren. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer de hoogte van de subsidie niet afhankelijk is van een beoordeling van de prestaties.

ad 2. Beoordelingsverklaring

Deze verklaring is gebaseerd op een beperkt onderzoek en op de resultaten van cijferanalyses op gegevens die gepresenteerd worden in de jaarrekening. Op basis van deze werkzaamheden wordt een uitspraak gedaan over het feit of er aanwijzingen zijn dat de door de onderneming geleverde informatie niet getrouw is. Beoordelingsverklaringen kennen 4 mogelijke uitkomsten: goedkeurende beoordelingsverklaring, beoordelingsverklaring met toelichtende paragraaf, beoordelingsverklaring met beperking, afkeurende beoordelingsverklaring.

ad 3. Samenstellingsverklaring

De accountant stelt op basis van de aan hem aangeleverde gegevens een jaarrekening samen die voldoet aan de wettelijke voorschriften. Er wordt slechts een beperkt aantal toetsende werkzaamheden verricht. In een samenstellingsverklaring wordt geen uitspraak gedaan over de getrouwheid van de jaarrekening.

In het geval van subsidies van € 125.000,- of meer wordt een accountsverklaring gevraagd zoals onder 1. beschreven staat.

Het derde lid biedt de mogelijkheid dat burgemeester en wethouders andere gegevens en bescheiden kunnen opvragen, die voor de vaststelling van belang zijn. Uiteraard mogen van de aanvrager alleen die gegevens verlangd worden die noodzakelijk zijn voor het beoordelen van de verantwoording. Dit volgt uit de AVG.

Artikel 17 Vaststelling subsidie

Het eerste lid bevat – overeenkomstig artikel 4:13 van de wet – de termijn waarbinnen de beschikking gegeven dient te worden. Wel bestaat de mogelijkheid tot verdagen (tweede lid). Het merendeel van de aanvragen zal binnen deze beslistermijn kunnen worden afgehandeld. Meer ingewikkelde aanvragen vergen soms meer tijd. De verdaging van de beslistermijn – voor de duur van ten hoogste de in het tweede lid nader bepaalde termijn – biedt dan uitkomst. Een besluit tot verdaging is appellabel (dit in tegenstelling tot een mededeling op grond van artikel 4:14 van de wet dat de – eventueel verdaagde – termijn niet wordt gehaald.)

Artikel 18 Reserves

De figuur van egalisatiereserve is gebaseerd op artikel 4:72 van de wet. Een egalisatiereserve is een reserve van de subsidieontvanger waaraan als bestemming het dekken van exploitatierisico's is verbonden. De reserve wordt gevormd om tot een gelijkmatige verdeling van lasten te komen. Op grond van artikel 4:58 van de wet is artikel 4:72 alleen van toepassing op per kalender- of per boekjaar verstrekte subsidie aan een rechtspersoon en bovendien enkel als dat in de ASV, een uitvoeringsregeling of bij de subsidieverlening is bepaald. De verplichting een egalisatiereserve te vormen als bedoeld in het eerste lid kan dus enkel aan rechtspersonen worden opgelegd, voor per kalender- of boekjaar verstrekte subsidies.

Burgemeester en wethouders kunnen bij een verleningsbeschikking voor een subsidie die structureel per kalender- of boekjaar wordt verstrekt en die € 50.000,- of meer bedraagt bepalen dat de subsidieontvanger een egalisatiereserve dient te vormen (eerste lid). In dat geval komt het verschil tussen het vastgestelde subsidiebedrag en de kosten van de activiteiten waarvoor een subsidie wordt verleend ten gunste of ten laste van de egalisatiereserve. De reserve wordt dus gevormd uit exploitatieoverschotten om eventuele toekomstige tekorten op te vangen.

Een overschrijding van de in lid 1 en 2 genoemde normen kan leiden tot een lagere vaststelling van de subsidie.

Artikel 19 Voorziening

Een instelling kan, wanneer hiervoor voorafgaand toestemming is verleend door burgemeester en wethouders, onder voorwaarden een subsidie vormen. De voorwaarden zijn verder uitgewerkt in lid 2 tot en met 5.

Burgemeester en wethouders kunnen bij het vrijvallen van een voorziening gebruik maken van de mogelijkheid om subsidiegeld terug te vorderen.

Artikel 20   Hardheidsclausule

Deze hardheidsclausule is opgenomen omdat in uitzonderlijke gevallen vasthouden aan een termijn in de ASV of de toepasselijke uitvoeringsregeling wegens bijzondere omstandigheden onevenredig kan zijn tot de daarmee te dienen belangen. Op grond van het eerste lid kunnen burgemeester en wethouders dan een andere termijn vaststellen.

Op grond van het tweede lid kunnen burgemeester en wethouders bovendien in een uitvoeringsregeling een hardheidsclausule opnemen die ziet op nader in die uitvoeringsregeling aangegeven bepalingen. Een te treffen voorziening, die niet in de verordening of uitvoeringsregeling is voorzien, dient altijd binnen de doelstellingen van de subsidie te passen.

Mediant Enschede
Broekheurne-Ring 1050
7546TA Enschede

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp
Reactie op zienswijze

Zaaknummer
3365866

Uw kenmerk

Datum

Geachte heer/mevrouw,

Op 7 september 2021 hebben wij uw zienswijze ontvangen inzake de Concept Algemene subsidieverordening. Wij danken u hiervoor. Via deze brief reageren wij op uw zienswijze en geven wij puntsgewijs aan wat wij hiermee hebben gedaan.

Uw zienswijze:	Reactie:
<u>Artikel 12 Aan een subsidie te verbinden bijzondere verplichtingen</u> Lid 4 van dit artikel geeft aan dat subsidieontvanger, voor zover het verstrekken van de subsidie heeft geleid tot vermogensvorming, een vergoeding verschuldigd is aan burgemeester en wethouders. Op welke wijze gaat de Gemeente vaststellen dat de subsidie heeft geleid tot vermogensvorming bij (grotere) organisaties waar de subsidie slechts een klein gedeelte van de inkomsten betreft?	Deze mogelijkheid is opgenomen in de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Van de mogelijkheid kan alleen gebruik worden gemaakt als dit bij wettelijk voorschrift is bepaald. Daarom is dit artikel toegevoegd in de ASV. De vergoeding is slechts verschuldigd in de artikel 4:41 lid 2 van de Awb genoemde gevallen.
<u>Artikel 15 Eindverantwoording subsidies vanaf € 50.000 lid 1 sub a</u> Voor ons als zorgorganisatie is het niet mogelijk de jaarrekening te verstrekken voor 1 mei (lid 1). De termijnen die voor zorgaanbieders gelden zijn ruimer. Wij willen u verzoeken deze termijn in de verordening te verruimen tot 1 juni.	Uw voorstel wordt overgenomen. De datum zal worden aangepast naar 1 juni. Wij geven hierbij wel aan dat er restrictiever zal worden omgegaan met verzoeken om uitstel.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres
Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

<u>Artikel 15 Eindverantwoording subsidies vanaf € 50.000 lid 2 sub 2</u> Dit lid schrijft voor dat bij de aanvraag tot vaststelling een controleverklaring toegevoegd moet worden. Is onze interpretatie juist, conform de tabel bij Artikel 10 in de toelichting algemene subsidieverordening dat bij subsidies > € 50.000 een controleverklaring bij de jaarrekening afdoende is voor de vaststelling van de subsidie? Anders gesteld: Is de jaarrekening, inclusief controleverklaring voldoende om te voldoen aan de voorwaarden van Artikel 15, lid 2 sub c en sub d? Zo nee, dan graag wij hierover graag met u in gesprek.	Het artikel over de eindverantwoording is aangepast. Er is nu de volgende knip gemaakt: Subsidies vanaf € 50.000,- tot € 125.000,- Voor subsidies vanaf € 50.000 tot € 125.000,- moet nu onder andere een subsidieverklaring worden aangeleverd. Een subsidieverklaring is een bijzondere accountantsverklaring. Daarbij controleert de accountant of de gesubsidieerde organisatie heeft voldaan aan de gestelde voorwaarden zoals omschreven in de subsidiebeschikking. De accountant beoordeelt daarnaast of de subsidiegelden zijn besteed aan het daartoe gestelde doel en of de organisatie heeft voldaan aan de andere vereisten die de gemeente heeft gesteld. Het oordeel en de bevindingen staan in de subsidieverklaring. Het voordeel hiervan is dat er een doelmatige controle plaatsvindt. Bovendien is een subsidieverklaring minder kostbaar voor organisaties. Subsidies vanaf € 125.000,- of meer De aanvraag tot vaststelling van subsidies vanaf € 125.000,- of meer moet voldoen aan de bepalingen van artikel 16 lid 2 sub a tot en met d. Dit zijn geen nieuwe voorwaarden. Deze voorwaarden stonden ook al in de vorige verordening. Het bedrag, waarvoor een controleverklaring noodzakelijk is, is alleen verhoogd naar € 125.000,-. Een controleverklaring van de accountant bij de jaarrekening is voldoende bij een jaarlijkse exploitatie subsidie. Bij een projectsubsidie dient afzonderlijk een controleverklaring ingediend te worden.
<u>Artikel 17 Reserves</u> Is onze interpretatie juist dat dit artikel slechts slaat op egalisatiereserves uit hoofde van ontvangen subsidies? Zo nee, dan maken wij hiertegen bezwaar.	Dit slaat op alle reserves. Het gaat om alle subsidies die door de gemeente Hengelo zijn verstrekt. Om dit te verduidelijken is het betreffende artikel aangepast.
<u>Artikel 19 Voorziening</u> Wij zijn een grote zorgaanbieder en onze inkomsten zijn afkomstig van meerdere financiers. Het vormen van een voorziening is onderdeel van de reguliere bedrijfsvoering. Op basis van gangbare wettelijke grondslagen mogen wij voorzieningen vormen. Die vervolgens getoetst worden door onze accountant bij de controle van de jaarrekening. Het is voor ons niet haalbaar om aan de burgemeester en wethouders van de Gemeente	Naar aanleiding van uw zienswijze is dit artikel aangepast. De toestemming behoeft niet eerder te worden gevraagd dan na toetsing van de accountant. De rest van het artikel blijft in stand. Het gaat hier immers om subsidiegelden van de gemeente Hengelo.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Hengelo vooraf toestemming te vragen voor het vormen van een voorziening. Wij vragen u dan ook dit artikel te schrappen uit de verordening, daar dit artikel uitvoeringsproblemen gaat geven bij organisaties die een kleine (ten opzichte van het totaal aan inkomsten) subsidie van de Gemeente Hengelo ontvangen.	

Wij nemen aan u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
De gemeenteraad van Hengelo,
de griffier, de voorzitter,

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bijlage 4 Overzicht van wijzigingen

1. De verordening is nu 'staatssteunproof'

Het verstrekken van een subsidie kan leiden tot ongeoorloofde staatssteun. Voordat een bestuursorgaan besluit een bepaalde activiteit te subsidiëren is het verstandig om na te gaan of dit zou kunnen leiden tot staatssteun. In de Asv zijn daarom regels over staatssteun toegevoegd zodat bijvoorbeeld kan worden beoordeeld of de subsidie moet worden geweigerd omdat er sprake is van staatssteun en/of er gebruik kan worden gemaakt van een vrijstellingsverordening.

2. De beleidsterreinen zijn logischer ingedeeld

In de Asv moet zijn opgenomen op welke subsidies en op welke beleidsterreinen de verordening van toepassing is. Bij de opsomming van de beleidsterreinen is aansluiting gezocht met de programma's zoals deze in de begroting zijn opgenomen.

3. De bepalingen over het verlagen van het subsidieplafond zijn aangepast

De bepalingen over de verlaging van het subsidieplafond zijn in overeenstemming gebracht met de bepalingen daarover uit de Awb (artikel 4:28).

4. De mogelijkheid is opgenomen om een aanvraag elektronisch in te dienen

In de oude verordening was opgenomen dat een aanvraag alleen schriftelijk kan worden ingediend. De gemeente biedt echter steeds meer producten en diensten aan via elektronische weg. Het betreffende artikel is aangepast, waardoor de mogelijkheid wordt opengesteld om een aanvraag elektronisch te kunnen indienen.

5. Het onderscheid tussen de verschillende subsidiesoorten is duidelijker omschreven

De begrippen 'eenmalige subsidie' en 'jaarlijkse subsidie' zijn losgelaten. In de praktijk bleek het onderscheid lastig te maken, omdat deze begrippen elkaar overlappen. Een subsidie kan bij de gehanteerde definities immers zowel eenmalig als jaarlijks zijn. De Asv is daarom op dit punt aangepast. Er is nu gekozen om de begrippen 'jaarlijkse subsidie' en 'andere aanvragen om subsidie' te hanteren. Dit geeft meer duidelijkheid. Het onderscheid in deze twee soorten subsidie komt terug in de gehele verordening en is onder meer van belang voor de aanvraagtermijnen, de beslistermijnen en de verantwoording van subsidie.

6. De mogelijkheid is opgenomen om een beslistermijn te verlengen bij het raadplegen van een deskundige/commissie

Bij sommige aanvragen moet er een deskundige of een commissie worden geraadpleegd. In deze gevallen is het nu mogelijk om de beslistermijn te verlengen.

7. Het aantal weigeringsgronden is uitgebreid

Een subsidieaanvraag kan worden geweigerd. In Algemene wet bestuursrecht staan een aantal weigeringsgronden. Daarnaast kunnen in de Asv aanvullende weigeringsgronden worden opgenomen. Deze weigeringsgronden worden nu uitgebreid, omdat hier in de praktijk behoefte aan bleek of omdat dit in het kader van het 'staatssteunproof' maken nodig was.

8. De verordening biedt nu de mogelijkheid om te vragen naar een Verklaring Omtrent het Gedrag (hierna: VOG)

Een subsidieorganisatie kan vrijwilligers inzetten. De gemeente kan kiezen om te vragen naar een VOG. De vrijwilliger kan met de VOG aantonen dat hij of zij geen strafbare feiten op zijn of haar naam heeft staan, die het vrijwilligerswerk in de weg staan. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de veiligheid van kwetsbare groepen in de samenleving.

9. De mogelijkheid staat nu open om aan de subsidie bijzondere verplichtingen te verbinden

Hierbij kan gedacht worden aan het opleggen van opleidingseisen of om extra inspanning te leveren om een bepaalde doelgroep te betrekken bij de gesubsidieerde activiteiten.

10. De regels met betrekking tot de eindverantwoording zijn aangepast.

Bij de eindverantwoording gaat het erom dat de subsidieontvanger aantoont dat de activiteiten zijn uitgevoerd en dat aan de subsidie verbonden verplichtingen is voldaan. Hoe meer subsidie een ontvanger krijgt, hoe meer verantwoording deze moet afleggen bij de gemeente.

Vanuit het college is de vraag gesteld of het mogelijk is om in de Asv het grensbedrag te verhogen voor wat betreft de eindverantwoording met een accountantsverklaring. Hiervoor zijn verschillende

scenario's uitgewerkt en deze zijn besproken met de wethouder. Uiteindelijk is ervoor gekozen om de volgende knip te maken bij de eindverantwoording:

- Bij subsidies vanaf € 50.000,- tot € 125.000,- moet nu onder andere een subsidieverklaring worden aangeleverd. Een subsidieverklaring is een bijzondere accountantsverklaring. Daarbij controleert de accountant of de gesubsidieerde organisatie heeft voldaan aan de gestelde voorwaarden zoals omschreven in de subsidiebeschikking. De accountant beoordeelt daarnaast of de subsidiegelden zijn besteed aan het daartoe gestelde doel en of de organisatie heeft voldaan aan de andere vereisten die de gemeente heeft gesteld. Het oordeel en de bevindingen staan in de subsidieverklaring. Het voordeel hiervan is dat er een doelmatige controle plaatsvindt. Bovendien is een subsidieverklaring minder kostbaar voor de kleinere organisaties.
- Bij subsidies vanaf € 125.000,- of meer moet een controleverklaring van de accountant worden aangeleverd. De controleverklaring geeft zekerheid over de juistheid van de cijfers en het verrichten van de activiteiten door een organisatie. De controleverklaring is niet direct gekoppeld aan de verplichtingen uit de subsidie, de controleverklaring gaat over de gehele jaarrekening van een organisatie inclusief de subsidies. Voor grote bedrijven en publieke organisaties is een controleverklaring meestal wettelijk verplicht. De controleverklaring geeft met name zekerheid over de algemene prestatielevering van een organisatie en de kosten die daarvoor zijn gemaakt.

Het college heeft een controleprotocol vastgesteld (bijlage 5). Hierin staat aangegeven waaraan een subsidieverklaring moet voldoen.

11. In de verordening is nu opgenomen onder welke voorwaarden een instelling een reserve of voorziening mag vormen

In de oude verordening stonden de financiële regels in de bijlage vermeld. Deze bijlage is in overleg met het team Financiën verwijderd. De regels zijn nu opgenomen in de verordening. Hiervoor zijn deze twee nieuwe artikelen toegevoegd. In deze artikelen zijn regels opgenomen voor wat betreft het vormen van een reserve of een voorziening. Uiteraard is dit in goed overleg gegaan met het team Financiën.

12. Er is duidelijker omschreven in welke gevallen de hardheidsclausule kan worden toegepast. De hardheidsclausule is de mogelijkheid van een bestuursorgaan om af te wijken van de regelgeving. Hier moet wel heel strikt mee worden omgegaan. Daarom wordt deze nu beperkt tot termijnen (gesteld bij of krachtens verordening). Daarnaast is een bevoegdheid gecreëerd voor burgemeester en wethouders om in een subsidieregeling zelf een aanvullende hardheidsclausule op te nemen.

Controleprotocol Subsidieverklaring Gemeente Hengelo

Controleprotocol voor de accountantscontrole bij de
door de Gemeente verstrekte subsidies

Algemeen

In het kader van de jaarrekening dient het college zich aan de gemeenteraad te verantwoorden over de rechtmatige besteding van de gemeentelijke middelen. Dit geldt ook voor verleende en vastgestelde subsidies. Met dit controleprotocol wil de gemeente Hengelo (hierna 'de gemeente') voldoende zekerheid verkrijgen over de besteding van de middelen door de subsidieontvanger voor subsidies. Dit protocol heeft betrekking op subsidies waarbij een subsidieverklaring gevraagd wordt. Hierbij geeft de accountant in zijn verklaring een oordeel over de subsidieafrekening (subsidieverklaring).

Dit controleprotocol is niet bedoeld voor een controleverklaring bij een jaarrekening, daarvoor verwijzen wij naar de richtlijnen voor een jaarrekeningcontrole van de Nederlandse beroepsvereniging van accountants (NBA).

Het doel van het controleprotocol is een goede balans aan te brengen tussen de omvang van controlewerkzaamheden en de hoogte van het subsidiebedrag, waarbij zowel de bijbehorende administratieve lasten als de gewenste zekerheid in ogenschouw worden genomen. Er is gekozen voor een vereiste zekerheid die afhankelijk is van de omvang van de subsidie:

Subsidieomvang	Vereiste zekerheid omtrent de subsidiedeclaratie
€0-€7500	Geen accountantscontrole vereist.
€7500 - €50.000	Geen accountantscontrole vereist.
€50.000 - €125.000	Subsidieverklaring in de vorm van een beoordelingsverklaring van subsidieafrekening met beperkte mate van zekerheid (artikel 15 Asv).
€125.000 en hoger	Accountantsverklaring in de vorm van een controleverklaring van jaarrekening of financieel verslag met redelijke mate van zekerheid (artikel 16 Asv).

Dit controleprotocol heeft als doel de kaders te beschrijven omtrent de reikwijdte en de intensiteit van de controle aan de accountant die belast is met de controle van de, door subsidieontvanger, bij gemeente Hengelo in te dienen aanvraag om subsidievaststelling. Dit controleprotocol sluit aan bij de Algemene subsidieverordening (Asv).

Hoofdstuk 1 Uitgangspunten

- Dit controleprotocol heeft betrekking op de subsidies die de gemeente heeft verstrekt
- Indien de subsidieontvanger vanuit de verplichting opgenomen in de Asv een subsidieverklaring moet aanleveren, zal de subsidieontvanger zijn accountant opdracht geven tot het uitvoeren van specifieke werkzaamheden

Hoofdstuk 2 Onderzoeksaanpak en controlekader

2.1 De volgende regelgeving, documenten en begrippen zijn van toepassing:

- De Asv van de gemeente
- Europese regelgeving (met name inzake aanbesteding, staatssteun en mededinging)
- Beschikkingen toegekend door de gemeente op basis van de ingediende aanvraag
- Specifieke regelgeving voor de betreffende subsidie (o.a. subsidieuitvoeringsregeling)

2.2 De accountant dient het volgende vast te stellen:

- de subsidieontvanger heeft niet in strijd gehandeld met de aan de subsidie verbonden verplichtingen volgens het normenkader dat is genoemd in paragraaf 2.1
- de financiële verantwoording is in overeenstemming met de administratie van de subsidieontvanger
- de baten en lasten per verleende subsidie zijn juist en volledig verantwoord
- de financiële verantwoording is opgesteld conform het model in bijlage II van de Asv
- de financiële verantwoording bevat een vergelijking met de baten en lasten zoals opgenomen in de begroting bij de aanvraag voor de subsidie
- dat de verantwoorde baten en lasten feitelijk betrekking hebben op en juist zijn toegerekend aan de activiteiten of het doel waarvoor de subsidie is verleend
- dat de financiële consequenties van afwijkingen van de oorspronkelijke beoogde activiteiten juist, volledig en duidelijk zijn toegelicht
- dat er geen sprake is van misbruik of oneigenlijk gebruik van de subsidiegelden verstrekt door de gemeente

2.3 Betrouwbaarheid en materialiteit

De beoordelingsverklaring (behorend bij subsidieverantwoording volgens artikel 15 Asv) geeft een beperkte mate van zekerheid over de betrouwbaarheid van historische financiële informatie. De exacte mate van betrouwbaarheid en de diepgang van de uit te voeren werkzaamheden hierbij worden overgelaten aan de vaktechnische oordeelsvorming van de accountant.

Bij de accountantscontrole respectievelijk – beoordeling van de financiële subsidieverantwoording dient de accountant uit te gaan van de in de tabel hieronder opgenomen aanwijzingen voor de nauwkeurigheid en de gevolgen van afwijkingen (fouten c.q. onzekerheden) voor de verstrekking van de gevraagde beoordelingsverklaring. Het totaal van de in de financiële subsidieverantwoording opgenomen subsidiabele lasten vormt hierbij de basis.

Strekking van de verklaring	Goedkeurend	Met beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de financiële verantwoording (% van de subsidie)	≤1%	1%<>3%	n.v.t.	≥3%
Onzekerheden in de controle (% van de subsidie)	≤3%	3%<>10%	≥10%	n.v.t.

Hoofdstuk 3 Accountantsproducten

3.1 Model accountantsproduct

Er worden door de Gemeente geen specifieke eisen gesteld ten aanzien van de tekst van de beoordelingsverklaring en controleverklaring, anders dan dat daarin moet worden aangegeven dat de Asv en het controleprotocol subsidieverklaring van de gemeente Hengelo in acht is genomen. Ter zake wordt verder verwezen naar de voor accountants algemeen geldende richtlijnen.

De accountant maakt bij zijn beoordelingsverklaring gebruik van de standaardmodellen van de Nederlandse beroepsvereniging van accountants (NBA) zoals die door de NBA jaarlijks op haar website gepubliceerd worden.

3.2 Accountantsverslag

Het accountantsverslag is een uitzonderingsrapportage die alleen wordt verstrekt als er sprake is van een niet-goedkeurende of oordeels onthoudende verklaring. In het verslag geeft de accountant een nadere toelichting op zijn overwegingen welke hebben geleid tot een niet-goedkeurende of oordeels onthoudende verklaring.

Algemene subsidieverordening (Asv)

Subsidie

Waar is het geregeld?

Titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) regelt het algemene subsidierecht.

Wat is een subsidie?

De definitie staat in artikel 4:21 van de Awb:

- er is aanspraak op financiële middelen
- de financiële middelen worden verstrekt door een bestuursorgaan (in de zin van artikel 1:1 van de Awb)
- de financiële middelen worden verstrekt voor bepaalde activiteiten
- het mag niet gaan om een betaling voor goederen of diensten die aan het bestuursorgaan worden geleverd

Een subsidie moet in principe altijd gebaseerd zijn op een wettelijk voorschrift. Voor de gemeente is dit de verordening.

Algemene subsidieverordening

Kenmerken:

- A. Procedureverordening: van aanvraag tot vaststelling
- B. Formele vaststelling van rechten en plichten

Wat staat er in de ASV?

- B&W stellen uitvoeringsregelingen vast
- Bepalingen over staatssteun
- Subsidieplafond
- Aanvraag
- Beslistermijn
- Weigeringsgronden
- Bevoorschotting
- Verplichtingen
- Verantwoording
- Reserves en voorzieningen

Wat is er gewijzigd?

I. In de verordening is staatssteunregelgeving verwerkt:

- Soms krijgen bedrijven staatssteun, zoals subsidies, goedkopere grondprijzen of belastingvoordeel. Dat mag mits het geen invloed heeft op bijvoorbeeld de concurrentieverhoudingen
- In sommige gevallen kan er wel subsidie worden verstrekt ondanks dat er sprake is van staatssteun: de maatregel geldt voor alle bedrijven en sectoren, het gaat om een lokale maatregel, als de subsidie marktconform is
- Ook bij de weigeringsgronden zijn nu bepalingen opgenomen die te maken hebben met staatssteun

II. Onderscheid subsidiesoorten is duidelijker omschreven:

- Jaarlijkse subsidie
- Andere aanvragen om subsidie

III. Uitbreiding van de weigeringsgronden:

- nieuwe weigeringsgronden, onder meer:
  - a) weigeren bij niet voldoen aan de regels
  - b) wanneer niet is aangetoond dat de subsidie noodzakelijk is voor het verrichten van de activiteiten
  - c) in verband met de verwerking van staatssteunregelgeving in de verordening

IV. Mogelijkheid om te vragen naar een VOG:

- bescherming van kwetsbare groepen in de samenleving--> besluit B&W

V. Verbinden van bijzondere verplichtingen aan de subsidie:

- moeten betrekking hebben op de wijze waarop of de middelen waarmee de gesubsidieerde activiteit wordt verricht
- kunnen alleen worden opgelegd als dat bij wettelijk voorschrift is bepaald

VI. Wijziging regels met betrekking tot de eindverantwoording

Subsidies tot € 7.500,-

- ✓ Direct vastgesteld
- ✓ Ambtshalve vastgesteld na verlening van de subsidie

Subsidies vanaf € 7.500,- tot € 50.000,-

- ✓ Inhoudelijk en financieel verslag

Subsidies vanaf € 50.000,- tot € 125.000,-

- ✓ Inhoudelijk verslag
- ✓ Financieel jaarverslag of jaarrekening
- ✓ Balans afgelopen subsidietijdvak
- ✓ Subsidieverklaring opgesteld door een accountant

Subsidies vanaf € 125.000,- of meer

- ✓ Inhoudelijk verslag
- ✓ Financieel jaarverslag of jaarrekening
- ✓ Balans afgelopen subsidietijdvak
- ✓ Controleverklaring opgesteld door een accountant

VII. Regels over het vormen van reserves en voorzieningen

- Indienen schriftelijk verzoek & schriftelijke toestemming vereist
- Vorming van reserves is ook mogelijk zonder voorafgaande toestemming:
  - a. tot maximaal 10% van de totale subsidiegelden;
  - b. waarbij de instelling een maximale solvabiliteit heeft van 20%.
- Een voorziening kan worden gevormd voor toekomstige kosten die:
  - a. niet binnen de jaarlijkse exploitatie opgevangen kunnen worden; en
  - b. nu reeds te voorzien zijn; en
  - c. onvermijdelijk zijn; en
  - d. hun oorzaak in het verleden hebben; en
  - e. kwantificeerbaar/berekenbaar zijn.

VIII.Duidelijker omschreven in welke gevallen de hardheidsclausule kan worden toegepast

- In uitzonderlijke situaties kunnen de termijn worden verlengd
- In de uitvoeringsregeling kan het college aanvullende bepalingen opnemen

Cyclus subsidie aanvragen en vaststellen

Jaarlijkse subsidies	€0-€7.500	€7.500<>€50.000	>€50.000
aanvraag subsidie	uiterlijk 1 september		uiterlijk 1 juni
besluit aanvraag	31 december		
aanvraag tot vaststelling	nvt	uiterlijk 1 mei/4 maanden na subsidietijdsvak	uiterlijk 1 juni/4 maanden na subsidietijdsvak
besluit vaststelling	direct of 13 weken na de activiteit	13 weken na ontvangst aanvraag tot vaststelling (gerekend vanaf 1 mei, uiterlijk 31 juli)	

Eenmalige subsidies	€0-€7.500	€7.500<>€50.000	>€50.000
aanvraag subsidie	13 weken voor de activiteit		
besluit aanvraag	13 weken na indiening		
aanvraag tot vaststelling	nvt	13 weken na de activiteit	
besluit vaststelling	direct of 13 weken na de activiteit	13 weken na ontvangst aanvraag tot vaststelling	

Belangrijke data organisatie:

- Besluit en publicatie subsidie uitvoeringsbesluit: mei/juni in het jaar voor het subsidiejaar.
- Vaststelling begroting: november

**Bedankt voor uw
aandacht!**

Behandelaanvoorstel

Onderwerp	Raadsdelegatiebesluit 2022		
Zaaknummer	3503061	Portefeuillehouder	Sander Schelberg
Historie	In de Gemeentewet en in andere wetten zijn aan de raad bevoegdheden toegekend. De gemeenteraad kan een aantal bevoegdheden overdragen aan het college van burgemeester en wethouders. De gemeenteraad van Hengelo heeft dit voor het laatste gedaan in 2011 via het raadsdelegatiebesluit.		
Belangrijkste beslissing/-besprekingspunten	Omdat één van de wetten in dat besluit is gewijzigd, namelijk de Wet openbaarheid van bestuur is vervangen door de Wet open Overheid, moet de raad het raadsdelegatiebesluit op dit punt aanpassen. De raad wordt voorgesteld om het raadsdelegatiebesluit 2022 vast te stellen.		

Raad	23 november 2022
Doel van de sessie	Besluitvorming
Behandeladvies	Het presidium adviseert uw raad om het voorstel als een direct besprekingspunt op de agenda van de raad te plaatsen. De raad wordt voorgesteld om te besluiten het raadsdelegatiebesluit 2022 vast te stellen.
Spreekrecht publiek	nee

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3503061	wolsink, henk	FAC	Sander Schelberg
ONDERWERP			
3503061 - Raadsdelegatiebesluit 2022			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

In de Gemeentewet en andere wetten is de raad bevoegdheden toegekend. De gemeenteraad kan een aantal bevoegdheden overdragen aan het College van B&W. Dat heeft de raad laatstelijk in 2011 gedaan met het Raadsdelegatiebesluit. Omdat één van de wetten in dat besluit is gewijzigd, de Wet openbaarheid van bestuur is vervangen door de Wet open overheid, moet de raad het raadsdelegatiebesluit op dit punt aanpassen. Aldus is aan de raad voorgesteld .

INHOUD VAN HET VOORSTEL

In de Gemeentewet en andere wetten is de raad een aantal bevoegdheden toegekend. De gemeenteraad heeft in 2011 het huidige raadsdelegatiebesluit vastgesteld. Hiermee heeft de raad een 11-tal bevoegdheden aan het College van B&W overgedragen. Ten gevolge van de inwerkingtreding van de Wet open overheid is de Wet openbaarheid van bestuur buiten werking getreden. Dit betekent dat de grondslag aan het beslissen op verzoeken om informatie zoals verwoord in het huidige artikel 1 onder a is gewijzigd. Deze wijziging is in het voorgestelde raadsdelegatiebesluit verwerkt. Aanvankelijk was de gedachte de wijzigingen ten gevolge van de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari a.s. ook op te nemen in dit besluit. Besluitvorming op dit punt heeft in oktober 2022 ook plaatsgevonden in uw raad. Maar nu de inwerkingtreding van die wet recent (andermaal) voorlopig is uitgesteld, beperkt zich de wijziging tot aanpassing aan de Wet open overheid. De raad wordt voorgesteld hiermee in te stemmen.

BESPREK- EN BESLISPUNTEN

De raad wordt voorgesteld het raadsdelegatiebesluit 2022 vast te stellen.

FINANCIËLE ASPECTEN

n.v.t.

BIJLAGE(N)

Raadsdelegatiebesluit 2022

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3503061	wolsink, henk	FAC	Sander Schelberg
ONDERWERP			
3503061 - Raadsdelegatiebesluit 2022			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

Het raadsdelegatiebesluit 2022 vaststellen

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

In de Gemeentewet en andere wetten is de raad bevoegdheden toegekend. De gemeenteraad kan een aantal bevoegdheden overdragen aan het College van B&W. Dat heeft de raad laatstelijk in 2011 gedaan met het Raadsdelegatiebesluit. Omdat één van de wetten in dat besluit is gewijzigd, de Wet openbaarheid van bestuur is vervangen door de Wet open overheid, moet de raad het raadsdelegatiebesluit op dit punt aanpassen. Aldus is aan de raad voorgesteld .

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

DATUM

De griffier

De voorzitter

Raadsdelegatiebesluit 2022

Artikel 1

De raad delegeert de uitoefening van de navolgende bevoegdheden aan Burgemeester en Wethouders:

- a. Het beslissen op aan de raad gerichte verzoeken om informatie als bedoeld in de Wet open overheid;
- b. Het nemen van de procedurebesluiten als bedoeld in artikel 4:5 van de Algemene wet bestuursrecht ingeval een aanvraag tot het geven van een beschikking gericht is aan de raad;
- c. De uitvoering van artikel 7:1a van de Algemene wet bestuursrecht, voor zover met 'bestuursorgaan' de raad wordt bedoeld;
- d. Het nemen van verdagingsbesluiten als bedoeld in artikel 7:10 van de Algemene wet bestuursrecht, voor zover met 'bestuursorgaan' de raad wordt bedoeld;
- e. Het nemen van besluiten als bedoeld in artikel 6.12, lid 1 Wet ruimtelijke ordening om een exploitatieplan vast te stellen ingeval van de vaststelling van een wijziging van een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.6, lid 1 Wet ruimtelijke ordening;
- f. Het nemen van besluiten als bedoeld in artikel 6.12, lid 2 Wet ruimtelijke ordening om geen exploitatieplan vast te stellen ingeval van de vaststelling van een wijziging van een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.6, lid 1 Wet ruimtelijke ordening;
- g. Het nemen van besluiten als bedoeld in artikel 6.12, lid 2 Wet ruimtelijke ordening om geen exploitatieplan vast te stellen ingeval van een omgevingsvergunning met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, sub a, onder 3 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Artikel 2 Intrekking eerdere besluiten

Het Raadsdelegatiebesluit gemeente Hengelo 2011 wordt ingetrokken.

Artikel 3 Citeertitel en inwerkingtreding

Dit besluit kan worden aangehaald als 'Raadsdelegatiebesluit 2022' en treedt in werking op de dag na die van de bekendmaking.

RAADSBSLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3512974	GRI – Hartendorp	GRI	Schelberg
ONDERWERP			
3512974 - Bekrachten geheimhouding brief 'Verbeteren bestuurlijke verhoudingen aandeelhouders Twence'			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

1. Ter zake van de door het college van Burgemeester en wethouders op de brief met zaaknummer 3499554, dd. 11 november 2022, opgelegde geheimhouding te bekrachten, als bedoeld in artikel 25, lid 2, Gemeentewet;
2. De geheimhouding blijft van kracht tot het moment dat de gemeenteraad deze opheft.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING**DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,****DATUM**

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	AFDELING	PORT. HOUDER
3512974	GRI – Hartendorp	GRI	Schelberg
ONDERWERP			
3512974 - Bekrachten geheimhouding brief 'Verbeteren bestuurlijke verhoudingen aandeelhouders Twence'			

BESLUIT

De gemeenteraad besluit:

1. Ter zake van de door het college van Burgemeester en wethouders op de brief met zaaknummer 3499554, dd. 11 november 2022, opgelegde geheimhouding te bekrachten, als bedoeld in artikel 25, lid 2, Gemeentewet
2. De geheimhouding blijft van kracht tot het moment dat de gemeenteraad deze opheft.

INLEIDING

Op 11 november 2022 (zaaknummer 3499554) heeft het college de raad een brief gestuurd. Het college heeft op grond van artikel 25 lid 2 van de Gemeentewet en artikel 5, lid 2, letter f en letter i van de Wet Open Overheid geheimhouding op deze brief gelegd en de raad verzocht deze geheimhouding in zijn eerstvolgende raadsvergadering te bekrachten.

ARGUMENTEN

Ingevolge artikel 25 van de Gemeentewet kan de raad op grond van een belang geheimhouding opleggen op stukken die aan de raad worden overgelegd. Van deze geheimhouding wordt op de stukken melding gemaakt.

Volgens artikel 25 Gemeentewet moet de opgelegde verplichting tot geheimhouding met betrekking tot aan de raad overgelegde stukken in de eerstvolgende vergadering van de raad worden bekrachtigd. De geheimhouding wordt door hen die bij de behandeling aanwezig waren en allen die van het behandelde of de stukken kennis dragen, in acht genomen totdat de raad haar opheft.

BIJLAGEN

Geen